

بَنگہ ہین نَجیلِی

پرتووکا دہستان یا خہباتی

دیارکنا ہیمینی و ہزکنا خریستیایا راستہقین

DUNCAN HEASTER

CARELINKS, PO BOX 152, MENAI NSW 2234
AUSTRALIA

WWW.CARELINKS.NET EMAIL: INFO@CARELINKS.NET

٦ يهزدان	1
٦ ههبوونا يهزدان	1.1
٧ كهسايهتا يهزدان	1.2
٩ رهفتار (نيتهللك) و ناڤي يهزدان	1.3
١٠ مهلايكهت	1.4
١٨ بين يهزدان	٢
١٨ گيانى يهزدان : داناسين	2.1
٢٠ سيرووشدان	2.2
٢٦ خهلاتين گيانى پيروژ	2.3
٣٧ باشقهبرنا خهلاتان	2.4
٤٠ سوزين يهزدان	3
٤٠ سوزين يهزدان: دهستپيك	3.1
٤٢ سوزال بهخجهي بهوشتي	3.2
٤٦ سوزين كوژ نوه ره هاتنه داين	3.3
٤٨ سوزا كوژ ئبراهيم ره هاتيه داين	3.4
٦٣ يهزدان و مرن	4
٦٣ جهوهري ئينسان	4.1
٦٥ رهوان (جان)	4.2
٦٧ گيانى ئينسان	4.3
٦٨ مرن ژيپرچووينه	4.4
٧٠ فهژين	4.5
٧١ دادكرن	4.6
٧٤ جهي خهلاقي: بهووشت ئان ژى دنيا؟	4.7
٧٥ بهرپرسياريا ل هه مبهري يهزدان	4.8
٧٩ دۆژهه	4.9
٨٥ سهردهستيا يهزدان	5
٨٥ داناسينا سهردهستي	5.1

۸۶.....	هینا سەردەستی نەھاتیە ئافاکرن	5.2
۸۷.....	سەردەستییا یەزدانی ل پاشەرۆژی	5.3
۹۰.....	سەردەستییا یەزدانی پێشەرۆژی	5.4
۹۴.....	میلەنیوم	5.5
۹۸.....	یەزدان و خەراپی.....	6
۹۸.....	یەزدان و خەراپی	6.1
۱۰۱.....	شەیتان و ئبلیس	6.2
۱۰۵.....	جن.....	6.3
۱۱۰.....	ژێدەرکا ئیسا.....	7
۱۱۰.....	د دەریاری ئیسا دە، کەھانەتین ئاهیدا کەفن.....	7.1
۱۱۲.....	بووینا ژ باکیری.....	7.2
۱۱۵.....	د پیلانا یەزدان دە جەهی مەسیھ.....	7.3
۱۱۷.....	'دەستپێکی سۆز هەبوو'.....	7.4
۱۲۲.....	کەسایەتا ئیسا.....	8
۱۲۲.....	کەسایەتا ئیسا : دەستپێک.....	8.1
۱۲۲.....	جودابوونین د نافبەرا ئیسا و یەزدان دە.....	8.2
۱۲۴.....	کەسایەتا ئیسا.....	8.3
۱۲۶.....	ئینسانیهتا ئیسا.....	8.4
۱۲۸.....	تیکلیا یەزدان و ئیسا.....	8.5
۱۳۱.....	فافتیزما ب نافی ئیسا.....	9
۱۳۱.....	گرینگیا فافتیزمی.....	9.1
۱۳۳.....	دۆن ئەم ب چ ئاواهی فافتیزم ببن؟.....	9.2
۱۳۵.....	واتەیا فافتیزمی.....	9.3
۱۳۶.....	فافتیزم و خەلاسی.....	9.4
۱۴۲.....	ژیانا مەسیھی.....	10
۱۴۲.....	خەباتا ئنجیلی.....	10.1
۱۴۲.....	دوا.....	10.2

۱۴۳	واز.....	10.3
۱۴۶	پارقه کرنا نان.....	10.4
۱۴۸	زهواج.....	10.5
۱۴۹	هه فپاری.....	10.6

د داویا هس بهشی ده پرس ههه. بهرسقین خوه د رووپهلهکه جودا ده بنقسینن.

ناقف و ناقفیشانا خوه ب ناوایهکی کو وهره خوندن ل بن بنقسینن.

هون دکارن بهرسقین خوه بشینن ناقفیشانا ژیر:

Bible Basics, PO Box 3034 South Croydon

Surrey CR2 0ZA ENGLAND

CARELINKS, PO BOX 152, MENAI NSW 2234

AUSTRALIA

WWW.CARELINKS.NET EMAIL: INFO@CARELINKS.NET

۱ یهزدان

۱،۱ ههبوونا یهزدان

"کسین کو نیزیکی یهزدان بین، دقئ باومریا وان ب ههبوونا وی ههبه و بزانبین کو ئه، کسین کول وی دگهرن، خهلات دکه" (هه. ۱۱، ۶). نارمانجا قئ خهباتئ دستپیکئ ئهوه کو "ئهو، ئهوه" باومری ب یهک یهزدانی وهره و بین کو دخوازن باومریا خوه ب وی بین، نالیکاریا وان بکه. ژ بهر قئ یهکئ ئهمنی تیکلیا خوه ب وان دهلیلان ره بین کو پشتگریا باومریا ب ههبوونا یهزدان دکن، چینهکن. دهما کو ئهمن چیبوونا بهدهنا خوهیا تهقلیههف و شیومیا گولهکئ د بهر چاقان ره دهرباس دکن، دهما ئهمن د شهقهکه فهکری ده بهرئ خوه ددن بی داویتیا ئوزایئ، و دیمهنین وها کو د ژیانامه ده ب تهنکی هاتنه هوناندن، ددن نیشاندان کو مروؤف نکاره باومریا خوه ب ئاتهزیمئ بیته. باومرکرنا ب نهبوونا یهزدان، ژ باومرکرنا ب ههبوونا وی بهتر نیمانی دخوازه. ههگهر یهزدان نهبوویا وئ داناسینهکه بنگههین ژ بو تو نیازم، نارمانج و گهردوونئ ژی تونه با و وئ قئ یهکئ باندورهکه مهزن ل سهر ژیانایی ئاتهیست بکرا. دهما کو مروؤف قئ تاییهتی دده بهر چاقین خوه، مروؤف دبینه کو د ناقا جفاکین ههری ماتهریالیست ده ژی پرانیا ئینسانان ههیا رادهیهکئ باومریا خوه ب یهزدان تینن و دپهژینن.

لی بهلی جودابونهکه مهزن ههیه د ناقهرا باومرکرنا ب هیزمهکه نهدیار و هیزمهکه دیار ده. تشتهکی پر جودایه، دهما کو مروؤف ببیژه، هیزمهکه مهزنتر ههیه لی نه دیاره، و پر جودایه دهما کو مروؤف بزانبه ئهوه چیه و ب زانهبوون باومریا خوه پی بیته. هه. ۱۱: ۶ (ئبرانی، بهش ۱۱، نایهتا ۱۶) قئ یهکئ ب قئ ئاوهی تینه زمان:

لازمه (ئهم) باومریا خوه پی بینن کو ئهوه (یهزدانی ب تهنئ) ههیه. و ئهوه خهلاتداری لنگهرین خوهیه.

پرانیا ننجیلی داناسینا دیروکا گهلی یهزدانه، کو ئهوه بخوه ئبرانی نه. ب دههئ جارن تی دیارکرن کو نهوانا ههبوونا یهزدان دپهژینن، لی بهلی ئیماننا خوه ب سوزین وی نایین. ژ ئالیی ریبهری وان یی مهزن موسا فه ئهف یهک ژ بو وان هاتیه گوتن: "ژ بهر قئ سهدهمن بزانبین و ب دلئ خوه ژی بدن پهژراندن کو مرزایی مه، ئانگو یهزدان بخوه، ل ژور ل ئاسیمان و ل ژیر ژی ل سهر رویئ ئهردییه. یهکی دن مینا وی نینه. ژ بهر قئ یهکئ فهرمائین وی ب جیه بینن." (دت. ۴: ۳۹، ۴۰).

ژ بهر قئ یهکئ مروؤف دکاره، ههمان مژاری ب قئ رنگی ژی بینه زمان: تیگهیشتنا ههبوونا یهزدان، نایی واتهیا کو ئهمنی ژ ئالیی یهزدان فه وهرن پهژراندن. نهگهر ئهمن پی باومرین کو ئهمن خومدی یهزدانهکی نه، "لازمه ئهمن فهرمائین وی ژی ب جی بینن". نارمانجا قئ خهباتئ ئهوه کو قان فهرمائان بده ناساندن و ئاوی پیکانینا وان نیشان بده. ل گهل لیکولینکرنا نفیسین پیروز، ئهمنی ببینن کو باومریا مهیا ب ههبوونا یهزدان ژی ب هیز دبه.

"ئیمان ب بهیستنی و بهیستن ژی ب سوزا یهزدان دهر دکهفه هولی" (رؤم. ۱۰، ۱۷).

هەر وها ئیشایا ۹: ۴۳-۱۲ (بەشی ۴۳. ئایەتین د ئاقبەرا ۹-۱۲ دە)، “کو ئەم ئوموم” (ئس. ۱۳: ۴۳) یەزدان ب مە ددە ناساندن و ری نیشانددە ژ بو ئەم کەهانەتین وی بین ژ بو پێشەروژئ شیرۆفە بکن. نانگۆ، واتەیا نافئ یەزدان “ئەز کو ئەم ئوموم” ب تەقایی راستە (ئەخ. ۱۴: ۳). هەواری پافلوس، هاتیوو باژاری قەریا کو نهال باکورئ یونانییە. ل وی دەرئ د دەربارئ مزگینیا (نووجەیین باش) یەزدان دە واز ددان. لئ بەلئ گەلئ هەریمئ، ل شوونا کو گوتنا پافلوس یەکسەر بپەژرینن، “وان (گوتنا یەزدان نەیا پافلوس) ب بالکیشیەکە مەزن گوهدار دکرن، و هەر رۆژ ل سەر نفیسین پیرۆز لیکۆلین چیدکرن ژ بو بزانبین کا، نشتین کو فیری وان دکن راستن ئان نا. ب قئ ئاواهی گەلەکان ژ وان باومریا خوە پئ نانبین.” (ناجتس ۱۱: ۱۷-۱۲). باومریا وان ب سەدەما بیرومەریا وان و ب ئاواهیکی (رۆژانە) لیکۆلین کرنا ئنجیلئ چیبوو بوو. تێگەشتنا باومریا راستەقین، نە ژ نشتیفە د ئەجما ئەمەلیاتەکە گیانییا دل دە چیبوو، و نە ژ یەزدان ژ نشتیفە ئەم باومری خستە دلئ وان. تەقایی وان مرووفان ژ بو تەکو شینا بلئ گراهام وی چاوا بەمشن، یان ژ ی و مەیین خوەدان باومری پەنتکۆست، ژ نوو قە وی ب چ ئاواهی بەشداری مەشا پرتەستۆکرنا جفینا چیبووئ ببین؟ لیکۆلینکرنا نفیسین پیرۆز چقاسی پشترگیا قان بوویەرین نمونه کریه؟ ئەف کیمباومریا بی پشترگیا ئنجیلەکە راستەقین، دبه سەدەم کو گەلەک کەس باومریا خوە بگوو هەرن، خەباتا خریستیانیییا کو پشتره هاتیە کرن بی واتە ببینن و ژ تەفگەرا ئەفانگەلیست ب دوور کەفن.

ئارمانجا قئ خەباتئ ئەوه کو ری نیشانی وه بده، ژ بو هون بکارین ب ئاواهیکی ریک و پیک، ل سەر وان نفیسین پیرۆز لیکۆلن کو دکارن باومریا وه ژ ی چیبکن. ل سەر گریدانا د ئاقبەرا هایدار بوونا ژ مزگینئ و باومریەکە راستەقین، د ئنجیلئ دە پر تشت هاتنە گوتن. وها:

- “رانییا کۆرینتینن کو گوهداریا (پافلوس) کرن، باومریا خوە پئ نانبین و فافتیز بوون” (ناجتس ۸: ۱۸)
- “گەل ل بەلا فوکا مزگینئ گوهداری دکە و باومریا خوە پئ تینه” (ناجتس ۷: ۱۵)
- “مە د نافا وه دە بەلا ف کر، وه ژ ی باومریا خوە پئ ئانی” (۱ جور. ۱۱: ۱۵)
- “د شباندا ل سەریی کو چاندنیی دکە دە، گوتنا “توف” یا یەزدان بخوہیە (لک. ۸: ۱۱)؛ هەگەر ب قاسی توفئ خەردەلەکی باومریا وه هەبە... (لک. ۱۷: ۶)؛ تئ دینن کو باومری، دەما کو “گوتنا باومری” (رۆم. ۸: ۱۰) تئ فیمکرن، دەر دکەفە هۆلئ؛ “گوتنن باومری، زانەبوونا هەری گرانبها نە” (۱ تم. ۴: ۶)؛ د نافا دلەکی قەکری دە، گریدانا سۆزا یەزدان ب باومریی ره (گال. ۲: ۲، کرش. هەب. ۴: ۲). هەواری یوہاننا دیژرە کو، د نفیسینا ژیاننا میرزایی مە ئیسا دە وها هاتیە گوتن: “ژ بو کو هون باومریی پئ ببینن وی راستی گوت (ژن. ۱۹: ۳۵).

گوتنا یەزدان ومکە “راستیئ” تئ بناف کرن (ژن. ۱۷: ۱۷) کو ئەم باومریا خوە پئ تینن.

۱,۲ کەسایەتا یەزدان

د ئنجیلئ دە، مژار مەکە هەری بالکیش ژ ی ئەوه کو یەزدان مینا هەبوونەکە ب بەدەن کو مرووف بکاربە دەست بدیی دیار دکە. هەر وها، د خریستیانیی دە باومریەکە بنگەهین ژ ی ئەوه کو ئیسا لاوی یەزدانە. هەگەر یەزدان نە هەبوونەکە

خوهدی بهدین بوویا، نکاریبوو بووویا خوهدیی لاهکی کو بخوه "رنگی ههبوونا وییه (هه.ب. ۱:۳) ههگهر یهزدان ب تهنی د بیرا مه ده وهکه گزتهکی به، یان ژی گیانهک به ل ناسیمان، زههمهته کو مرۆف تیکلیهکه زندی ل گهل وی دهینه. جهی مخابنییه کو پرانیا ئولان خوهدیی شیرۆهیا یهزدانهکی وها خهیلی نه.

ژ بهر کو یهزدان ژ مه بهرزتره، گهلمک کس خو به سوزین وها فه گری ددن کو ئهوی د داویا باومریا خو ده یهزدان ببینن. "هون (ئیرانی) نهیون خوهدان باومری ب قاسی کو هون بکارین شکلی یهزدان ببینن" (ژن. ۵:۳۷) تی گوتن و ئهف ژی نیشان دده کو یهزدان خوهدی بهدین و شکله. باومریهکه وها ب ناسین و ئیمان نانینا ب سوزا یهزدان پیک تی: "خوهزی ب دلی وان کهسین دل پاک! ژ بهر کو ئهوی یهزدان ببینن. (مت. ۵:۸)

وی ئهبدین وی (بین یهزدان) پهرستیا وی بکن و وی ئه سهر چاقین وی ببینن و وی ناخی وی (ناخی یهزدان بک. رهف. ۱۲:۳) ل سهر ئهیا وان به" (رهف. ۲۲:۳، ۴).

ههگهر ئه ژ دل باومریا خو پی ببینن، وی هیهیهکه وها مهزن د ژيانا مه ده خوهدیی بانذورهکه بیههیا به:

"ب ههکهسی ره د ناقا ناشتیی ده بن، و پیروز بن، بیی قان وی تو کهس نکاربه یهزدان ببینه" (هه.ب. ۱۲:۱۴). لازمه ئه سوند نهخون، ژ بهر کو: "ئی کو ل سهر ناسیمان سوند بخوه، وی سوندی ل سهر تهختی یهزدان ویی ل سهر تهخت دخوه (مت. ۲۳:۲۲).

ههگهر یهزدان نه ههبوونهکه ب بهدین به، ئهف تشت تهف بی واته دین. "ئهمی وی ب تهفایی ببینن (دهما کو مهسیه دهکهفه هۆلی). بین کو ل گهل مهسیه خوهدیی فی هیهیی بن، ل گوری کو مهسیه پاکه، وی خو ژی پاک بکه (۱ ژن. ۳:۲، ۳)

ل فی ژيانی ئه باقی ناسیمانی باش فیم ناکن. لی بهلی د ناقا تاریتیا فی ژيانا تهفلیههف ده، ئه دکارن ب هیهی بن کو ئهمی د ئهجام ده وی ببینن. دهما کو ئه وی ببینن، وی میژیی مه وهره فهره کرن و ئهمی بکارین خو ل گوری وی ب ریک و پیک بکن. ب فی ناواهی ئه یوب ژ کورانیا ئهلهما ئینسان، تهجروبیا رۆزا داوی ژین کر و ب تیکلیهکه بیههیا ل گهل یهزدان، گهیشت کیفخوهشیی:

"پشتی کو کورمین بهدینا من (نانگو مرن) فی بهدنی تارومار ژی بکن، ئهزی بی گۆشتی بهدینا خو ژی یهزدان ببینن: ئهزی بخوه وی ببینن، و وی چاقین من تهماشهیا وی بکن، نهین کهسین دن" (ژوب. ۱۹: ۲۷، ۲۶).

و ههاری پاقلوس ژ ئیش و تهفلیههفیا ژيانا دن دکه فیگان:

"ئهم نها ههر تشتی د نهینکی ده وهندابویی دبیین؛ لی وی دهمی ئهمی روو ب روو ببینن" (۱ جور. ۱۲:۱۳).

تتگه‌یشتنا یه‌زدان، مفت‌یه‌که ژ بو فمکرنا دهر یین داناسینا ننجیلی. لی به‌لی، چاوا کو دهر موک ری ل پیشیا دهر موکه دن فهدکه، تتگه‌یشتنا یه‌زدان ب ناوایه‌کی نه راست ژی، ریکووپنیکیا راستین کو د نفیسین پیروز ده هاتنه پیشکیش کرن، سه‌روینی هه‌ف دکه.

هه‌گه‌ر باومریا مه ب فی به‌شی هاتنه، نه‌ف پرس دهر دکه‌فه هولی: “براستی تو یه‌زدان ناس دکی؟”. نه‌می نه‌ا ژی داناسینا ننجیلیا د دهر بارئ وی ده ژ نیزیک فه لیکولن.

۱،۳ ره‌فتار (نیت‌ه‌لیک) و نا‌فی یه‌زدان

نه‌گه‌ر یه‌زدانه‌ک هه‌به، وی هه‌ک تشتین کو بکار به‌خوه ب ریا وان ب مه‌ده ناسکرن ژی دهر خینه هولی. نه‌م پی باومرن کو ننجیل خه‌لاته‌که یه‌زدانه ژ بو نینسان و د وی ده هه‌بوونا یه‌زدان تی دیار کرن.

“نه‌ف؛ سه‌ده‌ما کو سوزا یه‌زدان ومکه توفی وی ومه داناسین (۱ پت. ۱:۲۳). ژ به‌ر کو هه‌گه‌ر نه‌و بان‌دورئ ل سه‌ر زانه‌بوونا مه‌بکه، وی د نا‌قا مه‌ده تشته‌ک ب وسفین یه‌زدان بافره (ژامس ۱:۱۸؛ ۲ جور. ۱۷:۵). ژ به‌ر فی به‌کی نه‌م چقاسی خوه بدن سوزا یه‌زدان و دهر سان فیر بین، نه‌می هه‌وقاسی “تشییهی ره‌وشا شیه‌تی لاوی وی بین (رؤم. ۸:۲۹)؛ و لاو بخوه ژی “د شیه‌تی یه‌زدان ده‌یه” (جول. ۱:۱۵). ل فرا گرینگیا خه‌باتا ل سه‌ر نالیین ننجیلیین دیرۆکی دهر دکه‌فه هولی. نه‌ف هه‌ر ده‌می هه‌مان تشتی دیار دکن، و ل سه‌ر تیکلیین یه‌زدان و مرو‌قان و نه‌هوان تژی نمونه نه. د زمانئ ئیرانی ده، نا‌فی مرو‌قه‌کی که‌سایه‌تا وی و نا‌گاه‌داریین د دهر بارئ وی که‌سی ده‌ده نیشاندان. ل سه‌ر فی مزارئ هه‌ک نمونه‌یین فه‌کری:

جیزز (نیسا): رزگار کار. ژ به‌ر کو “نه‌وی گه‌لی خوه ژ گونه‌هین وی خه‌لاس بکه. (مت. ۱:۲۱)

نابراهام (نبراهم) با‌فی جفاکه‌که مه‌زن. “ژ به‌ر کو من تو کری با‌فی گه‌له‌ک نه‌هوان” (گن. ۱۷:۵).

ژ به‌ر فی به‌کی تی هی‌فی کرن کو نا‌ف و نیشانین یه‌زدان، دکارن د دهر بارئ وی ده گه‌له‌ک نا‌گاه‌داریان بدن مه. ژ به‌ر کو گه‌له‌ک ناوایین ره‌فتار و نارمانجا یه‌زدان هه‌نه، نه‌و خوه‌دی گه‌له‌ک نا‌فانه ژی. پشتی فاقنیز بوونی هی‌ژایه کو مرو‌ف د دهر بارئ نا‌فین یه‌زدان ده خه‌باته‌که به‌رفه‌ه بکه. ژ به‌ر فی به‌کی نا‌گاه‌داریین کو ل ژیر هاتنه دابین، ب ته‌نی ومکه ده‌ست‌یکه‌کی نه.

موسا، د ومخته‌کی زه‌همه‌تی ژینا خوه ده، ژ بو کو باومریا خوه‌یا ب یه‌زدان خورت بکه خوه‌ست نا‌گاه‌داریین به‌رفه‌ه‌تر ب ده‌ست خوه فه‌بینه. وی ده‌می مه‌لایکه‌ته‌کی ژ وی ره نه‌ف یه‌ک گوت: “نا‌فی یه‌زدان به‌یان بکه: مرزایی مه قادرئ هه‌ر تشتییه، مرزایی مه یه‌زدانه، بی کو دیار یزه و دبه‌خشینه. سه‌بر، هه‌زکرن و سه‌ده‌فه‌تا وی پره. نه‌و دل‌وقانیا ب هه‌زاران دکه، خه‌رابی و گونه‌هان دبه‌خشینه، تاوانباران تو جاران ب تاوان دهر نا‌خینه” (نه‌خ. ۵:۳۴-۷).

ناقین یزدان د تیگه‌پشتنا کهسایه‌تا وی ده پشته‌که ب هیزن. ئەف ژ ی دللی وئ یه‌کی نه کو یزدان کهسایه‌ته‌که ب به‌دنه. یزدان نافه‌کی وها ژ خوه ره هلیژارتیه کو بکاربه ب ریا وی ژ نالیی گه‌لی خوه فه و مره ناسکرن و ببیرانین. ئەف جهوه‌ری پلانا و بییا ژ بو مرو‌فانه. ئیسرایلی ل مسرئ کوله بوون و پیویستی پی هه‌بوون کو پلانا یزدانیا د دمربارئ وان ده و مره ببیرانین. ب قاسی کو ژ مسرئ دهرکهن و دهست ب ریوتیا بهر ب ناخا پیروز فه بکن موسا ناقی یزدان ژ وان ره دیار کریوو، ژ بو کو ئالیکاریا مۆتیفاسیونا وان بکه (بک. ۱ جۆر. ۱: ۱۰). ئەم ژ ی بهری کو ئەم فافتیز بین و دهست ب ریوتیا خویا بهر ب دهسته‌لاتیا یزدان فه بکن ئەم پیویست دبیین کو پرمنسیین بنگه‌هینین د دمربارئ ناقی یزدان ده فیر بین.

یزدان ژ ئیسرایلی ره گۆتوو کو ناقی وی “ئەز، ئەزم”، یان ژ ی ب و مرگه‌راندنه‌که راستتر “ئەزئ بیم کو ئەزئ بین (ئەز، ئەوم)” یانی گۆتوو ئەو یه‌هؤفا (یا‌هوه‌ه، یهوه) یه (ئەخ. ۳: ۱۵). ئەف ناف پشتره هه‌کی هاته به‌رفه‌ه‌کرن “یزدان ژ موسا ره زیدمتری قئ یه‌کی گۆت: وئ دەمی پیویسته تو ژ زارو‌کین ئیسرایلی ره قئ یه‌کی بیژی، ‘میرزایی وه یزدان (یه‌هؤفا) یزدانی باقین ومیه، یزدانی ئیبراهیمه، یزدانی ئیشاقه، و یزدانی یاقوبه... ئەف ناقی منیی نهمره، و بیرانینا منه، ژ بو هه‌موو نفشان’ (ئەخ. ۳: ۱۵). وئ دەمی ئەف یزدان ب ته‌قایی و هایه: ‘یزدانئ مه‌هاکمی هه‌ر تشتییه (د زمانئ ئینگلیزی ده‌گۆتتا (THE LORD) کو ب تیپین مه‌زن تی نفساندن، یه‌هؤفا تی واته‌یا یزدان)’. په‌مانا که‌فن ب گرانی ب زمانئ ئیبرانی هاتیه نفساندن و دهما کو ژ بو زمانئ ئینگلیزی هاتیه و مرگه‌راندن گه‌له‌ک گۆتین کو ب ئیبرانی ژ بو یزدان هاتنه‌گۆتن، ژ بهر چاقان وندا بوونه. یه‌ک ژ وان گۆتین کو ب واته‌یا ‘یزدان’ هاتیه و مرگه‌راندن “ئەلوه‌م” ه، کو دخوازه‌ بیژره “ئی کو هاکمی هه‌ر تشتییه”. ب قئ ئاوه‌ی ناقی کو یزدان دخوازه ئەم وی پی ببیرینن و هایه: یا‌هوه‌ه ئەلوه‌م (د ناقین کو ل سه‌ر هه‌ر تشتی هاکمن، وئ ئەو و مره دیارکرن). ئەف پلانا یزدانه، ژ بو کو ب ریا وئ بکاربه کهسایه‌تا خوه دیار بکه و هه‌بوونا خوه یا به‌دنییا د ناقا کومه‌که مه‌زن ده‌ئشکه‌ره بکه. ب ریا ئیبتتا سو‌زا وی، ئەم نه‌ا دکارن د ناقا خوه ده، هه‌ک تاییه‌تین یزدان ب پیش خینن. ب قئ ئاوه‌ی یزدان ل قئ ژ یانی ب ریا که‌سین خومدان باومری، کیم به‌ژ ی خوه دیار دکه. و دیسا ناقی یزدان که‌هانته‌تا وئ یه‌کیه‌ه کو وئ جیهان بینن و مکی وی و مره تژی کرن (بک. ۲ پست. ۴: ۱).

هه‌گه‌ر ئەم بخوازن ب پیلانا یزدان ره، ژ نیزی که‌ فه‌تیکلیا خوه‌ چینیکن، د ناقا ری‌کوو‌پینیکیه‌که ئەخلاقی ده‌ هیا داوی بژین، و بخوازن ب ئاوه‌کی نهمر ته‌شبییه‌ی یزدان بین، لازمه ئەم تیکلیا خوه‌ ب ناقی وی ره‌ خورت بکن. ریا پیکانینا قئ یه‌کی ئەوه‌ه کو، مرو‌ف ب ناقی وی، (نانگو یا‌هوه‌ه ئەلوه‌م) فافتیز ببه (مت. ۲۸: ۱۹). وئ ئەف چالاکی مه‌ بکه یه‌ک ژ نه‌قیین ئیبراهیم (گه‌ن. ۱۷: ۸؛ رۆم. ۴: ۱۳) کو ژ بو وی سو‌زا بووینا میراسقانی سه‌ر‌ردیی هه‌رده‌م هاتیه‌ داوین (گال. ۳: ۲۷؛ ۲۹). وئ ب قئ ئاوه‌ی کوما ب هیزیا د که‌هانته‌تا ناقی یزدان ده “ئەلوه‌م” ته‌مام ببه. ئەف به‌ش، د مزارا ۳، ۴، ده‌ ب به‌رفه‌ه‌ی تی دیار کرن.

۱, ۴ مه‌لایکه‌ت

هه‌ر تشتی کو مه‌ هه‌تا نه‌ا د قئ خه‌باتی ده‌ نانیه‌ زمان، ب که‌دا مه‌لایکه‌تان دهرکه‌تیه‌ هۆلی. مه‌لایکه‌ت:

- ههبوونین فیزیکی و کەسایەتی نە؛
- ناڤی یەزدان هەلەگرن؛
- دین سەردەستیا گیانی یەزدان دە تینە بریقەبرن؛
- داخووزا یەزدان ب جیە تینن؛
- ل گۆرا پیلان و جەوهری یەزدان دەمەشن؛
- و ب وی ئاواهی وی تینن زمان.

مە بەری ژێ د مژارا ۱، ۳، ۱' دە دابوو خویا کرن کو د زمانی ئیرانی دە، یەک ژ گۆتتین کو هەری زیدە ژ بو یەزدان تی بکارانین، "نەلوویم" ه کو بخووە تی واتەیا "کەسین ب هیز". ئەو کەسین ب هیزین کو ناڤی یەزدان هەلەگرن، ب وی رە د ناڤا تیکلیەکە نیزیەک دە نە و د پیکانینی دە وەکە "ئیلەه" تینە بناڤکرن. ئەڤ هەبوون، مەلایکەتەن.

د بەشی یەکەمینێ ئاڤراندنا جیەانی دە تی گۆتن کو یەزدان ژ بو ئاڤراندنی هەک فەرمان دانە، و ئەو هاتنە پیکانین: "مەلایکەت کەتن رەوشا ب قوودرەت، دەنگی سۆزا وی بەیستن و فەرمانین وی ب جیە ئانین" (پس. ۱۰۳: ۲۰). ژ بەر ڤی یەکی، کیزان دەمی ئەم ل سەر ئاڤراندنا جیەانی ژ نالیی یەزدان ڤە تەشتەکی بخوین، د جیە دەیه کو مەوڤ بەهەسینە کو ئەو خەبات ژ نالیی مەلایکەتان ڤە هاتیە کرن. ئەیوب د بەشی ۳۸. دە' د ئایەتین ناڤەرا ۴-۷ ئان دە (ژۆب ۴، ۷: ۳۸) بەهەسا ڤی یەکی دیکە. وەکە کو د بەشی یەکەمینێ ئاڤراندنا جیەانی دە هاتیە نڤیسین، ئەو دەما وێهە کو ئەم ب کورتایی ل سەر بوویەری ئاڤراندنی راوەستن:

رۆژا یەکەمین: "یەزدان فەرمانا چیبوونا رۆناهیی دا، و رۆناهی چیبوو" (۳.ا).

رۆژا دووهمین: "یەزدان فەرمان دا کو د ناڤا ئاڤان دە (بێن سەرمەرد) ئاڤ ژ ئاڤان (بێن ئورمان) ڤەمەتن و بیه ناسیمان و ئەڤ یەک چیبوو" (۶، ۷ا).

رۆژا سێهەمین: "یەزدان گۆت: 'ئەم ئاڤین دین ناسیمانە بکن یەک' چیبوونا دەریا و ئۆکیانوسان) و ئاخا زووها دەرخن هۆلی' و وها بوو" (۹.ا).

رۆژا چارەمین: "یەزدان گۆت: 'بەرا رۆناهی ل ناسیمانان چیبین' و وها چیبوو" (۱۴، ۱۵.ا)

رۆژا پینجەمین: "یەزدان گۆت: 'بەرا ئاڤ تژی زەندین ب هەرمەکت ببن... بەرا چڤیک بفرن... و یەزدان هەر تەشتی زەندی ئاڤراند- نانگۆ وها چیبوو" (۲۰، ۲۱.ا).

رۆژا شەشەمین: "یەزدان گۆت: 'بەرا سەرمەرد تژی تەبایی زەندی ببن... تەشتی کو دەمەشن و دحزقن... و وها بوو" (۲۴.ا). نینسان ژێ د رۆژا شەشەمین دە هات ئاڤراندن. "یەزدان گۆت: ئەم د شەهەتی خووە دە و ب شەباندنا خووە نینسانان بافرین" (گەن. ۱: ۲۶). مە ئەڤ ئایەت د مژارا ۱، ۲ دە گوڤتووگۆ کر بوو. ئەو ژێ ئەم دخوازن بیژن کو، ل ڤرا گۆتتا یەزدان

نه ب تهنی ژ بو یزدان هاتیه گوتن، ههڤوکا کو دبیره "نهم ئینسانان بافرینن" ژ بو گهلهک کهسان هاتیه گوتن. ل فر بههسا 'ئهلوهم' نان تی کرن کو بخوه کهسایهتین ب هیزن و تینه واتهیا مهلایکهتان. مادهم نهم ژ نالیی مهلایکهتان فه ل گوری وینا وان هاتنه ئافراندن، وی دهمی ئهو ژی خودیی بدهنهکه مینایا مه نه. وی دهمی ئهوانا ژی ههبوونین راستین و بدهنی نه کو ب یزدان ره یهک جهوهیری پار قهدکن. ل قی دهری 'جهوهیر' ژ بو وان کهسان تی بکارانینین کو ب سهدما ههبوونا خودیا فیزیکی د بنگهه ده دشین ههف. د ئنجیلی ده دو 'جهوهیر' ههنه (د نالیی میزاجی و بدهنی ده). ب سهدما واتهیا ئهساسییا گوتنی، نه گهنگازه مروّف فان ههردویان ب جارمکی ده بکار بینه.

جهوهیری یزدان (جهوهیری ئیلاهی):

نکاره گونههان بکه (تیگهیشتییه) (رۆم. ۹:۱۴؛ ۶:۲۳؛ کرش. پس. ۹۰:۲؛ مت. ۵:۴۸؛ ژامهس ۱:۱۳).

نکاره بمره، نانگو بيمرنه (۱ تم. ۶:۱۶).

تژ هیز و تاقهته (ناوهسته) (ئس. ۴۰:۲۸). تشتین کول ژور هاتنه نفيساندن، جهوهیری یزدان و مهلایکهتایه و ئەف یهک پشتی قهژینی ژ بو ئیسا ژی هاتنه پینشکیش کرن (ناجتس ۱۳:۳۴؛ رهف. ۱:۱۸؛ ههب. ۱:۱۳).

ئەف ئهو جهوهیری کو ژ بو مه هاتیه واد کرنه (لک. ۲۰:۳۵، ۳۶؛ ۲ پەت. ۱:۴؛ ئس. ۴۰:۲۸، کرش. ۳۱).

جهوهیری ئینسان:

ب ریا سهماخهکه خومزایی و خهرا به (ژهر. ۱۷:۹؛ مک. ۷:۲۱-۲۳)

دکاره وهره ئهبار کرن کو گونههان بکه (ژامهس. ۱: ۱۳-۱۵).

مههکومی مرتییه، نانگو دمره (رۆم. ۵:۱۲، ۱۷؛ ۱ جور. ۱۵:۲۲).

خوهیدی هیزهکه ب سینوره: هم فزیکی (ئس. ۴۰:۳۰) و هم ژی زانستی (ژهر. ۱۰:۲۳)

نها تهفایی ئینسانین باش و نهباش خوهیدی قی جهوهیری نه. داویا قی جهوهیری مرنه (رۆم. ۶:۲۳). ئیسا ژی د دهما ژيانا خومیا ب مرن ده خوهیدی قی جهوهیری بوو (ههب. ۱۴:۱۸-۲؛ رۆم. ۸:۳؛ ژن. ۲:۲۵؛ مک. ۱۰:۱۸).

بیسودییهکه مهزنه کو د زمانی ئینگیلیزی ده 'جهوهیر' وکه 'ناتوره' تی نیشانان و پر نه فهکریه. نهم دکارن قی یهکی د ههڤوکهکه وها ده بکار بینن: 'ژوهن کهسایهتهکی دهست فهکرییه، ئەف تشت د خومزایا وی ده ههیه'. ل فر تشتی کو دخوازن ببیژن ئهوه کو ژوهن نه خوهیدی تاییهتین خهرا به. لی بهلی ئهو دکاره ب ئهوهیهیا خوه ژی گهلهکی سهربلند به. د قی خهباتی ده سهدما بکارانینا گوتنا 'ناتوره' (خوه، تاییهتیا خومزایی) نه ئەفه.

شکلی مه لایکھتاتان

ژ بهر کو مه لایکھت ژ جهو همرئ یهزدان بخوه نه، نهو ژ ی بی گونه هن. گونه ه مرنئ بخوه ره تینن (رؤم. ۶: ۲۳) ژ بهر قئ یهکی د جیه دهیه کو مروّف بیژره مه لایکھت بیمرنن. نهوانا خوه دبی ناوایهکی ژ یانی و بهدنهکی نه، نهو راستیه کن. ژ بهر قئ سدهمی دهما کو مه لایکھت ل سهر نردئ پهیدا دبن، نهو مینا ئینسانان تینه خویا کرن:

– مه لایکھت هاتن جهم ئبراهیم ژ بو کو گوئینن یهزدان ژ بو وی بیژن؛ د دستپیکئی ده ئبراهیم، ژ بهر شکلی وان نهو مینا ئینسانان دیتنه و پیرگی وان چوویه. ژ بو قئ یهکی نهو ومکه “سی زلامان” تینه داناسین: “هنهک ئاف بین، نهو ژ وه تکا دکم، بینن لنگین خوه بشون و و ل بنی داری بیهنا خوه فهکن” (گهن. ۴: ۱۸)

– و ددو ژ مه لایکھتاتان، چون جهم لوت کول وه لاتئ سوؤومی دما. و نهوانا دیسا هم ژ ئالیی لوت فه و هم ژ ی ئالیی گهلی سوؤومی فه، ب تعنی ومکی “زلامان” هاتن ناسکرن. “دو مه لایکھت هاتن سوؤومی”، لوت نهو فهخوندن جهم خوه ژ بو کو شهقا خوه ب وان ره بیهورینه. لی بهلی زلامین سوؤومی هاتن مالا وی و ب شیومیهکه دزوار نهف پرس ژ وی کرن: “نهو زلامین کو نیشهف هاتن جهم ته ل کودهرئ نه؟” لوت ل بهر وان گهریا و گوٹ، “قان زلامان تشتهک نهکریه”. قهیدا کو ب وه هییی ره هاتیه ژ ی وان ومکه “زلامان” ب ئاف دکه. : “زلامان (مه لایکھتاتان) دهستی خوه بهر ب پیش فه دریز کرن” و لوت خهلاس بوو؛ “و زلامان ژ لوت ره گوئن کو... یهزدان تو ژ بو تونه کرنا سوؤومی برئ کریه”. (گهن. ۱۳، ۱۲، ۱۰، ۸، ۵، ۱: ۱۹).

ناهیدا نوو، دهما کو قان بوویهران شیروڤه دکه، دده خویا کرن کو مه لایکھت د شکلی ئینسانان ده نه : “د پیشوازی کرنا بیانیان ده نهباشیئ نهکن؛ ژ بهر کو هنهکان (نمونه ئبراهیم و لوت) ب نهزانی پیشوازی مه لایکھتاتان کرن” (ههب. ۲: ۱۳).

– یاکوب ب زلامهکی نهناس ره، شهقهکی ساخ ب ئافرا ایست (گهن. ۲۴: ۳۲). پشتره ژ بو مه هات راگهاندن کو نهو زلام مه لایکھتتهکه (هوس. ۴، ۱۲). -دهما کو ئیسا ژ نوو فه فهژیا (لک. ۴، ۲۴) و نهو راکرن ناسیمان (ناجس. ۱۰: ۱)، دو زلام د ئافا کنجین بهرقوکی ده ئاماده بوون. نهوانا بی گومان مه لایکھت بوون.

– مروّف دگهیزه نهجامهکی وها “پیفانا ئینسانهکی، یانی مه لایکھت” (رهف. ۱۷: ۲۱).

مه لایکھت گونه هان ناکن

ژ بهر کو مه لایکھت ژ جهو همرئ یهزدان بخوه نه، نهو بیمرنن. ژ بهر کو گونه ه مرنئ بخوه ره تینه، نهوانا گونه ه ناکن. د زمانی یونانی و ئبرانی ده گوئینن کو ومکه مه لایکھت تینه وهرگراندن، واتهیا وان ‘پهیمافانه’. مه لایکھت خزمهتکار

نانگو پیماکارین یزدان. پهرستیا وی دکن، ژ بهر قی بهکی مروّف نکاره وان گونه هکار ببینه. گوتنا یونانی 'ناگگه لوس' کو تی واتیا مه لایکته، دما کو ب نینسانان ره تی ناخافتن و مکه 'پیماکاران' ژی تی و هرگه راندن-نمونه یه هیایی فافتیز فان (مت. ۱۱:۱۰) و پیماکارین وی (لک. ۷:۲۴)؛ پیماکارین نیسا (لک. ۹:۵۲) و زلامین کو ل ئه ریها جاسوسی دکن (ژامهس ۲:۲۵). 'مه لایکته تین' کو تینه واتیا پیماکارین نینسان دکارن گونه هان بکن.

د نفیسا ل ژیر ده ئهف تشت تینه دیار کرن کو؛ (نه ب تمنی هنهک) تهفایمه لایکته تان ب سه دما جهو هری خوه پهرستیا یزدان دکن و نکارن گونه هان بکن:

"یزدان ل ناسیمان تهختی خوه و سه ردهستیا خوه ناماده کر (نانگو ل بهوشتی تو سه رهدان نکارن ل دژی یزدان چیبین). ئه ی ئه وین کو دمنگی گوتنا وی دبهیزن و فرمانین وی ب جیه تین، مه لایکته تین و بیین ب قودرته، یزدان پیروز بکن. ئه ی هون، بیین ل مالا وی، خزمهتکارین وی، بیین کو داخوازا وی ب جیه تین؛ یزدان پیروز بکن" (پس. ۱۰۳:۱۹-۲۱).

"پهسنی وی بدن، مه لایکته تین وی... بیین ل مالا وی" (پس. ۱۴۸:۲).

"مه لایکته تنو... هون تهفای گیانین نالیکار؛ ما نه هون هاتن شاندن ژ بو کو هون خزمهتا وانا (بیین ب باوهری) بیین کو وی بین میراسقانی رزگاریی بکن" (هسب. ۱۴، ۱۳:۱).

دوبار مبونو گوتنا 'تهف' دده نیشاندان کو مه لایکته نکارن بین دو کومین کو یهک باش به و یهک ژی گونه هکار به. گرینگه کو مروّف جهو هری مه لایکته تان فام بکه، ژ بهر کو خه لاتاین خودان باوهری ئه وه کو وی جهو هری ب وان ره پار فهکن: "بیین کو هیژا تینه دیتن... نه دزهوجن... و نه ژی دمرن: ژ بهر کو ئه مینا مه لایکته تان" (لک. ۳۶، ۳۵:۲۰). ئهف مزارمه که پر گرینگه کو پیویسته باش و ره فام کرن. مه لایکته نکارن بمرن: "مرن... نکاره مه لایکته تان ب دهست خوه فه بیینه (هسب. ۲:۱۶، تیبینیا دواگوتت). ههگه مه لایکته تان گونه هکارنا، د فهگه را نیسا ده بیین کو هیژایی خه لاتکرنی هاتن دیتن ژی وی گونه هکارنا. و ههگه مروّف بده بهر چاچی خوه کو گونه هکار مرنه که بی داوی بخوه ره تینه (رؤم. ۲۳:۶)، د ئنجاما قی ده وی ئهوانا نه بونو خوه دیی ژیانه که بی داوی؛ ههگه ئه م خوه دیی دمه رفتی کرنا گونه هکار بن، وی دممی ئه م خوه دیی تایه تیا مرنی نه ژی. د قی رهوشی ده ئه م نکارن بیژن کو مه لایکته گونه هان دکن.

لازمه ئه م بدن بهر چاچی خوه کو خه لاتا مه، پار فهکرنا جهو هری مه لایکته تیه. دما کو ب ناوایه کی دیار و بهر ب چاچ به هسا مه لایکته تان تی کرن (لک. ۳۶، ۳۵:۲۰)، ئه شکره دبه کو د ناقا مه لایکته تان ده جودا بونو باش و گونه هکار تونه یه؛ ب تمنی رهنهگی مه لایکته تان هه یه.

ههگه مه لایکته تان بکار بونو گونه هکار بکن؛ وی یزدان نکاریبویا ب ریا وان باندورا خوه ل سه ر تهفایی پرسگریکن جیهانی و ژیانا مه بکارا. مه لایکته ئه م گیانین کو ژ نالیی یزدان فه هاتنه ئافراندن بخوه نه، ژ بو کو ب ریا وان بکار به خه باتا خوه بریفه ببه و ب سه رکفه (پس. ۴:۱۰۴). د قی رهوشی ده نابه کو ئهوانا پهرستیا وی نهکن. خریستیانی

کو هر روژ دوا دکه ژ بو کو سردهستيا يزدان داکهفه سر نوردئ، ومکه کو نهال بهوشتي تي کرن، مهجپوره داخوازين وي ب جيه بينه (مت. ٦:١٠). ههگر کو مهلايکمتين يزدان، ب مهلايکمتين گونههکار ره ل بهوشتي تهکوشين بکرانا، وي بهاتا واتهيا کو ئيرادهيا وي نکاره ل ور سردهست به و نهف رهوش د سردهستيا يزدان يا پيشهروژي ده ژي دهرکهتا هولئ. ومخت دهرباسکرنا ل جيهانهکه کو بيه قادا شهري گونهه و پهرهستيئ، جهسارمت ناده مروقان. لي بهلي، بي گومان رهوشهکه وها نه معوز و بههسه.

لي بهلي...؟

گهلهک کومکين خريستيان د وي باومريئ ده نه کو مهلايکمت دکارن گونههان بکن، و نهال سر نوردئ، بهرپرسيارئ تهفابي پرسگرئیک و گونههان مهلايکمتين گونههکارن. نهمئ في تيگهيشتنا چهوت، د مزار: ٦ ده گوفتووگو بکن. نه نهمئ ل ژيري قان خالان ديار بکن:

— گهنهسس (نافرين) ومکه کو د بهشي ١. ده ژي هاتيه گوتن، دبه کو بهري مه ژي نافرينهک ههبه. نهف رهوشهکه وهاي کو دشبه ههبوونا مهيا ل ژيانئ، ومکه تيگهيشتنا 'باشي و خرابيئ'. دبه کو مهلايکمتين وي دهمئ ژي ب في يهکئ هسيا بن (گهن. ٣:٥). ههگر ههک تهبايئ کو د وي دهمئ ده ژيانه، گونهه کرين ژي نهف يهک دهرقيي مزارا مهيه. ل بهرامبهري في يهکئ ژي ههک کس ههز دکن کول دژي في سپهکولاسيونا د ميژيي خوه ده زميف بمينن. ننجيل دخوازه ژ مه ره ل سر رهوشا نها تشتي کو لازمه نهم بزانبين بيژه، و نهف يهک ژي نهوه کو تو مهلايکمتين گونههکار تونه نه و تهفابي مهلايکمتان پهرهستيا يزدان دکن.

— ل بهوشتي يهک ههبوونا گونههکار ژي نايئ پهژانندن. ژ بهر کو يزدان: "خوهديئ چاقين سافيهه کو نکاره ل خرابيئ تهماشه بکه" (هاب. ١:١٣). (ههس وها، د پس. ٥:٤،٥ ده، ل سر کهستين د قوناخا يزدانیا ناسيماني ده نهف تشت تينه گوتن: "تو خرابي نکاره ل گهل ته دانیشه يئ کو نه هيزا به ل گهل ته نامينه". فکرا کو ديژه، ل بهوشتي مهلايکمتين گونههکار ل دژي يزدان د سرهلداني ده نه، ب تهفابي چهوتي قان تشتين کو د فر ده هاتنه نهشکهره کرنه.

— ومکه کو مه بهري ژي نيشان دابوو، د زماني يوناني ده گوتنا کو ومکه 'مهلايکمت' تي و مرگهاندن، تي واتهيا 'پهيامکار' و ژ بو ئينسانان ژي تي بکارانين. بي گومان نهو 'پهيامکارين' ئينسان دکارن گونههان ژي بکن.

— د پوتپهرهستيئ ده، يهک ژ باومريين ههري خورت نهوه کو ههک تهبايئ خراب و گونههکار ههنه کو تهفابي ناليين ژيانتيين خراب دبه بارئ سر ملين وان. ههس وها ههک فکرين پوتپهرهستيئ ل سر نولهي ژي جهي خوه د زانينا هن کومين قاشو خريستياناي ده گرتهه کو بخوه گوتنين پوتپهرهستيئ نه.

– هٺڪ مهٽنن ٺٺجیلئ هٺنه ڪو ب شاش فامڪرنئ پشتگريا فڪرا هٺبوونا مهلايڪهٽين گوننهڪار دڪه. ٺهٺانا
ڙ بؤ لئڪولئڪرنا 'شهيتان' ٽٺنه ڪوم ڪرن و مرؤٺ دڪاره ل گهل وهشانخانهيان ببينه. لازمه دستور نهئي
دايين ڪو ٺهٺ مهٽنن ناٺبوري هٺڪ گؤٺنن زانستيا ٺٺجیلئ دهرهوين دهرخين.

مٺار ۱: پرس

۱. ڙ بؤ پئشخستنا باومريا وهيا ب يهزدان، ٺشتئ هٺري باش چيه؟

- (ا) چرونا ڊيري
- (ب) خهباتا ل سهر ٺٺجیلئيا ب ٺاوايئ پهرستڪار
- (ج) ٺاخاقتنن ب خريستيانان ره
- (د) تهماشه ڪرنا خواهزايئ

۲. ڪيڙان ڙ ٺانا داناسينا يهزدانئا راستهٺينه؟

- (ا) ب تهئئ خهيالمهڪه د هئئئ مه ده
- (ب) پهرچهيڪ گيانه ل ٺاتمؤسفرئ
- (ج) يهزدان تونهيه
- (د) كهسايهتهڪ خواهدان بهدهنه

۳. يهزدان ٺهٺه:

- (ا) يهڪيتييهڪه (ٺوتئ)
- (ب) سئبييتييهڪه (ترنتئ)
- (ج) گهلهڪ ٺيلاه د ناٺا يهڪي ده
- (د) نه مومڪينه مرؤٺ بڪاربه ب ٺاوايهڪي بده ناسين

۴. واتهيا ناٺئ يهزدان "يههؤٺا ٺهٺوهيم" چيه؟

- (ا) ٺهو ڪو ويئ ببه ٺهو
- (ب) ڙ ناٺا ڪومهڪ كهسئئ ب هيڙيي ڪو ويئ وهره ديار ڪرن
- (ج) يهڪي مهزن
- (د) هيڙ

۵. واتهيا فهرهنگيا گؤٺنا "مهلايڪهٺ" (نانگهل) چيه؟

- (ا) ومكه ئينسان
- (ب) ب باسكان هاتيه پنچان
- (ج) پهيامقان
- (د) ناليكار

٦. گهلؤ مه لايكهت دكارن گونه هان بكن؟

- (ا) بهلى
- (ب) نا

۲ بین یهزدان

۲,۱ گیانی یهزدان : داناسین

یهزدانی کو خومدی کسایهتهکه راستهقین، هس و جیهانهکه هوندرینه، ژ بو کو داخواز و هسین خوه ب مه زاروکین خوه ره پار فهکه، وی سهری ل هنهک ری و ریبازان بده و تی هیقی کرن کو باندورا خوه ل سهر ژیا نا مه بکه. یهزدان تهفایی فان تشنان ب ریا گیانی وی دکه. ههگهر نهم بخوازن یهزدان بناسن و تیکلیهکه راست بی وی ره دهینن، لازمه نهم گیانی یهزدان و ناوایی خهباتا وی بناسن.

شیرۆفه کرن و دیار کرنا گوتنا 'گیان' نه هیسانه. وهک نمونه، ههگهر نهم چووبن داوتهکی، نهم دکارن بیژن، "ل ور گیانهکی باش ههبوو". قهستا مروّف ژ قی یهکی نهمه کو رهوشا داوتی ب گشتی باش بوو؛ ههرکسی کنجین خوهشک ل خوه کربوون، خوارن باش بوون، ههرکس ب ههرکسی ره کوبار بوو، بووک خوهشک بوو و ههر وها... ب قی یهکی مروّف دخوازه بیژه کو ل داوتی ههر تشت باش دهریاس بوو. نهم تشت تهف ره (ههوا) مهراسیما داوتی ژ مروّف ره نهمشکهره دکه. ب ههمان شتیهمی گیانی یهزدان ژی کوورتایییا ههر تشتی د دهرباری وی ده دیار دکه. د ناهیدا کهفن ده، گوتنا ئبرانییا کو ومکه 'ره' (گیان) تی وهرگراندن، تی واتهیا 'نهفوس' نان ژی 'هیز'. وی چاخی گیانی یهزدان 'نهفوسا' و بییه و جهوهری وی دده نیشاندان. د مزار ۳، ۴' ده نهمی بدن خویا کرن کا گوتنا 'ره' ب چ ناواهی د دهرباری هس و میزاجا یهکی ده تی بکار نانین، و نهمی نمونهیان ل سهر قی یهکی بدن. گیان ب سهری خوه نابه نیشانا هیزا یهزدان و نهم یهک د، روم. ۱۹:۱۵' ده ژی نهمشکهریه: "هیزا گیانی یهزدان".

د نهمی ننجیلی ده تی پهژراندن کو ئینسان فکری خوه ب لف و ههرهکهتا خوه نهمشکهره دکه (پروّف. ۷:۲۳) ؛ مت. ۳۴:۱۲). مروّف دکاره ب ریا هنهک لف و ههرهکهتین خوه قی یهکی راست دهرخینه. نهم ل سهر تشتهکی دفکرن و پشتره ژی نهم وی تشتی دکن. ره نان ژی هشی مه، دکاره خوه د دهما برچیپوونا مه ده نهمشکهره بکه و د راستیا خوارن خوهستنا مه ده دیار بییه. نهم ل مهدهخئی موزمه که نههاتیه خوارن و ل نالیهکی هاتیه هشتن دبیین؛ وی دمهی داخوازا گیانی مه دکهفه لقی- نهم خوه دگهینن موزی، وی دقهشیرن و دخون. ب قی نمونهیا بچووک دیار دبه کا ژ بو چ گوتنا 'ره' د زمانی ئبرانی ده تی واتهیا نهفوس نان ژی هس. گیانی مه، جهوهری مه و فکرتین مه دیار دکه و ژ بو نهمشکهره کرنا هس و فکرتین خوه ژی نهم دکهفن نافا لقبازی. گیانی یهزدان ژی ب پیفانهکه بلندتر ههمان خهباتی پیک تینه. نهم ب ریا قی هیزی؛ جهوهری وی، میزاجا وی و پیلانا وی دیار دکه. یهزدان دفکره و پشتره تشتی کو فکریه دکه: "نهم چاوا فکرییم وی وها بییه و من چاوا چیکر به وی وها بمینه" (نس. ۲۴:۱۴).

هیزا یهزدان

گهلهک تشت نهمشکهره دکن کو گیان و هیزا یهزدان یهکن. دهما ئافرینا گهر دونی، "گیانی یهزدان ل سهر رویی ئافان لقیبا. و یهزدان گوت، "بهره روّناهی چیبیه و روّناهی چیبوو" (گهن. ۲۳:۱).

گیانی یزدان، روڻاهي و هسرها... يي ڪو هسرتشتي دافرينه هيڙه: ”وي ب ريا گياني خواه ناسيمان خملاندن؛ دستي وي شڪل دا ماري شاهيڪ زي” (ڙوب. ۲۶:۱۳). ”ب گوتنا يزداني ڪو هاڪمي هسرتشتيه ناسيمان هاتن نافراندن؛ ب ريا هلمادهي وي زي هسرتشتي سهماوي” (پس. ۳۳:۶).

د قي رهوشي ده گياني يزدان دڪاره وها وهره زمان:

”هلما وي سوزا وي دستي وي”

ڙ بهر قي يهڪي نهو ب ريا هيڙا خواه، د هسرتشتي ده بسره دڪهفه. بفي ناواهي ل سهر داخوازا يزدان، بين خواهان باوهري جاره ڪدن چيدين (ڙن. ۱۳:۱)؛ و نهف يهڪ ب ريا گياني وي دبه (ڙن. ۳:۳-۵). داخوازا وي ب ريا گيان دڪهفه لقبازي. د ههموو ناخافنتين ل سهر ل سهر نافرينا خواهزايي ده نهف قي دخوين: ”تو گياني خواه دشيني، نهوانا تينه نافرين؛ و ب قي ناواهي تو رويي نهدئ نوو دڪي” (پس. ۳۰:۱۰۴). نهف ره و هيڙ چاوا ڪو دبه وهسيهيا نافرينا هسرتشتي، هسرها وان ب هيڙ زي دڪه. ههگهر نهف تايهني گياني يزدان نهوويا، مروفت دڪاريوو بفكريا ڪو نهف ڙيانا ترازيڪ ب هساني دڪاريوو تزي خابينوڪ و چهوتي بووويا. نهويي ڪو ڙ قي ڙياني ناجز بووويا، گوتنا پيخه مبره ڪي تينه بيرو مه ڪو ديڙه ”ههگهر نهو (يزدان) گيان و هلما خواه د نافا خواه ده بجفينه، وي تهفائي مروفاهيي تونه ببه و وي بهنيادم جاره ڪه دن ل ناخي ههگهره” (ڙوب. ۱۵، ۱۴:۳۴). (داود زي دهما ڪو ڪهتبه تنگاسيه ڪه مزن، ڙ يزدان داخواز ڪريه ڪو ب وي گياني ناليڪاريا وي بڪه، نانگو ڙيانا وي ببهخشيئه (پس. ۵۱:۱۲)).

نهمي د مزار ۳، ۴ ده پشتگريا ڪو نهف گيان دده ڙيانا مه و تهفائي نافرينان بينن. نهف د نافا خواه ده خومديي ’هلما گياني ڙياني نه (گهن. ۲۲:۱۷. ف. مگ.) ڪو نهف يهڪ د دهما چييوونا مه ده ڙ ناليي يزدان فه، ڙ يو مه هاتيه پيشڪيش ڪرن (پس. ۳۰:۱۰۴؛ گهن. ۲:۷). نهف يهڪ وي دڪه ”يزداني گياني تهفائي مروفاهيي” (نوم. ۱۶:۲۷. ڪرش هسب. ۹:۱۲). ڙ بهر ڪو يزدان هيڙا ڙياني پشتگري ڪرنا تهفائي نافرينا، گياني وي ل هسرها ريه. داود نهف يهڪ باش فيم ڪريه ڪو؛ نهو ل ڪودهرئ دبه بهرا ببه، يزدان ب ريا گياني خواه ب وي رهيه، و ب ريا وي گياني و وي هيڙي نهو هسرها هسرها و فڪري داود ناس دڪه. ب قي ناواهي گياني يزدان، هسرها چقاسي نهو ل بهوشتي به زي، دبه سهدهما ڪو نهو ل هسرها دهرئ به.

”تو رابوون و روونشتنا من دزاني، فڪارا من ڙ دوور فه فام دڪي... ما نهزي ڙ بهر گياني ده چاوا ب دوور ڪهفم؟ نان زي نهزي ڙ بهر ههيوونا ته ب ڪو ده برهفم؟ ههگهر نهف ل نالين دهر يانين هسرها دوور زي روونشتيم، وي دستي تهيي راستي (نانگو گياني ته) من بگره (پس. ۱۰، ۹، ۷، ۲:۱۳۹).

گياني پيروز

مه ديت ڪو گياني يزدان ڙ بو تيگهيشنتي گهلمڪي بهرفسرهه. نهو، هشي وي، ميزاجا وي و هسرها وها هيڙا پيڪانينا فڪري ويهه. ”مروفتڪ ب چ ناواهي ڙ دلي خواه بفكره، نهو وهايه (پرو. ۷:۲۳)؛ و ب قي ناواهي يزدان فڪري ويهه، گياني ويهه (يزدان گيانه) (ڙن. ۲۴:۴). لي بهلي نهف نايي واهيا ڪو يزدان نه زاتيهه. (بنيره ل گوتنا نافي ۱). ڙ بو ڪو د

تتگه‌یشتنا فسه‌هیا گیانی یزدان ده نالیکاری بی بکه، نهم هنهک جارن به‌هسا گیانی ویی پیروز (هولی غوست، د وهرگه‌رین نوژن ده هولی سپرت) دکن. نهف یک د ناهیدا کهفن ده، وها هاتیه زمان: گیانی یزدان نان ژی میرزایی مهیی هاکمی هسرتشتی. نهف د بهشا دوهمینیا ناجتس (کارین پیخه‌مهران ده) هاتیه قعید کرن کو روژا پهنتی‌کوستی گیانی پیروز ب سهر هسواریان ده تی رژاندن. پاتروس فی یهکی وکه، تهمام کرنا که‌هانمنا یولهی ب فان گوتنان دیار دکه، نهزی ژ رهیی خوه (بی یزدان) برژنیم (ناجتس. ۱۷:۲). دیسا د لک. ۱، ۴ ده تی گوتن کو نیسا ژ چهیی شهریا (نوردونی) تژی گیانی پیروز "فهگه‌ریایه؛ و د ههمان بهشی ده نیسا د بهشی ۶۱ مینی نیسایا (نیسایا) ده دبیزه کو نهف یک تهمامکرنا فی هه‌فوکی یه: "گیانی میرزایی مه یزدان ل سهر منه". د فان هس دو بویمهران ده (و د گله‌کین دن ده ژی) گوتنا گیانی پیروز، ههمان گوتنا "گیانی یزدان) یا د ناهیدا کهفن دمیه.

د هه‌فوکین ژیرین ده ببین ب چ ناواهی گیانی پیروز و هیزا یزدان دگه‌یزه هه‌فدو و ب هه‌ف ره دمه‌شه:

- "وی گیانی پیروز وهره سهر ته (مهریهم)، و وی هیزایی هسری بهرز ته د بن سیا خوه ده بهیله" (لک. ۳۵:۱).
- "هیزا گیانی پیروز... هیزا گیانی یزدان، و به‌هیت و داربهرز" (رؤم. ۱۵:۱۳، ۱۹).
- "یا کو هاته راگهاندن) مزگینیا مه... ب قودرت، ب گیانی پیروز' ره هات" (تهس. ۱:۵).
- د دهرباری سوزین گیانی پیروز ده، ژ شاگرتان ره هاتیه گوتن کو نهوی "ب هیزا کو ژ ناسیمان وهره، وهرن پیچان" (لک. ۴۹:۲۴).
- "نیسا ب خوه ب گیانی پیروز' و هیزی هاتیه پیچان" (ناجتس. ۳۸:۱۰).

پاقلوس، وازین خوه ب نیشاندانا هیزا یزدانیا کو نایی نینکار کرن، خور تکر نه: "ناخافتنا من و وازا من... خونه‌نیشاندانا گیان و هیزیه" (۱ جور. ۴:۲).

۲،۲ سیرووشدان

مه دا خویا کرن کو، گیانی یزدان؛ هیزا وی، فکر و میزاجا وییه کو ب ریا خباتا خوه ژ مه ره دیار دکه. د بهشی بهری فی د نافرینی ده مه ب فی ناواهی به‌هسا خباتا گیانی یزدان کر: "وی ب ریا گیانی خوه ناسیمان خه‌ملاندن" (ژوب. ۱۳:۲۶)؛ گیانی یزدان، ژ بو کو ببه سهدما نافرینی ل سهر رویی ناقان دل‌فیا (گسن. ۲:۱). هسرها وها نهم فی یهکی ژی دخوبین: "ب گوتنا میرزایی مه یزدان" جیهان هاته نافراندن (یس. ۶:۳۳). وکه کو د پرتوکا نافرین (گه‌نسس) ده ژی هاتیه گوتن، یزدان گوتیه بهرا هنهک تشتت وهرن نافراندن و نهوی یهک هاته پیکانین. ژ بهر فی یهکی؛ گیانی یزدان، د گوتنا وی ده باش تی دیتن- وکه کو گوتنن مه بخوه ژی فکر و داخوازین د ناقا مه ده، نانگو راستیا مه تینه زمان. نیسا ب زانستی نهف یهک ده‌سنتیشان کریه: "دهف، نشتی کو ژ دل (هش) دهر دکه‌فه دبیزه" (مت. ۳۴:۱۲). ب فی ناواهی هه‌گس کو نهم مه‌جبور ب‌مین گوتنن خوه کونترول بکن، لازمه بهری هسرتشتی نهم فکرین خوه تیخن بن کونترولی. د فی رهوشی ده گوتنا یزدان، وینه‌یهکه گیان و رامانین وی یه. چ کینفخومشیهکه مه‌ز نه کو نهم ب خیرا ننجیلی بوونه خوه‌دین گوتنن یزدانین

نقیساندی. و ئم ب فی ری دکارن گیان و هشی وی ناس بکن. یزدان ئەف موجیزهیا دیار کرنا گیانی خوه ب ریا گوتنن
نقیساندی، ب خیرا پینقاژویا دانا ئیلهامی (واهی) (ننسرآتون) پیکانییه. ئەف گوتن دگهیزه گوتنا 'گیان' (سپرت).

IN-SPIRIT-ATION

"گیان"، تی واتهیا هلم ئان ژ ی هلم ستاندنی؛ "دانا ئیلهامی" تی واتهیا کشاندنا هلمی. ئەف تی واتهیا فی یهکی کو،
مرۆف ب ستاندنا ئیلهاما ژ یزدان گوتنان دنفسین و ئەو گوتن ژ ی تین واتهیا کو بخوه گوتنن گیانی یزدانن. پافلوس، ژ
تموتعیوس ره دبیزه کو؛ ناسکرنا ئنجیلی نایی واتهیا ژ بیر کرنا راستیا کو ئەو گوتنن یزدان بخوه نه. لازمه مرۆف دهستوری
نهده فی یهکی؛ و ژ بهر فی، ئەو (ئنجیل) د دهرباری یزدان ده تهفایی ناگاهداریین راستیی کو پیوستیا مه ب وان ههیه، دده:

"تو" نقیسین پیروز بین کو ب ریا باوهریا تهیا ب مهسیه ئیسا، دکارن ب هیزا خوه ته بکن ئالم و بگهینن رزگاری،
ژ زاروتیا خوه فه دزانی. تهفایی نقیسین پیروز ب ریا دانا ئیلهاما یزدان هاتنه شاندن؛ و ژ بو فیر کرن، ئانینا سهر ری، و
پهرومرده کرنا ل سهر راستیی پر باشن. ب خیرا فان، مرۆفی یزدان دکاره ب ههر تشتی باش وهره خهملاندن و ب ریک
و پیک به" (۲ تم. ۱۵: ۳-۱۷).

ههگهر نقیسین پیروزیین کو هاتنه شاندن، ناگاهیین وها تمام بدن، وئ دهمی ژ بو کو راستیین د دهرباری یزدان
ده نیشانی مه بکن، پیوستی ب 'رؤناهیین فهشارتی' نامینه. لی بهلی نینسان، وکه چافکانیا ناگاهیین خوه بین د دهرباری
یزدان ده، چقاسی دکارن بههسا هس و تهجروبهیین خوه بکن! ههگهر کو ب باوهریهکه مهزن پهژاندنا گوتنا یزدان، د
ژیانا خریستیان ده کهسایهتی ب خهملینه، وئ دهمی د ژیانی ده پیوستیا مه ب هیزمهکه دن نامینه. ههگهر پیوستیهکه وها
ههبوویا، وئ گوتنا یزدان، وکه کو پافلوس دبیزه، نکاریبوویا مه بخهملینه. ژ بو کو ئەم ئنجیلی ل سهر دهستی خوه بگرن
و پی باوهربن کو ئەو ب راستی گوتنا گیانی یزدانه، پیوستیا مه ب نیمانی ههیه. وکه گهلهک "خریستیانین" ئیرویین،
ئیرانیان ژ ی ئەلهقهیهکه ب سینور نیشانی واتهیا سوزا یزدان دابوون. تهفایی رهوشا مه، د فی ههفوکا، ههه. ۲: ۴ ده هاتیه
زمان:

"ژ بو مه ژ ی وهکی وان (ئیرانیین ل چۆلی) 'پهیاما باش' هاته راگهاندن. لی ژ بهر کو وانا ئەو سوز ب باوهریا خوه
ره نهکرن یهک، تو فیدهیا وئ ل وان نهبوو."

ل شونا کو مرۆف ب ئیمانکه مهزن بهری خوه بده گیان-سوزا یزدانیا راگهاندی، و د تهفایی ژیانا خوه ده پههستییا
وئ بکه و ری بده کو گیانی یزدان ب فی ئاواهی باندورا خوه ل سهر دلین مه چیکه، هههک کهس ریا کورت هلدبژیرن و
وکه کو ببیژن، 'هیزمهکه راستیییا کو بکاربه مه ل دژی یزدان تیخه واری پهژاندنی ژ نشکیفه ب سهر مه ده هات'.

نہمژراندنا ہیذا گیانیبا د سؤزا یەزدان دە هشتیه کو ئەف پرس د سەری گەلەک خریستیانان دە چیبیه، گەلۆ تەقایی
نقیسین پیروژ ژ نالیی یەزدان قە ب ریا وهیبی هاتنه شانن نان نا؟ ئەف کەسانا دبیزن کو، هەموو نقیسین ئنجیلی نەرینین
شەخسیین زانایین کەشن. لی بەلی پەتروس قی نەرینی قالا دەردخینه:

"ب قی ناواهی گۆتتین پێخەمبەران ژ بۆ مە تینه واتەیکە مەزن. ئەگەر هوون بالا خوە بدن فان گۆتتان هوونی
تشتەکی باش بکن، بەری هەر تشتی قی بزانیان کو (ئەف خوەدی پێویستیەکە ژیانیه): گۆتتین د نقیسین پیروژ دە ژ شیرۆقەیین
پێخەمبەران نەهاتنه. ژ بەر کو گۆتتا پێخەمبەران ژ داخوازین مروقان دەرنەکەتته، مروف ژ نالیی گیانی پیروژ قە هاتنه
بریقهبرن و ل سەر یەزدان ئاخفینه" (۲ پەت. ۱:۱۹ - ۲۱ ن. ئ. ف.).

بەری هەر تشتی دقئ ئەم باوەر بکن کو ئنجیل ب ریا وهی داکەتیه، ژ بەر قی یەکی مە ب ئاواپی باوەریا پرایین
لگەل مەسیه (کرستادلفیان) ژ بۆ شیرۆقەیین بنگەه گرت.

نقیسکارین ئنجیلی

وئ دەمی باوەر کرنا کو نقیسین پیروژ ب ریا وهی داکەتته خوەدی گرینگیهکە ژیانیه. کەسین کو ئنجیل نقیساندنه
ژ نالیی گیانی نیلھامدار قە هاتنه بریقهبرن و ئەف گەھایه رادەیکە وھا کو گۆتتین وان نەیین وان بن. ئەگەر کو سؤزا یەزدان
ژ بۆ گەلەک کەسان نە بالکیش بە سەدم ئەو کو راستی تینه زمان (ژن. ۱۷:۱۷)، مروقان تینه سەر ری (۲ تم. ۳:۱۷، ۱۶)
و ژ بەر کو - راستی تەهله- نە تشتەکی ئەجیبه. پێخەمبەر پەرەمیا دەما کو گۆتتین کو یەزدان ژ وی رە راگەندبوون بەلاف
دکرن ل بەرخوەدانی راست هات. و ئیدی خوە ناده بەر راگەندن ئان ژی نقیساندنا وان گۆتتان. لی بەلی نقیساندنا سؤزا
یەزدان ژ داخوازا مروقان زیدەتر ئەجامەکە داخوازا یەزدانه، لەورە تو مافی ویی هلیزارتنی تونەیه، من گۆت: "تەقایی
روژی ئەز بووم پیکەنۆک، هەر کەس سەبرا خوە ب من تینه... و ئیدی ئەز وی ب بیر ناییم، ئیدی ئەز ب ناڤی وی
نەبیزم"، لی بەلی گۆتتا وی د دلی من دە، د هەستیین من ومکە ئاگرەکی دشەوتە؛ ئەز ئیدی نکارم خوە بگرم، ئەز ئیدی
تەهەمول ناکم" (ژم. ۷:۶، ۷:۲۰).

هەر وھا دەما کو بەلام بریار دا کو نیسرایلی برەمجینه (لانەت بکە) ل شوونا وئ گیانی یەزدان پیروزیەک ب وی
دایه گۆتن (نوم. ۱:۲۴-۱۳ کرش. دت. ۵:۲۳).

گەلەک کەسین کو یەزدان باندۆرا خوە ل سەر وان چیکربوو ژ بۆ کو سؤزا خوە ب وان بدە ئاخافتن، پشتی دەمەکی
پێقاژۆیکە دەلساریی دەرباس کره:

موسا (ئەخ. ۱۰:۴) پافلوس (ئاجتس. ۹:۱۸)

هەزەکیەل (ئەز. ۱۴:۳) تمۆتەییوس (۱ تم. ۶:۴-۱۴)

یونس (ژۆناھ ۳:۲، ۱) بالام (نوم. ۲۲-۲۴)

تہقایی فان ناگاہیان ژ مه ره دیار دکه کو ئەف هەقوکا کو ئەم ژ ۲ پەت. ۱۹:۱ ۲۱ "فیر بوونە" سۆزا یەزدان نہ نەرینا شەخسییا هەک کەسایە، ئەنجاما ئیلهاما نفیساندنا تشتین کو ژ وان ره هاتیە گۆتە" د جہی خوہ دەبیە و راستە. پێخەمبەر نامۆس فی یەکی دیار دکه: "میرزایی مەیی هاکمی هەر تشتی یەزدان گۆت، کی پێخەمبەریی ناکە؟". موسا ب ئاواپەکی پر ب هیز ژ ئالیی یەزدان فە دەات بریفە برن کو هەک جارن دگەشتە رادەیا کو هسا خوہیا شەخسی وەندا بکە: "تہقایی فان فەمانین کو یەزدان ب ریا موسا راگەاندنە..." (نوم. ۲۳، ۲۲: ۱۵)؛ کو ئەف گۆتن د راستیا خوہ دە ژ ئالیی موسا فە (وہکە کو یەزدان ژ وی ره گۆتبوو) هاتبوو گۆتن (نوم. ۱۷: ۱۵).

نیشانەکە دنیا فی یەکی ئەوہ کو، نفیسکارین ننجیلیی پی ہسیانە کو ئەو بخوہ پر تشتان ژین کو نفیساندنە فام ناکن. وانا (پێخەمبەران) ژ بو کو بکاربن باش شیرۆفە بکن، لیکۆلین چیکرن و تی دەرختن کو (گیان دیار کریە) و وان نفیساندیە: "ب تشتین کو ژ وان ره هاتە راگەاندن، نہ خزەمتا خوہ لی بەلییا مە کرن (۱ پەت. ۹: ۱-۱۲). ئەف لیکۆلینا وان دیار دکه کو نفیسین کو نفیساندنە نہ شیرۆفەیین وان بخوہ نہ. ئەف پێخەمبەر ل سەر فی مژاری نمونەیین باش ددن: دانەل (دان. ۸: ۱۲-۱۰)، زەکاریا (زەچ. ۴: ۴-۱۳)، پەتروس (ناجتس ۱۷: ۱۰).

هەگەر ئەف زلامانا ب سینۆر بەتانا باندۆر کرن، مە نکاریبوو ئەم خوہ بگەینن گیان ئان ژ سۆزا یەزدانیا راستەقین. هەگەر تشتی کو وان نفیساندیە، ب راستی سۆزا یەزدان بە، وی دەمی دقیا بوو کو ئەوانا د پیناژویا ئیلهامستاندنێ دە ژ ئالیی یەزدان فە ب دژواری وەرن کۆنترۆل کرن. هەگەر نہ وها بوویا، تشتی کو دەرکەتیە هۆلی، ب تہقایی نەدیوو سۆزا یەزدان. پەژراندنا کو سۆزا یەزدان ب تہقاییا بییە، ژ بو مە د خوہندن و پەرەستیا وی دە دبە ئالیکار یەکە مەزن: "گۆتتا تە گەلەکی سافییە، ژ بەر فی یەکی ئەبەدی تە ژ وی هەز دکه" (پس. ۱۴۰: ۱۱۹).

ب فی ئاواہی ئەم دبیزن کو پرتووکین ننجیلیی نہ بەر ہەمین ئینسانانە، ب ریا گیانی وی، خەباتەکە یەزدانە. راستیا فی یەکی ژ ئەوہ کو ئاھیدا نوو، دەستنیشانیا نفیسین ئاھیدا کەفن دکه:

- مت. ۲: ۵ (ر.ق. ک.ن.) ددە نیشاندان کو ئەف ب چ ئاواہی ژ ئالیی پێخەمبەران فە هاتیە نفیساندن. ب ریا وان یەزدان دنفیساند. ر.ق. (وەرگەرا کو د بەر چاقان ره هاتیە دەرباس کرن) تیبینیا کێلەکی (ک.ن.) دەما دخوازە ببیژە کو یەزدان ب وەستیەیا پێخەمبەران نفیساندیە، هەر دەمی گۆتتا 'ب ریا وان' بکار تینە.
- "گیانی پیروژ ژ دەفی داود راگەاند... " (ناجتس ۱: ۱۶).
- ئەف دیار دکه کا پەتروس ب چ ئاواہی ژ پرتووکا ئیلاھیان تیبینی گرتنە (کرش. هەب. ۷: ۳).

ژ بەر فی یەکی نفیسکارین ننجیلییین ئینسان ژ بو خریستیانین دەستپیکێ نہ گرینگ بوون. راستیەک هەبوو کو گۆتتا وان د بن باندۆرا گیانی یەزدان دە بوو.

هیزا سۆزا يەزدان

گیانای یەزدان نە ب تەنئە هس و میزاجا وی، هەر وها هیزا ویبا کو ب ریا وی رمانین خوه دیار دکە ژئ، تینه زمان. گیان/گوتنا وی نە ب تەنئە دیار کرنا هس و بیرا وییه. د وی سۆزئ ده هیزمکه دینامیک ژئ ههیه. تیگهشتنا قئ هیزئ وی ژ بو بکارانینا وی داخوازمکه مهزن ب مه ره چیکه. د پیکانینا وی ده نهگەر نه دلسار بین نهمی بکارین ب ریا زانهبوونا خوه ب سهرکهن. پهرمستیا سۆزا يەزدان وی هیزمکه مهزن بده مه، ژ بو کو نهم بهر ب رزگارئی قه بکارین لهزئ بدن تشتین بچووکینن ژیانئ. د قئ دهربارئ ده پاقلوس ل سهر بنگهها سهربوریین خوه وها نفیسانديه:

“نهز ژ بهر مزگینیا (سۆزا) نیسا قه شەرم ناکم. ژ بهر کو نهو ژ بو رزگارئی هیزا يەزدانه (روم. ۱:۱۶).

لوکه ۱:۳۷ (ر.ف.) د ههما مژارئ ده نیسارار دکە: “وی تو سۆزا يەزدان بی هوکوم نهمینه”.

ژ بهر قئ یهکئ فیربوونا ننجیلئ و پیکانینا وی د ژیانا مه ده پینقاژویهکه دینامیکه.

تو گریدانین قئ یهکئ ب نیزیکیبوونین سار و ناکادهمیکیین زانیارین ئولی ره تونهیه. هەر وها تو گریدانین وی ب گهلهک کۆمکین خریستیان ره ژئ تونهیه کو ب تەنئە ب نارمانجا چیکرنا باندۆرمکه دلوقانی، چهند بهشین ننجیلئ تینن سهر زمان، لی بهلئ ژ بو تیگهشتن و پیکانینا وی نه خوهدیئ تو کهدی نه. “سۆزا يەزدان زندی و ب باندۆره”؛ “گوتنا قودرەتا وی (یەزدان)” (هەب. ۱۲:۴؛ ۱:۳). “سۆزا يەزدان ل سهر وه باومرەمەندان ب باندۆر پیک تئ” (۱ تهەس. ۲:۱۳). ب ریا گوتنئ یەزدان د هەر سالاتا روژئ ده د هسئ باومرەمەندین راست ده ب باندۆر پیک تئ.

ژ بهر قئ یهکئ مهساژا بنگههینیا ننجیلا کو هون فیر دبن هیزا يەزدانیا راسته. نهگەر هون دستورئ بدن وی هیز د قئ ژیانئ ده ههیا رادمیهکئ بیر/گیانئ یەزدان نیشانی وه بده و وه ژ بو قهگهرا نیسا ناماده بکه. ژ بو کو وه بکه زارۆکهکی یەزدان، وی د ژیانا وه ده ب کار ومره (۲ پەت. ۱:۴). داخویانیا پاقلوس ژئ ب “نیشاندانا هیز و گیان” (۱ جۆر. ۲:۴) پیک هاتبوو.

دهردۆرین مه تژی نهو کەسن، بین کو ب باومرەیهکه نیفه نیف گریدایی ننجیلئ نه و نارمانجا وانیا بنگههین نیریشکرنا سهر نیسایه. نهوانا دبیژن کو گریدایی یەزدانن، لی بهلئ باومر ناکن کو نهو کەسایهتهکه ب ریک و پیکه. هەر وها ناپهژرینن کو تهفایی نفیسین پیروژ ب وهه هاتنه و نهو ژ فکر و رمانین مهیین شەخسی بهرزترن. نهو کەس ب قئ رهنگی هیزا يەزدان ژئ ئینکار دکن. نهم گۆتتین د ۲ تم. ۳:۵ ده بنن بیرا خوه: “بین کو خوه ددن نیشاندان، کو د ریا يەزدان ده نه، لی هیزا قئ ریئ (نانگو هیزا گوتنا ننجیلئ) ئینکار دکن...”

دنیا یاریین خوه ب زاگۆنفاانیا مه دکە (“هون وها نافکرن نه وسا؟!”)، نهف یهک هاتبوو سهرئ پاقلوس و کوما وایزان ژئ: “بهلافتوکا د دهربارئ چارمیخئ ده، ژ بۆیین کو تاروومار دبوون پیکهتوک، لی بهلئ ژ بو مهیین کو نهم رزگار دبن، هیزا يەزدانه” (۱ جۆر. ۱:۱۸).

پشتی فان تشنان تهفان، گهلو ما ئەم نكارن ئنجیلی تیخن دەستی خو، هین بیهتر پیک بینن، فیم بکن و پهرستیا وئ

بکن؟

ههلوهستا گهلن یهزدانی ل ههمبهری سؤزا وی

ب بالکیشی خوندنا نفیسین ئنجیلی، دیار دکه کو نفیسکارین وئ باندؤرا خو ل سهر نفیسکارین بهری خو ژی کرنه. میرزایی مه ئیسا د فئی دهربارئ دهیی ههری باشه. دهما کو ئیسا هههک ئیلاهیین داود ب لئف دکه، وها دهست پئ دکه: “داود ب گیان ره...” (مت. ۲۲:۴۳)، ئەف دده نیشاندان کو ئەو دپهژینه کو گۆتین داود د ئەنجاما باندؤرا (گیان) ده دهرکهته هۆلی. دیسا ئیسا گۆتیه “نفیسین” موسا (ژن. ۵:۴۵-۴۷)، ئەف ژی ئەشکهره دکه کو ئەو باوهریا خو پئ تینه کو، پینچ پرتوکین ناهیدا کهفن ژ نالیئ موسا فه هاتنه نفیساندن. خریستیانین کو ژ وان ره ‘رمخنهگرین دژوار’ تئ گۆتن، ب گومانن کو ئەو نفیس ژ نالیئ موسا فه هاتن نفیساندن. لی بهلی نیزیکیوونا ئیسا، ب تهفایی چهوتی ههلوهستا فان کهسایه. ئیسا ناڤی “فرمانا یهزدان” ل نفیسین موسا کریه (مک. ۷:۸، ۹). ههمان کۆما گومانکارین سهخته، دبیزن کو پرانیا ناهیدا کهفن دهرمه. لی نه ئیسا و نه ژی پافلوس ئەف تشت ب فی ناواهی نه دیتته. وهک نمونه، ئیسا بههسا مهلیکهیا سابا (مهلیکهیا باشوور) کریه کو وهکه راستیهکه دپروکی تئ پهژاندن (مت. ۱۲:۴۲)؛ و نهگۆتیه ‘ل گۆری چپروکا کو د دهربارئ مهلیکهیا سابا ده تئ گۆتن...’

ههلوهستا ههواریان و مهکیا یهزدانی وان بوو. ئەف تشت ژ نالیئ پهتروس فه ب نمونهیان هاتیه دیار کرن کو وی گۆتین ئیسا ب گوهرین خو بهیسته “سؤزا پئخهههیری” (۲ پت. ۱:۱۹-۲۱) و ل دژی وئ یهکی هیز و تاقهتا خو وهندا کریه. پهتروس، گۆتتا نفیسین پیروژ بکار نایه کو ئەف گۆتن ژ بو نفیسین ناهیدا کهفن تئ بکار ناین. و باوهریا خو پئ نایه کو نامهین پافلوس ژی ب قاسی ‘نفیسین پیروژ’ بین دن ‘پیروژن’. وئ دهمی ئەم دکارن ببیزن کو پهتروس، نامهین پافلوس مینا ناهیدا کهفن دیتته کو مروژ دکاره باوهریا خو ب وان بینه.

د پرتوکین کارئ قاسدان، نامه و ئیلهامی ده، ل سهر مزگینیان پر تشتین نه ب ناوایهکی راستهراست هاتنه گۆتن (نمونه. کرش. ناجتس. ۱۳:۱۵؛ مت. ۱۰:۱۴). ئەفانا ب تهنی نابیزن کو ئەف داخویانی ژ نالیئ ههمان گیانی فه هاتنه باندؤر کرن، ههر وها دبیزن کو ئەف ژ نالیئ نفیسکارین ناهیدا نوو فه وهکه کو ژ بو نفیسین فی مزگینی ب وهی هاتن تینه نیشاندان. پافلوس، د ۱. ۱۸:۵ ده، هم (ژ ناهیدا کهفن) ژ دت. ۴: ۲۵ و هم ژی ژ نایهتا لک. ۷: ۱۰ وهکه “نفیسین پیروژ” تیبینی گرتته.

پافلوس ب نسرار دده خویا کرن کو ئەف داخویانی نهیا وی لی بهلییا ئیسا بخوهیه (گال. ۱، ۱۱، ۱۲؛ ۱ جۆر. ۱۳: ۲؛ ۱۱: ۲۳؛ ۱۵: ۳). قاسدین دن ژی ب فی یهکی هسیانه. یاکوپ ژی د ژامس ۵: ۴ ده، ژ گۆتین پافلوسین د گال. ۱۷: ۵ ده وهکه “نفیسین پیروژ” تیبینی گرتته.

یەزدان ئیسا ژى ب مه ره ناخفیه؛ ژ بو قى يهكى پيوست ناکه مروث تشتهكى زیده بکه (هەب. ۱:۲). مروث دکاره بینه کو نچیل ههک نفیسین کو نها نه د دەست ده نه، لى بهلى ب وهى هاتنه ژى تینه زمان (نمونه. پرتوگا ژاشهر، نفیسین پاقلوسى ژ بو ناتهان ئەلژاه، و کورنت و سئیمین نامەیا یوهاننا یا کو ژ بو کومکا دوترهپهس نفیساندبوو و وانا پههستی نهپهژاندبوون؛ نامیهکه کو نههاتیه فهشارتن). ژ بو چ ئەف نفیسانا ژ بو مه نههاتنه فهشارتن؟ سهدهمى وئ ژى بنگههین ئەوه کو ئەو نفیس نه ل سەر مه نه. وئ دەمى ئەم دکارن ب دلەكى فههه باومر بن کو یەزدان هەر تشتى ل سەر مه و گریدایى مه دپاریزه.

ههک جارن تى گوتن کو پرتوکین ئاهیدا نوو، هیدی هیدی تینه پهژاندن، لى بهلى فکارا کو قاسد ژ بو نفیسین ههف دکن و دبیزن کو ب وهى هاتنه، قى يهكى ب تهقایی دهره دهر دخنیه. ژ بو کو دیار ببه کا نامه نان ژى سۆز ب راستى ومه کو تى گوتن ب وهى هاتنه نان نا، خه لاتهکه گیانی ههبوو (جۆر. ۱۴:۳۷؛ ۱ ژن. ۱:۴؛ رهف. ۲:۲). ئەف تى واتەیا کو نامەیین کو ب وهى هاتبوون، ومه خوه و يهکسر دهاتن پهژاندن. د دهربارى نافرۆکا نچيلا مه ده ههگەر هلیژارتنا مروثین کو نههاتنه باندۆر کرن ههبوویا، وئ پرتووک نه خوهدی سهردهستیهكى بوویا.

۲,۳ خه لاتین گیانی پیروژ

یەزدان، د ههک دهمان ده، د تیکلیین خومیین ب ئینسانان ره، دهستورئ دده کو هیزا وی (گیانی پیروژ) ل ههمبری مروقان ومه بکار نائین. ئەف يهک تو جارن ب رهنهگهكى فهکری نابه. ههگەر وها بوویا، وان چ بخوهستا، وئ ب وانا بدا کرن؛ و وئ بکار نائینا گیانی پیروژ، هه دهمى ژ بو ئارمانجهکه تايهتی بوویا. دهما ئەف بسرهکەتا، وئ خه لاتا گیانی پیروژ ب پاش فه بهاتا کشاندن. لازمه ئەم قى يهكى ببیر بینن کو، گیانی یەزدان د ریا ئارمانجا رامانا وی ده کار دکه. ئارمانجا وی، ژ بو کو پیلانا ویا دهمدریژ پتک بینه، ههک جارن د ژيانا ئینسانان ده، رى ل پيشيا کورتهدمین ب شى ژى فهککه (بئیره. مزار ۱,۶). ب قى ئاواهی، هه دهمى گیانی وی پیروژ نکاره د قى ژيانى ده ژ بو سفکرنا ئیشا ئینسان ومه بکارانین. ئالیکاریا کو ئەو ب ئاوايهكى بکه ژى، وئ ل گۆرى رامانا یەزدان ژ مه ره ژ بو ئارمانجهکه بهرزتر به.

ئەف يهک ب نهرینن خریستیانیین به لاقبووی ره د ناقا ناکۆکیهكى دهیه. تشتى کو دهیله باومریا وان ب ئیسا ومه، ئەوه کو وئ ئیسا بکاربه ب ئالیکاریا گیانی پیروژ وان ژ نهخوشیان ساخ بکه و هه وها گهلهک فایدهمین بهدمى ل وان بکه. ئەف يهک ژ مه ره ئەشکمره دکه، کا ژ بو چ ل وه لاتین مینا ئوگاندا د ناقا زوریی ده، ههوقاس کەس ههنه کو دبیزن ئەو خوهدی خه لاتین باشکرنیین گیانن. گوتن و ئیددیاین وهكى قى، د دپروکی ده، هه دهمى د ومختى خه لا و زوریی ده دهرکهتنه هۆلى. ئەف د ناقا خوه ده، ل شوونا ههک رهوشین ب گومان، ئیددیاین بدهستختنا گیان دهرخه هۆلى. ههگەر يهک، ژ بو خه لاس کرنا دهردین مروقان ل تهجروبهیهكى بگهره، پر هینسانه کو مروث ئیددیا بکه کو ئەو تشت تى پهیدا کرن.

د روژا مه ده گهلهک خریستیان، دبیزن کو ئەو خوهدی خه لاتین گیانی پیروژن. لى بهلى دهما کو مروث د دهربارى ئارمانجا وانیا بنگههین ده دکهفه گومانان، مروث راستى نه دیار بوونهكى تى. یەزدان هه دهمى ژ بو ب سههکتهنا ئارمانجین

تایبتهتی و دیار گیانی خوه دده. ژ بهر قی یهکی، بیین کو ب راستی خوهدی خه لاتین گیانن، وئ بزاینن وان ژ بو چ بکار بینن، و هسرها د بکارانینا وان ده، وئ سهرکهفتنا وان نه ب سینور به. نهف یهک ب شکستن و باشکرنین ب سینور، بینن وان کهسین کو دبیزن نم خوهدی خه لاتین گیانن، د ناقا ناکوکی دهیه.

تهقای نمونیهین ل ژیر سهدم و نارمانجین تایبتهتیین بهخشاندا خه لاتین گیان ددن نیشاندا. د فان بوویهین نمونیهی ده، تو نیزیکبوونهکه سویژهکتیف ل سهر خوهداننیا خه لاتان یینه. و نه ژی خوهدیین خه لاتان دکارن وان ل گوری داخوذا خوه بکار بینن. ژ بهر کو نم ل سهر گیانی یهزدان داخفن. نهف خه لاتانا نه ژ بو پیکانینا داخوذا کهسین کو ژ بو دهمهکی خوهدی و انن، لی بهلی ژ بو پیکانینا داخوذا یهزدانین تایبتهتی و دیار هاتنه دابین. ژ بهر قی یهکی نابه کو نینسان بریارا بکارانینا وان بدن (کرش. نسا. ۴۰:۱۳).

– د دیروکا ئیرانینا کهفن ده، فرمان ژ وان ره هات دابین کو کونهکی (کونی پهرهستین) چیبکن ژ بو کو کهفرئ سوناکی و تشتین دنین پیرور تیده بپاریزن؛ هسرها تشتی پیویست ژ بو پیکانینا پهرهستیا یهزدان هاتیه دابین. ژ بو بسهرخستنا قی نارمانجی یهزدان ههک ژ گیانی خوه دا ههک کهسان. نهوانا: “ژبو چیکرنا کنجین هارون، ب گیانی زانستی هاتن تژی کرن... و هسرها وها. (نهخ. ۲۸:۳).

– یهک ژ وان کهسان بهتزالمل بوو و “... ژ بو کو ب زیر کار بکه و... کهفران بکوله... ژ بو کو بکاریه هسرها هونهری بکار بینه؛ د نالمی، فیمداری و هموو هونهرین دهستان ده ب گیانی یهزدان هات تژی کرن (نهخ. ۳۱:۳-۵). نایهتین د نوم. ۱۷-۱۱:۱۴ ده دبیزه کو؛ ههک ژ هیز/گیانی کو ژ بو موسا هاتیه پیشکیش کرن، دانه ریسپیین نیسرایلی ژ بو کو بارئ ل سهر پشنا موسا سفک بکن و گازنین گهل ب ناوایهکی راست شیروقه بکن. بهری مرنا موسا ب ههکی، خه لاتا گیان ژ وی دهرباسی یهشو بوو و وی ژی گهلی یهزدان ل گوری راستی بریقه بر (دت. ۳۴:۹).

– پشتی کو گهلی نیسرایلی کهت ناخا خوه و همتا دهما مهلیکی یهکهمین (ساول)، ژ نالیی کهسین کو ژ وان ره دگوتن ‘دادگهر’ فه هات بریقه برن. د وئ دهمی ده، نهوانا گهلهک جارن ژ نالیی نهیارین وان فه هاتن پهرچقاندن. لی بهلی پرتووکا ‘دادگیران’ دیار دکه کو د وئ دهمی ده، گیانی یهزدان هاتیه ههک دادگیران، ژ بو کو بکاربن نیسرایلی ژ داگرکهمران رزگار بکن. نهفانا نمونیهین قی یهکی نه: توتنهل (ژود. ۳:۱۰)، گدهون (ژود. ۶:۳۴) و یهفتاه (ژود. ۱۱:۲۹).

– گیانی یهزدان ژ بو دادگیرئ کو ناقی وی ساسون بوو ژی هاته پیشکیش کرن، ژ بو کوشتنا شیرمهکی (ژود. ۱۴:۵، ۵)، کوشتنا ۳۰ زلامی (ژود. ۱۴:۱۹) و ژ بو شتاندنا وهریسی کو پی هاتبوو گریدان (ژود. ۱۵:۱۴). (سامسون هسرها دهمی نهبوو بوو خوهدی ‘گیانی پیرور’ نهو ژ بو بسهرخستنا ههک تشتین تایبتهتی ژ وی ره هات، و پشتره دیسا فهگهریا:

نهف تشتانا نابن سهدما بهدستختنا خه لاتا بکارانینا گیانی یهزدان ژ بو نارمانجهکی:

- ته‌میناته‌که رزگاریی
- تشته‌کی کو د ته‌قایی ژیا نا ئینسان ده ب باندور به
- هیزمه‌که فه‌شارتی د نا‌قا ئینسانا ده
- تشته‌کی کو ب ته‌جرو به‌یه‌که شه‌خسی تی بده‌ستخستن.

لازمه وهره گوتن کو د دهرباری خه‌لاتا گیانی پیروز ده پر تشت تینه گوتن. هه‌که کس دبیژن کو وان گیانی پیروز بده‌ست خوه فه‌ ئانینه و ل گه‌له‌ک سالونین مزگینی، ل پیتشیا وان که‌سین کو ئیسا په‌ژراندنه، گیزه‌را (سوندا) 'خوه‌داننیا خه‌لاتین گیان' ده‌ژین. لی به‌لی پیویسته ئەف پرس وهره کرن: 'کیژان خه‌لات؟'. نه مومکینه کو ئینسان نزانین ئەو خوه‌دیئ کیژان خه‌لاتا نه. ژ بو کو سامسون شیرمکی بکوژه، هیزمه‌که گیان ژ وی ره هاتبوو پیشکیش کرن (ژود. ۱۴:۵،۶)؛ دهما کو ب شیرئ هار ره رو ب رو بوو، وی دزانیوو بی ژ بو چ خوه‌دیئ گیانه. د قی دهرباری ده تو گومان د سهرئ وی ده تونه بوون. ئەف به‌ک ژی ژ بو ره‌وشا وان که‌سین کو دبیژن مه‌ گیانی پیروز بده‌ست خسته، لی هه‌تا نها تو کاره‌کی تابه‌ت به‌سه‌ر نه‌خسته و نزان خوه‌دیئ کیژان خه‌لاتا نه، نمونه‌یه‌که. هسرها ب ره‌وشا وان ره د نا‌قا نا‌کوکیی ده‌یه.

سه‌ده‌مین خه‌لاتین سه‌ده‌سال ده‌ستپیکئ

ئهم تشتین بنگه‌هینین د دهرباری خه‌لاتین گیانی یه‌زدان ده بینن ببرا خوه و نها ژی ئەم وهرن سهر نفیسین ناهیدا نووین ل سهر خه‌لاتین گیانین کو جفاکین ده‌ستپیکئ (ئانگو جفاکا باوهرمه‌ندین کو پشتی نقشئ ئیسا ژیا نه) بکارانینه.

فه‌رمانا ئیسیا داوی ژ بو هه‌واریان ئەو بوو کو، ئەو ژ بو به‌لافکرنا مزگینی ل هسرها چار نالین جیهانی بگهرن (مک. ۱۶:۱۵، ۱۶). وانا ژی مزارا مرن و ژ نوو فه‌هه‌ژینا ئیسا ژ خوه ره کرن مزارا بنگه‌هین و فه‌رمان پیک نالین.

لی به‌لی بینن ببرا خوه کو د وی دهمی ده، وه‌که تی زانین ناهیدا نوو تونه بوو. دهما کو ئەوانا ل بازار و کولانان دهرکه‌تن هوی و ل سهر فی زلامی 'ئیسایی ژ ناسرا' ناخفین، چیرۆکا ونا کو دگوت، -'ژ ئیسرایلی خه‌راته‌کی باش مر و پشتره ژ بو پیکانینا که‌هانه‌تا ناهیدا که‌فن جارمه‌دن زندی بوو، کو ژ بهر قی به‌کی ئەوانا ده‌اتن فه‌خوه‌ندن ژ بو کو قافتیز بین و بدن په‌ی شوپا وی' وه‌که ئەجیه‌کی ده‌ات دیتن.

وان روژان هه‌که که‌سین دن ژی هه‌بوون کو دخوه‌ستن نالیگران ژ بو مه‌زه‌بین خوه په‌یدا بکن. لازم بوو ریه‌ک وهره دیتن و ژ بو ته‌قایی جیهانی وهره راگه‌اندن کو داخویانیا خریستیانان، نه فه‌لسه‌فه‌یا کومه‌ک ماسیفانین باکوړئ ئیسرایلییه، ئەو ژ یه‌زدان بخوه هاتیه. د روژا مه‌ ده، ژ بو کو ئەم بدن نیشاندان کو داخویانیا مه‌ ژ یه‌زدانه، ئەم سهری ل داناسینا ئیسا و نفیسین ناهیدا نوو ددن. لی به‌لی وان روژان هینا ئەف نه‌هاتبوو نفیساندن و نه‌که‌تیبوو ده‌ستی که‌سی. ژ بهر قی به‌کی یه‌زدان ده‌ستور دا وایزان کو ژ بو دیار کرنا راستیی گیانی ویی پیروز بکار بینن. د نا‌قا په‌نجه‌ره‌یا جیهانی ده، ژ بو بکار نالینا خه‌لاتان ئەف سه‌ده‌مه‌ک بوو. تونه‌بوونا ناهیدا نوو، زوریه‌که مه‌زن بوو، ژ بو کو کومین باوهرمه‌ندین نوو باوهریا خوه ب پیش فه‌ بین. د پیکانینی ده، پرسگریکن کو د نا‌قا وان ده دهرکه‌تن، نه خوه‌دیئ چاره‌سه‌ریه‌که فه‌کری بوون. هه‌تا کو ناهیدا

نویا داخویانیان و داناسینا نیسا هاته نفیساندن و به لاف کرن، باومرمدین نوو ب ریا داخویانیین ب باندور ریا خوه روئی کرن و خه لاتین گیانی پیروز بدهست خستن.

ومه هردمی، سدهمین بهخشاندا گیانی پیروز ب ناویهکی فهکری هاتنه ریز کرن:

– “دهما کو ئو (نیسا) دهرکته بلندایی (ناسیمان)،... خه لات (گیانی) دانه نیسانان: ژ بو پیشخستنا یین پیروز، ژ بو پیکانینا خزمتهی (واژ)، ژ بو پیشخستنا گلهی مهسیه -نانگو باومرمدان...” (نپه. ۴:۸، ۱۲).

– ب فی رهنگی پافلوس ژ بو باومرمدین ل رومیئی هف نفیساند: “ژ بو هیز کرنا وه، و پیشکش کرنا خه لاتهکه گیانی ئمز پر دخوازم وه ببینم” (روم. ۱:۱۱)

ژ بو پیشخستنا به لافکرنا مزگینی، د درباری بکارانینا خه لاتان ده، ئم فان تستان دخوین:

– “مزگینا کو ئم به لاف دکن، ژ وهره نه ب تهئی و مهکه گوتتی، هر وها و مهکه هیزئی ژئی، تهفی گیانی پیروز و ب ئوله کاریهکه موزن -موجیزه پیک نائین- و هات” (۱ تهس. ۱:۵ کرش. ۱ جور. ۱:۵، ۶)

– پافلوس هف یهک گوت: “ژ بو کوین بی باومر پرستی بکن، ب گوتن و چالاکي (موجیزه یی) ب نیشاندانا تستان نه دیتی، ب ریا هیزا گیانی یزدان هف تستان کو مهسیه ل سمر من پیک نائینه... (روم. ۱۵:۱۸، ۱۹).

– ئم ل سمر و ایزین ئنجیلی فی تستان دخوین: “یزدان ژئی، هم ب نیشان و شاهنازین خوه و هم ژئی ب گلهک موجیزه میان... ب خه لاتین گیانی پیروز شاهیدیا وان کر (هه. ۲:۴).

– ل قبرسن کامپانیا به لافکرنا مزگینی، ب موجیزه میان ب فی ناواهی هاتبوو پشتگری کرن: “دهما کو وهکیل (والی) تستان کو دهات کرن دیتن، ل همبهری ئلمی وان ماتمایی ما و باومر یا خوه پی نانی (ناجتس. ۱۳:۱۲).

ب فی ناواهی موجیزه میان، هشت کو والی ریزداریا دوکترینا وان بکه. ل کونیا یی ژئی: “میرزایی مه یزدان... شاهیدا گوتنا دلوفانیا خوه کر؛ هیزا پیکانینا موجیزه میان پیشکشی وان کر” (ناجتس. ۱۴:۳). ئم دکارن تهفایی فان تستان ب گوتووگویا ل سمر پرستیا هواریانیا ژ بو فه مانین کو وئ وهرن به لاف کرن فه گری بدن: “نهوانا ژئی چوون و (گوتنا یزدان) ل هر دهرئ به لاف کرن. میرزایی مه یزدان ژئی ب وان ره کار دکه، و ب نیشانین کول پهی وان تینه دیتن، گوتنا وان راست دهردخینه (مک. ۱۶:۲۰).

تستان تایبهتی د دهمین تایبهتی ده

ژ هر فی یهکیه کو هف خه لاتین گیان، ژ بو ب سرخستنا تستان تایبهتی د دهمین تایبهتی ده هاتنه دابین. هف یهک دیار دکه کو، کهسهک نکاره د تهفایی ژینا خوه ده ببه خودیی خه لاتان. هواریین کو پمتروس ژئی د ناقا وان ده بوو،

د یورتیا پهنټیکوسی (پالهی) ده، یا پستی چووینا ئیسیا ژ بو ئاسیمان “ب گیانی پیروز هاتن داگرتن” (ناجتس. ۲:۴). ئهوانا ژ بو به لافکرنا مزگینا خریستیان، ب ریهکه ناورته دست ب ناخافتنا زمانین بیانی کرن.

دهما کو رایهداران خوستن وان بدن راوستاندن، “پتروس ب گیانی پیروز هات داگرتن” و بهرسفا وان ب شیوهیهکه باش دا (ناجتس. ۸:۴). ژ بو کو بکاربن ب بهردهوامی ئلمی خوه به لاف بکن، ژ نالیی خهلاتان فه، بهردانا وانیا ژ زیندانی هاته پیکانین: “ئهوانا تهف ب گیانی پیروز هاتن داگرتن و ب میرخاسی گوتنا یزدان به لاف کرن” (ناجتس. ۳۱:۴).

خوندهفانی بالکیش، وئ ببینه کو ئهف یهک نه هاتیه گوتن. “ئهواناین کو ژ بهرئ فه تزی گیان بوون’ ئهو تشت کرن”. ئهوانا ژ بو کو ههک تشتان بگهینن سهرکهفتنی تزی گیان بوون، لئ ژ بو کو بکاربن تشتهکی دن د پیلانا یزدان ده بسرخینن، دقایوو کو جارمهکه دن ب گیان و مرن داگرتن. هسرها پافلوس ژی د قافتیزا وی ده “ب گیانی پیروز هات خهملاندن”، لئ پستی سالان، دیسا ژ بو کو بکاربه زلامهکی خراب ب کور کرنی جهزه بکه، “ب گیانی پیروز هات داگرتن” (ناجتس ۹:۱۷؛ ۹:۱۳).

د دهربارئ خهلاتین موجیزهیی ده پافلوس ژ بو کهسین کو نوو باوهری ئانینه ئهف یهک ل سهر تشتی کو ئهو خسته بن باندورا خوه نفیسانديه: “ل گورا پیفانا خهلاتا مهسیه” (نچه. ۷:۴).

واتهیا گوتنا “پیفان” ب زمانئ یونانی ‘بهشکهکی ب سینور ئان ژی ئهیار’ (لههفهااتا هیزئ). ب تهئی ئیسا خوهدیئ خهلاتین بی سینور بوو؛ ئانگو ئهو د بکارانینا وان ده ب تهفایی نازاد بوو (ژن. ۳:۳۴).

ئهمی نها ژی خهلاتین گیانین کو د سهدهسالا یهکهمین ده هاتنه پیشکیش کرن بینن زمان، نانگوین کو ب پرانی بههسا وان دبه.

خهلاتین گیانین سهدهسالا یهکهمین

که هاته

واتهیا گوتنا کاهین (پیخه مبر) د زمانئ یونانی ده و هایه، ‘بی کو گوتنن یزدان دگهینه دهر فه’ — نانگوینی کو گوتنا یزدان به لاف دکه، و ههک بوویهرین کو وئ د پیشهروژئ ده بن، دبینه و دبیزه، کهسئ کو وهی ژئ ره هاتیه (بنیره. ۲ پت. ۱۹:۱-۲۱). ب فی ناواهی “پیخه مبرین” کو خهلاتا که هاتنی گرتنه، “... ژ قودسی هاتن ئانتاکیایی. ژ وانا یهک ب نافئ ناگابوس دهرکهت هولئ و ب ریا گیان راگهاند کو وئ خه لایهکه مهزن ل تهفایی جیهانی چیبه، و ئهو د دهما نیمپاراتوریا کلاقیوس سمار ده چیبوو. د قئ رهوشئ ده موریدان بریار دان کو هسرها یهک ل گوری هیزا خوه ئالیکاریا براین خوه بکن” (ناجتس ۲۷:۱۱-۲۹). ئهف که هاتنا تاییهتیا کو د نافا چند سالان ده پیک هات، نها ل گهل وان کهسین کو خوه خوهدیئ خهلاتا که هاتنی دبینن نایی دیتن. ب راستی ژی، د نافا باوهرمهندن دستیکئ ده، کهسین کو خوهدیئ قئ خهلاتئ بوون

ههيوون. و ئهوانا ژ بو سفککړنا زوريا کو کههانهتا وئ کرنه، دم و پهرهيوون خوه دانه. د ناڅا کومکين روژا مه دهيوون کو قاشو تزي گيانن، مروّف کيم نمونهيوون في يهکي ديبينه.

ساخکرن

ههگسر کو ههوارى، پهيامين (مزگينى) باش ل سسر سردهستيا يهزدانیا ل سسر مردى به لاف دکن، وى چاخى وئ کهنگى "چاقين کوران قهبن و گو هين کهران بهيزن... و وئ کهنگى کهسئ کوت خوه هلچهنه..." (نسا. ۶، ۵: ۳۵) لازمه ب موجيزمیان ژ بهرئ قه قيم بکن و گو تنين خوه راست دهرخين. د دهر بارئ شهر تين دبن سردهستيا يهزدان ده ل مزار ۵ بنهرن. دهما کو سردهستيا يهزدان ل سسر ئردئ ئاڅا بيه، وئ سوژين ب في ئواهى نيڅه نيڅ نه مينن، و وئ پرسا کا سردهستى وئ ل فر به ئان نه ل فر به ژى تارى نه مينه. دهما کو يهزدان داخويانيي ب ههک موجيزمیان راست دهر دخينه، سهدم ئهقه کو سردهستى ب قاسى کو نهوه ئينکار کرن سافيه و دياره. ژ بهر في يهکي ساخکرنين کو ژ ئاليي باورمه ندين دستيکي قه ب ئوايهکي موجيزمى هاتن کرن، ل پيشيا چاقى راي گشتي چيوون.

نمونه يهکه کلاسيک ژ بو في يهکي نهوه کو پتروس، پارسهکي توپال کو هه سبه دانين بهر دهرئ پهرهستگه هئ ساخ کريه. ل گورا کو د ناجتس. ۲: ۳ ده هاتيه ديار کرن، نهوه هه روژ دانين وئ دهرئ سوئ دهمئ نهوه وينه يهکه ناسکرى بوو. پتروس خه لاتا گيان بکار ئانى و نهوه ساخ کر، "نهوه هلپهکيا و رابوو سسر خوه، دست ب مهشئ کر و ب هلپهکاندن و مهشئ ب وان ره کهت هووندرئ پهرهستگه هئ... و تهقايي شيني ديت کو نهوه مهشيا و پهسنئ يهزدان دا؛ و نهوانا ناسکرن کو نهوه کهس هه مان پارسهکي کو ل دهقئ دهرئ پارسهکي هئ" دهرئ بهمو' پارسهکي دکر. و ل هه مبهري بوويهرا کو چيوو ماتمياي مان. دهما کو زلامئ توپاليي ساخبووي خوه ل پتروس گرت... تهقايي گهل ب ههف ره و ماتمياي رهقياي جهم وان...". (ناجتس ۷: ۳-۱۱).

وئ دهمئ پتروس، يهکسر د دهر بارئ قهژينا ئيسا ده دست ب ئاخفتنهکه قهکرى کر. ل هه مبهري وئ نيشانا بهر ب چاقيا ب رهنگي' پارسهکي ساخبووي' ئيدي گومان نينه کو گهل گو تنين پتروس و مهکه گو تنين يهزدان پهژانندن. "د سينا دوان ده" (ناجتس ۱: ۳) گهل، و مهکه کو روژ مهکه شه ميي بهرکن بازارا کرين و فروتنئ، دهرکين دهقئ دهرئ پهرهستگه هئ. يهزدان جههکي وها هلېژارت ژ بو کو به لاکرنا گو تئا خوه ب موجيزميهکه وها قهکرى راست دهرخينه. هه وها نهوه د ناجتس ۱۲: ۵' ده ژى في يهکي دخوين: "ب ريا ههواريان د ناڅا گهل ده گهلک نيشان و موجيزه دهاتن پيکانين".

ژ ئاليين ساخکرنانين يورتيا پهنتيکوست ويين و هکي وان قه، (ئيرؤ) ئيدديايين کو تينه کرن: نه ل ديرين ل سسر کولانين نافهدى، لئ بهلئ ل وان ديرين ل کولانين نافين، نه ل پيشيا راي گشتيا کو ژ دلوقانيي هاتيه خه لاس کرن، لئ بهلئ ل پيشبهرى ته ماشه قانين کو ل هئقيا چيوونا موجيزميهکي ژ سسر هشي خوه چوونه تين کرن.

پيوسته نهف يهک و هره گو تئن کو نفيسکاري في پرتوکي، ل سسر قان مزاران گهلکي ب پاريزقانين خوه داننن گيان ره گو فتوگو کريه و خوه ديي تهجرو بهيا شاهديا ئيدديايين وانه. نه پيوسته کو مروّف ب رهنگهکي تاييه تي ل سسر شاهديا من

راوہستہ کو من دیتیہ گہلہک ساخرن بیٰ نجام مانہ و دیتنا چارہسریٰ پر ب سینور مایہ. ژ نئدامین قان دیران یہکی ب ریکووینک دکارہ دیار بکہ کو ہینا ژی ئەف تشت تینہ کرن. ب گہلہک وەسیلہیان، من ژ ہەفائین خومین پەنتیجوستین راستین رہ ئەف یہک ئانی زمان: "ئەز نہ بی داخوام ژ بو کو ئەز باوریا خوہ ب وە بینم کو ہون خوہدیٰ ہیزین مەزن. لی بملی یەزدان ہەر دەمی ب شتوہیکہ فەکری دایہ نیشانان کا کی خوہدیٰ ہیزیہ. ژ بەر قی یہکی تشتکی دوری ناقلاہ کو ئەز ژ وە نیشانہکە راستیٰ بخوام- کو د قی رەوشی دە ئەز دکاریبوم وەرم باندور کرن، ژ بو کو بکاریم رەوشا وەیا نەزەریا کو نکارم ب نفیسین پیروز رہ بئم بەر ہەف بپەژریم". تو جارن "نیشانانایان گیان و ہیزی" پینشکیسی من نەکرن.

چەوتی قی ہەلوہستا من، جھووین نورتودوکسین سەدسالایہکەمین، (فەریسی) ل دژی راستیا کو خریستیان دکارن بین خوہدیٰ خەلاتین گیانین موجیزہی، ہشین خوہ گرتن. لی دیسا ژی مەجبور مان کو قی یہکی بپەژرین: "ئەف زلام گہلہک موجیزہیان پیک تینہ (ژن. ۱: ۴۷)، و "براستی موجیزہیکہ نەدیتی ہات ئافرانن... و ئو نیشانی تەقایی شینی قودسی کرن؛ و ئەم نکارن وئ نەیین" (ناجتس ۴: ۱۶). ہەر و ہایین کو دیتن، ہەواری ب زمانین بیانی داخفن "مات مان" (ناجتس ۲: ۶). ہەمان تشت، ل ہەمبەری گۆتتین پەنتیکوستیانہی بی واتە ئیرو نابہ. ئەف راستیہکە دیارہ کو ہنەک کەس ب ہەزکرن نیزیکی مەزہبئانین پرتوہستانین پەنتیکوستالیین مودەرن دین، لی ئو ژی ب بیقانہکە د جیہ دەگہشتنا و انیا موجیزہیان دەر موین دەر دخین. ہەگەر ل تەقایی قودسی ب تەنی موجیزہیکہ بگہشتنا مانشتی، وئ نہ د جیہ دە با کو مروف وئ و مەکە موجیزہیکہ راست کو ل لوندون ل مەیدانا ترافالگار ئان ژی ل نایروبی ل پارکا نیاہارورو بووبہ بدە نیشانان. ما وئ دەمی ئەف نەدھاتە واتەیا کو د روژا مە دە ژی مروف دکارہ ببہ خوہدیٰ خەلاتین گیانین یەزدان؟ موجیزہیین پەنتیکوستی، ژ بکار ہاتنا گیانی یەزدان ویدەتر، ہنەک نەجامین پسیکولوژی و دلوقانیا ئینسانن. لی بملی پەتروس راستیا قی یہکی و خەلاتا راستەقینیا موجیزہیان، ب ساخرنا ئینسانین ل کولانان نەشکەرہ کربو (ناجتس ۵: ۱۵). گہلہک پوتپەرمستین کو ل بازاری لیسترا (ل باشووری کونیاہی) دژیان بوون شادہی پافلوس د بکارانینا خەلاتین موجیزہی دە (ناجتس ۸: ۱-۱۳). ہەر و ہا رایەدارکی دەستہلاتینی بی باورہ ژی بوو شادہی قی بوویری (ناجتس ۱۳، ۱۲: ۱۳). خەلاتین گیان ب ئارمانج و رومەتا خوہ قە تشتین پیویستن. ئەف تشت ل بەر چافی ہەر کەسی ہاتنہ کرن. ل فر ہیزا یەزدان ژ ئالیٰ ئەدین وی قە ہاتیہ نیشانان و لازمہ ئەف یہک و ہا وەرہ زانین. دەر قہی قی راستی مروف نکارہ تو داخویانین دن بدە پینش.

باندورا موجیزہیا ساخرنیا مەسیہ جارہکە دن ژی مینایا بەری قی بوو: "ہەرکەس (بین کو ئو دیتن) مات ما، و ب گوتنا 'مە تشتکی و ہا نەدیتبوو' پەسنی یەزدان دان" (مک. ۲: ۱۲)

زمانین بیانی

ہوارین کو ہنەک ژ وان ہن ماسیفانین نہ کوبار بوون، ژ بو بەلاف کرنا مزگینی وەزیفہیا گەر ال جیہانی ہلدان سەر ملی خوہ (مک. ۲: ۱۲). دبہ کو نەرازیبوونا و انیا یہکەمین و ہا بوو: "لی ئەز زمانین بیانی نزانم کو!" ژ بو وان تشتکی و ہا ژی نہ گەنگاز بوو: "ال دبستان د ئالیٰ زمانین بیانی دە ئەز نہ پر باش بووم"، ژ بەر کو ئو نەچوو بوون دبستان. دەما کو وەزیفہیکہ و ہا دەرکەتیہ، د دہباری وان دە ئەف ہاتیہ نفیساندن: "ئەوانا کەسین بی پەرومردہ و نەزان بوون" (ناجتس ۴: ۱۳). ہەر چقاسی وایزین ب پەرومردہ (نمونہ پافلوس) ہەبوون ژی، نەزانیا زمانین بیانی پرسگریکہکە مەزن بوو. دەما

کو شونا و مزيفيا خوه دگوهرتن، هس يهکی دخوست د مژارا پسروردهیی ده (د دهما نهیونا ناهیدا نوو ده) باوریا خوه بیی دن بینه، و ژ بهر فی یهکی تینه گهیشتنا زمانیی دن دبوو پرسهکه مهن. ژ بو چارهسر کرنا فی یهکی، خهلاتا ناخافتن و فیمکرنا زمانین بیانی ژ بو وان هاته پیشکش کرن. د تیپینیکه کیلهکییا ن.ئ.ف. (وهرگرا ننجیلینا نوو ب زمانئ ننگیلیزی- د ساهیا نافهتهوی ده) ده 'زمان' وکه 'لیسان' هاتیه وهرگراندن. د ناقبره فی نیزیکیبونا 'زمانان' و نیزیکیبونا ههک خریستانان ده ناوکیهکه مهن هیه. مرؤف دکاره فی ناوکیی ب ریا شیرؤفها ننجیلینا کو دبیره 'زمان' 'لیسانین بیانی' نه چارهسر بکه.

پشتی کو نیسا دهرکهته ناسیمان، د یورتیا پهنتیکوستییا جهویان ده هوارئ: "تهف ب گیانی پیروز هاتن داگرتن و دهست ب ناخافتنا زمانین بیانی کرن... هموو هاتن گهل ههف (جارهکدن نیشاندانهکه فهکرییا خهلاتان!) و مات مان، ژ بهر کو ناخافتنا وان ژ نالیی هس کسی فه ب زمانئ وانئ زکماکی دهات بهیستن. و وان ژ ههف ره گوتن: 'بهنر نهفی کو داخفن ما هموو نه ژ جهلیی نه؟ چاوا چیدبه کو هم هس یهک ب زمانئ خوهیی زکماکی (همان گوتنا یونانی وکه 'لیسانان' هاتیه وهرگراندن) دبیزن؟ کسین مهدی، بین پارتی،... هم تهف زمانئ خوهیی زکماکی ژ وان دبیزن' و ل خوه و نهجییا ل همبهری خوه مات مان... و نهوانا ب تهفایی مات مان" (ناجتس ۲:۴-۱۲). ب تایهتی دو جاران تی دیار کرن کو گهل مات مایه. ههگر کو وی گهلئ گوتنن تهفلیهف و بی واتهین کسین کو د روزا مه ده دبیزن کو نه خوهدی خهلاتئ نه بهیستانا وئ نهو نهجام دهرنهکنا هؤلی. و وئ دهمی ل شونا بوویهرا کو د ناجتس ۲' ده هاتیه ژبیین، وئ رهوش ب ناوایهکی دن بوویا. وئ بوویا سهدما بچوک کرن و ههنهکیکران.

ژ خهینی نیزیکیبونا د ناقبره 'زمان' و 'لیسان' نان ده، د ناجتس ۲:۴-۱۱ ده، 'زمان'؛ ب واتهیا 'لیسان' ژ بهشین دنئی ناهیدا نوو زیدتر هاتیه بکارانین. گوتنا "گهل، نهتهو و زمان" د پرتوکا نیلهامدان'ئ ده، ژ بو دیارکرنا تهفایی گهلین جیهانی پینج جاران هاتیه بکارانین (رهف. ۷:۹؛ ۱۰:۱۱؛ ۱۱:۹؛ ۱۳:۷؛ ۱۷:۱۵). گوتنا یونانیا کو تی واتهیا 'زمانان' د فهرسییونا یونانی یا ناهیدا کهفن ده (یا کو ژئ ره سهپتواگنت تی گوتن) وکه 'لیسانان' دهرباس دبه (بنیره. گهن. ۱۰:۵؛ دت. ۲۸:۴۹؛ دان. ۱:۴).

د ۱ جور. ۱۴' ده ل سهر بکارانینا خهلاتا زمانان لیستهیهکه فرمانان هیه. نایهتا ۲۱ نهمینیا کو ژ نس. ۲۸:۱۱ هاتیه گرتن، ژ مه ره دیار دکه کا ژ بو شاهدیا ل دژی جهویان خهلات ب چ ناواهی هاتیه بکارانین: "د زاگونا پیروز ده وها هاتیه نفیساندن: ' (یهمدان) بیین کو ب زمانین دن داخفن و ب لیقین دن نهزی بانگا خوه بگهینم گهل'...". نس. ۲۸:۱۱ دبیزه کو داگرکرین نیسرایلی، ب زمانهکی کو جهویان نزانیبوو داخفین. گریدانا د ناقبره 'زمانان' و لیقان' ده دده نیشاندان کو 'زمان' 'لیسانین بیانی' نه. د فی بهشی ده پافلوس کومکا یهکهمین رمخنه دکه کو نهو، خهلاتان ب ناوایهکی خهرا ب بکار تین. دهما کو نهف رمخنه تی کرن، ل سهر پیخهمبری و خهلاتین زمانان پر گوتنن نوو ژئ تینه گوتن. نهمی نها شیرؤفیهکه کورت ل سهر فی یهکی بکن. ل فر نایهتا بنگههین، نایهتا ۳۷ نهمینه کو ل ژیر تی پیشکش کرن:

"یهکی کو خوه پیخهمبر نان ژئ روهای دینه هبه، لازمه بزانه کو نهز فرمانین یهمدان ژ وه ره دنقسینم."

یئ کو خوه خوه دئی خه لاتا گیانی دبینه، لازمه فرمانتین یهزدانین د دهربارئ بکارانینا خه لاتان ده کو ب وهی هاتنه، بیهژرینه. ژ بهر فی یهکی یین کو نیرو پهرستیا وان فرمانان ناکن، ب ناوایهکی فهکری دخوازن بیژن کو نهو ریزا گوتنن یهزدان ناگرن و وان بچووک دبینن. نایهتین ۱۱-۱۷ ب فی ناواهی نه:

"ژ بهر فی نهگهر کو نهو وی زمانئ کو تی ناخافتن نزانیم، نهو وی ناخافتن نهمی ژ ههقدوره بیانی بن. ژ بهر کو هوون دخوازن بین خوه دیین خه لاتین گیانی، دفی هوون د پیشخستنا جفاکی ده سهرکهفتی بن. لهوره کهسئ کو ب زمانهکی دن داخفه لازمی ژ بو ومگهراندنا وی دوان بکه. نهگهر نهو ب زمانهکی کو نزانم دوان بکم وی دمی وی گیانی من دوان بکه، لی بهلی میژی من تو بهر ههمان ناده. وی دمی دفی چ وهره کرن؟ نهو ب گیانی و میژی خوه دوان بکم: نهو ب گیان و میژی خوه ژ یئلاهیان بیژم. نهگهر نه وسا به دهما کو تو ب گیانی خوه شوکور بکی و نهو کهسئ نهزانی ل ئودهی تشتهکی ژ ته فیم نهکه، وی چاوا بیژه نامین! دبه کو تو ب ناوایهکی باش شوکور دکی، لی نهو کهسین دن ب پیش ناخه."

ژ بهر فی یهکی د نایینهکی ده ناخافتنا کو کهس ژ ئ فیم نهکه، نه واتهداره. دهستورا بکارانینا گوتنن تیکهل و بینامه نینه. وی مروف چاوا ژ بو دوایهکه تهقلیهف و بیواته ب دوروستی بیژه 'نامینا؟' بینن بیرا خوه کو نامین تی واتهیا "بلا وها به" یانی "دفی دوائی ده چ هاتبه گوتن نهو دپهرینم." پافلوس وها دبیزه: "نهگهر هوون ب زمانهکی بیانی ب براین خوه ره باخفن، نهو ب پیش ناکهفن."

۱۹. نایهت

"ل شوونا کو نهو د ناخا جفاکی ده ب زمانهکی کو نایئ زانین ده ههزار گوتن بیژم نهو ب ریا گوتنا خوه ژ بو پهرودمکرنا کهسین دن ژ ب میژی خوه پینج گوتنا بیژم وی باینر به." نهف تشتهکی نهشکهره و دیاره. ب زمانئ منیئ زکماکی ههفوککه کورت ژ د دهربارئ مهسبه ده، وی ژ من ره باشتر به، ژ گهلهک گوتنن بیانین تیکهل کو ب ساتان نهو لی گوهداری بکم.

۲۲. نایهت

"ژ بهر فی یهکی ناخافتنا ب زمانین کو نایینه زانین نه ژ بو باومرهمندان (وه وهره راگهانن) لی بهلی نیشانا ههبوونا ههکسین بیباومر به. پیخه مبری نه ژ بوین بیباومر. نهو ژ بو باومرهمندایه."

لهوره زمانین بیانی د بانگین بهرینین مزگینی ده دهاته بکارانین. لی دیسا ژ د روژا مه ده نهو کهسین بیژن کو نهو خوه دئی خه لاتا 'زمانان'، تهجرو بهیا وان شهخسییه و د ناخا کومین باومرهمند ده به لاف نهبوویه. ئیدی مروف راستی وان کهسان نایئ کو ب ناوایهکی موجیزه بی ب زمانین بیانی داخفن و ننجیل به لاف دکرن. د دهستینیکا سالین ۱۹۹۰ ده، ل روژهلایئ نهروپا ژ بو به لاکرنا ئولا باومرین مهسبه دهرگههک فهبوو، لی بهلی کومکین کو ژ وان ره دبیزن

“نهفانگهليست” ب سدهما نهمانیا زمان نهچار مان کو چاڦکانیښن خوهیښ نفیسکی ب زمانې ښنگلیزی به لاف بکن. نهگهر کو نهو خوهدیځ خه لاتا ‘زمانان’ بوون، گهلو چما ب کار نه هانین؟ هس وها نهفانگهليستی ب ناځی راینهاردت سایبهر کو گهلک کهل ل خوه کوم کریوون و خوه خوهدیځ تنه پایې گیان ددیټ ل بازاری کامپالایې ټوگاندايې نهچار ما کو ب ریا وهرگیزهکی خیتابی گهل بکه.

۲۳. نایهت

“نهگهر تهفایې باومرهمندان ل جههکی بجفن و هس کهل ب زمانهکی کو نزانبه باخفه و د وئ دهمې ده یهکی نهمان یان ژې بی باومری ټیکهفه هوندر ما وئ نهفکره کو هوون دین بوونه؟

“موسلمان و پووتپهرهستان ژې ل سهرانسهرې نافرکا روژ هلات تنازیښن خوه ب وان کهلین کو خوه خوهدیځ خه لاتا زمانان ددیټن کرن. یهکی خرستیان ژې نهگهر ښزیکی جځینهکه پهنکوستان ببه وئ بفرکه کو تهفایې نهمانان دین بوونه.

۲۷. نایهت

“نهگهر کو وئ کهلک بزمانهکی بیانی باخفه پیویسته دو نان ژې ب پرانی سې کهل ب دورې باخفن و یهک ښو وهرگرینه.

“د ښیښهکی ده لازم بوو دو نان ژې سې کهلین کو ب زمانې بیانی باخفن ههبن. وئ دهمې نابه کو مروځ ب زیدهتری سې زمانینبیانی جودا خیتابی جفاکهکه گوهدار بکه. نهگهر کو هس ههڅوکا ناخافتنان ب دو زمانین جودا وهره وهرگراندن وئ ښیښن د دهمهکه کورت ده ټاهنگا خوه وهندا بکه. نهگهر کو ل ناځندا لوندونې ل گهل جفاکا ښنگلیز هنهک توریستین نالمان و فرانسر ژې ناماده بن و نهو خوهدیځ خه لاتا زمانان بن ناخافتنان دکاربوون ب فی ناواهی دهست ب ناخافتنا خوه بکن. رهیب: گود نهفمنگ (شهفباش).

ناخافتنانی یهکهمین ب زمانې بیانی: بون سور

ناخافتنانی دووهمین ب زمانې بیانی: گوتن نابهند

لې بهلې لازمه نهو ل پهی ههف باخفن، نهگهر کو ههموو ب ههف ره باخفیان وئ تهفلیههفی دهرکهتا. لې دیسا ژې ژ بهر تاییهتیا دلوقانیا ‘ناخافتنین ب زمانین بیانی’ بوویهر ب ناوایې کو گوتن ژ دهفی گهلک کهلان ب جارمکی دهرکهفن چیدبن. ل گوری چاڦدیریا من دهما کو کهلک دهست ب وهرگرې دکهلین دن یهکسر دکهن بن باندورا پیکانینا ههمان کاری. خه لاتا زمانان، ب پرانی ژ بو کو ناخافتنان بکاربه بانگا یزدان (ب ریا خه لاتا زمانان) ب زمانهکی بیانی ژې (ب ریا خه لاتا پیخه مبرې) پیشکیش بکه، هاتیه بکارانین. نمونه یهکه بکارانینا فان هس دو خه لاتان دکاره د، ټاجتس ١٩:٦ ده وهره دیتن. ل گهل فی یهکی، ههگهر کو ل لوندونې د جځینهکی ده، ل گهل شینې ښنگلیز گهلک میفانین فرهنسی ژې ناماده

بن و د وئ جفینئ ده ئاخافتان ب فرهنسی باخفه، وئ ئنگلیزین ل و ر ب پیش نهکهن. ژ بهر فئ یهکئ لازمه خهلاتا و مرگهرا زمانان، ب ناوایی کو هر کس بکار به فیم بکه — نمونهیا مه ده، و مرگهرا اندنا ژ زمانئ فرهنسی بو ئنگلیزی- و مره پیشکیش کرن. ههگه کو ژ نالیئ بهشدارمکی فرهنسی فه پرسهک بهاتبا کرن، هر چقاسی ئهو خوهدیئ خهلاتا ئاخافتنا ب زمانئ فرهنسی به ژئ، وئ ئاخافتان بی نالیکاری ژ وئ پرسئ فیم نهکرا. ژ بهر فئ یهکئ خهلاتا و مرگهرا و مکه نالیکاری یهکئ تی پیشکیش کرن.

دهما کو پئویستی و مره دیتن، و کسهک نه خوهدیئ خهلاتا و مرگهرا به، مرؤف نکاره خهلاتا زمان ژئ بکار بینه: “ب یهکی بدن و مرگهرا اندن. لی ههگه و مرگهرا مک نه هات دیتن، وی د ناقا جقاتئ ده بیدمگ بکن” (جور. ۲۸، ۲۷: ۱۴). ئەف راستیهکه کو، خوهدانئین خهلاتا زمانئین دهما مه، کو ب زمانهکی بیانی و بی و مرگهرا داخفن، ب فان فرمانان ره د ناقا ناکزکیهکی ده نه.

۳۲ و ۳۳. نایهت

گیانی پخه مبهرا، دبن کۆنترۆلا وان دهیه. ژ بهر کو یهزدان، د تهفایی جفاکین پیروز ده، باشیی دافرینه.

ب فی ناواهی خوهدانئیا خهلاتئین گیانی پیروز، ب تهجرو بهیا مرؤفیا ده رکهتنا دهرقهیی سینورین فیم کرنا شهخسی ره دبه یهک. گیان نه هیزمکه کو خهباتکارین خوه تیخه بن باندورئ و تشئین دهرقهیی داخووا وان ب وان بده کرن. ئهو دکهفه بن باندورا خهباتکار. گهلهک جارن شاشیهکه وها تی کرن و تی گۆتن کو ئهو ب ناوایهکی بی پاراستن خوهدیئ شهیتان نان ژئ ‘گیانئین خهرا ب ن’. لی بهلی گیانی پیروز مرؤفان تیر دکه. لی بهلی هیزا گیانیا کو بههسا وئ د ۱ جور. ۳۲: ۱۴ ده تی کرن، ژ بو نارمانجین تاییهتی دبن کۆنترۆلا خوهدی ده بو، ل فر ل دژی هیزا خهرا بیا د جهوههرا ئینسان ده، بههسا هیزمکه باش نایئ کرن. و مه بهرئ ژئ دابوو خویاکرن کو ئەف هیزا گیانی پیروز نه هر دمئ، لی بهلی هههک دهمان ژ بو پیکانیا نارمانجین تاییهتی ژ ههواریان ره دهات. خوهدیئین خهلاتان لاقا تی کرن کو ئهو وان د جهین باش ده، و مکی ههز کرنا یهزدانیا ژ هزورئ و دژیتیا ویا ل هه مبهری تیکهلیئ (۱. ۳۳) ده بکار بینن. لی بهلی ئەف یهک د ناقا کۆمکین ‘پهنئیکۆستی’ ده و مکه نهزانیئ تی دیتن.

۳۴. نایهت

“د جفیان ده بلا ژئین وه بی دهنگ بن؛ ژ بهر کو مافی وانیئ ئاخافتنی تونهیه؛ لی بهلی مینا کو زاگونا پیروز دبیژه، فرمان هاتیه دابین کو ئهو پههستیئ بکن.” د چهر چۆفیا بکارانینا خهلاتئین گیان ده، و سا ب جیه بوویه کو ژن نکارن فان خهلاتان د دهما ناییئ ده بکار بینن. ههگه کو شیوهیا ئاخافتنا تیکهلی، د ناقا کۆمهکی ده ب گۆنتئین هشیار کرنا دلؤفانیئ و مره دیار کرن، هئقی ئهو کو هر کس دبن وئ باندورئ ده نه مینه. دبه کو ژن و زاروک — (کو د راستیی ده ته مسیلا میزاجین بیدمگ دکن) تیکهشن بن باندورا فان گۆنتان و ب ناوایهکی شاش گۆنتئین و مکی ‘خهلاتا زمانان’ بکن. ل دیرین مۆدهرن، ناف و دهنگی ژئین کو ب خهلاتا زمان ئاخفینه نان ژئ پخه مبهری کرنه، گهلهکه. لی بهلی ئهو یهک ب فرمانا نایهتی ره د ناقا

ناکړکیه کی دهیږه. هغه رمانین نه د جبهه ده هغه کو دبیژن، پافلوس نهیاری ژنان بوویه. لی بعلی ئەف رمانا نه راست پستی نایمتان تی قالا دهرخستن: "هغه یهک خوه پخه مبر نان ژی روهانی دبینه، پویسته بزانه کو نه ژ وه ره فرمانا یزدان دنسینم (۱ جور. ۱۴:۳۷) - نهیا پافلوس بخوه.

۲,۴ پاشقه برنا خه لاتان

خه لاتین موجیز مبین گیانین یزدان، وئ پستی فهگرا مهیږه ژ بونافا کرنا سرده ستیا یزدان ل فی جیهانی، جار مکهن ژ نالی بومر مندان فه وئ ورن بکارانین. ب فی سده می ئەف یهک ژ بو خه لاتان تی گوتن، "هیزین جیهانا پیشرو ژئ (هسب. ۶:۴،۵). و ژول ۲۶:۲-۲۹ ژی دبیره، پستی کو نیسرایلی توبه کریه گلهک خه لاتین گیان هاتنه رژین. وئ ئەف خه لات پستی فهگرا مهیږه ژ بو نیسانان ورن پیشکیش کرن، و ئەف یهک ژ دیار دکه کو نها کس نه خوه دی وانه. هغه خرستیانهک ب بالکیشی بهرئ خوه بده، نفیسین پیروز و بوویه رین جیهانی، وئ ببینه کو فهگرا میرزای مه نیسا پر نیزیکه (بهره. ل لیک ۳).

د ناقبره سده سالا یه کمین و هاتنا دوومین (یا نیسا) ده، د ومخته کی ده خه لات ب پاشقه هاتنه برن، و ل سر فی یهکی دنجیلی ده که هانه تین فهگری هغه.

"وئ پخه مبر خه لاس ببن؛ وئ داویا زمانان و مره و وئ زانه بون (خه لاتا وئ) ژ هولی رابه. ژ بهر کو زانه بونا مه و پخه مبریا مه ب سینورن. لی ده مای ب ریک و پیک و مره و نی ب سینور ژ هولی رابه" (۱ جور. ۸:۱۳-۱۰). خه لات "ژ بو دمه کی نه" (گ.ن.ب.).

خه لاتین کو د سده سالا یه کمین ده هه بون، "دهما کو ی ب ریک و پیک و مره" وئ ب پاشقه بینه کشاندن. ئەف یهک نه هاتنا نیسایا دوومینه، ژ بهر کو وئ د وئ دمی ده خه لات جار مکهن ورن دابین. گوتنا ب ریک و پیک د زمانی یونانی ده تی واتها یی تزی نانگو ته مام. و ئەف هر وها تی واتهایی بی گونه ه.

وئ فی نشتی تزی (گهیشتی) شوونا زانه بونا ب سینوریا کو وهکه خه لاتا پخه مبریا د دهما خرستیانین ده ستی کی ده دهات پیشکیش کرن بگرتا. بینن بيرا خوه کو پخه مبری راگهاندنا گوتنن یزدانه. ننجیل ژ نفیساندنا فان هه فوکان پیک تی.

د سده سالا یه کمین ده، بومر منده کی نهج خ دکاریبوو مینا مه بهشکی ژ ناهیدا نوو بزانه. وی دکاریبوو ب گله مپری هغه تشتان ل سر ژيانا نیسا بزانه. یان ژی چند نامه یین پافلوس د دهما خوه ندنی ده گوهار کریبون. لی بعلی دهما کو گوتنن پخه مبران هاتن نفیساندن و به لاف کرن، نیدی پویستی ب خه لاتا پخه مبریا نه مایا کو هاته ته مام کرن و خزمه تا خه لاتین گیان بهر دوام کر ناهیدا نوو بوو:

“تہفای نفیسین پیروز دین باندورا یزدان دہ ہاتھ دابین، و ئو ژ بو فیرکرن، ئانینا سہر ریا راست و پھرومردہ کرنا د ریا راست دہ باشن: ب فی ئاواھی زلامی یزدان دکارہ ب ریک و پیک بہ” (۲ تم. ۱۶، ۱۷: ۳).

بین کو مروغان ب ریک و پیک دکن ‘تہفای نفیسین پیروزن’. ژ بہر فی یهکی پستی کو تہفای نفیسین پیروز ہاتن نفیساندن و “بی ب ریک و پیک ہات” خہلاتین موجیزہی ب پاش فہ ہاتن کشاندن. ئہفسی ۸: ۴-۱۴ یان د وی دمہی دہ کہش ب جیہ کرن و خاچہپرسال ہہف ئانینا وان چارہسہر کرن:

“دہما کو ئو (نیسا) دہرکہتہ بلندابیئی (ناسیمان)، وی... ژ بو کو بہدہنا (جقاکا) مہسیہ ب پیش خینہ، خہلاتین (گیانی) دانہ مروغان؛ ہمتا کو ئہم تہف بگہیزن یہک باورہی و زانہبونا لاوی یزدان... ئیدی ئہم ژ نہا و پی فہ، نہ ئو زاروکن کو ب بہر بائی ہر گوتتی کہش.”

خہلاتین سہدسالایہکہمین تا گہیشتنا زلامی ب ریک و پیک ہاتبوون دابین. و ۲ تم. ۱۶، ۱۷: ۳؛ ب ریا پھراندا ریہریا نفیسین پیروز فی یهکی دبیزہ:

“زلامی یزدان ب ریک و پیک (ہ)”. جول. ۱: ۲۸. ژی ددہ زانین کو ب ریکوویکی ژ بہرسقدانا سوزا یزدان ہاتیہ. پستی کو مروغان بہہ خوہدی تہفای نفیسین پیروز، ئیدی نہ پیویستہ کو ہنہک کومک مروغان د نافا تیکہلیا دوکترینان دہ مات بہیلن. ب تہنی ئنجیلہک ہمیہ کو ئہم بکارین ب ریا وی “گوتنا تہ راستی بخوہیہ” (ژن. ۱۷: ۱۷) و ب ریا خہباتا د نافا رووپہلین وی دہ ئہپہ. ۴: ۱۳ یہک باورہی، “یہکیٹیا باورہی” ببینن. ب فی ئاواھی خریستیانین راستہفین، د ئہجامایی تہمام بووی و ب ریک و پیک دہ (وہکہ کو ہاتیہ نفیساندن، گوتنا یزدانیا تہمامبووی) گہیشتنہ رادہیا ب ریکوویکی و بدہستخستنا یہک باورہی. بہری دہرباسکرنا فی مژاری بالا خوہ بدن ئہپہ. ۴: ۱۴ کو دبیزہ، دہما کو مروغان دبن خزمہتا خہلاتین پیروز دہ بہ، مروغان و مکی زاروکہکی گیانیہ. ہر و ہا ژ بو کرنا پیخہمبہری و برنا خہلاتین موجیزہی ژی ہنہک تہشتان دبیزہ. ۱ جور. ۱۱: ۱۳ دہ ژی ہمان تہشتان دیار دکہ. دہما مہ دہ بانگ کرنا کو مروغان نہا ژی دکارہ بہہ خوہدی خہلاتین گیانی، نہ نیشانا گہیشتنا ب ریکوویکیہ. تہشتی کو لازمہ خوہدہفانین فان گوتنان بکن ئوہ کو، ب ریا وان خوہ دیار کرنا یزدانیا ژ بو مہ ببینن، ب پھرمستیہکہ ریزدار بہرسفا وی بدن و گوتنین یزدانین نفیساندی تہقدیر بکن.

مژار ۲: پرس

۱. واتہیا فہرہنگیا گوتنا “گیان” ژین ل ژیری کیزانہ؟

- (ا) ہیز
- (ب) پیروز
- (ج) ہلم
- (د) توز

۲. گیانی پیروز چیه؟

- (ا) کسهکه
- (ب) هیز
- (ج) هیزا یزدان
- (د) بهشکی 'سیتییهکی'

۳. ننجیل ب چ ناوامی هاتیه نفیساندن؟

- (ا) نینسانا فکرین خوه نفیساندن
- (ب) نینسانان رامانتین خوهین د دهرباری واتهیا یزدان ده نفیساندن
- (ج) ب وهسیتیهیا گیانی یزدان و ئیلهامدانا مروّفان
- (د) هنهک بهش ب باندوری وین دن بی باندورن

۴. ژیین ل ژئ ری کیزان سهدمین دایینا خه لاتین گیانین موجیزه مینه؟

- (ا) پشتگری کرنا داخوبانین ننجیلین ده قکی
- (ب) پیشخستنا کومکا یه کمین
- (ج) بکارانینا زوری ژ بو کو نینسان بگهیزن راستی
- (د) پاراستنا هواریان ژ زورین کسان

۵. ئەم دکارن راستیا یزدان ژ کودهری فیر بین؟

- (ا) هنهکی ژ ننجیلی و هنهکی ژ جهم خوه
- (ب) دهرقیمی نفیسین ننجیلی، ب گوتنا گیانی یزدان
- (ج) ب تهنی ژ ننجیلی
- (د) ژ ومزیفهدارین ئولی/راهیبان

۳ سوزین یهزدان

۳،۱ سوزین یهزدان: دستپیک

د قی قوناخا خهباتا خوه ده، نم تیگهیشتنن کا یهزدان کبیه و ب چ ناواهی خهباتی دکه. ب قی ناواهی مه گلمک رمان و تیگهیشتننن چموت دهرخستن روناهی. نها ژی نهمی ب ناواهیکی بهرفرهه ل سمر سوزین کو یهزدان ژ بو همزکریین خوه کره راوستن. ب شهرتی پیکانینا فرمانین وی (ژن. ۱۴:۱۵) یهزدان هنک سوز دانه همزکریین خوه (ژامس ۱:۱۲؛ ۲:۵).

د ناهیدا کهفن ده سوزین یهزدان، بین پیکانینا هیفیا خریستیانیا راستهقینن. دهما کو پاقلوس ب داخوازا مرنی دهاته دادکره، نو نامادهبوو هر تشتی بده و ژ بهر قی بهکی بهسا خهلاتا پیشروژی کریه: “ژ بو کو من هیفیا خوه ب سوزا کو یهزدان دابوو باف و کالین مه فه گریدایه نزل فرم و تی مه دادکره... نهز د نوخرا هیفی ده... تیمه تاوانبار کرن (ناجتس ۲۶:۶، ۷). وی پرانیا تمهمنی خوه ب بهلاف کرنا ‘پیاما خواهش’ (مزگین)؛ ناوایی سوزا کو ژ باف و کالان ره هاتیه کرن دهرباسکر “یهزدان نیسا (ژ مرنی راکر) بلندی ناسیمان کر و نهف یهک پیکانی” (ناجتس ۳۳، ۳۲:۱۳). پاقلوس د روژا دادکرنا باوهکرنا فان سوزان و فهژینا ژ مرنی ده (ناجتس ۲۶:۶-۸ کرش. ۲۳:۸)، دا خویا کرن کو نو هیفیا هاتنا نیسای دوهمین و پیشکمتنا سهردهستیا یهزدان (ناجتس ۲۴:۲۵؛ ۲۸:۲۰، ۳۱) ده.

ژ بهر کو ناهیدا کهفن ژ بههدا ژینا بی داوی بیهر بهسا دیروکا نیسرایلی دکه، دهیله کو نم تیکهفن نافا نهفسانهیکی. یهزدان ژ بهریا ۲۰۰۰ سال فه نه ژ نشکی فه بریار دا کو ب ریا نیسا ژینا بی داوی پیشکیشی مه بکه. نهف پیلان ژ دستپیک قی ب وی ره بوو.

“یهزدان بهری دستپیکا جیهانی سوز کر کو هیفیا ژینا بی داوی بده مه؛ لی وی گوئتا خوه د بهلافوکان ده (د دهرباری قی ده) د ومختی وی ده راگهانند (تت. ۱:۲، ۳).

“ژینا بی داویا ل گمل باف، یا کو ژ مه ره هات راگهانندن...” (۱ ژن. ۱:۲).

ههگس کو پیلانا یهزدانیا کو ژینا که بی داوی پیشکیشی گملی خوه بکه، ژ بهری قی ب وی ره بوو، وی دهمی چاوا دبه کو نو ل گورا ناهیدا کهفن د تیکلیا خومیا ۴۰۰۰ سال ده ل گمل مروقان د دهرباری قی بهکی ده بیدهنگ مایه. د راستی ده ناهیدا کهفن تزی کههانمت سوزین د دهرباری قی هیفی ده نه کو یهزدان ژ بو گملی خوه ناماده کریه. سدهمی قی بهکی نهوه کو، فیمکرنا سوزین کو یهزدان دانه باف و کالین جهویان ژ بو رزگاریا مه گلمکی واتهدارن. ل سهر قی بهکی پاقلوس نانیه بیرا باومرهندين ل نهفمی کو نهوانا: “بی مسیه بوون، ل دهرقی جفاکا گملی نیسرایلی بوون، و ل جیهانی بی هیفی و بی یهزدان، ژ پیمانین سوز ره بیانیبوون” (نهمه. ۲:۱۲). بی گوومان، نو د وی باوهریی ده بوون، کو رمانا پوتپرهمستی بهری قی هنک هیفی و زانهبوونا یهزدان دابوو وان. لی بهلی نهف یهک دیسا ژی دده نیشانان کو، نهز انیا سوزین یهزدانین

ناھیدا کھن، جدیبھتا جیھانکھ بئ هیئی و بئ یەزدان دده نیشانان. بینن بیرا خوه کا پاقلوس هیئیا خریستیانیی چاوا دده ناسکرن: "هیئیا سوزا کو یەزدان دایه باف و کالین مه (جهوو)" (ناجتس ۶:۲۶).

جهئ خهمگینییه کو کیم جفات (دیر) گرینگیی ددن فان بهشین ناھیدا کھن. ومکه کو "خریستیانی" ئولهکه ب تهنئ گریدایی ناھیدا نوو به - و همتتا ژ وئ ژئ بکارانینا چهند نایهتان - ژ راستیا وئ تئ ب دوور خستن. نیسا ریا راستی ب فی ناواھی دده نیشانان:

"ههگهر ئهو گووه نهدنیین موسا (نانگو همر پینج پرتوکین ننجیلینین کو ژ ئالیی موسا فه هاتنه نفیساندن) و پیخه مهران، وئ یهکی کو پشتی مرئ زندی ژئ بیه نکاربه وان بینه سهر رئ (لک. ۱۶:۳۱).

هشئ خوهزایی دکاره باوهر بکه کو نیسا ژ نوو فه زندی بوویه (کرش. لک. ۱۶:۳۰). لی بملئ نیسا بخوه گوتیه کو؛ بیی باوهر کرنا ب ناھیدا کھن ئەف یهک (نیمان) نه گهنگازه. پشتی کو نیسا د چارمیخی ده هات کوشتن، باوهریا مووریدان شکست. فی تشتی نیشان ددا کو ئهو ب بالکیشی ل سهر ناھیدا کھن کوور نهبوونه. ئەف ژ ئالیی نیسا فه هات دیتن:

"وی (نیسا) ژ وان ره گوت: 'بی ناقلتو و کیم باوهرینو ل ههمبهری گوتنن پیخه مهران: ما نه پیویستبوو کو مسیه فان تشنان (نیشان) بکشینه و بگهیژه روومەتا خوه (مرنا وی)؟' و ههموو تشنتین ل سهر خوهیین د نفیسین پیروز ده، ژیین موسا بگره تایی تهفایی پیخه مهران ژ وان ره گوتن (لک. ۲۵:۲۴-۲۷).

بالا خوه بدنئ کو چاوا تهفایی ناھیدا کھن وی تینه زمان. تشتئ کو ل فر تئ گوتن نه ئهوه کو مووریدان گوتنن ناھیدا کھن نه بیستنه نان ژئ قەت نهخوندنه، تئ گوتن کو وان ئهو گوتن باش فیمنهکرنه و ژ بهر فی یهکی پی نه باوهرن. ژ بهر فی یهکی، ژ بو پیشخستنا باوهریهکه راست، خوندن ب تهنئ نه بهسه، فیمکرنا سوزا یەزدان ب ناوایهکی راست پیویسته. جهوو، د خوندنا ناھیدا کھن ده پر ههموسکار بوون (ناجتس ۲۱:۱۵)؛ لی بملئ ژ بهر کو وان نیشانین نیسا و مزگینا وی فیمنهکر بوون، باوهریا وان ژئ ب ناوایهکی راست پی نه هاتبوو. ژ بهر فی یهکی نیسا ژ وان ره ئەف گوت:

"ههگهر وه باوهریا خوه ب موسا ئانیبوویا، وهیی باوهریا خوه ب من ژئ بانیا. ژ بهر کو وی د دهربارئ من ده نفیساند. لی بملئ، ههگهر هوون باوهریا خوه ب نفیسین وی نهینن هوونئ چاوا باوهریا خوه ب گوتنن من بینن؟ (ژن. ۴۷، ۴۶:۵)

ههر چقاسی وان ننجیل دخوند و ژ بو پیکهاتنا رزگاریی هیئیدار بوون ژئ، وان بانگا نیسایا راستی نه دیتن. نیسا ژ وان ره وها گوت:

"هوون نفیسین پیروز لیدکولن (نانگو ب شئومیهکه راست-کرش. ناجتس ۱۱:۱۷)؛ ژ بهر کو هوون دفکرن کو د وان ده ژبانکه بئ داوی ههیه (هوون پی باوهرن) و بین کو شاهدیا من دکن ژئ ئهو بخوه نه" (ژن. ۳۹:۵). و ب فی ناواھی

وئ گهلهك كەس بىن خوهديئ كورتاهييا زانهبون و بوويرين ناهيدا كهفن. ئەف زانهبونەكه كو وان ژ نشكئفه ل هەف كۆم كرنه. ديسا، بانگا مەسيه و مزگينا سەردەستيا يەزدان ژ بەر چاڤين وان وەندا دبه. نارمانجا فئ خەباتئ ئەوه كو واتەيا راستينيا سۆزئ ناهيدا كهفن نيشانى وه بده و دەرڤينه دەرڤهئ فئ رهوشئ.

سۆزئ د ناهيدا كهفن ده : **ل بەخچەيئ بهوشئ، ژ ئ بو ئوه، ئبراهيم و داود هاتن داين.** ناگهين د دەربارئ وان ده، د هەر پينج پرتووكئ ئنجيلئ يئ كو موسا نڤيسانده ده و د نڤيسن پيخەمبەرين ناهيدا كهفن ده تينه ديتن. هەر تشئ مزگينا خريستيانان ل ور تئ ديتن. پافلوس ئەف يەك ناني زمان كو ئەف يەك د بەلافوكا مزگينئ ده ژئ گۆتیه: "ئەفانا ئەو تشئتن كو موسا و پيخەمبەران دگۆتن كو ئەوئ چيبن؛ يەك ژ وان ئەوه كو لازمه مەسيه ئيشئ بکشينه و ببه يەكەمين كەسئ كو پشتئ مرنئ زندئ دبه و ببه رۆناهي ل پيشيا گەل" (ناجتس ۲۳، ۲۲: ۲۶). و د رۆزئ و بيئ داويئ ده ژئ داخوياني وەكه خوه ما:

وي (پافلوس) سەردەستيا يەزدان راگهاند و شاهديا وئ كر... ل سەر بنگهها نڤيسن موسا و پيخەمبەران، ژ سبههئ تا ئيفارئ" (ناجتس ۲۳: ۲۸).

دقئ هئفيا پافلوسئ بەرزئ خريستيان، ژ مەرە ژئ ببه هيزا مەشئ. لازمه ئەو رۆناهياب روومەتيا ل داويا توونەلئ ژيانا وي، ببه نەسيئ هەر خريستيانەكي. ب فيخستنا وي ناگرئ پيرۆز، ئەم نەها دكارن نڤيسن پيرۆز لنيكۆلن.

۳، ۲ سۆزال بەخچەيئ بهوشئ

چيروكا خەمگينا چيپوونا بەنيادەم، د ۳ بەشئ نافرينئ ده هاتيه زمان. مار هاتە لانەت كرن ژ بەر كو وي گۆتتا يەزدان شاش گۆت و هەوو ژ رئ دەرڤست كو نيدئ پەرەستيا وي نەكه. ژن و زلام ب سەدەما ب جبه نەانينا پەرەستئ هاتن جەزە كرن. لئ دەما كو يەزدان فئ يەكئ ژ مار رە دبئزه، د وي شكلي تاري ده رۆناهيەكه هئفئ فيدكەفه:

"ئەزئ دژمنائئ تئخ نافيەرا تە و ژنان، نافيەرا نيژادا تە ويا وان؛ وئ ئەو (نيژادا ژئئ) سەري تە پەرچقينه و تئ ژئ كايكا وئ بيئينه" (گەن. ۳: ۱۵).

ئەف ئايەت گەلهكي بەرفەرەهە، لازمه ئەم پرتشتان ب ب تايەتئ بدن ناسكرن. 'نژادا' (دۆل) تئ واتەيا نەفئ نان ژئ ئەولاد. لئ ئەف هەر وها دكارە ژ بو مەتەكي كو ژ نيژادەكئ تين ژئ و مەرە گۆتن. ئەمئ پشەرە ژئ بيئن كو نژادا ئبراهيم (دۆلا وي) ئيسا بوو (گال. ۳: ۱۶)؛ لئ ئەگەر كو ئەم ب ريا قافتيزمه خوه بگهين ئيسا، ئەم ژئ وئ نيژادئ نە (گال. ۲۷: ۳-۲۹). ئەف گۆتتا نيژاد، تئ واتەيا سەرم (دۆل) ژئ (۱ پەت. ۱: ۲۳)؛ ب فئ ناواهي وئ دۆلەكه راست، تايەتئين باقي خوه هەلگرە. ژ بەر فئ يەكئ، نيژادا مار و بين كو ب شبهەتا خوه دكەفن وئ نيژادئ ئەفن:

– يئ كو گۆتتا يەزدان چەوت دكه

– يئ كو دەرەوان دكه

– یی کو بهر بیین دن دده گونه هان

و مکه کو ئه می د مزار ۶ ده ژی ببینن، کهسه کی راستین کو فان دکه نینه. لی بهلی د ناقا مه ده ئهف هه نه:

- کهسی ب تهمهن یی بهدنا مه (رۆم. ۶: ۶)
- کهسی خوزایی' (هه بوونا تاییه تی، نهفس) (۱ جۆر. ۱۴: ۲)
- کهسی ب تهمهنی کو ب سه دهما خاپینوکان خهرا بوویه (ئه په. ۲۲: ۴)
- کهسی ب تهمهن ل گهل چالاکیین خوه (جۆل. ۹: ۳)

ئهف 'کهسی' گونه هکاری یی د ناقا مه ده، شهیتانی د ئنجیلی دهیه و ژ نژادا ماره.

پتویسته نژادا ژنی کهسه کی تاییه تی به. "تویی (نژادا مار) کابکا وی بئشینه" (گهن. ۱۵: ۳). وی ئهف کهس هه ر ده می نژادا مار، ئانگو گونه ه بهر چینه: "وی ئه سو سهری ته بهر چینه". لیدانا مار ژ سهری، ژ بهر کو میژی وی د سهری وی ده، ده ربهیا مرتیه. ژ بو نژادا ژنان، بهر مندانی تهنها، ده کو میرزایی مه ئیسا به:

مهسیه ئیسا، (ب ریا چارمیخ) مرن (و ژ بهر قی یهکی ژی هیزا گونه ه- رۆم. ۲۳: ۶) ژ هولی راکر؛ و ب ریا مزگینی ژیان و بی مرنی ده رخسته هولی (۲ تم. ۱۰: ۱).

"یهزدان لاوی خوهی راستی، د شبهه تی کهسی گونه هکار ده، ژ بو گونه ه ب ری کر، و گونه ه د هوندری ئینسان ده – نژادا مار، شهیتانی د ئنجیلی ده- مه هکوم کر (رۆم. ۳: ۸).

ئیسا، "ژ بو تونه کرنا گونه هان ده رکته هولی" (ژن. ۵: ۳).

"تویی ناف لی بکی ئیسا (تی واتهیا: رزگار کار): ژ بهر کو وی ئه گهلئ خوه ژ گونه ه ی وان رزگار بکه" (مت. ۲۱: ۱).

هه ر چقاسی یهزدان باقی وی به، ئیسایی لاوی مه ریم "ژ ژنه کی چیبویه" (گال. ۴: ۴). ئه ب ریه که کو ئینسانین دن نکارن چیبین، ژ نالیی یهزدان فه هات ئافراندن و بوو نژادا ژنی. نژادا ژنی ژ بو دهمه کی، ژ نالیی گونه ه- نژادا مار- فه هات ئیشاندن:

"تویی کابکا وی بئشینه" (گهن. ۱۵: ۳). ده ما کو مروف پیقه دانا ماریا ب کابکی فه، بده بهر لیدانا ماریا ژ سهری وی فه، برینه که نه خه داره. گهلک ئاوایین ناخافتنی ژ ئنجیلی هاتنه گرتن: (نمونه) گوتنا "ل سهری وی بده" (نانگو داویا تشته کی بینه و وی راوستینه) ده کو گریدانا وی ب که هانه ئیسا، یا لیدانا مار ژ سهری وی فه هه به. مه هکوم کرنا گونه ه و نژادا مار، ب قورباندانا ئیسایا د چارمیخی ده پیک هات. نایه تین کو مه ل ژوری تیبینی ژ وان گرتنه، سه رکه قتنا مهسیهیا

ل دژی گونه‌هان، ب راهیا دهما دمرباسوویی ئانینه زمان. ژ بر قی یهکی، ئیشا کو برینا د کابکی ده دایه ئیسا، نیشانا مرنا ویبا د سئ روژان دمیه. دهما کو مروّف ژ نوو فه زندیوونا وی، و دمربعیا مرنئ بده بر ههف، تئ دیتن کویا ئیسا برینهکه دمرباسوویی بوو. تشتهکی بالکیشه کو نفیسن ل دمرقھی ئینجیلی ژی، دبیزن کو قوربانین چارمیخی، ژ کابکین وان فه ب دار فه تینه میخ کرن. ب قی ئاوهی، ب ریا مرنا خوه ئیسا: "ژ کابکا خوه فه بریندار بوو". ئس. ۵۳:۴،۵، دده ناساندن کو ئهو ب ریا مرنا خوهیا د چارمیخ ده، ژ ئالیی یهزدان فه هاتیه 'برینکر ن'. ههف ب ئاوایهکی فهکری د گهن. ۳:۱۵ ده بهسا کههانهتا کو دبیزه وئ ئیسا ژ ئالیی نیژادا مار فه وهره برینکر دکه. د نهجام ده یهزدان، ب ریا کامباخیا کو هاتیه سهرئ مهسهه شوخولیه. کو وی د فر ده لاوئ خوه ئیشاندیه و ب ریا کونترۆلکرنا هیزین خهراپی و مهکیی کو برین چیکریه تئ ناساندن (ئس. ۱۰:۵۳). و ب قی ئاوهی یهزدان ب ریا سمربورین خهراپی زارۆکین خوه ژی کار دکه.

شهرئ ئیرو

دبه کو ههف پرس کهتبه سهرئ وه: "ههگهر کو ئیسا گونهه و مرن (نیژادا مار) تونه کرهه، وئ دهمئ چما د روژا مه ده ههف تشت دبن؟" بهرسقا قی ههفه، ئیسا د چارمیخی ده هیزا گونهه د ناقا خوه ده تونه کرهه: کههانهتا د گهن. ۳:۱۵ ده، ل سهر شهرئ د ناقبهر ئیسا و گونهه دمیه. ههف تئ وئ واتهیی کو، وی ئهم فهخوندن ژ بو کو ئهم ژی (وهکه وی) ل ههمبهری مرن و گونهه بسهرکهفن، و سهرکهفتنا وی پار بکن بین کو ژ بو پار فهکرنا سهرکهفتنا وی نههاتنه فهخوندن، نان ژی نهپهژراندنه، بی گومان ئهوئ هینا تهجروبعیا مرن و گونهه بژین. تهجروبعیا مرن و گونهه ژ ئالیی باهرمهاندان فه ژی تئ ژیین، لی بهلی ژ بهر کو ئهو ب ریا فافتیزئ ب نیژادا ژنی ره دبن یهک، (گال. ۳:۲۷:۲۹)، گونههین وان دکاره وهره بهخشاندن و ئهو دکارن ژ مرنئ خهلاس بن. ئیسا د چارمیخی ده، تا کو پیلانا یهزدانیا د دمربارئ سهرزمین ده بقده، و د نهجاما میلهنیومی ده (یهکهمین یهکهزار سالی سهردهستیا یهزدان) نینسان ب راستی مرنئ بدن راهستاندن، وی مرن ژ هوئی راکریه (۲ تم. ۱:۱۰). وئ دهمئ وئ کس ئیدی نهه شاهدئ مرنئ: "ژ بهر کو وئ سهردهستیا یهزدان (د یهکهمین بهشی سهردهستیا یهزدان ده) بدومه تا کو تهفایئ نهیارین وی ل بهر لنگین وی وهرن راخستن. دژمنئ داوییی کو ژ هوئی وهره راکرن مرنه" (۱ جۆر. ۱۵:۲۵، ۲۶).

ههگهر ئهم فافتیز ببن، ئهمئ بکاربن سوزین د دمربارئ ئیسا ده، و مهکیین د گهن. ۳:۱۵ ده ژ خوه ره تیخن وارمکی کهسانی. ئهوانا ئیدی نه ب تمنئ بهشین ئنجیلیین بالکیشن، ئهوانا کههانهت و سوزین کو ژ بو مه هاتنه پیشکیش کرن بخوه نه. وهکه نیژادا ژنی ئهمئ ژی د دهمهکه کورت ده، ل دژی گونههین خوه بسهرکهفن. تا کو میرزایی مه ئیسا فهگهره دهما ژیانا مه، ئهمئ ژی وهکه وی ژ کابکا خوه فه وهره برین کرن، و ئهمئ بمرن. ههگهر ئهم ب راستی ژ نیژادا ژنی بن، وئ ههف برین دمرباسوویی به. کهسین کو ب ریا داکهتا ناف ئافی ل گهل ئیسا فافتیز ببن، وئ خوه ب مرن و زندیوونا وی ره (دمرکهتا ویبا ناسیمان) – ب ریا دمرکهتا ژ ناقا وئ ئافی بکه یهک (بنهره. رۆم. ۵:۶-۳).

ههگهر ئهم ب راستی ژ نیژادا ژنی بن، وئ گوتنن د گهن. ۳:۱۵ ده، جهئ خوه د ژیانا مه ده بگرن و وئ د ناقا مه ده ههر دهمئ شهرئ د ناقبهر باشی و نهباشی ده ل دار به. ههواریی مهن پافلوس گوتیه کو، د ناقا وی و گونهه وی ده ههر دهمئ شهرمکی خورت ل دار بوویه (رۆم. ۷:۱۴، ۲۵).

ٺٺف شٺرئ مٺٺئ ل دٺرئ ڳونٺهئ د ناٺا مه ده، پشٺئ ٺافٺئزئ ٺرئ وئ بدٺمه و هٺر و هٺر مٺرن ٺٺه. ٺٺف هنٺكئ زورٺه. ٺ ٺٺر ڪو ناٺاٺا هئزا ڳونٺه زئدمئه. لئ ٺٺلئ ٺ ٺٺر ڪو ٺٺم ل ڳٺل ٺئسا نه ڪو وئ ٺٺرئ د ٺئ شٺرئ ده سرڪهٺٺن بدٺسٺخوه ٺه ٺائئه، ٺٺمئ زئده زورئ نهٺٺن. د ٺٺٺٺ. ٢٣:٥-٣٢ ده، وها ٺئ دئار ڪرن ڪو، هٺڳٺر مرؤٺ ٺ ٺئزادا ٺئ ٺه، مرؤٺ ٺرئ دٺه ٺن و ٺ ٺٺر ٺٺه ٺٺٺٺن ٺاومرٺٺد وٺڪه ٺن ٺٺنه داناسئن.

ٺئزادا ٺئ، ٺٺر ٺٺارئا ٺئسا وئٺن ڪو دخوازن ٺاٺٺٺٺٺٺئ وئ ٺڳرن دڪه. ٺ ٺئ ٺاواهي ٺئزادا مار ٺرئ ٺٺر ٺٺارئا ڳونٺه (شٺٺائئ' د ٺٺڳئلئ ده) و ڪٺسئن ڪو دخوازن ٺاٺٺٺٺٺٺئ مار و ڳونٺه ٺڳرن دڪه. ڪٺسئن وها ڳوٺ نادن ڳوٺٺا ٺٺزادن، ٺان ٺرئ ٺٺوت دڪن، ٺٺف ٺرئ دهئله ڪو ٺو د ٺٺٺٺ ده وٺڪه ٺادم و هٺوا شٺرمٺزار ٺٺن و ٺ ٺٺزادن ٺ دور ڪٺٺن. هٺڳٺر ٺٺم بدن ٺٺر ٺٺٺئ خوه ڪو جهووان ٺئسا ڪوٺٺٺه و ٺن ٺ ڪاٺڪا وئ ٺه ٺٺٺٺ ڪرنه، دٺٺٺٺ ٺٺٺٺ ڪو ٺٺوانا ٺٺهڪٺٺن نمونئها ٺئزادا مارن. ٺٺف ٺٺه ٺ ٺائئئ ٺٺهٺاٺئ ٺافٺئزٺان و ٺئسا ٺه وها ٺئ ڳوٺن:

“ٺٺهٺا دئٺ ڪو ڳٺٺهڪ ٺٺرئسئ و سادوڪئ (ڪوٺڪا جهووان ڪو ٺئسا مههڪوم ڪرن) ٺ نارمانڃا ٺافٺئزئ هاتن ڄٺم وئ. ل سر ٺئ ٺٺڳهئ وئ (ٺٺهٺا) ٺ وان ره ڳوٺ: ’هئئ ڳوٺ ٺئزادا ٺٺڳٺر هڪان (ٺٺن ڪو ٺ مار ٺٺٺٺوئ)! ڪئ هوون هٺٺار ڪرن ڪو هوون ٺ ٺٺر خٺزٺا ڪو وئ وٺره ٺٺٺٺ؟’ (مت. ٧:٣).

“ٺئسا رامانا وان (ٺا ٺٺرئسئٺان) ناسڪر و ڳوٺ... هئئ ڳوٺ ٺئزادا ٺٺڳٺر هڪان! خٺر اٺٺن وٺڪه وه وئ ٺٺاوا ٺٺارٺن ٺٺٺٺن ٺاش ٺٺٺٺن؟” (مت. ٣٤، ٢٥:١٢).

ٺٺٺٺئ ٺالٺٺئ، ٺالٺا ٺولئ ٺرئ، خوه دئٺن ٺاٺٺٺٺٺٺئ مارن. ٺ ٺٺئ ٺٺن ڪو ل ڳٺل ٺئسا ٺافٺئز ٺٺن، وئ خوه ٺڳٺٺن ٺئزادا ٺئ ٺٺٺن دئئ ٺٺف ٺ ٺاواٺٺڪئ ٺ ٺئزادا مارن. دٺئ ٺٺٺٺٺٺوٺا ٺئساٺا ٺ ٺو ڪٺسئن ٺ ٺئزادا مار، ٺ مه ره نمونٺه ٺه:

- وئ، ٺ هٺزڪرن و دودلئ خئٺاٺئ وان ڪر، لئ دئسا ٺرئ،
- وئ، دهٺٺور نهٺا ڪو رئ و رامانا وان ٺاندورا خوه ل سر وئ ٺٺٺٺه؛ و
- وئ، ٺ رئا ٺاواٺئ ٺئانا خوه، دلؤٺائئا ٺٺزادن ٺئشانئ وان دا.

دئسا ٺرئ وان ٺ ٺئسا هٺزٺٺر. ڪٺدا وئٺا ٺ ٺو ٺٺر ٺٺٺئا ٺٺزادن ٺو هٺسدانن. مالٺاتا وئ (ٺن. ٧:٥؛ مڪ. ٣:٢١) و هٺٺالئٺن وئٺٺن ٺٺٺٺڪ ٺرئ (ٺن. ٦:٦٦) سئٺور خٺٺن ناٺٺٺرا خوه و وئ، هٺٺٺا هٺٺڪ ٺرئ ٺ وئ ٺ دور ڪٺٺن. ٺاٺلوس ٺرئ د ٺان ٺٺٺروٺٺهٺان ره دهٺٺاس ٺو؛ و دهٺا ڪو شئٺائئٺن ڪو د روٺٺٺن خوهش و نهخوهش ده ٺ وئ ره ٺوون ڳرت، وها ڳوٺ:

“ما ٺ ٺٺر ڪو ٺٺر راستئئ ٺ وه ره دئٺٺم، ٺٺر دٺٺ نهٺارئ وه؟” (ڳال. ٤:١٦).

راستئ تو ڄاران ٺوٺولار نهٺوٺه. ناسڪرن و ٺئاندئا وئ، ٺ ٺو مه دٺه زلم و ٺٺر ڳرئٺڪ:

“ژ بهر کویځی کو ژ بهدمنی دافره (ب زانستیا راستیا گوتنا یهزدان – ۱ پمت. ۲۳:۱) زلمی لیځی کو ژ گیان دافره دکه؛ و نها ژی نهو یهک دبه (گال. ۲۹:۴).

ههگسر نه م ب راستی ب نیسا ره بووین یهک، ژ بو کو نه م خهلاتا وییا بهرز پارقهکن، لازمه نه م ههک تشتنین کو وی دیتنه، بژین. دیسا پاقلود د فی دهرباری ده، نمونهکه بیهه مپایه ژ بو مه:

نهف گوتنهکه د جه دهیه: ژ بهر کو ههگسر نه م ب وی ره (نیسا) بمرن، نه م ب وی ره بژین ژی. ههگسر نه م ب وی ره بیشن، نه م ب وی ره سهردهسنی ژی بکن... ژ بهر فی یهکی نهز ههس تشتی ددم بهر چافی خوه (۲ تم. ۱۰، ۱۲:۲).

“ههگسر وانا زلم ل من (نیسا) کربن، وئ ل وه ژی بکن... وئ ژ بهر ناقی من زلمی ل وه بکن” (ژن. ۲۱، ۲۰:۱۵) - نانگو ژ بهر کو نه م ب ناقی نیسا قافتیز دین (ناجتس. ۳۸:۲ ؛ ۱۶:۸).

دما مروف راستی نایهتین وها تی، نهف گوتن دکاره مروف ژ سهر ری ببه. “ههگسر نهف ژ بهر یهکیوونا ب نیسا ره به، و ههس تشت گریدایی هاتنا ژ نیزادا ژنی به، نهز خوه ناخم ناقا فی زلمی”. لی بهلی نه م تو جارن نه ل هیقیا تشتهکی نه کو نه م نکارین پی ره بههشن. ژ بو کو نه م خوه ب نیسا ره بکن یهک، فهداکاریهکه مهزن پیویسته. د نهجام ده، وئ یهکیوونا مهیا ب وی ره، وهره خهلات کرن و “نه م نکارین روومتا وئ خهلاتی بدن بهر نیسا کو نه م نها دکشین”. و خوه قوربان کرنا وی، نها ژی ژ بو دیتنا چارمهسریا برینین ژیان، دوایین مه ب جیه تینه. و گریدایی فی یهکی، نهف نهولهکاریا ل ژیر ل گهل مهسپه پرا د وهشانین جقاتا مهیین گریدایی ننجیلی ده گهلهک جارن تین زمان:

“باومریا خوه ب یهزدان بین. نهو ب جهرباندنن کو زیدهی هیزا وه نه، نیسی ب وه ناده کشاندن. ژ بو هوون بکارین ل بهرخوه بدن، ل گهل جهرباندنی وئ ریکه فهلاتی ژی نیشانی وه بده” (۱ جور. ۱۳:۱۰)

“نهز فان ژ وه ره دبیزم کو هوون ل گهل من د ناقا نارامی ده بن. هوونی ل دنیایی پیشبهری گهلهک زوریان وهرن. لی ب نارام بن: نهز ل هه مبهری دنیایی ب سهر کهتمه” (ژن. ۳۳:۱۶).

“نه م ژ بو فان تشتان چ بیژن؟ ههگسر یهزدان ل نالی مه به، کی دکاره ل هه مبهری مه راوهسته؟” (روم. ۳۱:۸).

۳،۳ سوزین کو ژ نوهره هاتنه دایین

پشتی دورانا نادم و هوا، ب پیشکه متنا دیروکا مروقاهی پی ره، ههس کو چو نیسان خهرا بوو. رهوش گهلهکی خهرا ب بوو و مهدهنیهت د نالی نهخلاقی ده تاروومار بوو. ژ بهر فی یهکی یهزدان بریار دا کو دهرقهی نوهره و مالباتا وی، تهفایی هه بوونین هه پی تونه بکه (گهن. ۵:۶-۸). ژی ره هات گوتن کو نهو کهشتیهکی بافرینه، ژ بو کو د دما توفانی ده بکاربه خوه و نمونهین گیانداران (ههوانان) نیده بپاریزه. د فی ناقهری ده، دهرقهی نفیسین پیروز، گهلهک سهدهمین زانستیین باومر کرنا رابوونا فی توفانی هه نه. بین بیرا خوه کو نارمانج نه تونه کرنا سهرزمینییه، نارمانج تونه کرنا “تهفایی بهدهنین کو ل سهرزمینی دلغن” ه (گهن. ۲۱:۷)، نانگو تونه کرنا نیسانین خهرا به. نیسا (مت. ۳۷:۲۴) و پهتروس (۲ پمت.

٦:٣-١٢)، همدووان ژى د جيهانا نوه ده ديتن كو وئ تشتين د دهما قهگهرا مهسيه ده بوويى، دووباره بين، و روژا داكرنى وهره. كامباخيا نينسانين ده دورانا نوه ده، ل جيهانا مه ژى تى ديتن كو ئهوى ب قهگهرا ئيسا ره وهره جهزه كرن. ژ بهر گونه هكاريا نينسان و دستيپكرنا پيلانا تونه كرنا قى گهر مستيركى (گهرهگن)، د ناڤا خريستيانان ده ژى باومريا تونه كرنا قى سهرزميني چيويوه. ئهف رمان دده نيشاندان كو نفيسين ننجلي ب بالكيشي نايننه شيروقهكرن. يهزدان ب كارى قى گهر مستيركى ره ب ئاوايهكى ئاكتيف مژووله. و وئ ئيسا ژ بو ئاڤاكرنا سهردهستيا يهزدان ل سهرزمينا مه، د دهمهكه نيزيك ده قهگهره. ههگهر دستور بهاتا دابين كو نينسان قى گهر مستيركى تونه بكه، وئ دهمى وئ ئهف سوز نه هاتانا ب جيه نائين. دهليلين كو وئ سهردهستيا يهزدان ل سهرزميني وهره ئاڤاكرن، دكارن د مژار ٤,٧ و مژار ٥ ده وهرن ديتن. د قى ناڤهري ده، تشتين كو ئهوى ل ژير بدن، دهليلين باشن كو دبيژن، وئ جيهان و سيستمه ستيركان نهى تونه كرن:

“وى جيهان ب ئاوايهكى بى داوى ئاڤاكر” (پس. ٦٩:٧٨).

“وى جيهان همتا همتايى بمينه” (نهجج. ٤:١).

“روژ و ههيف... ستيرك... ناسيمان... وئ ئهوى ژ بو همتا همتايى نافراندن و بريارا مايينا وان دا” (پس. ١٤٨:٣-٦).

“و كه كو ئاف دهر يان دادگرن، وئ سهرزمين ژى تژى زانهوونا يهزدان بيه” (نس. ٩:١١ ؛ نوم. ٢١:١٤).
(زه ههمته كو يهزدان دنيايى ب خوه بده تونه كرن. ئهف سوز هينا ب جيه نه هاتيه).

“يهزدان بخوه سهرزمين نافراند؛ وئ، ئهوى نافراند. وئ ئهوى نه بى سهدم نافراند؛ ئهوى ژ بو لئروونشتنى چيكر” (نس. ١٨:٤٥). ههگهر يهزدان سهرزمين ب تهنى ژ بو كول تونهوونا وئ تهماشه بكه، ئاڤا بكار؛ وئ خهباتا وئ ب ئهردى ده بچوويا.

لى بهلى، دهما كو مروڤ قهدهگهره نافرين، مروڤ ديينه كو يهزدان سوزا فان تشتان دابوو نوه ژى. بهلكى ژى نوه د دنيايا پشتى توفانى ده ژى دترسيا كو جارمكهن توفانهكه ومهيا بورى چييبه. دبه كو پشتى توفانى ب بارينا ههر بارانهكى ره ئهف رمان كهتبه سهرى نوه. ب قى سهدمى يهزدان د دهربارى دووبارمهوونا توفانى ده پهمانهك (ريزه سوزمك) چيكر:

“قايه ئهز پهمانا خوه ب تهره داتيم... ئهزى پهمانا خوه ب تهره دهيم (بالا خوه بدن دووبارمهوونا گوتنا ئهز. وهكى نينسانهكى ب مرن كو نهوازميا (هاركا) يهزدانه، ژ خوه ره داينا سوزان هلنه بژيره!). وئ تهفائى بهشهرى تهئى نئدى ب ناڤين توفانى نهيننه راوهستاندن؛ وئ ژ بو تونهكرنا سهرزميني توفان رانهبه” (گسن. ٩:٩-١٢).

ئهف پهمان ب ريا كهسكه سوري هات پهژراندن:

“دهما ٺهز ٺهورهڪي (ٺهورئ بارائئ) بينم سهرزهمينئ، وئ د ناڦا ٺهور ده ڪهسڪهسور وهره ديتن: و ٺهزئ پهمانا د ناڦهرا مه ده بينم بيرا خواه... پهمان بي داوييا د ناڦهرا يهزدان و تهڦايئ تهباين ل سهرزهمينئ... ٺهڦ، (ڪهسڪهسور) نيشانا پهمانئيه” (گهن. ۱۳:۹-۱۷).

ٺهڦ پهمانهڪه بي داويه د ناڦهرا يهزدان و ٺينسان و لاورين (ههيوانين) سهرزهمين ده. ڙ بهر ڦي يهڪي پئويسته ٺينسان و لاور ههتا ههتايئ ل سهر ڦي سهرزهمينئ بڙين. ٺهڦ د ناڦا خواه ده ديار دڪه ڪو وئ سهردهستيا يهزدان ڙ ٺاسيمان (بهوشت) زيدهتر، ل سهرزهمين به. ب ڦي ناواهي سوزا ڪو ڙ نوه ره هاتيه داين، بنگهههڪي مزگينيا سهردهستيا يهزدانه. ٺهو دده نيشاندان ڪو بالا يهزدان تم و تم ل سهر ڦي گهر مستيرڪئيه و پيلانا وييا د دهربارئ وئ ده دهمدرئڙه. د دهما خهزهبي ده ڙي ٺهو، دلوقائئ تينه بيرا خواه (هاب. ۲:۳)؛ و ههزڪرنا وي وهاي به ڪو ٺهو ٺهتيمامي دده لاورين خواه ڙي (۱ جور. ۹:۹ ڪرش. ڙوناھ ۱۱:۴).

۳, ۴ سوزا ڪو ڙ ٺبراهيم ره هاتيه داين

مزگينا ڪو ٺيسا و ههوارين وي ڦير دڪرن، د بنگههڪي خواه ده ڙيا ڪو ٺبراهيم ڦيم ڪرڻو نه جودا بوو. ب ريا ٺفيسين پيروز يهزدان، ڙ بهرئ ڦه “مزگيني گهاند ههراهم” (گال. ۸:۳). ٺهڦ سوز ههوقاسي گرينگن ڪو پهتروس، بانگا خواهيا مزگيني، يا ڙ بو گهل، ب وانا دهستپيڪريه و قهاندئيه (ناجتس ۲۵، ۱۳:۳). ههگهر ٺهڦ ٺشتين ڪو ڙ ٺبراهيم ره هاتيوو شاندىن، ڦيمبڪن ٺهڦي بين خواهديي و ٺنهيهڪي بنگهههينئ مزگينا خريستيان. هههڪ نيشانين دن ڙي ههنه ڪو ديڙن، دانا ‘مزگين’ نه د دهما ٺيسا ده دهستپيڪريه:

- “ٺهڦ ڙ بو وه؛ پهمانا باش (مزگيني)، ب جيھ ٺانينا سوزا ڪو ڙ باڦ و ڪالان ره (ڙ جهوويان ره) هاتيه داين، رادگهينن” (ناجتس ۳۳، ۳۲:۱۳).
- “يهزدان، سوزا مزگينا خواه ب ريا پنخهههبرين خواه (ٺانگو ٺبراهيم – گهن. ۷:۲۰) د ٺفيسين پيروز ده دا” (رؤم. ۱:۱، ۲).
- “ڙ بهر ڦي يهڪي مزگين، ڙ بو مريان ڙي هات راگهاندن” (۱ پت. ۶:۴) - ٺانگو، باومرهههدين ڪو سههلاسلا يهڪهههين ده ڙيانه و مرهه.
- “ڙ بهر ڪو مزگين، مينا وان ٺانگو ٺيسرايلايئين ل چولئ- ڙ بو مه ڙي هات راگهاندن” (ههه. ۲:۴).

سوزين ڪو ڙ ٺبراهيم ره هاتنه داين، مڙارا دو بهشانه:

- (۱) ٺشتين گريديايي نيڙادا ٺبراهيم
- (۲) د دهربارئ وهلائي ڪو سوزا وي ڙ بو ٺبراهيم هاتيه داين

ئەف سۆز د ئاھیدا نوو دە تئە شيرۆفە کرن. ئەمى سىياسەتا خوھيا ژ خوھ رە شيرۆفەکرنا ئنجىلى پپاريزن، و ژ بو ديتنا پەيمانا کو ب ئبراهيم رە هاتيه چيکرن، ئەمى داخويانين هەر دو ئاھيدان بکن يەک.

ئبراهيم ل باژارەکی دەولەمەند ب ناڤى نور، کو ل ئيراقا نھا دکەفە، ژيايه. ئارکەولۆژيا مۆدەرن، ديار دکە کو د دەما ئبراهيم دە مەدەنيەت گەيشتوبو رادەيەکە باش. سىستەما بانکايى، خزمەتین گەلى و سىستەما بنى ئەردى هەبوو. ل گورا کو تئەتەکی جودا تونەيه، ئبراهيمى کو ب قاسى زانەبوونا مە، زانا و خوھدى تەجروبيە، ژيانا خوھ ل ور دۆمانديە. لئ پشترە، بانگا يەزدان گھا وى کو دببژە، لازمە ئەو دەست ژ وئ ژيانا پئيشکەتى بەردە و دەست ب ريويتيا بەر ب وەلاتى ناڤبۆرى بکە. هەر تئەتى کو هاتيه کرن ويى کو نەبوويه ژى ئەشکەرەيه. هەگەر ئەم هەسابى هەميان بکن، وى ريويتيەک ژ ۱۵۰۰ ميلى (۲۴۰۰کم) کر يە. ئەو وەلات کەنان- نيسرايلا نھا) بوو.

د دەما ژيانا وى دە يەزدان هەنەک جارەن خوھ پئيشبەرى ئبراهيم کر، و سۆزا خوھيا ژ بو وى دووبارە و بەرفەرەه کر. ئەو سۆز، بنگەهين مزگينا مەسيهن. ژ بو خريستيانين راستەقین ژى وئ روژەکى بانگا کو ژ بو ئبراهيم هاتوبو وەرە. وئ دەمى پيوستە ئەو دەست ژ هەر تئەتى ژيانين تەمەن کورت بەردن، و بدن پەي گۆتتا يەزدان.

ئەم دکارن د خەيالا خوھ دە زندى بکن، کا ئبراهيم د دەما ريويتيا خوھ دە چقاسى کور ل سەر سۆزين يەزدان رامان کر يە:

“ب خيرا باوەريى ئبراهيم، ژ (ئور’ئ)، بەر ب وەلاتى (کەنان) کو وئ وەکە ميرات بستەندا، هات فەخوهندن، و وى پەرەستيا فەرمانى کر و بيى کو بزانبە ب کودەرى فە دچە، داکەت سەر رى” (هەب. ۸: ۱۱).

دەما ئەم ل سەر سۆزين يەزدان دڤکرن، ئەم نکارن بزانبين کا وەلاتيسەردەستيا يەزدانىى کو سۆزا وى هاتيه داين چاوايه. لئ بەلى دڤى باوەريا مە ب گۆتتا يەزدان هەوقاسى خورت بە کو، ئەم بکاربن ب داخواز پەرەستيا وئ بکن.

ئبراهيم نە کوچەرەک گەرۆک بوو کو بکاربە ب ريا قى سۆزى، دەرڤەتەکی ژيى د دەست خوھ دە باشتر بيينه. هەگەر مەرف بەلا خوھ بدی، تئ ديتن کو پاشەرۆژەکە وى هەما هەما مينایا مە هەبوو. بريارين زور و زەهەمتيى کو دەرکەتتە هەمبەرى وى، دەما کو ئەم ژى بريارا پيکانين ئان ژى نەپيکانينا سۆزين يەزدان بدن، وئ دەرکەفن پئيشبەرى مە ژى. تئەتتین وەکە نەرينين هەڤکارين مەرفيین واتەدار، چاڤڤيريا جيرانان (بين کو بوونە خوھدان ئول!)... و هەر وها، ژ ئاليى ئبراهيم فە دەهاتن زانين. ژ بو هەمبیز کرنا فان تئشان تەفا خوياه کو پيوستيا ئبراهيم ب هیزەکە مەزن هەبوو. د هەموو سالىن ريويتيا وى دە، ب تەنى سۆزا يەزدان ژى رە بوو ئاليکار. پيوستبوو وان گۆتتا ژ بير نەکە و هەر روژ ل سەر واتەيا وان کور ببە. ب هەمان شيوهيا هەلوەستى، هەگەر کو ئەم بخوازن بين هەڤالين يەزدان (ئس. ۸: ۴۱)، ئەم بخوازن زانەبوونا يەزدان بيين (گەن. ۱۷: ۱۸) و دبن سەردەستيا يەزدان دە، باوەريا خوھ ب ژيانەکە بى داوى بينن، ئەم ژى دکارن بين خوهدیى هەمان شاهنازيى. ئەم دخوازن ديسا دووبارە بکن کو مزگينا ئيسا گريدايى سۆزين کو ژ ئبراهيم رە هاتتە داينه. ژ بو کو ئەم

باوهریا خوه ب بانگا خریستیان بینن، لازمه ئەم سۆزین کو ژ ئبراهیم ره هاتنه دایین، بزاین. بییی وان ئیمانا مه، نه ئیمانە. ژ بهر قی یهکی پیویسته ئەم ب بالکیشی، دانووسته ندنا د ناقا یهزدان و ئبراهیم ده بخوینن و جار مکهمن بخوینن.

وهلات

- (۱) "تو بچه دهر قهیی وهلاتی خوه... بچه وهلاتی کو ئەز نیشانی ته بدم" (گەن. ۱: ۱۲).
- (۲) ئبراهیم "رئوتیتیا خوه دومانده... بهر ب بهیتەلی قه (د ناقا ئسرائیلی دهیه). و یهزدان ژ ئبراهیم ره گۆت، ئەها سەری خوه راکه و ژ جهی کو تو لئیی، ل باشوور و باکوور، رۆژ هلات و رۆژا قان خاکین کو تو دبینی بدم ته، و نیژادا ته ژ بو ههتا هەر دهمی... ل سهرانسری قی ئاخى بمهشه... ژ بهر کو ئەزى وئ بدم ته" (گەن. ۳: ۱۳، ۱۴-۱۷).
- (۳) "یهزدان ب ئبراهیم ره پهیمان چیکر و گۆت: ژ چهمی مسری تا چهمی مهزن، تا چهمی فهراتی من ئەف دیار دا ته و نیژادا ته" (گەن. ۱۵: ۱۸).
- (۴) "ئەزى قی دیاری کو ژ بو ته بیانیه، دیاری کەنای، وهکی مال و ملکهکی ئەبهدی بدم ته و نفسی تهیی پیشهروژی (گەن. ۸: ۱۷).
- (۵) "سوزا کو ئبراهیم به میراتخوری جیهانی" (رۆم. ۴: ۱۳).

ئەم ل فر دبینن کو هەر دهمی سرهک ژ بو ئبراهیم تی گۆتن:

- (۱) 'وهلاتهکی کو ئەز دخوازم تو بجیی ههیه'.
- (۲) 'تو ئەها گهیشتی ههیم. وئ تو و زاروکین ته ههتا ههتایی ل فر بژین! بالا خوه بدنی کو ئەف سوزا ژيانا بی داوین، بی شوخ و پهرجانندن هاتیه نفیسین. بی گومانه کو وئ نفیسکار مکی ئینسان ئەف یهک ب ناوایهکی دن دیار بکرا.
- (۳) ههریما خاکین کو سوزا وان هاتیه دایین، ب تاییهتی هاتیه داناسین.
- (۴) ئبراهیم نه ل هقیقا وئ بوو کو ل قی ژيانی به خوهیدی وئ سۆزی. هەر چقاسی ئەوی پشتره ههتا ههتایی ل سەر وان خاکان بژی ژى، ئەو و مکه "بیانیهکی" ل سەر وان خاکان بوو. تشتی ژى تی فیم کرن ئەوه کو ئەوی بمره و پشتره، ژ بو ب دهست خستنا دهر فمنا قی سۆزی جار مکهمن زندی به.
- (۵) دهما کو پاقلوس دین تهلقینی ده بوو دیت کو، سۆزین کو ژ بو ئبراهیم هاتنه دایین، تینه واتهیا کو ئەوی به میراتخوری ههموو دنیا بی.

نفیسین پیروز، تینن بیرا مه کو ئبراهیم د خوهشیا خوه ده پیکهاتنا سوزان ب دهست خوه نهخستیه و دهر دکهفن

دهر قهیی سینۆزین بههسا خوه:

“ب خیرا باومریی ئمو (ئبراهیم)؛ ومکه بیانییهکی، د کۆنن سەیار دە ژین بوو، و ل سەر خاکین کو سۆزا وان گرتبوو، ژ بو دهممکی (ریا ژیانەکه ژ بو دهممکی تینه زمان) ما” (هەب. ۹: ۱۱).

ل وهلات ومکی بیانییهکی، بەلکی ژى ب بیباومریهکه مینایا پەنابەرەکی ژیان کر. ئمو ل سەر خاکین خوه تهفی زارۆکین خوه د ناڤا زۆریی ده دژیا. تهفی زارۆکین خوه نیشاق و لاوی وی یاکوپ (کو سۆز ژ بو وی ژى هاتن دوباره کرن) ئمو، “د ناڤا ئیمانی ده مر: نهههیشت سۆزین کو هاتبون دایین، لی ئمو ژ دوور ڤه دیتبون و قانه بووبوو، ئمو ههمبیز کربون و پەژراندبوو کو ل جیهانی بیانی و میقائن” (هەب. ۱۳: ۱۱).

بالا خوه بدن ڤان چار پێڤاژویان:

-ب ناسکرنا سۆزان – ومکه کو ئهم د ڤی خەباتی ده دکن.

-“باومریا خوه ب وان ئانی” – ههگەر کو قانه بوونا ئبراهیم ههوقاس ومخت خواربه، گهلۆ ویا مه چقاس ومخت

بخوه؟

-ئمو ههمبیز کرن – ب ریا ڤافنیزبوونا ل گهل ئیسا (گال. ۲۷: ۳-۲۹).

-ب پەژراندنا کو جیهان ریا ژیا نا میه – ئەف دنیا نه مالا مەیا راستینه؛ لی ئمو ب هیڤیا هاتنا دهما پێش دژین.

ههگەر ئهم ڤان تشتان بپەژرینن، ئبراهیم دکاره بیه لهههنگی مه. دهما کو خانما وی مر، ژ بو کو وی بناخ بکه، ههک ژ وی ئاڤا کو سۆزا وی هاتبوو دایین کری (ناجتس ۱۶: ۷).

براستی ژى یەزدان “تو میرات ژ وان ئاڤان نه دایى، ب قاسی شوپا لنگین وی ژى نه دایى، لی بهلی وی دیسا ژى سۆز دایى کو وی ئاڤی ومکه ملک بده وی” (ناجتس ۵: ۷).

نیژادا ئبراهیمیا نها، -ل گۆرا کو دنیا ومکه میراتا وانیا ئه بدهی و شهخسی ژ وان ره هاتیه هشتن!- دهما کو ملکمان دکرن ئان ژى کری دکن، دکارن ب وان ههستین جوداتی بهسن. دیسا ژى یەزدان سۆزین خوه ب جیه تینه. دڤی رۆژمک ومه ره کو ئبراهیم و هس کەسێ کو ئەف سۆز ژ وان ره هاتیه دایین، ومرن خهلات کرن. هەب. ۱۱: ۱۳، ۴۰، ۳۹، داویا ڤی مژاری ب ڤی ناواهی ئانیه:

“ئمو کەسانا تهف، ژ بو کو بیی مه نهگهیزن ب ریکووپیکی، بی بدهستخستنا سۆزان ب باومری مرن؛ یەزدان ژ مه ره تشتهکی باشتر ئاماده کر.”

ژ بهر قی یهکی، وی تهفایبی باومر معندان، د ههمان ومختی ده، نانگو د روژا داوینیا کورسیی دادی ده وهرن خهلات کرن (۲ تم. ۴:۱،۸؛ مت. ۳۱:۲۵-۳۴؛ ۱ پمت. ۴:۵). ژ بو قی یهکی، پیویسته ئبراهیم وین کو هایبی وان ژ سوزان ههبوون، بهری روژا بریاری ب روژمکی زندی بین کو بکارین د دادکرنی ده ناماده بن.

ههگهر نهوانا نها نهگهیشتبین سوزان، و ههگهر وی قی یهکی ب فهگهر مهسیه ره پشتی زندیوون و دادکرنه خوه پیکیین، دقئ نهه بپهژرین کو ئبراهیم و بین د رهوشا وی ده، نها ب چار چاقان ل بهندا هاتنا مهسیهن. دیسا ژ ی ل سهر موزایکین جامین دیرین سهرانسهری نهورپا، ئبراهیم ومکه کول بهوشتی به هاتیه تهسوبر کرن. ب سهدسالان نهف رمان هاتنه پهژراندن. ژ بو دهرباسکرنا قی سینوری گهلو وی جهسارمهک ل سهر بنگهها ئنجیلی ب وه ره چیبیه ئان نا؟

نژاد

ومکه کو د مژار ۲،۳ ده ژ ی هاتیه گوتن، سوزا نژادی جارا یهکهمین ژ بو ئیسا وین ل گهل وی تی دابین و ژ بهر قی یهکی نهوانا ومکه نژادا ئبراهیم ژ ی تینه پهژراندن:

(۱) “نهزی ته بکم نهتمومیهکه مهزن و پیروز بکم... و وی تهفایبی قهیلهمین جیهانیین ل جهم ته وهرن پیروز کرن” (گهن. ۳، ۲: ۱۲).

(۲) “نهزی نژادا ته بکم مینا توزا سهرزمینی: وسا (پر) کو ههگهر یهک بکاربه توزا سهرزمینی بژمیره، وی نژادا ته ژ ی وهره ژمارتن... تهفایبی قی وهلاتی کو تو دبینه، نهزی ههتا همتایی بدم ته و نژادا ته” (گهن. ۱۳: ۱۶، ۱۵).

(۳) “نها ل ناسیمان بنهره و ستیرکان بیژه (بژمیره)، ههگهر کو تو بکاری بژمهری... وی نژادا ته وها به... من نهف دیار دا نژادا ته” (گهن. ۱۸، ۵: ۱۵).

(۴) “نهزی دیاری کهنانی ومکه ملکهکی نهبعدی بدم ته و نفسی تهیی پیشهروژی؛ و نهزی بیم یزدانی وان (گهن. ۸: ۱۷).

(۵) “نهزی نژادا ته ب قاسی ستیرکین ل ناسیمان و ب قاسی قوما ل کیلهکا دهریایی زیده بکم؛ و وی نژادا ته ببه سهردهستی دهرین دژمین خوه؛ و وی د نژادا ته ده تهفایبی نهتمومیین دنیایی وهرن پیروز کرن (گهن. ۱۸، ۱۷: ۲۲).

ب قی ناواهی نژادا ئبراهیم تی بهرفره ه کرن:

(۱) د دهستیکی ده، ب ناواهیکی ژ ی ره هاتیه گوتن کو وی گهلهک نهقیین وی چیبین و ب ریا نژادا وی تهفایبی دنیایی وهره پیروز کرن.

(۲) پشتره ژ وی ره هاتیه گوتن کو، نهوی ببه خوهیدی گهلهکان ژ نژادا خوه. وی نهو کس ل کهنانی نانگو ل دیاری کو نهو گهیشتی ده، ژبانهکه بی داوی ب وی ره ببورین.

- ۳) ژیره هاتیه گوتن کو وی نژادا وی ب قاسی ستیرکین ل ناسیمان پر به. ئەف تئ واتهیا کو ئەوی ب قاسی تشتین خوهزایی (مینا توزا دنیایی) ببه خوهدیئ نهفین گیانی (مانهوی).
- ۴) د سۆزین بهری قئ ده ژی هاتبوو گوتن کو، بین کو بین بهشک ژ قئ نژادی، وی بین خوهدیئ تیکلیهکه کهسانی ژی ل گهل یهزدان. ئەف سۆز جارمهکه دن دوباره دبه.
- ۵) نژاد، ل دژی نهیارین خوه سهرکهفتی ب دهست خوه فه تینه.

بالا خوه بدنی کو نژاد دکاره "پیرۆزیئ" ژ بو ههموو کهسین ل جیهانی بینه. د ئنجیلی ده گوتنا پیرۆز کرنی، گهلهک جارن تئ واتهیا بهخشاندنا گونههان.

دیسا ژی ئەف پیرۆزیا همری مهزنه کو همزکریین یهزدان دکارن بخوازن. ئەم تشتین ب قئ ئاواهی ژی دخوینن: "یئ کو هاتیه پیرۆز کرن، ئەوهیئ کو فرمانین یهزدان پهرچاندنه و هاتیه بهخشاندن" (پس. ۱: ۳۲). "تاسا شوکرانی (پیرۆزکرن)" (۱ جۆر. ۱۰: ۱۶). تئ واتهیا تاسا شهرابییا کو خوینا ئیسا تهمسیل دکه، و ب ریا وی دهرفتی بهخشاندنی چیدبه. یهکهمین نهفیی ئبراهیم یئ کو بهخشاندنا ژ گونههان ئانیه دنیایی، بی گومان ئیسایه. و داخوبانیین

ناهیدا نووینن د دهربارئ سۆزا ژ بو ئبراهیم ده، ژ بو قئ یهکن پشتهکه خورتن:

"ئهو (یهزدان) ومکه کو قهستا گهلهک کهسان بکه، نهیژه 'وینن کو ژ نژادا ته نه' ئەو دبیژه 'ویئ کو ژ نژادا تهیه' و قهسدا یهک کهسی دکه کو مهسیه بخومیه" (گال. ۱۶: ۳).

"...یهزدان ژ بو ئبراهیم د پهمانا ب باف و کالین مه ره ده وها گوتبوو: 'ویئ د نژادا ته ده، تهقایئ گهلین سهرزمینی وهرن پیرۆز کرن. یهزدان ژ بو کو وه ژ کامباخیان فهگهرینه و پیرۆز بکه، ئەبدی خوه (لاوی خوه ئیسا، نانگو نژاد) دهرخسته هۆلی و بهری همر کهسی ژ وه ره ب رئ کر" (۳: ۲۵، ۲۶).

بالا خوه بدن تیبینیا کو پهتروس ژ گهن. ۲۲: ۱۸ گرتیه و بنهرن ب چ ئاواهی شیرۆفه دکه:

نژاد (دۆل)... ئیسا

پیرۆزبوون... بهخشانا ژ گونههان

ل گۆرا سۆزی وی نژاد، ئیسا ل ههمبهری نهیارین خوه بسهرکهتا. ل گهل فان تشتین کو ئەم دخوینن، تئ دیتن کو سهرکهفتنا و بیال دژی گونهه — کو ئەو نهیاری گهلئ یهزدان ویئ ئیسایه- نها باش ب ریک و پیک دبه.

تهفلیبوونا نژاد

دقی کو خالین بنگههینین مزگینا خریستیان، کو ب ریا ئبراهیم تینه فیم کرن، نها سافی بووین. ئەف سوزین گرینگ، ژ بو ئبراهیم و نژادا وی ئیسا نه. بین دن ب کوو ده چون؟ ههگەر ب ئاوایهکی بهدنی، د ناقبەرا مروّف و ئبراهیم ده گریدانهکه خوینی ژى ههیه، مروّف نکاره بیه بهشەک ژ وئ نژادا تاییهت و تهنه (ژن. ۸:۳۹؛ رۆم. ۹:۷). ژ بو کو سوزین وی نژادی ب مه ره وهرن پارقهکرن، لازمه ئەم ب ئاوایهکی بین بهشەک ژ ئیسا. ئەف ژى ب ریا فافتیزمال گهل ئیساپه (رۆم. ۵:۳-۶)

ئەم هەر دەمی فافتیزمال ب ناقی وی دخوینن (ناجتس. ۲:۳۸؛ ۸:۱۶؛ ۱۰:۴۸؛ ۱۹:۵). گال. ۲۷-۳:۲۹ فی خالی وها تینه زمان:

“هون هەرکەسی کو د مەسیه ده فافتیز بوونه، وه خوه ب مەسیه گریدا. ئیدی نه جهوو، نه ژى یونان (بین نه جهوو) ههیه؛ نه کوله و نه ژى نژاد ههیه؛ نه نیر و نه ژى مئ ههیه: هون ئەف د مەسیه ئیسا ده (ب فی شەرتی) یهکن (ب ریا فافتیزمئ) و ههگەر هون ل گهل مەسیه بن (ب ریا فافتیزمئ ل گهل بن)، وئ دەمی هون ژ نژادا ئبراهیم و ل گورا سوزی هون میراتخورن”.

-سوزا ژیانەکه بی داوی، ب ریا پیروزیبوونا بهخشاندا ژ ئالیئ ئیسا فه گەنگازە. ئەف ب ریا فافتیزبوونا د ئیسا و نژاد ده دبه. ب فی ئاواهی ئەمی بکارین سوزین کو ژ بو وی هاتنه دابین، پار فهکن؛ و ومکه کو د رۆم. ۸:۱۷ ده تی گۆنن، وئ ژ مه ره بیژن “میراتخورین ههقههشین ئیسا”.

بین ببرا خوه کو پیروزی ب ریا نژاد، ژ بو ههموو گهلین جیهانی هاتیه. پیوستبوو نژاد، ب قاسی قوما ل کهفین دهریایی و ستیرکین ل ئاسیمان به. ئەف ژى دیار دکه کو ب گهیشتنا پیروزی وان، بوونه نژاد. ب فی ئاواهی وئ نژاد، (ب تەنئ) “تەفایئ نقشەکی (نانگو گەلەک کەس) ژ یەزدان ره وه ره بهس کرن (پس. ۲۲:۳۰).

ئەم دکارن دو ملین سوزین کو ژ ئبراهیم ره هاتنه دابین، ب فی ئاواهی شیروقه بکن:

(۱) وهلات

– وئ ئبراهیم، نژادا وی ئیسا و بین ل گهل ئیسا، وئ دیاری کەناتی ومکه میرات بگرن، وئ ل تەفایئ دنیایی بهلاف بین، و همتا همتایی ل ور بژین. وئ ئەو فی یهکی (ژیانا بی داوی) نه ل فی ژیانئ بستین؛ وئ ئەو رۆژا داوی، دما کو ئیسا فهگەر بهسەرکهفن.

(۲) نژاد

– ئەف، ئیسا بخومیه. وئ ب ریا وی پیروزی بهخشاندا ل دنیایی بهلاف بیه، و وئ گۆنهین (نهارین) مروّقاھی وهرن رووخاندن.

ئەم ب فافتیزا ب ناقی ئیسا، دین بهشەک ژ نژاد.

ئەف ھەر دو مل، د بانگین ئاھیدا نوو دە ژى دەردكەف ھۆلى، و دبیزن: ئىنسان ب بهیستنا فیركرنا وان قافتیز بوون! ئەف ریا تەنھا بوو كو دكاریبوون سۆزان بگھینن مە و وھا ژى بوو. ئەم نھا باشتر تى دغیزن، كا چما پاقلوسى كال ھەمبیزا خوھ ژ مرنى رە فەكر. پاقلوس ئەف ھیقى و مکه “ھیقىا ئیسرايلى” ب ناڤ كر كو: ھیقىا راستەقینیا خریستیان، ھیقىا جھوویا ئۆریژینالە. شیرۆفەیا ئیسایا كو دبیزه: “رزگارى ژ جھوویایه” (ژن. ۴:۲۲) دیار دكە كو، دقئى مرۆڤ ب گیانى جھوو به، ژ بۆ كو بكاربه ب ریا ئیسا، فیدەیی ژ سۆزا رزگاریی ببینه، كو ئەو ژ بۆ پیشین جھوویان ھاتبوو دابین.

نەم دبینن كو ژ بۆ خریستیانین دەستپىكى ئەف تشت ھاتنە راگھاندن:

(۱) “تشتین د دەربارى سەردەستیا یەزدان دە و

(۲) “ناڤى مەسیھ ئیسا” (ناجتس ۸:۱۲).

ئەف ھەر دو تشت دبن سەرنفیسین جوودا دە، ژ بۆ ئبراهیم ژى ھاتبوون رافە کرن:

(۱) سۆزین د دەربارى وەلات دە، و

(۲) سۆزین د دەربارى نژاد دە.

ھەر وھا بالا خوھ بدنى كو، ھەر تشتى د دەربارى سەردەستیا یەزدان و ئیسا دە، ب ئاویى “راگھاندنا مەسیھ” ھاتیه زمان (ناجتس. ۸:۵ کرش. ۱. ۱۲). ئەفانا ھەر دەمى ژ بۆ واتەیکە وھا تینه کشاندن: “ئیسا ژ وھ ھەز دكە. ھوون ب تەنئییى كو پى باومرن ببیزن. ئەو ژ بۆ وھ مر و ھوون كەسایەتەك رزگاركرى نە”. لى بەلى گوتنا “مەسیھ” د دەربارى وى و سەردەستیا ویا پیشەرۆژى دە، گەلەك تشتان ب ئاویەكى فەكرى دیار دكە. د دەربارى قى سەردەستیی دە، پەيامین باشینن كو ژ بۆ ئبراهیم ھاتن راگھاندن، د بانگین مزگینئیین دەستپىكى دە، رۆلەكە مەزن دلەیزن.

پاقلوس: ل كۆرینتى، “ژ بۆ كو د دەربارى سەردەستیا یەزدان دە گوفتووگو بکە و وان قانە بکە، سى مەھ دەرباس کرن” (ناجتس ۸:۱۹)؛ ل ئەفەس ئى بانگا سەردەستیا یەزدان (ناجتس ۲۵:۲۰) بەلاڤ كر و ل رۆمائیى بانگا ویا داوین

یا بەرى مرنى ژى وھا بوو، “وى، ددەربارى سەردەستیا یەزدان دە داخووانى دا و شاهدی كر، خووست وان د دەربارى ئیسا دە قانە بکە.. ب شەریەتا موسا و نفیسین پیخەمبەران” (ناجتس ۳۱، ۲۳:۲۸). ئەف خالا كو د دەربارى وئ دە ھەققاسى تى ئاخافتن، نیشان دده كو، مەساژا مزگینئیین د دەربارى سەردەستیی و ئیسا دە، نە ب تەنى گوتنا “ب ئیسا باومر بن’ه. بانگا یەزدانیا ژ بۆ ئبراهیم، ژیا ل فر بەرفەرەترە و سۆزین كو ژ وى رە ھاتنە دابین، بنگەھین مزگینا خریستیانن.

مە دا بوو خویا کرن كو، قافتیزمال گەل ئیسا مە دكە بەشەك ژ نژاد و دەرەفتا میراتگرتنا سۆزان ژ مە رە چیدكە (گال. ۲۷:۳-۲۹). لى بەلى، ژ بۆ كو ئەم رزگاریا كو سۆزا وئ ھاتیه دابین، ب دەست خوھ قە بینن، قافتیزم ب سەرى خوھ نە بەسە. ھەگەر نیتا مە ھەبە كو ئەم خوھ بگھینن سۆزین كو ژ بۆ نژاد ھاتنە کرن، لازمە ئەم ل گەل نژاد و ئیسا بمینن. ژ بەر قى یەكى قافتیزبوون، ب تەنى دەستپىكەكە. ئەم كەتتە پیشباز یەكى، و دقئى ئەم ببەزن. پتویستە ئەم ژ بیر نەكن كو، د ئالیی

شكل (خوبى ده) هاتنا مهيا ژ نژادا ئبراهيم، نايى واتهيا پهژراندنا مه ژ ئاليى يezدان فه. ئيسرايلى، ب ئاوايهكى ژ نژادا ئبراهيم، لى ئهف نايى واتهيا كو ئهوى بكارين بى قافتيزبوون و پيكانينا شهرتتين ژيانا مهسيه و ئبراهيم رزگار بين (رؤم. ۹:۷، ۸؛ ۱۳، ۱۴:۴). ئيسا ئهف يهك ژ جهوويان ره گوت: "ئمز دزانم كو هوون ژ نژادا ئبراهيم؛ لى بهلى هوون دخوازن من بكوژن... ههگر هوون زاروين ئبراهيم بوونا، وهى كارى ئبراهيم بكر" (ژن. ۸:۳۷، ۳۹)؛ ومكهيىن ژ نژادا خودى سوز، وهى ژيانهك ل گورى پيقانين يezدان و ئيسا بدؤماندا (ژن. ۶:۲۹).

دقى نژاد (دول) خوديى تاييهتتين باپيرين خواه به. ههگر نيتا مه ههبه كو ئهم بين ژ نژادا ئبراهيم، وئ دمى لازمه نه تهنى ب قافتيزبوونى، هسرها وها ئهم د پيكانينا سوزين يezدان ده ژى خوديى باومريهكه مينايا وي بن. ژ بهر قى يهكى ئهف ناف ل وي تى كرن: "باقى تهفائى باومرمدان... باقى بين كو ددن پهى شوپا باومريا كالكى مه ئبراهيم ژى" (رؤم. ۱۱، ۱۲:۴)

"ژ بهر قى يهكى بزانبين كو (نانگو وي ب راستى تىخن دلخوه) بين خودان باومرمدان، مينا زاروكين ئبراهيم"

(گال. ۳:۷).

باومريا راستين د ههك لقبازيان ده خواه ديار دكه. ههگر نهكر، ئهو د چاقين يezدان ده نه باومريه (ژامس ۲:۱۷). ئهم باومريا خويا ب فان سوزان، ب ريا قافتيزبوونى ديار دكن (گال. ۳:۲۷-۲۹). وئ دمى، ب راستى باومريا وه ب سوزين يezدان تى؟ دقى ئهم قى پرسى د تهفائى ژيانا خواه ده ژ خواه بپرسن.

پهيمانا كهفن و نوو

ههتا نها ئهشكهره بوويه كو سوزين ژ بو ئبراهيم، د مزگينا ئيسا ده هاتنه زمان.

كوما دنيا سوزين كو يezدان كرنه، د چسرتقيا جهوويان و شهريهتا موسا ده نه. ئهف ژى ديار دكن كو ههگر جهوويان پهرستيا وئ شهريهتى بكرانا، ئهوى د قى ژيانى ده ب ئاوايهكى بهمنى بهاتانا پپروز كرن (دت. ۲۸). د قى كوما سوزان نان ژى 'پهيمانى' ده سوزا ژيانهكه بى داوى نينه. وي چاخى لازمه ئهم هسرها دو پهيمانين كو چيپوونه بناسن:

(۱) ژ بو ئبراهيم و نژادا وي. ب فهگهرا ئيسا ره، دين سهردهستيا يezدان ده، سوزا بهخشاندن و ژيانهكه بى داوى ژ وان ره هاتيه داين. ئهف سوز د بهخچهيى بهووشتنى ده، ژ بو داود ژى هات داين.

(۲) د دهما موسا ده، ژ بو گهلى جهوو. ههگر ئهو پهرستيا شهريهتا كو يezدان دايه موسا بكن، وئ د قى ژيانى ده، ئارامى و شاديى بينن.

yezدان سوزا بهخشاندن و ژيانهكه بى داوى دا ئبراهيم. لى ئهف ب ريا قورباندا ئيسا گهنگاز بوو. ژ بهر قى يهكى ئهم دخوين كو مرنا ئيسايا د چارمىخي ده، تى واتهيا راست دهرختنا سوزين ئبراهيم (گال. ۳:۱۷؛ رؤم. ۸:۱۵؛ دان.

٢٧:٩؛ ٢٠:٢٠). ب ڦي سدهمى ژ خوينا وى ره ديئژن "خوينا ئاهيدا نو" (پيمان. مت. ٢٨:٢٦). دڦي وهره زانين كو نيسا ژ مه ره گوتيه، ژ بو بيرانينا فان تشنان دڦي نهم هر دمى تاسا شرايى تيخن دستى خوه كو سهبولا خوينا وييه (بنهره. ١ جؤر. ١١:٢٥): "ئەف تاس، ئاهيدا (پيمان) نوويه كو ب خوينا من (پيك هاتيه) (لك. ٢٠:٢٢). بى فيمكرنا فان تشنان، تو واتهيا پاركرنا نان'يا ژ بو بيرانينا نيسا و كاري وى نينه.

قوربانانا نيسا، دهرفتا بهخشاندا دبن سهردهستيا يزدان ده، و ژيانهكه بى داوى دهرخست هولى. ب ڦي ئاواهى وى (نيسا) بنگهها سوزين كو ژ بو ئبراهيم هاتيوون داين، قهوين كر؛ ئهو، بو كهفيلى پيمانكه باشتر' (هه. ٧:٢٢). ئبرانى، ١٠. بهش، نايهتا ٩ ئان؛ ژ بو نيسا ديئزه "ژ بو ئافكرنايا دووهمين، يا يهكهمين (پيمان) رادكه". ئەف دده نيشاندان كو دهما نيسا سوزين ژ بو ئبراهيم راست دهرخستنا، پيمانانا كو ب ريا موسا هاتيوو داين، ژ بكار هاتنى دهرخستيه. نايهتتين كو مه بهرى نها ژى تيبينى ژ وان گرتيوون، ديئژن كو نيسا ب مرنا خوه پيمانكه نوو پهژراندويه و بهسا ههيوونا پيمانكه كهفن دكن كو وى ژ بكار هاتنى دهرخستيه (هه. ١٣:٨). ئەف دده نيشاندان كو پيمانانا د دهربارى نيسا ده، ژ بهرى قه پيك هاتيه، لى بهلى تا مرنا وى بكار نه هاتيه و د نهجاما ڦي ده ژى، ژى ره گوتته پيمانانا 'نوو'. ئارمانجا پيمانانا كهفنيا كو ب ريا موسا هات كرڻ ئهو بوو كو بالى بکشينه سهر خباتا نيسا و گرنگيا باومر كرنا سوزين د دهربارى وى ده بينه زمان (گال. ١٩،٢١:٣). ب گوتتهكه دن؛ باومر يا ب نيسا، راستيا شريهتا موسا ب هيز دكه (روم. ٣:٣١). پافلوس ڦي يهكى ب ئاوايهكى خريب شيرؤقه دكه: "ژ بو كو نهم ب ريا باومري وهرن بهخشاندن، شريهت بوو مامؤستهي مه، يى كو بهرى مه ددا نيسا" (گال. ٣:٢٤).

ب ڦي ئارمانجى، شريهتا كو ب ريا موسا داكهت، هات پاراستن و هينا ژى نهم د خباتين خوه ده، قيدى ژى ديبين. ئەف تشنين كو ب خوهندا جارا يهكهمين فيم كرنا وان زههمهته، وها تينه زمان:

سوزين كو د دهربارى مهسيه ده ژ بو ئبراهيم هاتن داين - پيمانانا نوو. سوزين شريهتا موساين گردياى نيسرايلى - پيمانانا كهفن.

مرنا مهسيه. پيمانانا كهفن ب داوى بوو (جؤل. ٢: ١٤-١٧). پيمانانا نوو هات بكاراين.

ب ڦي سدهمى، پيكانيئا نادهتتين مينا روژا سهپت و گهلهكين كو پهرچميهك ژ پيمانانا كهفن بوون، نها نه مهجيووريهه - بنهره. مزار ٩،٥. وى پيمانانا نوو پشتى كو ئهو توبه بكن و مهسيه بپهژرين، ب نيسرايلىبين خومزايى ره وهره چيكرن (ژهر. ٣١:٣٢، ٣١:٣١؛ روم. ٩:٢٦، ٢٧:٩؛ نهمه. ١٦:٦٢؛ ٣٧:٢٦). ديسا ژى، بى گومان ههگهر كو نها جهوويهك ل گهل نيسا قافتيز ببه، وى يهكسر تيكهفه پيمانانا نوويا كو جوو دابوونا جهوو و نه جهوو تى ده نينه (گال. ٣: ٢٧-٢٩).

تتگهيشتنا فان تشنان، وى بهيله كو نهم باومر يا خوه ب ههيوونا سوزين يزدان بنين. يين ب گومان، وايزين يهكهمينين خريستيان ب نهانا داخويانيهكه باش تاوانبار كرڻ. پافلوس بهرسفا وان دا و گوت كو، ژ بهر مرنا مهسيه، سوزين يزدان ژ ناليى وى قه راست هاتنه دهرخستن و ئهو هيفيا كو ئهو ددن نه تشتهكى ب شك و گومانه: "ژ بو مافى راستيا يزدان، گوتتا

کو ئهم ژ وه ره رادغین، نه ئهړی و نایه. کورئ یزدان، مسیه ئیسایی کو مه ب وه دا ناسکرن، ...نه ئهړی و نا بوو، ل گهل وی ب تعنی ئهړی ههجوو. ل گهل وی تهفایی سوزین یزدان ئهړی نه و ب ریا وی ئامین" (۲جور. ۱۷:۱-۲۰).

ئهف ههجوو ژ بو فئی ههلوهستی نه: 'بهلی، ئمز تهخمین دکم کو د فان تهفان ده ژی ئالیهکی راست ههبه...؟'

ومهکه ئبراهیم و همر کهسئ کو سوزین یزدان گرتن، داود ژی نهجوو خوهدیئ ژینهکه هیسان. ئهو، د ئیسرایلا بهری زایینیا سالین همزاری ده، ومکه لاوی همری بچووکیی مالباتهکی مهزن بوو. وی پمز دچیراند و کارین بهر دهستی براین خوه دکر (۱ سام. ۱۵-۱۷). ئهو فیری پهرستیا یزدانهکی بوو، کو همتا وی روژئ کیم کهس نیزیکی وی بوو بوون. ل دژی ئیسرایلیان روژا مهیدان خوهندنا فلیستیان هاتبوو. فلیستیان مهیدان ل وان خوهندن و گوئن: بهرا زلامهکی وه، ل گهل شامپیونئ فلیستی گولیاتی دئو شهر بکه، بی کو ب سرکهفه وی ببه هاکمی بین دن. داود، ب قهوسکهکی، ب نالیکاریا یزدان، ل دژی گولیات بمرکهت و ژ مهلیک (ساول) بیهتر نافوودهنگی وی بهلاف بوو. گوئنا "ههسوودی ومکه تربییه، نایی دهبار کرن" (سونگ ۸:۶) ژ بو ساول د جه دمییه کو وی نیزیکی چولین ئیسرایلی، د نافا ۲۰ سالان ده، ب زلما خویا ل دژی داود ئهف یهک ئهشکهره کریه.

د نهجام ده داود بوو مهلیک. ژیا نا وی ل چولان دهرباس دبوو. ژ بو کو منهتاریا خویا ل ههسبهری همزکرا یزدان بده نیشاندان، بریار دا کو پهرستگههکئ ژ بو یزدان ئافا بکه. یزدان د بهرسفا خوه ده گوئبوو کو دقئ پهرستگهه ژ ئالیئ کورئ داود، سلیمان قه وهره ئافا کرن. و یزدان ژ داود خوهست کو ئهو مالهکی ئافا بکه (۲ سام. ۷:۴-۱۳). پشتی فئی یهکی سوزین ژ بو ئبراهیم هاتن دوباره کرن و ل گهل ههک تشتین دن، سوزمهکه دن هات دابین:

"و دهما کو روژین ته تمام بین و تو ل گهل باپیرین خوه راکهفی، ئهزئ پشت ته ره نژادا تهیا کو وی ژ نافا ته دهرکهفه بافرینم؛ و ئهزئ مهلیکیا وان ب هیز بکم. ئهوی ب نافئ من، مالهکی ئافا بکه و ئهزئ تهختئ مهلیکیا وی همتا همتایی ب هیز بکم. ئهزئ ژ وی ره بیم باف، ئهوی ژ بو من ببه لاو. ههگسر شاشیان بکه، ئهزئ وی ب دارئ مروقان و دهربعین بهنیادهم بینم سهر ری. لی بهلی ئمز ومکی کو من (مهراهمتا خوه) ژ ساول ستهند ناکم، وی مهراهمتا من (همزکرن) ژ سهر وی کیم نهبه. و وی مالا ته و مهلیکیا ته، ل بهر چاقین ته، همتا همتایی وهرن ب هیز کرن (۲ سام ۷:۱۲-۱۶).

ئهم ژ خهباتین خوهیین بوری تی دهردخینن کو نژاد، ئیسایه. داناسینا وی ومکه کورئ یزدان فئی یهکی راست دهردخینه. داخوبانیین گهلهک بهشین ئنجیلی ژی فئی یهکی ئیسپات دکن:

- ئیسا گوئ کو: "ئمز... ژ نژادا داودم" (رهف. ۱۶:۲۲)
- "ئیسای، بی کو ومکه بهدهن ژ نژادا داود هات ئافرین" (روم. ۱:۳).
- "یزدان سوزا خوه ب جیه ئانی و ژ نژادا وی زلامی (پا داود) ژ بو ئیسرایلی رزگارکارمک، ئیسا ئافراند (ناجتس. ۱۳:۲۳)

- مه‌لایکه‌ت ژ مه‌ریما باکیره ره د دمرباری کورئ وی ئیسا ده گوت کو: “وئ مرزایی مه یزدان تهختی باقی وی (باپیری وی) داود بده وی... وئ داویا سهردهستیا وی تونه به” (لک. ۱: ۳۳، ۳۲).
- ئەف، د سۆزا نژادا داودیا ۲ سام. ۷: ۱۳ ده تی پینکانین.

ب تاییه‌تیه‌که مه‌زن، دیارکرنا نژاد و ئیسا، ب گه‌له‌ک خالین کو ژ بهر چاقان وهندا بوونه، گرینگیی دده قه‌زهنج کرن:

(۱) نژاد

“یئ کو وئ ژ نا‌فا ته دهرکه‌فه... نژادا ته... ئەزئ بيم باقی وی و ئەوئ ببه کورئ من”. “ئەزئ فیکیی بده‌نا ته، ل سمر تهختی ته بدم رونشانندن” (۲ سام. ۷: ۱۲، ۱۴؛ پس. ۱۳۲: ۱۱، ۱۰).

دبه کو ئیسا، نژاد؛ کورئ یزدان و نه‌قیی بده‌نییی داود به. ئەف ب تەئ، وەکه کو د نا‌هیدا نوو ده تی زمان، ب ریا ژ دایکیوونا ژ باکیرمیه‌کی گه‌نگازه. دایکا ئیسا مه‌ریم، نه‌قیه‌که داوده (لک. ۱: ۳۲)؛ لی به‌لی ئیسا نه خوه‌دیی باقه‌کی نیسانه. یزدان ژ بو کو ب ئیسا دوجان ببه، مالزاروکا مه‌ریم ب ریا گیانی پیروز خست بن باندورئ. و ژ بهر فی یه‌کی مه‌لایکه‌ت ئەف شیرۆقه کر: “ب فی ناواهی ئەو تشتی پیروزیی کو ژ ته ره چیبه‌ ژ وی کورئ یزدان به” (لک. ۱: ۳۵). “بووبینا ژ باکیرمیه‌کی”، ژ بو پینکانینا سۆزا داود، ریا یه‌که‌مین بوو.

(۲) مال

گوتنا، “ئەوئ ب نا‌فی من مالەکی نا‌فا بکه” (۲ سام. ۷: ۱۳)، دده نیشانان کو ئەوئ ئیسا ژ بو یزدان، په‌رسته‌گه‌ه‌که هم راستی و هم گیانی نا‌فا بکه. به‌شتین ۴۰-۴۸ یین هه‌زه‌کیه‌ل، د میله‌نیومی ده (پشتی قه‌گەر ئیسا یا سه‌رزه‌مین، یه‌که‌مین هه‌زارسالی سهرده‌ستیا یزدان) به‌هسا نا‌فاکرنا په‌رسته‌گه‌ها ل قودسی دکه. مالا یزدان، جهی ژینا و بیه. و نس. ۲، ۱: ۶۶ ژ مه‌ره، ژ دلئ هه‌زکریین وی ره دبیزه کو ئەوئ ژ بو ژینانی قه‌گه‌ره. ژ بهر فی یه‌کی ئیسا، ژ بو ژینا یزدان په‌رسته‌گه‌ه‌که گیانی ژ باوهرمه‌ندین راست نا‌فا دکه.

شیرۆقه‌یین کو دبیزن، ئیسا د په‌رسته‌گه‌ها یزدان ده که‌فرئ بنگه‌هین (۱ په‌ت. ۴-۲: ۸) و خریستیان ژ ی که‌فرین نا‌فاکرنی نه (۱ په‌ت. ۵: ۲) نه‌ال جهی خوه رودنه.

(۳) تهخت

“ئەزئ تهختی سهرده‌ستیا وی (یا مه‌سیه) هه‌تا هه‌تایی خورت بکم... مالا ته (یا داود) و مه‌لیکیا ته... وئ تهختی ده هه‌تا هه‌تایی وهره ب هیز کرن” (۲ سام. ۷: ۱۳، ۱۶ کرش. نس. ۹: ۶، ۷). ژ بهر فی یه‌کی وی سهرده‌ستیا مه‌سیه، پشنا خوه بده مه‌لیکیا داودیا ئیسرایلی. واته‌یا فی ئەوه کو وئ ب هاتنا سهرده‌ستیا یزدان ره، مه‌لیکیا ئیسرایلی جارکه‌دن نا‌فا ببه —

دەربار ئى قى يەكى دە، ژ بۇ ئاگاھداريىن بەرفەرەھ ل مژار ۵،۳ بنەرن. ژ بۇ پىكانىنا قى سۆزى، پىويستە مەسيە، ل سەر 'تەخت' نان ژى جەھى برىقەبريا داود، ھوكوم بکە. ئەف د راستيا خوه دە ل قودسى بوو. ئەف ژى دەليلى قىيە، كو ژ بۇ پىكھاتنا سۆزان، دقئى سەردەستى ل سەرزەمىنى وەرە ئاڧاكرن.

۴) سەردەستى

گوتنا "مالا تە و سەردەستيا تە، وئ ل بەر تە ھەتا ھەتايى وەرە مەزن کرن" (۲ سام. ۷:۱۶) ددە نیشانان كو وئ داود ببە شادەئى سەردەستيا نيسا يا بئى داوى. ھەر وھا ئەف يەك دخوازە ب ئاوايەكى ببىژە كو وئ د قەگەر ئيسا دە داود ژى زندى ببە، ژ بۇ كول گەل ئيسا وئ سەردەستيا مەزنىا كو ژ قودسى تەقايى جىھانئى برىقە دبە، ببىنە. تىگھىشتنا سۆزىن كو ژ داود رە ھاتنە دايبىن، خومديى گرینگىكە ژيانىنە. داود ب كىنخومشى وھا بەھسا قان تىشتان دكە: "پەيمانەكە ئەبەدى... ئەف، تەقايى رزگاريا من و داخوازا منە" (۲ سام. ۵:۲۳). ئەف تىشتانا گرئيدايى رزگاريا مە نە ژى. دقئى ئەم ژى ب وان كىنخومش ببىن و ئەو ببىن داخوازا مە ژى. ديسا ئەم دببىن كو ئەف ئاگاھدارى گرینگن. جەھى خەمگىنيىيە كو ئالەما خرىستيان، قان باورەيان ب ئاوايەكى بەرەڧاژى ددە قىر کرن:

- ھەگەر ئيسا، ب ئاوايەكى بەدەنى "بەرى ژيا بە"، يانى بەرى شىيوونا خوه وەكە كەسەكى ژيا بە، وئ دەمى تو واتەيا وئ نامىنە كو مروڧ ببىژە ئيسا ژ نژادا داودە.
- ھەگەر كو سەردەستيا يەزدان ل بەھوشتى (ناسيمان) بە، ئيسا نكارە جارەكە دن مەليكىا داوديا ئيسرايلى ئاڧا بکە و ل سەر 'تەختى' داود سەردەستى بکە. ژ بەر كو ئەف تىشتانا د راستيا خوه دە ل سەرزەمىنى بوونە، دقئى دوبارە بوونا وان ژى ل ھەمان جەھى بە.

گەلق ب سلیمان رە پىك ھات؟

كورئ داودىن راستەقىن سلیمان، ھەك سۆزىن داود ب جىھ ئانىن. وى ژ بۇ يەزدان پەرەستگە ھەكە راست ئاڧا كر (۱ كنگس ۵-۸)؛ و بوو خومديى مەليكىەكە پر دەولە مەند. تەقايى وەلاتىن جيران قاسدىن خوه ب رى کرن و رىزىن خوه ژ بۇ سلیمان پىشكىش کرن (۱ كنگس ۱۰)؛ و ژ بەر بكارانىنا پەرەستگە ھى پىرۆزىبەكە گيانى (بەرەكەت) ھەبوو. دەستھلاتيا سلیمان ددە نیشانان كو پرائيا سۆزىن داودئى كو وئ د سەردەستيا نيسا دە وەرە دىتن، ھاتنە پىكانىن.

ھەك كەس دببىژن كو سۆزىن ژ بۇ داود، ب سلیمان رە ب تەمامى ب جىھ ھاتنە و قى نەرىنا خوه دپارىزن. لئ بەلى ئەف يەك ب قان گوتنىن ل ژىر تى رەد کرن:

- گەلەك دەليلىن ئاھيدا نوو، نیشان ددن كو 'نژاد' نە سلیمانە، لئ بەلى نيسايە.
- تى دىتن كو داود، د ئاقبەرا سۆزىن ژ بۇ خوه و بىن ئبراھىم دە، گرئدانەك چىكرىە (۱ چرۆن. ۱۷:۲۷؛ گەن. ۲۲: ۱۷، ۱۸).

- دثيابو سردستيا 'نژاد' همتا همتايي به، لئيا سلیمان نه وها بوو.
- داود تيگهپشت کو سوز ژ بو ژيانهکه بي داوی نه: "هرچقاسی مالا من نه ل گهل يهزدان بوو ژي، وی ب من ره پهمانهکه بي داوی چيکر" (۲ سام. ۲۳:۵).
- نژادا داود، مسيهه، رزگارکاری ژ گونههايي (نس. ۹:۶،۷؛ ۲۲:۲۲؛ ژمر. ۳۳:۵، ۶، ۱۵؛ ژن. ۷:۴۲).
- لی بهلی پشتره سلیمان، ب زواجين خويين ل گهل كهسين دهرقهيي هنيڤيا ئيسرايل، ژ يهزدان فهگريا (۱ كنگس ۱:۱۱-۱۳؛ نهه. ۱۳:۲۶).

مژار ۳ : پرس

۱. کيزان سوزا يهزدان، تهكوشينا د نافيبرا گونهه و راستيي ده دده نيشاندان؟

- (ا) سوزا ژ بو موسا
- (ب) سوزا ل بهخچيي بهووشي
- (ج) سوزا ژ بو داود
- (د) سوزا ژ بو ئبراهيم

۲. د دهرباري سوزا ل بهخچيي بهووشي ده، کيزان گوتنا ژير راسته؟

- (ا) نژادا مار ئبليسه
- (ب) ئيسا ويين راست ژ نژادا ژني نه
- (ج) نژادا مار ژ ناليي ئيسا فه ژ بو دهمهكي هاته نيشاندن
- (د) ب ریا مرنا ئيسا، نژادا ژني بريندار بوو.

۳. وي نژادا ئبراهيم همتا همتايي ل کودهري بزي؟

- (ا) ل بهووشي
- (ب) ل بازاری قودسي
- (ج) ل سرزميني
- (د) هنهکی ل بهووشي و هنهکی ل سرزميني

۴. کيزان سوزين ل ژير ژ بو داود هاتن داين؟

- (ا) کو وي نهڤيي ويبي بژارته همتا همتايي سردستيبکه
- (ب) کو وي نژادا وی ل بهووشي خومديي سردستيهکی به

- (ج) کوئی نژاد، کوئی یزدان بہ

- (د) کو نژادا وی، نیسا بیری کو ل دنیاہی چیبہ، ل بہوشتی دژیا

.

٤ يهزدان و مرن

٤,١ جهوهري نينسان

پرانيا نينسانان ل سهر مرنې، يان ژى ل سهر جهوهري خوميې كو دبه سهدما مرنې، كيم دفرن. مروّف خوه د بهر چافان ره دهرباس ناكن و ب في ناواهي د دهرباري خوه ده نه خوهديي ناگاهداريېن بهرفرههن. د نهنجاما في ده ژى نينسان د تهفائي ژيانا خوه ده، ب بهر بايي زورا داخوازين خوه دكهفن و دچن. نهف يهك دهما كو مروّف ل كهشتيا ژيانې سوار به، تي واتميا نه پمژاندنا كو هم نكارن ژ هاتنا مرنې برهفن. "ما ژيانا وه چيه؟ نهو، وكه بوخارييه كو د دهمهكه كن ده تي ديتن و وندا دبه. دفي هم وكي نافا كو ل سهر ناخي وهره رژاندن و جارمهك دن نكاربه وهره گهل بمرن. وكه گيايي كو مهن دبه، يي كو سبههان گول ليدكهفن و مهن دبه (جوانيا مه)؛ و ئيفاران ژى تي قوت كرن و دچلمسه" (ژامس. ٤:١٤؛ ٢ سام. ٤:١٤؛ پس. ٩٠:٥،٦). (موسا زلامهكي راستهقينيې تهفكيري بوو؛ ب في يهكي هسيا و ل بهر يهزدان گهريا: "وي دهمي همژمارا روژين مه پيش مه بكه، ژ بو كو هم دلي خوه بدن زانستئي" (پس. ٩٠:١٢). د نهنجاما في يهكي ده، دفي هم ل همبهرى كورتيا ژيانې، ب دست خستنا زانهبووني بكن كاري خوميې بنگههين.

نهرازييونو نينسانيا ل دژى مرنې ب ناوايېن جوربهجوره. ژ بو سفكرنا هستا وندابووني، هنهك كولتور مهراسيما مرنې و مهيت دكن بهشهك ژ ژيانې. ژ فان كهسان پراناييېن كو نافې 'خريستيان' هلدگرن، گهپشتنه في نهنجامي كو نينسان د نافا خوه ده خوهديي 'گيانهكي نهمره'، لي بهلي نهوي ژ بو خهلات نان ژى جهزميې خوه بچه دهرهكي. فهلاكمتا هري مهنيا كو تي سهر نينسان مرنه. ژ بو كيم كرنا باندورا في يهكي، نينسان تهفائي زانهبوونا خوه ب كار تينه. ب في سهدمي، ل سهر مرنې و جهوهري نينسان گلهك تهريبيېن شاش پيدا بوونه. ژ بو كو هم د دهرباري في مژارا گرینگ ده، خوه بگهينن راستيې، همي وكه هر جاري دهفي ننجيلي فهكن. بينن بيرا خوه كو، د ننجيلي ده دهرهوا يهكهمينا ماري ل بهخچيې بهوشتييه. ل همبهرى گوتنا يهزدانيا كو دبېزه، ههگر نينسان تيكهفه گونهه وي بمره، (گهن. ٢:١٧) مار گوتيه، "تو نامري" (گهن. ٣:٤). نهف هملوست، ناپهژرينه كو مرن داويا هر تشتييه و بوويه تاييهتيهكه بنگههين د تهفائي نولين چهوت ده. ب تاييهتي د في بابتي ده هشكهميه كو تيگهپشتنهك شاش، ريبهريا يهكه دن، يهكدن و يهكه دن دكه. بهرفاژي في يهكي، وكه كو د ١ جور ١٥:١٣-١٧ ده هاتيه نيشاندان، پهرفهيهك راستي ژى ريبهريا يهكه دن دكه. ل فر پاقلوس خوه ژ راستيهكي دافيزميا دن (بالا خوه بدن گوتنين "ههگر...ههگر...ههگر...")

ژ بو تيگهپشتن و رافهكرنا جهوهري نينسان، پيوستيا مه ب داخويانين ننجيلينيېن د دهرباري نافرينا نينسان ده هيه. دهما كو هم گوتن ب گوتن ل سهر نفيسي راوستن، وي ژ مه ره ب ناوايهكي كو گومانان نههيله روئي بكه، كا هم چ نه (د دهرباري سافيتيا پرتووكا نافريني ده، ل گوتنا نافهرييا ١٨ بنهه). "مرزايي مه يهزدان، نينسان ژ توزا سهرزميني نافراند. .. ژ نافا وي (ژ نافا ناخي) تو دهركمتي (نادهم)؛ ژ بهر كو تو ژ ناخييه، وي تو ديسان ل وي فهگري" (گهن. ٢:٧؛ ٣:١٩). ل فر، د دهرباري نهمريا نينسان ده تشتهك نينه، و تو بهشي ويي كو وي پشتي مرنې زندي بمينه ژى نينه. د ننجيلي ده، ب تاييهتي تي ديار كرن كو نينسان ژ ناخي هاتيه نافراندن: "هم رتام (بالچك)ن" (نس. ٨:٦٤)؛ "نينسان ژ

ئەردى، ژ ناخىيە" (۱ جۆر. ۱۵:۴۷)؛ "بىنگەھ (يا ئىنسان) د ناخى دەيە" (ژۆب. ۴:۱۹). ئىبراھىم، پەژران دكو ئەو "ژ ناخ و خولمى يە" (گەن. ۱۸:۲۷). پىشتى كۆل بەخچەيى بەھوشتى، فەرمانا يەزدان نەھات پىكانىن، يەزدان "ئىنسان قەوتاند. ژ بۆ كو ئەو ژ دارا ژيانى نەخوھ و ھەتا ھەتايى نەژى" (گەن. ۳:۲۴، ۲۲). ھەگەر كو ئىنسان د ناڤا خوھ دە، خودىي تايىتيا نەمرىي بويوا، وئ ئەف يەك نەھاتا گۆتن.

نەمرىا ب شەرت

د ننجىلى دە، ھەردەم تى دوبارە كرن كو، ئىنسان دكارە ب رىا خەباتا مەسيھ، ژ بۆ بەستخستنا نەمرى و ژيانەكە بى داوين، رىەكى بىيە. ئاوايى ب تەنھايى نەمرىي كو ننجىل تىنە زمان ئەفە. رىا ب دەست خستنا نەمرىي يا ب تەنھا، پەرسىتيا فەرمانىن يەزدانە بىن كو پەرسىتياكە بى كىمانى بكن، وئ نەمرىي د رەھشەكە ب رىكووپىك دە دەرباس بكن. خەلاتا راستىي.

داخويانىن ل ژىر ددن نىشاندان كو، نەمرى ب شەرت و مەرچە و نە تىتەكى وھايە كو ئەم ب ھىسانى ب دەست

خوھ قە بىن:

- "مەسيھ... ب رىا مزگىنى ژيان و نەمرى دەرخستىە ھۆلى" (۲تم. ۱:۱۰؛ ۱ ژن. ۱:۲).
- "تا كو ھوون گۆشتى بەنيادەم نەخون و خوينا وى قەنەخون، ژيان د وھ دە چىنابە (نانگو نە خوھزايىيە). كى گۆشتى من بخوھ و خوينا من قەخوھ، وئ بېە خودىي ژيانەكە بى داوى؛ و ئەزى وى د رۆژا داوى دە، زىدى بكم" - ژ بۆ كو ئەز قى ژيانا بى داوى بدمى دە (ژن. ۶:۵۳، ۵۴).
- د سەرانسەرى بەشى ۶ بىي يوھاننا دە، مەسيھ دىژرە كو ئەو "ئانى ژيانىيە" و ئەنچەخ ب رىا بەرسفدانا وى، مەروۇف دكارە بېە خودىي ھىڤيا نەمرىي (ژن. ۶:۴۷، ۵۰، ۵۱، ۵۷، ۵۸).
- "يەزدان ژيانەكە بى داوى پىشكىشى مە (باوھ مەندان) كر؛ و ئەف ژيان د كورى وى دەيە (۱ ژن. ۵:۱۱). ژ بۆ كەسزىن كو نە ل گەل "مەسيھ"ن، دېە كو ھىڤيا نەمرىي نەبە. ب تەنى ب رىا مەسيھ نەمرى چىبوويە. ئەو، "چاڤكانيا ژيانىيە" (يا بى داوى) (ئاجتس ۱۵:۱۳. ق. كن.) - ژ بۆ ھەركەسى كو پەرسىتيا وى دكن، چاڤكانيا رزگارىا نەبەدييە" (ھەب. ۵:۹). وى چاخى نەمرىا ئىنسانان ب خەباتا نىسا پىك تى.
- باوھ مەندى راستەقىن ل نەمرىي دگەرە و ژ بەر قى يەكى ب خەلاتا ژيانەكە بى داوى تى خەلات كرن - تىتەكى كو ئەو ب خوھزايى خودىي وئىيە نىنە (رۆم. ۲:۷؛ ۶:۲۳؛ ۱۰:۲۸). د قەگەرا مەسيھ دە، دقى بەدەنا مەيا ب مرن "نەمرىي ل خوھ كە (۱ جۆر. ۱۵:۵۳). ب قى ئاواھى ئىنسان نھا نە خودىي نەمرىي يە، ئەو تىتەكە كو ھىنا سۆزا وئ تى دايىن (۱ ژن. ۲:۲۵).
- يەزدان بخوھ خودىي نەمرىيە (۱ تم. ۶:۱۶).

ب روڼا هيا گوتنن ژورين، وئ هاتبه فيمکرن کو نينسان د خوزايا خوه ده نه خومديي جانهکي نهمره. نهمي نها ژي تيکهليا ل دهر دورا گوتنا 'جان' سافي بکن.

د ننجيلي ده، گوتنا 'جان' ب في ناواهي ژ بو زمانين نبراني و يوناني تي وهر گراندن (نپههش و پسوچه)، هر وها نهو دکاره و مکه گوتنن ژيرين ژي وهره وهر گراندن:

بهمن	هلم
تهبا	دل
بير	کس
نفس	

ب في ناواهي گوتنا 'جان' تي واتيا کس، بهمن و نفسی ژي. گوتنا ب نافوردهنگيا کو دبیزه 'سافه نور سولس' (س.ن.س.) ب ناوايهکي فمکري تي واتيا 'مه ژ مرنی خه لاس کن'. وئ دهمي 'جان' کورتاييا 'کس' نان ژي هر تشتی کو کسايهتي تينه هوليه. د گلهک فرسيونين ننجيلي ده، (ومک نمونه ن.ئ.ف.)، و مکه 'کس' نان ژي 'شخص' کيم هاتيه وهر گراندن. هيوانين کو يزدان نافراندنه، و مکه "تهباين کو دلن... ههمو تهباين کو دژين" (گن. ۱:۲۰، ۲۱) تينه ب ناف کړن. د فر ده گوتنا نبرانييا کو و مکه 'تهبا' تي وهر گراندن 'nepresh'. و نهو و مکه د نمونهيا گن. ۷:۲ ده دکاره و مکه 'جان' ژي وهره وهر گراندن: "... و نينسان بو جانهکي کو دژي". ب في سهدمي و مکه کو هيوان 'تهبا' نه، نينسان ژي 'تهبا' يه. جودابوونا د ناقبره نينسان و هيوان ده نهو کو نينسان د نالي ميژي ده ژ هيوان پيشکيتيره. نينسان، د شبهتي فزيکا يزدان ده هاتيه نافراندن (گن. ۱:۲۶؛ ل مزار ۱، ۲ بنره)؛ و بانگ ژ هنهک نينسانان ره تي ژ بو کو هنيقا نهمري بستين (۲ تم. ۱:۱۰). د بابغا ناوايي مرنا مه و جهوهري مهي بنگههين ده، د ناقبره نينسان و هيوانان ده فرق نينه:

"ژ بهر کو تشتی تي سمری بهنيادم، تي سمری هيوانان ژي؛ تشتی تي سمری وان يکه (بالا خوه بدن دوبارهيوونا گوتنی) و مکه کو يهک دمره، يي دن ژي دمره... ژ بو کو نينسانهک خوه د سمر هيوانهکي ره نهينه... ههمو (ياني نينسان و هيوان) دچنه دهرمي (گوري). تهف ژ ناخي نه؛ و تهف ل ناخي فهدگرن" (نهج. ۳:۱۹، ۲۰).

نفيسکاري پرتووکا و نازي کو وهی ژيره هاتيه، ژ بو کو نينسان في راستي بيبي، و يزدان ناليکاريان وان بکه وها بانگ دکه: "ژ بو کو (نينسان) بيبن کو هيوان" (نهج. ۳:۱۸). دبه کو گلهک کس د پمژاندنا في ده زوري بکشين. پمژاندنا کو هم ناوايهکي هيوانان و هم ژي ب هستي خوه پاراستن و نافراندني دژين، زه ههمته و دبه کو مه بچووک ژي

بکه. د و مرگه ران. ئ. قيا ئه جج. ۳:۱۸ ده تی گوتن کو؛ یه زدان ئینسان 'دجهرینه' ژ بو کو بده نیشانندان کو ئمو هه میوانه بیین کو ب قاسی بووینا گه لئ وی دلنزم بن، وئ راستیا قئ یه کئ بپه ز رینن، لئ به لئینن کو نه وها بن، وئ د قئ جهر باندنی ده بسهر نه که فن. فله سه فه یا ئینسانه تی (هومانیزم) - فکرا کو دبیزه ئینسان خوه دیی روممه ت و گرینگیا ته ره بلنده. د سه دسالا بیستان ده، ب بیده نگی ل ههر دهرئ دنیا یی به لاف بوویه. نه هیسانه کو ئم رامانا خوه ژ بن باندورا ئینسانه تی دهرخینن. گوتنن د پس. ۳۹:۵ ده ئالیکاریا قئ یه کئ دکن: "ب رهوشا خوه یا هه ری باش ئینسان، ب ته قایی بی روممه ت". "راسکرنا گاقین کو تینه ئاقینن، نه د دهستی ئینسانه مشقان دهیه (ژهر. ۱۰:۲۳). یه ک ژ تشتین بنگه هین کو هون دزانن ئوه کو، وئ به دهنن ئینسانان - د راستیی ده یین ته قایی 'ته بایین ب جان' - د ئه نجام ده بمرن. ب قئ سه ده می 'جان' دهره؛ کو ئه ف بخوه دژیرا ته قایی ههر تشتی بی مرنه. نه بی واتیه کو د ننجیلی ده ب پرانی گوتنا 'جان' ب مرن و تونه بوونا جان ره بوویه یه ک. بکارانینا گوتنا 'جان' ب قئ شیوه یی دده نیشانندان کو تشته کی بی مرن نینه:

- "وئ جانی گونه هکار بمره" (ئه زه. ۱۸:۴).
- یه زدان دکاره جان تونه بکه (مت. ۱۰:۲۸). گوتنن دن بیین د دهرباری قئ مزاری ده، د قان نایه تان ده تینه پهیدا کرن: ئه زه. ۲۲:۲۷؛ پرؤف. ۶:۳۲؛ لهف. ۲۳:۳۰.
- ته قایی 'جانین' د ناقا بازاری هاتسوری ده ب شور هاتن کوشتن (ژوش. ۱۱:۱۱؛ کرش. ژوش. ۳۰-۳۹).
- ... ههر جانی کو دژیا مر (رهف. ۱۶:۳؛ کرش. پس. ۷۸:۵۰).
- زاگونا موسا ب پرانی فه رمانا مرنا 'جان' کول دژی زاگونی دهر دکه تن ددا (وهک نمونه. هه زمار. ۳۵-۱۵:۲۷).
- گوتنن کو دبیزن، جان دکه فه خه فکی یان ژی ده فه تسه، ئه نجه خ ب تیگه یشتتا کو جان دکاره بمره، واتهدار دین (پرؤف. ۱۸:۷؛ ۲۲:۲۵؛ ژوب. ۷:۱۵).
- "تو کهس نکاره جانی خوه بده ژیین" (پس. ۲۲:۲۹).
- مه سه به، "جانی خوه رژاند مرئی"؛ 'جانی' وی ئان ژی ژبانا وی ژ بو گونه ه هات پیشکیش کرن (ئس. ۱۰، ۱۲:۵۳).

گوتنا 'جان' د پرانیا نایه تان ده هاتیه سه ر زمان، و ژ خه یی چهند چروسکین نه مر بیین د ناقا مه ده، تی واته یا گه لهک کهس و به دهنان. هه نک نمونه یین بهر بچا ف ئه فن:

- "خوینا کهس ئان" (ژهر. ۲:۳۴)
- "هه گه ر کهسه ک تی که فه گونه ه و سوند به یزه ... هه گه ر وئ نه بیزه ... هه گه ر کهسه ک دهستی خوه بده تشته کی مردار ... هه گه ر کهسه ک ب سه ری لئقان سوند بخوه" (لهف. ۱:۵-۴).

- ٺهئى جانئى من... هر تشئى د ناڦا من ده... مرزايئ مه يەزدان پيروژ بکه، ٺهئى جانئى من... ٺهو، دهڦئ ته ب تشئين باش دادگره" (پس. ۱۰۳:۱،۲،۵).
- "يئى کو بخوازه ژيانا خواه (جان) خه لاس بکه، ٺهوئ وئ وهندا بکه، لئ بهلئیی کو ژيانا خواه (جان) د ٺوخرا من ده وهندا بکه... ٺهوئ وئ خه لاس بکه" (مک. ۸:۳۵)
- ل ڦئ دهرئ، جان' (ب يونانى 'پسوچه') ومکه کول ژورئ هاتيه ومرگراندن، تئ واتميا ژيانا کسهکيا شهخسى و ٺهڦ ژى دبه نيشانا وئ کو گوتنا 'جان' نه ژ بو تشتهکى گيانى کو د ناڦا ٺينسان دهيه تئ گوتن.
- نوم. ۲۱:۴، دده نيشاندان کو، کومک کس دکارن خوهديي جانهکى بن. ب ڦئ سدهمئ، جان' نايئ واتميا چروسکا نهمريئيا د ناڦا هر کسى ژ مه ده.

۴,۳ گيانئ نينسان

د بيرا هر کسى ده، د ناڦهرا گوتتئ جان و گيانئ ده ٺيکليهکه مەزن ههيه. د هنهک زمانان ده و د وەرگرهين ننجيلئ ده ژى گوتنا جان و گيان بيهک واتمئ تئ بکارانين، و ٺهڦ دبه سدهما کوربوونا ڦئ ٺيکليئ. گوتنا 'جان' کو د بنگهها خواه ده هر تشئى گرئيدايي ٺينسان تينه زمان، هنهک جارن تئ واتميا "گيان" ژى. ومکه کو د ننجيلئ ده تئ بکارانين، جودابونهک د ناڦهرا، جان' و، گيان' ده ههيه، و ٺهو دکارن ژ ههڦ جودا بين (ههڦ. ۴:۱۲).

د زمانئ ٺيرانى و يونانى ده "گيان" ب رهنکئ ('راوچ' و 'پنومما') و هر وها ب واتميا گوتنئ ژيرين ژى تئ وەرگراندن:

ژيان - بير - هلم - گيان - با

ٺهم د مزار ۲،۱ ده ل سهر 'گيان' راوهستيان. يەزدان گيانئ خواه ژ بو دواماندا نافرئى بکار تينه. گيانئ يەزدانيئ د هوندريئ ٺينسان ده، هيزا ژياننيه. "بهدهنا بي گيان مريه" (ژامس ۲:۲۶). "يەزدان هلم ژيانئ (گيان) پڦى ناڦا وئ (پوزئ نادم) کر، و ٺينسان بوو جانهکى (تايهتئ) کو دژى" (گهن. ۲:۷). ٺهيووب ديئزه: "گيانئ يەزدان، د بيڦلئين پوزئ من دهيه" (ژوب. ۲۷:۳ کرش. نس. ۲:۲۲). ب ڦئ ناواهى گيانئ ژيانا د ناڦا مه ده، د دهما زابينيئ ده ددن مه و تا کو بهدهنا مه زندى به، ٺهو ب مه ره دمينه. دهما کو گيانئ يەزدان خواه ژ تشتهکى دکشينه، ٺهو يهکسر دمره - گيان هيزا ژيانئ يه. ههگر يەزدان "گيان و هلم خواه ل گهل خواه کوم بکه، وئ تهڦايئ خوهدمنين ب بهدن، ب ههڦ ره بمرن، و وئ ٺينسان ديسا ل ناخي ڦهگره. ههگر تو نها خوهدي باوهري بي ل ڦئ گوهدار بکئ" (ژوب. ۱۴:۱۶-۳۴). ههڦوکا داوين ديسا ديار دکه کو جهوهريئ ٺينسانيئ راستين ژ بو لههڦهاتنا هنهکى ٺهکسه.

دهما کو يەزدان گيانئ خواه د دهما مرئى ده ژ مه دشينه، نه ب تمنئ بهدهنا مه، هر تشتهکى مه رادوسته. شيروڦهکرنا ڦئ ژ هيزا داود ڦه، دهيله کو ٺهو ژ تهباين زهيف مينا ٺينسانان بيهتر، باوهريا خواه ب يەزدان بينه. پس. ۱۴۶:۳-۵ ب خواه دژبهريهکه ب هيزه ل دژى نهرينئ ٺينسانهتئئ (هومانزم).

“نه باومريا خوه ب پړنسان، و نه ژى ب بهنيادهم بينن، كو تو رزگاركاريا وان نينه. گيانى وى دهر دكهفه و نهو
فهگره نهردى (خاكا كو هم ژى نافرینه)، د ههمان روژى ده رامانا وى تتيك دجه. خوهزى ب دلئى نهوين كو ژ بو رزگاريا
خوه، خوهديي يهزدانئ ياكوپن”.

د مرنئ ده “وئ ناخ فهگره سهرزمينا كو بهرئ لئ بوو، و وئ گيان ژى ل يهزدانئ كو وى دده فهگره” (نهجج.
۱۲:۷). مه بهرئ دابوو خوياكرن كو يهزدان ب ربا گيانى خوه ل همر دهرتبه. ب قئ واتهئ، “يهزدان گيانه” (ژن. ۴:۲۴).
دهما هم بمرن، “هلمئا مهيا داوين” تئ واتهيا كو گيانئ يهزدانئ د ناڤا مه ده، ژ مه جودا دبه. نهف گيان ژ ناليئ يهزدان فهئ
كو ل همر ناليئ مهيه، تئ كشاندن. ب قئ ناواهي، د مرنا مه ده، “وئ گيان، ديسا ل يهزدان فهگره”.

ژ بهر كو گيانئ يهزدان هئزئ دده تهفائي نافرئ، ههمان پيڤاژويا مرنئ ژ بو ههيوانان ژى پيڤك تئ. نينسان و
ههيوان د ناڤا خوه ده خوهديئ ههمان گيان نان ژى هئزا ژيانئ نه. “تشتئ كو تئ سهرئ بهنيادهم، وئ وهره سهرئ ههيوانان
ژى. تشتئ كو تئ سهرئ وان ب تهمامى وهكه ههفه. يهك دمره، يئ دن ژى دمره. بهلئ، ههموو خوهديئ يهك هلمئ (گيانئ)
ه. ژ بهر قئ يهكئ نينسانهك نه د سهر ههيوانهكى ربه” (نهجج ۳:۱۹). ل فر نفيسكار دبيژه كو، د ناڤهرا جهئ چوونا
نينسان و ههيوان ده تو جودابوونهكه گرینگ نينه و ددوميه (نهجج. ۳:۲۱). نهف داناسينا كو دبيژه نينسان و ههيوان خوهديئ
يهك گيانئ نه و ب ههمان شيومئ مرنئ دمرن، گهلهكى نيزيكي شيرؤفها بهرئيه كو دگوت، نينسان و ههيوان همر دو
خوهديئ گيانئ ژيانئ يهزدانن (گهن. ۲:۷، ۷:۱۵) و نهوئ همر دو ژى د توفانئ ده ب ههمان شيوميا مرنئ بمرن: “خوهديئ
تهفائي بهدمئين كو ل سهرزمينئ دلڤيان مرن: چيڤك، دهوار و ههيوان و همر تشتئ كو ل سهرزمينئ دخوشيان و همر
نينسان مرن. تهفائيين كو هلمئا (گيانا) ژيانئ د پوزئ وان ده بوو... مرن... همر تشتئ كو دژيا هاته تونهكرن” (گهن. ۷:۲۱-
۲۳). بالا خوه بدن پس. ۹۰:۵ يا كو مه بهرى نها ليكولا، مرنئ دشبينه توفانئ. بهشئ ۷ يئ نافرئ ب ناوايهكى نهشكهره
ديار دكه كو تهفائي نينسانان ژ يهك چينئ نه: “تهفائي خوهدانبهدمنان... همر تشتئ كو دژى.” نهف، ژ بهر كو نينسان ژى
وهكه تهبايئ دن خوهديئ گيانئ ژيانئيه، وهايه.

۴،۴ مرن ژبيرچووينه

تشتئين كو مه همتا نها ل سهر جان و گيان دبتن، ژ مه ره ديار دكن كو نينسان د دهما مرنئ ده بربوربه. وئ
چالاكئين كهسئ ل ههمبهرى يهزدان بهرپرسيار، ژ ناليئ وى فه وهرن ب بير خستن (مال. ۳:۶، رهف. ۲۰:۱۲، ههب.
۱۰:۶). د ننجيلئ ده ژى تشتهكى كو نيسپات بكه، نينسان د دهما مرنئ ده ل سهر هشى خوهيه، نينه. د دهربارئ قئ ده زههمهته
كو هم نهكسئ گوتئ ل ژير بيژن:

“يا نينسان) هلم (گيان) دهر دكهفه، دجه، نهو بخوه ل ناخئ فهگره، د ههمان روژئ ده (كئليئ) ده رامانئ وى
تونه دبن” (پس. ۱۴:۶).

- “مری تشتهکی نزانن... همزکرا وان، کینا وان و ههسوودیا وان، نها تونه دبه” *نهجج. ۶، ۵: ۹). “ل دیاری مریان حکمت نینه (نهجج. ۱۰: ۹)۔ رمان نینه و ژ بهر فی یهکی هش نینه.
- نیووب د دهما مرنئی ده، دبیزه: “ومکه کو قمت نبووویه” (دوب ۱۸: ۱۰). وی، مرنا کو نم بهری زاینئی خوهدیئی وی بوون، ومکه قالاتی، نهرانی و تونهیونا ههبوونی دیت.
- ئینسان ومکه ههیوانان دمره (نهجج. ۱۹: ۳). ههگمر کو ئینسان ل هنهک دهقمران ب زانهیون ژیانا خوه د مرنئی ده بدومینه، دقئی ههیوان ژئی وها بن. دیسا ژئی ههم نفیسین پیروژ و ههم ژئی زانست، د قئی بابعتی ده بیدنگ دمرن.
- یهزدان “ب بیر دخه کو نم ناخن. ئینسان ژئی، روژین وی مینا گهیا نه، ومکه گولهکه بهری وها شین دبه... پشتره تونه دبه، و جهئی وی ئیدی وی ناس ناکه” (پس. ۱۴: ۱۰۳-۱۶).

مرن ژ بوینن راستین ژئی بیربوریهکه. ئهبدین یهزدان ژ بو کو ئهو دستورا درئژیا تهمنئی وان بده، ب سهدجاران لبرگهرا خوه دوباره دکن، ژ بهر کو ئهو دزانن کو مرن بیربوریهکه و ئیدی ئهو پشتی مرنئی نکارن دوا بکن و یهزدان بهرز بکن. ههمزهکیهل (نس. ۱۷: ۳۸-۱۹) و داود (پس. ۵، ۶: ۴؛ ۹: ۳۰؛ ۱۳: ۳۹؛ ۱۷: ۱۱۵) ژ بو قئی یهکی نمونهیین باشن. مرن، ههم ژ بو باشان و ههم ژئی ژ بو خهرابان ومکه خهوکئی و بیهندانهکئی تی زمان (ژوب. ۱۷، ۱۳، ۱۱، ۳: ۱۲: ۱۳).

پرانی جارن تی دوبار مکرن و بهلافکرن کو وی کهنین راست بچن کینخوهشیهکه مهن و ئهوی پشتی مرنا خوه یهکسر د بهوشتی ده و مرن خهلاتکرن. ئهف یهک د ئنجیلی ده نههاتیه زمان. زانستیا مرنئی ویا جهوههری ئینسان ههستا نارامیی دده مروّف. پشتی ئیش و برینن ژیانا کسهکی، گور ب تهمامی ومکه جهئی قالاتینییه. ژ بو کهنین کو داخوآزین یهزدان نزانن، وی ئهو قالاتی ههتا ههتایی بدومه. وی ههسابی کهنیی قئی ژیانا خهمگین تو جارن دهرنهکهن هولی. وی ترس و هنیقین قالاتین میژیی ئینسان، پیک نهیین و نهبن تههدیت.

سووستههکه راستیا خهباتا ئنجیلی ههیه. لی ئهو کهنین کو ئنجیلی د بهر چافان ره دهرباس ناکن، د نهرینن وانینن ئولی ده سیستههکه کیماسیان ههیه. کهدا ئینسانیا ژ بو نهرمکرنا خهمگینیا مرنئی، بی هنیقی و نهجامه، و دهئله کو باومریا خوه پی بینه کو ئهو خوهدیئی گیانهکی نهمره. دهما کو د ناقا ئینسان ده ههبوونا گیانهکی وها وهره پهژراندن، ب ناواپهکی سخومزایی مروّف دفکه کو ئهوی پشتی مرنا خوه بچه دهقمرهکی. ئهف یهک دهئله کو مروّف بفکره و ببیزه کو د مرنئی ده، د ناقهیرا قهدهرا باش و خهرا ب ده جودابوونهک ههیه. ژ بو ب نهجامکرنا قئی ژئی، مروّف دبیزن وی گیانین باش بین نهمر بچن جههکی کو ژیره دبیزن بهوشت، و وی گیانین خهرا بیین نهمر بچن جهئی کو ژیره دبیزن دوژهه. بهری نها مه گوئبوو کو ‘گیانی نهمر’ بیدمرفهتیهکه ئنجیلییه. هنهک رمانین دنین چهوت ژئی (ل ژیر، ب ریژی) وی و مرن لیکولین:

۱. د مرنئی ده، خهلاتا ژیانین مهیا ومکه ‘گیانی نهمر’ تی دیارکرن
۲. جودابوونا د ناقهیرا باش و خهرا ب ده، دهما مرنئی تی هولی.
۳. ژ بوئی باش، خهلات چوونا بهوشتییه.

۴. ههگەر یهك خوهديي 'گيانى نهمر' به، وئ دهمى هەر كهس مهجوره ئان بچه بهوشتنى ئان ژى دۆژههئى.

۵. وئ 'جانين' (كهسین) خهراب بچن جهئى جهزاكرنئى كو ژیره 'دۆژهه' تئى گۆتن.

نارمانجا ئاناليژين مه نه ب تهئى نهباشبوونه. ههگەر ئهم قان خالان ب بهرفهههئى د بهر چاقان ره دهرياس بكن، ئهمى گهلهك بهشين ئنجيلئين ل سهر راستيا جهوههئى ئينسان ببين و ديار بكن.

۴,۵ فەژين

ئنجيل دبئزه، خهلاتا راستي وئ د دهما فەژيني ده ب هاتنا مهسيه ره وهره داين (۱ تهس. ۱۶:۴). يهكهمين تشتنى كو مهسيه بكه، زنديكرا مريين باشه. (ل مزار ۸,۴. بنيره)، پشتره وئ دهمى تو دهست پئ بكه. ههگەر د مرنى ده 'جان' بچوويا بهوشتنى، وئ دهمى تو سهدما فەژيني نهدما. پاولوس دبئزه، ههگەر فەژين نهبويا، وئ دهمى وئ كهدا كو ژ بو پهرسنيا يەزدان هاتيه خهركرن، بئ واته بويا (۱ جور. ۳۲:۱۵). وئ تشتهكى وها نهانيه زمان كو ههگەر خوهدى باومرى به، وئ پشتى مرنى گيانى وئ د بهوشتنى ده وهره خهلاتكرن؟

وئ وكه ئاوايى خهلاتى باومريا خوه ب زندبوونا بهدنى ئانى. مهسيه ب گوتنا كو وئ بهرسفا ژيانا ب باومرى د دهما فەژيني ده وهره داين، جهسارمت دا مه (لك. ۱۴:۱).

دقى ئهم خالا داوين ژ بو مزارا كو ئنجيل ههبوونهكه كو نه بهدنى به ناده فيركرن دهين، كو ئەف ژ بو يەزدان، مهسيه، مهلايكهت و ئينسانان تئ پئكانين. دهما كو مهسيه فەگهه، "وئ بهدنا مهيا خهراب بگو هههه و ئهئى بهدنا مه، وكه بهدنا ويا بهرز، وهره چيكرن" (پهل. ۲۱, ۲۰:۳). نها ئهئو ژ خوينا زيدهتر، خوهديي بهدنهكئيه كو هئزا خوه ژ گيان دستينه. وئ دهمى ئهمى ژى خهلاتهكه مينا وئ پارفهكن. د دادكرنى ده ئهم ل قئ ژيانى چاوا ژيا بن، ئهمى بهرسفا وئ ببين (۲ جور. ۱۰:۵). بين كو ژيانهكه كهئى و بيروومت ژيا بن، وئ پشتره خهرا بين، بين ئاخ و ئهئى د بهدنا خوميا ب مرن ده بمين. بين كو ب خهباتا خوه هيشتنه كو داخوازين گيان، ب سهر داخوازين بهدنى كهفن، وئ ب شكلى بهدنهكه تژى گيان "ئهئوئ ژ گيان، ژيانهكه بئ داوين ب دهست خينن" (جال. ۸:۶).

گهلهك دهليلين دن ژى ههنه كو دبئزن وئ خهلاتا كهسين راست بهدنى به، دهما كو ئەف وهره پهژراندن، وئ گرنگيا فەژيني ب ههسانى وهره دبئن. د دهما مرنى ده ههبوونا بهدنا مهيا ههبي رادوهسته. ههگەر كو ئهمى نهمرى و ژيانهكه بئ داوين، ب تهئى ب شئومهكه بهدنى ببين، وئ دهمى پئويسته مرن، ومختهكى بيربوريئ به، تا كو بهدنا مه ژ نوو فه وهره ئافراندن و جهوههئى يەزدان بو مه وهره پئشكئيشكرن.

تهفيايى كورنت ۱، بهشا ۱۵. بههسا فەژيني دكه. ئه ههردهمى بهرسفا خوهندنهكه ب بال دده. ۱ جور. ۳۵:۱۰-۱۱، چاوا توفهك وهره چاندن و پشتره ژ بنئ ئاخى دهركهفه، وئ مرى ژى دهما كو يەزدان وئ ب بهدنهكى خهلات بكه،

وها ژ بنی ناخی دهرکهفه. چاوا مسیه ژ گوری رابویه و بهدنا خوہیا ب مرن، ب بهدنهکه بی مرن گوہرتبه، وی باوہرمندین راستهقین ژی وها وی خهلاتی پارقه بکن (پهل. ۳:۲۱).

نهم ب ریا قافتیزمی ددن نیشانان کو باوہریا مه ب پارقهکرنا خهلاتا مسیه هیه و نهم خوه ب مرن و قهژینا وی ره دکن یهک (رؤم. ۵-۶:۳). نهمی نها ژی ب پارقهکرنا نهرشین وی، خهلاتا وی ژی پارقهکن: “ژ بو کو ژینا نیسا د بهدنا مه ده وهره دیتن، نهم مرنا میرزایی خوه نیسا (نها) د بهدنا خوه ده هلدگرن” (۲ جور. ۱۰:۴). “نهمی کو مسیه ژ مرئی راکر، وی ب ریا گیانی خوه، بهدنین خومین ب مرن ژی زندی بکه” (رؤم. ۸:۱۱). ب فی ناوہی، نهم ل هنیفا “رزگار یوونا بهدنا خوه” نه ژ بهر کو نهمی بی مرن به (رؤم. ۸:۲۳).

نهم هنیفا خهلاتا بهدنی، ژ دستینکی فه ژ نالیی گهلی یهزدان فه هات فیمکرن. ژ بو نیبراهیم سوز هات دابین کو سهرانسری ناخا کنانی، و مکه میراسهکی هتا هتا ژ وی ره وهره پینشکیشکرن (گهن. ۱۷:۱۳، بنیره مژار ۴، ۳). باوہریا وییا ب فی سوزی، هیشته کو نهم نیمانا خوه پی بینه کو نهمی د دیروکا پینشورژی ده بهدنا وی وهره زندیکرن و وی بی مرن به و ب وی ناوہی وی سوزا وی ب چه وهره.

بهدنا نیووب، د گوری ده ژ نالیی کورمان فه دهات خوارن، لی بهلی نهم دیار دکه، کا وی خهلاتا خوه ب چ ناوہی وهرگرتیه: “رزگار کرائی من زندیبه ... وی رورژا داوین ل سهرزمینی رابه سهر بیان. و پشتی کو کورم چهرمی من و بهدنا من تونه ژی بکن (ن.ی.ف، ب بهدنا خوه) یهزدان بینم، کو نهمی وی ژ بو خوه بینم و نهمی چاقین من تهماشه بکن، نهین دن، ههگر هیزا من ژ ناخا من وهره خهلاسکرن ژی” (ژوب. ۲۵:۱۹-۲۹). هنیفا نیشایا ژی وهايه: “وی بهدنا منیا مری رابه” (نس. ۱۹:۲۶).

ههمان گوتن، پشتی مرنا ههفالی نیسای ب ناخی لازار ژی هاتنه، ژی هاتنه گوتن. ل شوونا کو میرزایی مه نیسا دبیزه کو گیانی وی چوویه بهوشتی و نارامی بده خوشکین وی، وی بههسا رورژا قهژینی کر: “وی برادر وی وه جارمکه دن رابه (زندی بیه).” بهرسفا کو خوشکا لازار، یا ب ناخی مارتا دایه، دده نیشانان کو نهم یهک ژ نالیی خرستیانین دستینکی فه دهات فیمکرن: “مارتا ژ وی ره گوت: نهم دزانم کو نهمی رورژا داوین، د قهژینی ده رابه” (ژن. ۲۴، ۲۳:۱۱). مینا نیووب، مارتا ژی مرن و مکه کهتا دهری ژینا که ب کیف نهدیت، لی بهلی هنیفا وی ب قهژینا ‘رورژا داوین’ (ب ‘رورژا داوین’ یا نیووب کرش) هیه. میرزایی مه نیسا سوز دا: ژ بهر فی یهکی نهمی هرکهسی کو باق دبهیسه و ژ وی فیر دبه... د رورژا داوین ده زندی بکم” (ژن. ۴۵، ۴۴:۶).

۴،۶ دادکرن

ل سهر دادکرنی، داناسینا ننجیلی بهرفره هه. دادکرن، زاگونهکه بنگههین ه، کو پیویسته، ژ بو باوهریهکه تهمام، نهم بهری قافتیزبوونی وهره فیمکرن (ناجتس. ۲۵:۲۴، هسب. ۲:۶). نفیسین پیروز گهلهک جارن دیار دکن کو، وی کهسین د بن بهدنا یهزدان ده، خهلاتا خوه ‘رورژا دادکرنی’ بستینن (نمونه: ۲ پست. ۲:۹، ۳:۷، ۱۷:۴، ژوده ۶). نهم نهم

“مجبورون ل پيشيا كورسيي دادگهها يزدان راوستن” (رؤم. ۱۰:۱۴). ژ بو بهرسقا تشتين كو مه د ژيانا خوه ده دهرباس كرية، “نهمي ل پيشيا كورسيي ماسيهي دادكرني ورن ديتن” (۲ جور. ۱۰:۵).

ديتتين دانهلين ل سهر هاتنا ماسيهيا دوومين، في كورسيا دادكرني ژي تينه زمان (دان. ۹:۷-۱۴). شباندن، (چيروكين ب واته) ناليكاريا مروفت دكن ژ بو كووربونو ل سهر مزارمكي. ژ قانا يهك نهوه كو د شبههتا ژيهاتييونو خوهزايي دهيه: ژ نوو فه هاتنا ميرزايمكيه كو گازی كولهيين خوه دكه، و شيروفهيا نهجاما پهرمين كو ژ وان ره دانينه دكه (مت. ۱۴:۲۵-۲۹). د چيروكا ماسيفانان ده، بانگا ننجيلي، ومكه تورا ماسيان تي ديتن كو دكاره ههر رنگ نينسان ل خوه بجفينه. ل سهر في بنگههي نينسان روودن (كرش. روونشتنا دادكرني) و ماسيين باش ژيين خراب جودا دكن (مت. ۴۷:۱۳-۴۹). رافه كرية:

“وي د داويا دنيايي ده، مهلايكهت ورن و خرابان ژ باشان جودا بكن”.

ل گورا تشتين كو مه همتا نها ديتنه، ديار دبه كو، وي پشتي هاتنا مرزايي مه نيسا و فهژينا وي، ژ بو ديتنا ماسيه وي جفينهك ژ وان كهسان ره وهره ل دارخستينين كو د دهمكي ده، بانگا مزگيني ژ وان ره هاتبوو كرن. پيوسته ژ ناليي وان فه ههسابهك وهره داين و وي نهو ديار بكه، كا كيژان لايقي خهلاتا كهتتا بن سهردهستيا يزدانه. نهف روشهكه تايبهتيه ب وان كهستين راستينين كو وي بينه خهلات كرن. نهف دشبه مهسلهيا كومبونو ميه و بزنان: وي بهنيادم د ناڤا خهلا خوه ده وهره، و وي ل گهل وي تهفائي مهلايكهتتين پيروژ ژي ورن؛ وي ل سهر تهختي خهلا خوه روونه (ل سهر تهختي داود يي ل قودسي. لك. ۳۳، ۳۲:۱)؛ وي ل پيشيا وي تهفائي نهتموان تيكهفن ريژي (نانگو كهسايمتتين ژ ههر نهتموي- كرش. مت. ۲۸:۱۹)؛ وي نهو ژي وانا مينا شفانهكي كو ميهين خوه ژ ناڤا بزنان دهرينه، ژ ههف جوودا بكه. وي ميهان ل ناليي راستي و بزنان ژي ل ناليي چهبي دهينه، وي دممي ويبي بهرزبلند ژيين ل ملي خوه يي راستي ره بيژه، وهرن، هوونينين كو باقيمن نهو پيروژ كرنه، ورن سهردهستيا كو ومكه ميرات ژ بو وه هاتيه ناماده كرن بين” (مت. ۲۵:۳۱-۳۴).

وهرگرتنا سهردهستيا يزدان ومكه ميرات و ب دهستختنا سوزين كو ژ بو نيراهيم هاتبوون كرن، خهلاتا كهستين راسته. لي بهلي وي نهف يهك پشتي هاتنا ماسيه و دادكرني پيك وهره. ژ بهر في يهكي بهري هاتنا ماسيه خهلاتا بهدنهكه بي مرن نه گهنگازه. دقي نهم بگهيژن باوهريا كو ژ دهما مرنن تا فهژيني نه گهنگازه كو نه م ب ناوايهكي دن ژ خهيني ههيوونا بهدنهكي بكاربن بژين، و پيوسته نه م بزانبين كو كهستين باوهرمهند نه خوهديي ههيوونهكه زانستيه. لي بهلي راستيا كو وي ب هاتنه ماسيه ره نه بهري وي- خهلات وهره داينين، ب جاران د ننجيلي ده دوباره دبه:

- “دهما كو سهرشقان (نيسا) وهره ديتن، هوني تهف بين تاجهكه خهملاندی” (۱ پمت. ۴:۵ كرش. ۱۳:۱)
- “وي ماسيه نيسا... د تهشبيه و سهردهستيا وي دميين زندي و مري دادگه بكه... مرزاييمه نيسايي كو دادگيرمكي نادل، وي د وي روژي ده تاجهكه راستي بده من (۲ تم. ۸، ۴:۱).

– وئ د روژین داوی ده، د دهما هاتنا مسیه ده، “یین کو ل سهر خاکین سرزمینی رادکهن، وئ رابن سهر خوه (کرش. گهن. ۳:۱۹)؛ هنهک ژئ ژ بو ژيانهکه بی داوین و هنهک ژئ ژ بو شهرمی” (دان. ۱۲:۲).

– روژا دادکرنی دهما کو مسیه وهره، “یین کو د گورئ ده نه... وئ دهرکهن یین کو باشی کرنه ژ بو فهژینا ژیانئ ویین کو خرابی ژئ کرنه ژ بو فهژینا شهرمزار کرنئ” (ژن. ۲۵:۵-۲۹).

– “نمز (نیسا) زو تیم؛ و خهلاتا هر کسی ل گورا کریارین وی ب من ریه” (رهف. ۱۲:۲۲) نهمئ ژ بو خهلاتگرتنی نهچن بهووشتی؛ وئ مسیه وئ ژ بو مه ژ بهووشتی بینه.

دهما کو مسیه خهلاتین مه ژ بهووشتی بینه، تی واتیا کو نهو ژ بو مه ل بهووشتی هاتنه ناماده کرن. نهمئ د هاتنا خوہیا دوومین ده، وان ژ مه ره بینه سرزمین. میراتا مہیا خاکین کو سوزا وان ژ ئبراهیم ره هاتیه دایین ژئ ب فی واتیه: “(میرات) ژ بو وه ل ناسیمانان قشارتیه. (د دهما هاتنا مسیه ده) ب خیرا باومریا ویا ب رزگاریا کو ئیدی دهرکهنه هولی، ژ نالیئ هیزا یزدان فه تی پاراستن” (۱ پت. ۴،۵:۱).

تیگهیشتنا فی یهکی، دهنله کو نهم ب ناوایهکی باش شیروقیا ژن. ۳،۲:۱۴ ژئ بکن کو گلهک جارن نهو چہوت تی فیم کرن: “نمز (نیسا) دچم ژ بو کو جهکی ژ وه ره ناما ده بکم. ههگس نمز بچم و جهی وه ناماده بکم (کرش. خهلاتا کو ل ناسیمان تی قشارتن) ژ بو کو هون ژئ ل گهل من بن نهمئ فهگسرم و وه بيم جهم خوه”. نیسا بهسا جهکی دن دکه کو نهمئ ژ ور وهره ژ بو کو خهلاتین مه بده مه (رهف. ۱۲:۲۲)؛ و مه دیت کو وئ نهم ل سهر کورسیی دادکرنی بینه دایین. وئ نهم ل سهر تهختی داوین ل قودسی ‘هنا هتایی’ سردهستی بکه (لک. ۳۳،۳۲:۱). وئ نهم بی داویتی ل قر، ل سرزمین بیورینه و نهم ل کودرئ به (ل سرزمین د بن سردهستیا یزدان ده)، نهمئ ژئ ل ور بن. ب فی ناوایه نهم دکارن سوزا ویا کو دبیزه ‘نمزئ وه بيم جهم خوه’ ب ناوایی کو نهمئ د دادکرنی ده مه بپهژرینه شیروقه بکن. د یونانی ده، گوتنا ‘نمزئ وه بيم جهم خوه’ د مت. ۲۰:۱ ده ژئ ل سهر یوسف ب رنگی کو نهمئ مریهمئ وکه خانما خوه ‘زخوه ره ببه’ دهرکهنه هولی. ژ بهر فی یهکی نه پیویسته کو نهف لقبازیا ب ناوایهکی بهدنی چوونا بهر ب نیسا ده بینه زمان.

مادم وئ خهلات د هاتنا مسیه ده و روژا دادکرنی وهره دایین، نهف دده نیشانان کو باش و نهباش د دهما مرنئ ده دچن ههمان جهی نانگو ههمان گورئ. د دهما مرنئ ده تو جودابوون ناکهفه ناقبره وان یین ل ژیرئ دهلیلی فی یهکی نه:

– یوناتان باش بوو لئ بهلی ساول خراب بوو؛ لئ دیسا ژئ “نهو د مرنا خوه ده ژ ههف جودا نهبوون” (۲ سام. ۱:۲۳).

– د دهما مرنئ ده؛ ساول، یوناتان و ساموئل تهف چوون جهکی (۱ سام. ۲۸:۱۹)

– ئبراهیمی راست د دهما مرنا خوه ده، تهفی “گهلئ خوه” نان ژئ باف و کالین خوه بوو؛ (کو) نهم پوتپهرست بوون (گهن. ۸:۲۵؛ ژوش. ۲:۲۴).

– یئ باقل ویئ بیافل، ب ههمان ناوایه دمرن (نهجج. ۱۶،۱۵:۲).

تهفایي فان داخويانيان، ل گهل داخويانيان 'خريستيانايي' د ناڤا ناکوکيي ده نه. ل گوري گوتنا وانين راست د دهما مرنئ ده يهکسر دچن بهووشتي. لي بهلي نهف يهک پيوستيا فمزین دادکرنئ ژ هولئ رادکه. لي بهلي نهفان تشنان ديسا ژي د پيلانا يزدانیا رزگاريي و بانگا مزگيني ده ومکه بويهرين گرینگ دبين. داخويانیا کو پر بهلافوبويه دبیزه کو ونيين باش ب ریا چوونا بهووشتي و مرن خهلات کرن، و وي نهف ژ ناليين دن فه ژي د رورژا پيش، مهها پيش و سالا پيش ده و مرنه شوپاندن. نهف يهک ب داخويانیا ننجيلي ره سمدی سمد د ناڤا ناکوکيي دهيه ژ بهر کو ننجيل دبیزه، ونيين راست ب ههف ره بيته خهلات کرن:

- وي رورژا دادکرنئ، ميه يهک ب يهک ژ بزنان و مرن فهفمتاندن. پشتی خهلاسبوننا دادکرنئ وي مهسيه بخوازه کو تهفایي ميهان ل ناليي ملي ويبي راستي کوم بين: "ومرن، هونيين کو باقي من نهو پيرورژ کرنه، و مرن سردهستي کو ژ بو وه هاتيه نامادهکرن، ومکه ميرات ژ خوه ره بين" (مت. ۲۵:۳۴). ب في ناواهي وي تهفایي ميهان د ههمان دهمي ده سردهستيي ومکه ميرات و مرگرن (کرش. ۱ جور. ۱۵:۵۲).
- د دهما فهگرا مهسيه و 'پالمهيا' دادکرنئ ده، وي تهفایين کو د مزگيني ده کار کرنه، "ب ههف ره کيفخومش بين" (ژن. ۴: ۳۵، ۳۶ کرش. مت. ۱۳:۳۹).
- رهف. ۱۱:۱۸ في يهکي تينه زمان: يزدان "يین کو ژ ناڤي ته دترسن، نهبدین ته، پيرورزين ته... دهما کو خهلات دا، "دهما دادکرننا مريان ژي هات" - نانگو تهفایي باومرمندان ل گهل ههف.
- نبرانی بهشي ۱۱. لیستهيا کهسین راستين د ناهيدا کهفن دهيه. ل فر نايهتا ۱۳. ب في ناواهي رافه دکه: "نهف کهسانا تهف د ناڤا باومريي ده مرن"؛ بيبي کو بگهيژن سوزا رزگارييا کو ب ریا کهتا بن سردهستي يزدان تي بدست خستن و نهو ژ بو نبراهيم هاتبوو داين (هه. ۸: ۱۱-۱۲). ژ في يهکي ديار دبه کو نهف کهسانا د دهما مرنا خوه ده ژ بو گرتنا خهلاتي يهک ب يهک نهچوونه بهووشتي.

سهدما في يهکي د نايهتین ۳۹ و ۴۰. ده تي داين: "نهوانا نهگهيشتن سوزي. ژ بو کو نهو بيبي مه نهگهيژن ب ريکوويپيکي، يزدان ژ بو مه تشنين باشتر ناماده کرنه". دهرنگمابينانا دانا خهلاتين وان ژ بهر في يهکيهي کو يزدان دخوازه تهفایي باومرمندان ب ههف ره بگهينه 'بريکوويپيکي'. وي نهف د رورژا دادکرنئ ده، د دهما هاتنا مهسيه ده پيک و مرنه.

۴,۷ جهی خهلاتي: بهووشت نان ژي دنيا؟

ژ خيني سهدمين ژورين، بي کو بييزه جهی سردهستي يزدان، نانگو خهلاتي نه سرزمين لي بهلي بهووشته دفي فان خالين ژيرين ژي ديار بکه:

- دوايا مرزايي مه نيسا، دوزا سردهستي يزدان دکه (نانگو ل بهر مهسيه دگره کو نهو جار کهدن فهگره)؛ کو وي ب وي ره داخوازين يزدانين کو نها ل ناسيمان پيک تين، وي ل سرزميني ژي و مرن پيکانين (مت. ۶:۱۰). ژ بهر في يهکي نه دوا دکن کو سردهستي يزدان و مرنه سرزميني. جهی خهگينييه کو

هینا ژی ب هزاران کس هر روژ بی رامن لاقان دکن و پی باورن کو سردهستیا یزدان نها ل بهووشتی هاتیه نافا کرن و ژ بهر فی یهکی وی سسرزمین تیک بچه.

– “خومزی ب دلی باورمندان: ژ بهر کو ئهوی سسرزمینی ومکه میرات ومرگرن” (مت. ۵:۵) نه ژ بو جانین کو وی بچن بهووشتی. - ئەف یهک بهشی ۳۷. بی ئیلاهییاتان تینه بیرا مروّف کو دبیزه وی خهلاتاین راست ل سسرزمینی ومره دابین. ل جهی کو خرابان د دهما سردهستیا خومیا دهرباسبوی ده کیفا خوه نائین، وئین راست ب ژیانکه بی داوی بینه برسفانن و وی بین خودیی فی سسرزمینا کو دمهکی دبن سردهستیا خرابان ده بوو (پس. ۳۵، ۳۴:۳۷). ژيانا بی داوییا ل سسرزمینی تی واتیا کو ژيانا بی داوییا ل بهووشتی نه گنگازه.

– “داود... هم مر و هم ژی هاته بناخ کرن... داود بلندی ئاسیمان نابه” (ناجتس ۲: ۲۹، ۳۴). ل شوونا فی پتروس گوت کو هیفیا وی گریدیای قهژینا ژ مرتیه کو وی د دهما هاتنا مسیه ده پیک ومره (ناجتس ۲: ۲۲:۳۶).

– سسرزمین جهی کارئ یزدانیی مروّفاهیینه: “ئاسیمانیا یزدانه؛ لی بهلی وی سسرزمین دا زاروکین ئینسانان” (پس. ۱۶:۱۱۵).

– رهف. ۱۰، ۹:۵ وینهیهکی ژ گوتنن کسین ل سسر کورسیا دادکرنی تینه زمان: “(مسیه) ئەم ل گهل یزدان کرن کسین بهرز و پیرۆز: و ئەمی سردهستی ل سسرزمینی بکن.” ئەف یهکا کو دبیزه ئەمی ل سسرزمینی دبن سردهستیا یزدان ده هوکوم بکن، گلهکی دوری گوتنا ههک کسایه کو دبیزن ئەمی ل جههکی ئاسیمان د نافا کیفخوشیهکه مهن ده بزین.

– کههانهتین د بهشتین ۲ و ۳. بین دانیل ده ل سسر سلسلیهیا هیژین سیاسیین کو وی تیکهفن شوونا سردهستیا یزدان ده رادوسته. هریم دبن بریفبریا فی سردهستی ده “وی تهفایی بنی ئاسیمان به” ؛ کو ئەف تهفایی سسرزمینی دخه بن هوکمی خوه (دان. ۲۵:۷ ؛ ۳۵:۲ کرش. ا. ۴۴). وی ئەف سردهستیا بی داوی “ژ بو نژادا پیرۆزین هری بهرز ومره پیشکش کرن” (دان. ۲۷:۷)؛ ب فی ئاواهی خهلاتا وان، ژیانکه بی داوییه کو ئهوی د سردهستیا خومیا سسرزمین ده ل بنی ئاسیمان بدومین.

۴، ۸ بهرپرسیاریا ل همبهری یزدان

ههگهر ئینسان ب ئاوایهکی خوزایی خودیی جانهکی بی مرن بوویا، وی بهاتا مهجور کرن کو ئه ل دهرهکی خودیی قهدهرکه بی داوین به ژی- ئان جهی کو لی ومره خهلات کرن ئان ژی جهی کو لی ومره جهزه کرن. ئەف دده نیشاندان کو هر کس ل همبهری یزدان خودی بهرپرسیاریه. مه دیار کر کو ننجیل دبیزه: بنی ههجوونا نهمیهکه خوزایی، ئینسان ب ئاوایهکی خوزایی دشین ههوانان. ل گهل فی یهکی، دبن سردهستیا یزدان ده ژ بو ههک کسان هیفیا ژیانکه بی داوی تی پیشکش کرن. ئەشکهریه کو وی هر کس کو دژی زندی نهبه. مینا ههوانان ئینسان ژی دژین، دبن مینا ئاخ، خرا دبن و دمرن. دیسا ژی ژ بهر کو وی دادکرن ههبه، وی ههک بینه جهزه کرن و وی ههک ژی ب

ژيانه که بی داوی بیڼه خهلات کرن. دقئ نهم بزاین کو وئ د ناڤا ئینسانا ده هنهک کس بیڼه زندی کرن ژ بو کو ئو د نهنجاما دادکرنئ ده ورن خهلات کرن.

ئهف یهک گریډایی زندیوون و نهنزندیوونا وان و بهرپرسیاریا وانیا ژ بو دادکرنئیه. دادکرنا مه د بنگههئ خوه ده ژ بو بهرسقا مهیا ل همبهری گوتنا یهزدانه. مسیه قئ یهکئ وها تینه زمان: “یهک همیه وئ وان کسین کو من ناپهژرینن دادگهه بکه؛ گوتنا کو من گوت، مینا گوتنایی کو وئ روژا داوی وی دادگهه بکه (ژن. ۱۲:۴۸). بین کو گوتنا مسیه نزانن، فیم نهکره و ب قئ ئاواهی نهوونه خومدیډ دهرهتا پهژراندن ئان ژئ نهپهژراندنا وئ، وئ د دادکرنئ ده نه بهرپرسیار بن: “بین کو بییی ناسکرنا زاگونی (یا یهزدان) گونهه کرنه، وئ بی تونهوونا زاگونی ژئ تونه بین بین کو د ناڤا زاگونی ده (یانی ب زانهوون) گونهه کرنه، وئ ب زاگونی ورن دادگهه کرن” (روم. ۲:۱۲). ب قئ ئاواهیینن کو داخوازین یهزدان نزانن، وئ مینا همیوانان تونه بین بین کو ب زانهوون زاگونا یهزدان بنپئ کرنه وئ ورن دادگهه کرن و ژ بو پیشوازی کرنا قئ دادگههئ وئ ورن زندی کرن.

د چاقئ یهزدان ده، “بی زاگون گونهه نایینه کرن” ؛ “گونهه، بنپئ کرنا زاگونییه (یا یهزدان)” ؛ “ب همیونا زاگونی، گونهه تینه فیم کرن” (روم. ۵:۱۳ ؛ ۱ ژن. ۳:۴ ؛ روم. ۳:۲۰). ومکه کو د گوتنا وی ده ژئ تئ زمان، بییی هایداریا ژ زاگونین یهزدان، ئینسان نایینه گونههبار کرن؛ و ب قئ ئاواهیینن د قئ رهوشئ ده نایینه زندی کرن و دادگهه کرن. ژ بهر قئ یهکئ، بین کو گوتنا یهزدان نزانن، وئ ومکه همیوانان و شینکایی، مری بمینه: “ئینسانئ کو فیم ناکه، دشبه همیوانئ کو تونه دبه” (پس. ۴۹:۲۰). “وئ ئاوانا مینا میهان بهر ب دیاری مرنئ قه ورن ئاژوتن” (پس. ۴۹:۱۴).

تیگهیشتننا گوتننن یهزدان، دهیله کو مروف ل همبهری وی بهرپرسیار به، و ب قئ ئاواهی زندی ببه و ل سهر کورسیئ دادکرنئ و مره دیتن. ب قئ ئاواهی نه ب تمنیین راست و قافتیزبووی، هرکهسئ کو ئو فیم کرنه و ل همبهری یهزدان بهرپرسیارن وئ ورن زندی کرن. ئهف یهک د نفیسین پیروژ ده پر دوباره دبه:

– ژن. ۱۵:۲۲، دده خویا کرن کو زانهوونا گوتنئ، بهرپرسیاریئ ژئ بخوه ره تینه: “نهگهر نهز (نیسا) نههاتباما گهل وان، و من ژ وان ره نهگوتبا، وئ ئو نه خومدی گونهه بوونا: لی بهلئ نها ئو نکارن ژ بهر گونههئ خوه ب تو دهرئ ده (ا.ف. تینیا کیلهکن، قسور) بچن. هر و هاروم. ۱: ۲۰-۲۱ ژئ دیژره، ناسکرنا یهزدان مروقان بی قسور دهیله.

– نهزئ (مسیه) هر کهسئ کو باقئ مه بهیستبه و ژ وی فیر بووبه... روژا داوی راکم (زندی بکم) ” (ژن. ۶:۴۴، ۴۵).

– یهزدان گو ه ناده لقا کسین کو هلموستا وی ناسناکن، لی بهلئ ئو بالا خوه ددیین کو هلموستا وی دزانن، و هیقیا بهرسقهکئ ژ وان دکه (ئاجتس ۱۷:۳۰).

– “کولمیی کو داخوازا مرزایی خوه ناس بکه لی بهلئ خوه ژئ ره ناماده نهکه و داخوازا وی ب جیه نهینه، وئ ب خوارنا گلهک قامچیان و مره جهزه کرن. لی بهلیئ کو ب نهزانی دهرهیین قامچی هق کریه،

وئ چهند قامچيان (ئانگو مری ماینی) ب تهنی بخوه. همری زیده کی بربه وئ همری زیده ژی ژ وان و مره خوهستن؛ نینسان همری زیده نهمانهتی کی بووبن، وئ همری زیده ژ وی و مره خوهستن" (لک. ۱۲: ۴۷، ۴۸) - وئ دهمی چقاسی زیدهتر یهزدان؟.

- "یئ کو بزانبه باشیئ بکه و نهکه، گونههه" (ژامس ۱۷: ۴).
- بهرپرسیاریا نیسرایلیا تایبهتی ل همبهری یهزدان، ژ بهر داخویانیئین پریئن کو یهزدان د دهربارئ خوه ده دانه وان (ئاموس ۳: ۲).
- ژ بهر قئ بهرپرسیاریئ، "ل شوونا کو ریا راست بناسن لئ دیسا ژی ژ فرمانا پپروز فهگرن، ژ بو وان چیتره کو قئ ریئ قمت نهناسن (ژ بو وان کهسین کو ژ ریا یهزدان فهگمریانه)" (۲ پست. ۲: ۲۱). ل سهر قئ مزارئ داخویانیئین دن دکارن د: ژن. ۹: ۴۱؛ ۳: ۱۹؛ ۱ تم. ۱: ۱۳؛ هوس. ۴: ۱۴؛ دت. ۱: ۳۹ ده وهرن دیتن.

تیگهیشتنا یهزدان، مه ل همبهری کورسیئ دادکرنئ دکه خوهدی بهرپرسیاری. د نهمان دهین کو نهگهیشتن قئ زانهبونئ ژ بو دادکرنئ نایینه زندی کرن. نهبونان زانهبونان وان وان دکه مینا "ههوانئ کو تونه دبه" (پس. ۴۹: ۲۰). گلهک دهلیل ههنه، دیار دکن کو وئ همر کهس نهوه زندی کرن:

-پشتی مرنا وان، نهزئ گهلئ نهتهوا بابیلیئیی کهفن "ژ مرنئ رانهکم" ژ بهر کو نهوه دوری زانهبونان یهزدان بوون (ژهر. ۵۱: ۳۹؛ ئس. ۴۳: ۱۷).

-ئیشایا دلئ خوه قهون دکه: "نهی مرزایی مه، یهزدانئ مه (یئ نیسرایل) مرزایی بهری ته سهردهستیا خوه ل سهر مه ناقا کرن (وهک نمونه، فلسئی و بابیلی)... نهوانا مری نه، (وئ جارمهکه دن) نهژین. نهوانا مری نه، رانابن... ژ بو کو هشی وان ب تهقایی تیک بچه". (ئس. ۲۶: ۱۴، ۱۳). ل فر بالا خوه بدن دیار کرنا کو نهوه جارمهکه دن نهیینه زندی کرن: "وئ جارمهکه دن نهژین... وئ ژ مرنئ رانهبن... ژ بو تیکچوونا هشی وان". بهرهقازی قئ یهکن، نیسرایلی ژ بهر تیگهیشتنا یهزدانیا راستین خوهدی دهرفتهئ زندیبونئ بوون: "وئ نینسانئین ته (یین نیسرایلی) بین مری بژین، وئ بهدنا منیا مری ب وان ره رابه سهر خوه" (ئس. ۲۶: ۱۹).

-دهما کو نهه بههسا گهلئ یهزدان نیسرایل دکن نهه دبیژن: د فهگمر مهسیه ده، "وئ گلهکین کو د خاکین سهرزمینئ ده راکهتینه، رابن: ههک ژئ ژ بو ژیانهکه بی داوی، و ههک ژئ ژ بو شهرمزاری و نهفرتهکه بی داوی" (دان. ۱۲: ۲). ب قئ ناواهی وئ "پرانیا" جهویان، لئ نه تهف ده، وهکه گهلئ یهزدانئ هلیژارتی، ژ بهر بهرپرسیاریا خوهیا ل همبهری یهزدان، بیننه زندی کرن. بین کو ژ زانهبونان یهزدانئ خوه بی پار مانه ژی، ژ بو کو گوئنا مرزایی خوه یهزدان نهیدینه وئ بکهفن و تو جارن رانهبن (ئاموس ۸: ۱۴، ۱۲).

نهم فیری فان خالان بوون:

- (۱) زانينا ڳوٺنا يهزدان، مروٺ ل همبيري وي دخه بن بهرپرسياربي.
- (۲) وي ب تهنيين بهرپرسيار بيته زندي ڪرن و داد ڪرن.
- (۳) ب ڦي ناواهي ڪهسين ڪو يهزداني راستهقين نانس، وي مينا هميوانان مري بمين.

واتهيا ڦان نهانجامان دهر بهيڪه دڙوار ل شانازيا نينسان و باوهرين مه بين بچوڪ دخينه. همم د ديروڪي ده و همم ڙي نها، ب مليونان ڪهسين ڪو نه خوهدي زانهبوننا مزگيني نه؛ بين ڪو د نالي ميڙي ده نهخوهشين گرانن و نڪارن بانگين ننجيلي فيم بڪن؛ زاروڪين ڪو بني ناسڪرنا ننجيلي دمرن؛ تهڦاي ڦان ڪهسان دڪهڻ ناڦا رهفينين ڪو نه خوهدي زانهبوننا يهزدانن و ڙ بهر ڦي بهڪي ل همبيري وي نه خوهدي بهرپرسيار وي نه. نهڦ تي واتهيا ڪو وي نهينه زندي ڪرن. نهڦ تشتهڪي چهوتي نينسانيهتي (هومانيزمي) و تهڦاي هسستن مهين خوهزاييه. لي بهلي ديسا ڙي ههگر هم ب دلوقانيهڪه بي هممپا خوه تهسليمي ڳوٺنا يهزدان بڪن، همم بڪارين راستيا ڦي بهڪي بهڙرين. دهرڦهي ريبهريا نفيسين پيروز، ليڪولنهڪه ل سهر راستين ڙيانا نينسان ڙي، مه دگهينه نهانجامين ڪو ل ڙور دهرڪهته هولي و تو هنيئا ڙيانا ڙ بو وان ڪهسان ناده مه.

ليڪولين ڪرنا ڦي هلموستا يهزدان، سوچه و نايي بهخشاندن: "نهئ نينسان تو ڪيبي ڪو تو ل دڙي يهزدان دهر دڪهڻي؟" (روم. ۱۹:۲۰. ف. تينيا ڪيلهڪي.). همم دڪارن بيڙن ڪو هم وي فيم نڪن، لي تو جاران هم نڪارن يهزدان ب بي نهالتهي نان ڙي نه راستي تاونبار بڪن. تاونبار ڪرنا ڪو يهزدان دڪاره بي همزڪرن به نان ڙي خوهدان ڪيماني به؛ شڪلي يهزدانهڪي سهردهستي ههر تشتي، باڦ و نافرينهڪي ڪو نهههڦي ل مروڦين خوه بڪه دهر دڪه هولي. نفيسا ل سهر وهنابوننا دهرگوشا مهليڪ داود، ب فيديه. ۲ سام. ۱۵:۱۲-۲۴ دده خويا ڪرن ڪو داود هينا دهما ڪو ل ڙيانا بو چقاس دوا ڙ زاروڪا خوه ره دڪرن، لي بهلي وي راستيا مرن ب دلفره هي پهڙراند: "دهما ڪو زاروڪ ساخ بوو من روڙي گرت و نهز گريام، من نهڦ ڳوت: ڪي دڪاره بيڙه ڪو وي يهزدان د دهرباري ڙيانا ڦي زاروڪي ده دلوقان به؟ لي نها نهو مر، ما نهڙي ڙ بو چ روڙين بگرم؟ ما نهڙ دڪارم وي جارمهڪه دن فهگهريئم؟ ... نهو جارمهڪه دن ل من فهناگهه"".

د ڦي رهوشي ده داود ل بهر ڙنا خوه دگهريا و نارامي ددا وي و بهڪسر بوو خوهدي زاروڪهڪي دن.

د نهانجام ده، مروٺ دڪاره بيڙه ڪو گهلهڪ ڪهس، ل بهرامبيري راستيا هلگرتنا بهرپرسياربي و داد ڪرن ڙي، ناخوازن بين خوهدي ناگهارين زيهه. لي بهلي ڪهسين وها، ڙ بهر زانهبوننا خوهيا د دهرباري ڳوٺنا يهزدان ده، دزانن ڪو يهزدان ل سهر ڙيانا وان دخهته ڙ بو بڪاربه تيكليهڪه راست ل سهر خوه پيشڪيشي وان بڪه.

دبه ڪو نهڦ ڪهسانا ڙخوه همتا رادهيڪي ل همبيري يهزدان خوهدي بهرپرسيار بي. لازمه نهڦ بهڪ بيير نائين: "يهزدان همزڪرنه" ؛ نهو، "ناخوازه ڪهس تيك بجه"، و "وي لاوي خوهي تنها پيشڪيشي مه ڪر، ڙ بو ڪوبين خوهدان باوهري تيك نهچن و همتا همتا بڙين (۱ ڙن. ۸:۴ ؛ ۲ پمت. ۹:۳ ؛ ڙن. ۱۶:۳). يهزدان دخوازه هم دين سهردهستي وي ده بن.

شانازی و دهرفتهکه وها، مروّف دخه بن بهرپرسیاریی ژى. لى بهلى دیسا ژى ئهو ژ بو مه نه زورن. ههگهر ئهم ژ یهزدان همز بکن، نهمی بزائبن کو سوزا و بیا رزگاریی، نه خه لاتهکه و هایه کو ژ بو ههک خهباتان تی پیشکیش کرن. ئهو خوهدی داخوایهکه مهزنه ژ بو کو هر تشتی ژ بو زاروکین خوه بکه. بین کو رومهتا کهسایهتا و بیا بهرز بگرن، وئ یهزدان ژ یانهکه بی داوین پیشکیشی وان بکه و ژ بو قی ئهو خوهدی همزکرنهکه مهزنه.

دهما کو ئهم ب ریا گوتتا وی، بانگا یهزدانیا ژ بو خوه دبهیزن و دهست ب پهژراندنا وئ دکن، دهما کو ئهم د ناڤا کومهکه مهزن ده دمهشن، ئهم دزانن کو یهزدان ناخوازه ئهم د پیکانینا بهرپرسیاریا خوه ده ب سهر نهکهن. ئهو ب بالکیشیهکه مهزن تهماشهیا بهرسفا مهیا ژ بو همزکرنه خوه دکه. ئهو چاقی تژی همزکرنه نه دوری مهیه. ئهم نکارن داخوایین بهدنا خوهیین دوری بهرپرسیاریا ل همبهری یهزدان، تیخن پینشیا زانهوونا خوه. ل شوونا قی بهکی ئهم دکارن کیفخوش بن کو ئهم خوهدی نیزیکوونهکه تایهت ن ژ بو یهزدان و ئهم باوهریا خوه ب مهزنبوونا همزکرنه وی بینن. دقئ ئهم د دهرباری یهزدان ده ل ریین ناگاهداریین زیدمتر بگهرن. ژ بو ئهم بکاربن یهزدان ب ناوایهکی راستر ژ خوه ره نمونه بگرن، دقئ همزکرن و داخوایا تیگهپشتنا ههلوهستا وی، جهی ترسا مهیا ل همبهری پیروزیای وی بگره.

٤,٩ دۆژه

ههتا نها ب گرانی نهرینهکه وها د دهرباری دۆژهی ده ههیه کو دبیزن، ئهو ژ بو 'جانین بی مرن' بین خهراب، پشتی مرنی جهی جهزه کرنیه، و ژ بو بین کو نایینه داد کرن جهی ئیشکهنجیه. باوهریا مه ئهو کو ننجیل دۆژهی وهکه گورئ دده داناسین کو پشتی مرنی تهقایی ئینسانان ل ور کوم دبن. د زمانی ئبرانی ده 'دۆژه' ب رهنگی 'شمو' تی وهرگهراندن و تی واتهیا 'جههکی گرتی'.

'دۆژه' (د میتولوژیا یونانی ده دیاری مریانی بن ئهرد، هادهس، ننگ. هه'ل)، قهرسیونهکه شهولیه کو ئهم ل فر گوتتی باش وهرناگهرینن و ناخوینن.

وهک نمونه، دهما کو د ئنگلیزی ده گوتتا 'ههلمهت' تی گوتن، مروّف فیم دکه کو دخوازه ببیژه هه'ل- مهت، یانی پاراستنهک ژ بو سهری. د ننجیلی ده ئهف 'جهی گرتی' نان ژى 'دۆژه' گور بخوهیه. گهلهک نمونه د ننجیلی ده ههنه کو گوتتا شهولیا ئهسلی، وهکه 'گور' هاتیه وهرگهراندن. براستی ژى ههک وهرگهرین ننجیلین مودرن، ههها ههها گوتتا 'دۆژه' قهت بکار نایین، و وئ وهکه 'گور' وهردگهرینن. نهمی ل ژیر چهند نمونهیین قی راستی بدن ژ بو کو تیگهپشتنا دۆژههیا وهکه جهی ئیشکهنجی د سهری کهسی ده نهمینه:

- "بهرايين خهراب... د گورئ ده (شمو) بیدهنگ بن" (پس. ١٧:٣١) - وئ ئهوانا ب ئیشهکه مهزن نهقیرن.

- "وئ یهزدان جانی من ژ دهستی گورئ (شمو) خهلاس بکه" (پس. ١٥:٤٩) - یانی وئ جان یان ژى بهدنا داود،

ژ گورئ یان ژى دۆژههی زندی بیه.

ههگەر کو دۆژهه جهی جهزه کرنا کهستین خهرا ب به، وئ دهمی نابه کو کهسهکی باش بچه دۆژههی (دیاری مریان) و جارمهکه دن ژ ور دهرکهفه. هوس. ۱۳:۱۴ قئ راستیی تینه زمان: "ئزئ ب فدیئ وان (گهلئ یهزدان) ژ دهستی گوری (شەول) دهرخیم؛ ئەزئ وان ژ مرنئ خهلاس کم". ۱ جۆر. ۱۵:۵۵، ژئ یو قئ دبه تینی و ل سهر قهژینا دهما هاتنا مهسیه تی پیکانین. ب ههمان شیوهی، د دهما قهژینا دوومین ده ژئ (ل مزار ۵، ۵ بنهه)، "مرن و دیاری مرنئ (هادهس، دۆژهه) مریین ل جهم خوه تهسلیم کرن" (رهف. ۲۰:۱۳). بالا خوه بدن نیزیکیا د نایهرا مرن، یانی گۆر و دۆژههی ده (ل پس. ۶:۵ بنهه).

گوتنن هانناین د ۱ سام. ۲:۶ ده ژئ پر قهکری نه: "یهزدان دکۆژه و زندی دکه (ب ریا قهژینی): دادخینه دیاری مرنئ (گۆر، شهول) و دهردخه".

ل گۆرا کو 'دۆژهه' گۆره، مروف دکاره هئی بکه کوبین راست ب ریا قهژینی ژ وئ وهرن رزگار کرن. ب قئ سهدهمی گنگازه کو مروف بچه دیاری مریان، دۆژههی و پشتره ب ریا قهژینی ژ ور دهرکهفه. د نمونیا نیسایا بهرزبلند ده، "کو جائئ وی نه چوو دیاری مریان و نه ژئ بهدنا وی خهرا بوون دیت" (ناجتس ۲:۳۱)؛ ژ بهر کو نه هاته زندی کرن. بالا خوه بدن نیزیکیا د نایهرا جان، گمود و بهدنا مهسیه ده. داخویانیا کو دبیزه، بهدنا وی "ل دیاری مریان (ل دۆژههی) نههات هشتن" دخوازه وان ههر سی روژین کو بهدنا وی د گوری ده بوو بینه زمان. چوونا نیسایا دیاری مریان (دۆژههی) دده نیشاندان کو نه دهر نه ب تهنئ جهی خهرا بابه.

ههم کهستین باش و ههم ژیبین نهباش، وئ بچن 'دۆژههی' نانگو گوری. ب قئ سهدهمی نیسا، "گۆرا خوه ل گهل خهرا بان چیکر" (ئس. ۵۳:۹). هههک نمونهیین دن ژئ هههه دیار دکن کو کهستین باش دچن دۆژههی نانگو گوری. یاکوب ژ لاوی خوه یوسف ره، "ب گرنا شینی گوتیه کو نهی داکهفه ژیری، دیاری مریان (دۆژههی)...". (گهن. ۳۷:۳۵).

یهک ژ زاگوتنن یهزدان ژئ نهوه کو جهزایی گونههکاری، مرنه (رۆم. ۶:۲۳؛ ۸:۱۳؛ ژامس ۱:۱۵). مه بهری قئ دابوو خویاکرن کو مرن بیربوریهکه. گونههکاری نه ب نیشکههجهیهکه بی داوی، لی بهلی ب تونهبوونی ب نهجام دبه (مت. ۲۱:۴۱؛ ۲۲:۷؛ مک. ۹:۱۲؛ ژامس ۴:۱۲)؛ و مهکه تونه کرنا نیشانانیا د توفانی ده (لک. ۱۷:۲۷، ۲۹) و مهکه نیسرایلییین کو ل چولئ مرن (۱ جۆر. ۱۰:۱۰). د فان ههر دو رهوشان ده ژیبین گونههکار، بیبی کشاندنا نیشکهجه و نهزیمتهکه مهن، ب تهفایی مرن (داویا وان هات). ژ بهر قئ یهکی نه گنگازه کوبین خهرا ب نیشکهجه و نهزیمتهکه بی داوی بینه جهزا کرن.

مه دیت کو ههگەر هایا مه ژ گوتنا وی تونه به، یهزدان گونههین مه نانقسینه (رۆم. ۵:۱۳). بیزن وها وئ مری بهمین. بیزن کو داخوایین یهزدان ناسبکن وئ د دهما هاتنا مهسیه ده وهرن زندیکرن و وئ بینه دادکرن. ههگەر خهرا ب بن، وئ جهزایی وان مرن (بی داوی) به؛ ژ بهر کو نهف هوکمئ گونههکاری بییه. پشتی کو نهو بینه بهر کورسیا مهسیهیا دادکرنئ، وئ بینه جهزهکرن و وئ جارمهکدن ژ بو ههتا ههتایی بمرن. وئ نهف ببه "مرنا دوومین" یا کو د رهف. ۲:۱۱؛ ۲۰:۶ ده

بههسا وئ دبه. وئ ئەف كهسانا بين خوديئ مرنهكه بيربۆري. وئ ئەف د هاتنا ئيسايا دوومين ده وهرن زنديكرن و دادكرن و وكه مرنا خوهيا يهكه مين ب مرنهكه دوومين بينه جزمكرن. وئ ئەف ههتا ههتايئ بدؤمينه.

ژ بهر قئ يهكئ جزمكرنا گونههكاريئ، نابه داويا مرنئ، ئەف بئ داوي يه. مري ماين، جزمهيهكي بئ داويه. د ننجيلئ ده، نمونهيهكه قئ يهكي د، دت. ۴: ۱۱ ده تي ديتن. ئەف يهك تينه زمان كو يهزدان، ئارتيشا فير ئهون د دهريايا سۆر ده تيك بر و خسته رهوشهكه كو نكار به جار كه دن ئيسرايلئ ئاجز بكه: "وي ئاقا دهريايا سۆر ب سهر وان ده قالا كر... يهزدان ئەف ههتا ئيرو تونه كر."

د دهورانا ئاهيدا كهفن ده ژي باومرهدان فيم كرن كو فهژين ههيه و وئ د وئ روژئ ده خهرايين بهرپرسيار جار كه دن ل گورئ فهگهرن. ۳۲، ۳۰: ۲۱ پر فهكرييه: "وي خهرا ب... روژا خهزبيئ دهرخين هولي (نانگو زندي بكن) ... لي بلي ئهوي (پشتره) وي جار كه دن بين گورئ." د داخويانيهكه ل سهر هاتنا ئيسا ده تي گوتن كو ويئين خهرا ب، روژا برياري ل هزورا وي، بينه شووركرن (لك. ۲۷: ۱۹). ئەف بهرهقاژي قئ يهكنيه كو دبئزه، ويئين خهرا ب ههتا ههتايئ ل سهر هشي خوه ئيشكهنجئ ببينن. چ دبه بهرا بيه، وئ ئەف رهنكي جزمكرنئ ههكي دوري ئاقلان به- ژ بو تشتين كو د ۷۰ سالي ده (د تهفايئ تمههنهكي ده) هاتنه كر، ئيشكهنجيهكه بي داوي. يهزدان ب جزمكرنا خهرا بان كيفخوش نابه و ژ بهر قئ يهكئ تي هيفي كر، كو ئەف وان ههتا ههتايئ جزمكري نههيله (ئهزه. ۳۲، ۲۳: ۱۸؛ ۳۳: ۱۱؛ ۳: ۹). ۲ پت. (۳: ۹).

خريستيانيا ژ ري دهركهتي، گهلهك جارن دوژههئ ب رامانا ئاگر و ئيشكهنجئ ره دكه يهك. ئەف داخوياني بهرهقاژي داخويانيا ننجيليا د دهبارئ دوژههئ دهيه. گوتنا كو دبئزه، "وكه ميهئن كو خستبن گورئ (دوژههئ) وئ مرن وان بچيرينه" (پس. ۱۴: ۴۹) دده خوياكرن كو گور جههكي ب ئاراميئ ژبيركرنييه. جان نان ژي بهدنا مهسيه سي روژان د دوژههئ ده ما و خهرا نهبوو (ئاجتس ۳۱: ۲). ههگهر دوژهه جهئ ئاگر بوويا ئەف يهك چينهديوو. ئهزه. ۲۶: ۳۲-۳۰ دده زانين كو لههنگين ب هيزبين نهتمومين دهردور، د گورين خوه ده د ئاقا ئاراميئ ده راکهتينه: "كهسايتين ب هيزبين كو د (شهر ده) هلهوشيانه... بين كو تهفي چهكين وانين شهر داخسته دياري مريان (دوژههئ)، شوورين وان دبن سهرين وان ده نه و راکهتينه... وئ ئەف تهفبين كو دادكهفن چالي راکهفن". ئەف يهك، ئادمتا بناخكرنا شهرقانايا تهفي چهكين وان و خستنا شووريا بن سهرئ وان تينه زمان. لي بلي ديسا ژي ئەف داناسينهكه دوژههئ -گورئ-يه. ئەف كهسايتين ب هيزبين كو ل دوژههئ (نانگو د گورا خوه ده) راکهتينه، داخويانيا كو دوژهه جهئ ئاگره پشتگري ناك. تشتين فزيكي ژي دچن 'دوژههئ'، (ميناك، شوور). ئەف دده نيشاندان كو دوژهه نه جهئ ئيشكهنجيهكه گيانيه. ژ بهر قئ يهكئ پهتروس ژ يهكي خهرا ب ره وها گوتيه: "بهرا پهرمين ته ژي ب ته ره تونه بين" (ئاجتس ۸: ۲۰).

تهجروبهيا يونس ژي ب قئ يهكئ ره د ئاقا ناكوكيئ دهيه. دهما كو يونس ژ ئاليئ ماسيهكي مهن قه ب ساخي هاته داقورتاندن، "يونس ژ زكي ماسي دوا ژ مرزايي خوه يهزدان ره كر و گوت كو 'من گازي يهزدان كر'... من ژ زكي دياري مريان ههوارا خوه گهان ده وي" (ژونا ه ۲، ۱: ۲). 'زكي دياري مريان' ويئ بالينا وكه ههفه. زكي بالينا 'جههكي گرتي بوو' كو بخوه گوتنا شهوله و وكه 'دوژهه' تي وهرگراندن. خويابه كو ئەف نه جهئ ئاگر بوو و دهما كو بالينا ئەف ژ ئاقا خوه ئاقيت

یونس 'ژ ناکا دؤڑهه' دمرکته دهرقه. ئەف دستنیشانیا قەزینا مەسیهیا ژ 'دؤڑهه' (گۆری) ژى دکه - بنهره. مت. ۱۲:۴۰.

ناگرئ تەمسیلی

ئنجیل گەلەك جاران بەهسا ناگرئ بى داوى دکه ژ بو کو هیرسا یەزدانیا ل دژی گونەه بینه زمان. (باژاری) سوډوم ب 'ناگرئ بى داوى' هاته جەزه کرن (ژوده ۷.۱)، ناگۆ ژ بەر خەرابوونا شینیی وی ئەو هاته تونه کرن. خەرمەیین قى باژاری دین ناڤا دەر یایا مری (ئوردون) دە مانە. گۆتتا 'ناگرئ بى داوى' وەكە کو تى دیتن نایى واتەیا کو تشتەك هەر دايم د ناڤا ناگر دە بە. هەر وها ژ بەر گونەهكاريا ئيسرايل، قودس ب ناگرئ بى داويی هیرسا یەزدان هات تەهدیت کرن: "وئ دەمى ئەزى ناگر مکی ل دەقى دەر یین وئ قیخیم و ئەوئ سەر یین قودسى داقورتینه و ئەو قەنامره" (ژەر. ۱۷:۲۷). یەزدان نەخووستیه کو ئەم قى داخوینیا د دەر بارى قودسى دە وەكە کو تى گۆتن بخوینن. وەك تى زانین كەهانەت ل سەر تینه کرن کو وئ قودس بپايتەختا سەردەستیا یەزدانیا پیشەرۆژى (ئس. ۲:۲-۴؛ پس. ۴۸:۲). خانین مەزنیین قودسى شەوتین و بوونە خوولى (۲ کنگس ۲۵:۹) لى ئەو ناگر هەتا هەتایى قیخستى نەما.

ب هەمان شیوهی یەزدان وەلاتى ئەدۆم'ئ ژى ب ناگر جەزه کر؛ وها کو ئەو، "نە ب شەف و نە ژى ب روژ قەنەمره. وئ دومانا وی ناگرى هەتا هەتایى دەرکەفه: وئ ئەو ژ نەفشەکی تا نەفشی دن رووت بمینە... وئ کوند و قەلارەشک لى روون... وئ د سەر یین وئ دە ستى هیشین بین" (ئس. ۹:۳۴-۱۵). ل دیاری ئەدۆم'ئیی ویرانبووی، هەیان و شینکایی هەیه. ئەف ژى تى واتەیا کو گۆتتا ناگرئ بى داوى، ژ واتەیا وینا فەر هەنگى بیهتر، ب واتەیا هیرسا یەزدان هاتیه زمان.

د زمانى ئیرانى و یونانى دە گۆتتا 'هەتا هەتایى' تى واتەیا 'ب سەدسالان'. هەك جاران ئەف بى داويی ژى تینه زمان. میناک، سەدسال سەردەستیا یەزدان. لى بەلى ئەف هەر دەمى نە وهايه. ئەز. ۱۵، ۱۴، ۳۲ میناکەكە باشه ژ بو قى مژاری: "وئ برج و کەلهه هەتا هەتایى (ب سەدسالان) ب هیز بین... هەتا کو گیان ب سەر مە دە برژه". ئەف ژى واتەیهكە دنیا بیداویتیا د 'ناگرئ بى داوى' دەیه.

هیرسا یەزدانیا ل دژی گونەهكاريا قودس و ئيسرايلى دشبین ناگر: "ئەزى هیرس و نفرینا خوہ برژینم سەر قى دەقەرئ (قودس)... ئەوئ قیکەفه و نکاره وەرە تەمراندن" (ژەر. ۷:۲۰؛ میناکین دن د لام. ۴:۱۱ و ۲ کنگس ۱۷:۲۲ دە نە).

د دەما قەگەرا مەسیه دە وئ یەزدان د دەر بارى گونەهكاران دە بریاری بە. ناگر ب قى بریاری قە ژى تى گریدان: "ژ بەر کو قایه ئەو روژ تى و وئ وەكە فرنى بشەوتە. و وئ تەقایی کەسین کوبار، و بین کو تشتین نە باش کرنه، بین کا و روژا کو تى وئ وان بشەوتینه (مال. ۴:۱). دارمک ژ کایی یان ژى بەدنا ئینسان دەما کو ناگر پینکەفه دبه خوولى. نە گەنگازە کو ماددەیهک و ب تاییەتى ژى بەدنا ئینسان هەتا هەتایى بژی. ژ بەر قى یەکی، گۆتتا 'ناگرئ بى داوى' نایى واتەیا ئیشکەنجیهکە بى داوى. هەگەر تشتەکی کو بشەوتە تونەبه، ناگر نکاره هەتا هەتایى بدۆمه. 'دقی هون بالا خوہ بدنئ کو

‘دوژهه’ تى واتهيا ئاقتينا ئاڧ گولا ئاگر (رهف. ۱۴: ۲۰). ئەف دده نيشاندان كو دوژهه نه ‘گولا ئاگر ه’ لى بهلى تونهبونه. د ناوايى سەمبۆليكيى پرتوكا ئيلهامدان’ئ ده ژ مه ره تى گۆتن كو وئ ديارى مريان ب تهفايى وەرە تونه كرن. ژ بهر كو وئ پشتى ميلهنيومى ئىدى مرن نهمينه.

گهههنا

د ئاهيدا نوو ده، دو گۆتتین كو ومكه ‘دوژهه’ (ئان ژى ديارى مريان) تینه وەرگهراندن ههنه. مه بهرى گۆتتوو كو ‘هادس’ تى واتهيا شهولا ئبرانى. ‘گهههنا’ ئاڧى زبالههيكى ل دهرقهى قودسى بوو. تهفايى زبالا كو ژ باژار دهات، ل ور دهاته شهوتاندن. زبالههين ب قى ئاواهى، د روژا مه ده ل گهلهك وهلاتين كو بهر ب پيشهچوونى فه دچن تینه ديتن (ميناك، ‘چيايى ب دومان’ يى ل دهرقهى مانىلا فيليبپان). ومكه ئاڧهكى تاييهتى،-- ئانگو ومكى ئاڧى جههكيهف گۆتن دڧى ومكه ‘دوژهه’ هوه وەرگهراندن، لى بهلى ئمو ومكه ئەسلى خوه ‘گهههنا’ بمينه. ‘گهههنا’ د زمانى ئارامى ده وەرگهرا فان گۆتتین ئبرانيه: گههبن (گهى) هئوم (نهوالا هئومى). ئەف ل كيلهكا قودسنيه (ژوش. ۸: ۱۵)، و د دهما مهسيه ده زبالهيا باژير بوو. بهدنهين كهسین خهراب، همر دهمى د ئاڧا ئاگرى وئ زبالى ده دشهوتين. ژ بهر قى يهكى گهههنا بوو سەمبۆلا تونه كرن و تتيك برنى.

ديسا هاتيه ديتن كو ئمو كەس ههتا ههتايى د ئاڧا وئ زبالى ده نهشهوتينه، ژ بهر كو پشتى دهمهكى بهدنهين وان بوونر خولهى. د روژا براياري ده “يەزدانى مه ئاگرهكى ب شهواته” (هەب. ۲۹: ۱۲)؛ وئ ئاگرى هيرسا وييا ل ههمبەرى گونههكاريى نههيله كو ئمو ژيانا خوه د ئاڧا ئاگر ده بدومين، وئ وان تونه بكه. دهما كو گهلى يەزدان، ئيسرايل د دهستى بابيليان ده بوو، يانى د دهما هوكمين يەزدانين د دهربارى ئيسرايلى ده، گهههنا تزي بهدنهين كهسین گونههكاريين د ئاڧا گهلى يەزدان ده بوو (ژمر. ۳۳، ۳۲: ۷). مرزايى مه ئيسا، ژ بو بكارانينا گۆتتا ‘گهههنا’ تهفايى فان فكرين ئاهيدا كهفن ب هوستايى ئانينه گهل ههف. وى گهلهك جاران گۆتیه، كو د دهما فهگهرا وى ده، يين كو ل سەر كورسيا دادكرنى وهرن رهد كرن، وئ بچن گهههنا (ئانگو دوژههئى)، و وئ د ئاڧا ئاگرهكى دايم ده بيى كو كورمىن وان بمرن بمين (مك. ۴۴، ۴۳: ۹). گهههنا، ل سەر تونهكرن و تارووماركرنا بهدنهئى ژ فكرا جهويان هاتيه دهرخستن. ئەم دبينن كو گۆتتا ئاگرى بى داوى ژى، تى واتهيا هيرس و نفرينا يەزدانیا ل ههمبەرى گونههكاران و ب ریا مرنى تونهكرنا وانیا بى داوى.

گۆتتا كو ديژهه: “ل ور كورم نامرن” تى واتهيا تونهبوونى- نه گهنگازه كو -كورمىن بهدنهخورين د ئاخى ده- همرن. ئەف راستيهكه كو، گهههنا د ئاڧا گهلى يەزدان ده جهى جهزهكرنا خهرايان بوو. ژ بهر قى يهكى ئەف ئاوايى گهههنا پشترن ژ ئاليى مهسيه فه ژى تى بكارانين.

مژار ۴: پرس

۱. پشتى مرنى چ دبه؟

- (ب) ئهم ژ بيرا خوه دچن
- (ج) همتا كو بريار تى دابين، جان ل هنك دهقران تى قشارتن
- (د) جانين خراب دچن دوژ هى و جانين باش دچن بهوشتى

۲. جان چيه؟

- (ا) بهشكى هبوونا مهيه و نهمره
- (ب) گوتنهكه كو تى واتهيا 'بهدهن، كهمس، تهبا'
- (ج) همواتهيا گيانه
- (د) ئهو تشتهكه كو پشتى مرنى ئان دچه دوژ هى ئان ژى دچه بهوشتى.

۳. گيانى ئينسان چيه؟

- (ا) بهلى
- (ب) نا

۴. دوژ هه چيه؟

- (ا) جهى كهمين بى تاقته
- (ب) همبىز كرنا زورين قى ژيانتيه
- (ج) گور

۵ سردهستییا یهزدان

۵,۱ داناسینا سردهستی

د خباتا خومیا بوری ده مه دا خویا کرن کو یهزدان دخوازه، د دهما فهگرا مهسیه ده، نهبدین خومیی باوهرمهند ب ژیانهکه بی داوی خهلات بکه. وی نهف ژیانای بی داوی ل سردهمینی وهره بورانندن. د تهفایی سوزین یهزدان بین ل سر فی مزارئ ده، تو جارن نههاتیه گوتن کو وی باوهرمهند دهرکهفن ناسیمان. "مزگینا سردهستییا یهزدان (پهمین باش)" (مت. ۲۳:۴)، ومکه سوزین یهزدانین د دهربارئ ژیانای بی داوی، یا ل سردهمینی ده ژ بو ئبراهیم هاتن راگهاندن (گال. ۳:۸). ژ بهر فی یهکی 'سردهستییا یهزدان' پشٹی هاتنا مهسیه، دهما پیکهاتنا سوزان بخومیه. یهزدان نها ژ ی هاکمی ب تنهفایی تهفایی گهردونییه، لی بهلی وی بریفهبرنا دنیایی ویا ژیانای کهسانی ب دهستی ئینسان فه بهردایه. ژ بهر فی یهکی، دنیا ب سردهستییا کهسان تی بریفهبرن (دان. ۴:۱۷).

دهما کو مهسیه فهگره، "وی سردهستیین فی دنیایی بین سردهستیین مرزایی مه یهزدان و مهسیه وی؛ وی ئو همتا همتا سردهست به" (رهف. ۱۱:۱۵). ب فی سدهمی وی داخوایین یهزدان ب تهفایی ل سردهمینی پیک وهرن. ئیسا وها فهرمانی دده مه کو ئم دوا بکن: "سردهستییا وه تی، (کو ئو) وی ل سردهمینی به؛ ومکه کو نهال بهوشتییه" (مت. ۱۰:۶). ژ بهر فی یهکی گوتنا 'سردهستییا یهزدان' وهایه کو دکاره جهی خوه ب گوتنا 'سردهستییا ناسیمان' ره بگو ههره (مت. ۱۱:۱۳ کرش. مک. ۴:۱۱). ئم بالا خوه بدنی کو مه تو جاری ل سر 'سردهستییا ناسیمان' تشتهک نهخونهدی. ئو پشٹی هاتنا مهسیه ل سردهمینی وهره نافاکرن. سردهستییا کو ل سردهمینی وهره نافا کرن بخوه ژ ی یا ناسیمان مه لایکهت په رستهئی ژ بو تهفایی داخوایین یهزدان دکن (پس. ۱۹:۱۰۳-۲۱). دهما کو دنیا بیه جهکی کو ب تنی کهستین "مینا مه لایکهتان" لی دمینن (لک. ۲۰:۳۶) وی فیجاری ههرکس په رستهئی سردهستییا یهزدانیا پیشهروژئ بکه.

د فهگرا مهسیه ده کهنتا بن سردهستییا یهزدان نهنجاما خباتا مهیا خریستیانییا فی ژیانیه (مت. ۲۵:۳۴؛ ناجتس ۲۲:۱۴). تیگهیشتنا فی یهکی پر گرینگه. د بهلافوکا فیلیپوس ده مهسیه ب فی ناواهی تی داناسین: "تشتین د دهربارئ ناقی مهسیه ئیسا و سردهستییا یهزدان ده" (ناجتس ۱۲، ۵:۸). گرانیا بهلافوکا پافلوس ئو بوو کو، ناوایی سردهستییا یهزدان بهش ب بهش بینه بیرا مه (ناجتس ۸:۱۹؛ ۲۵:۲۰؛ ۲۸:۲۳، ۳۱). ژ بهر کو نهف مزار بهشکی گرینگ ژ مزگینی ژ ی تینه هولی، تیگهیشتنا وی ژ بو مه خوهدی گرینگهکه تاییهتییه.

"دقی ئم ب زه همتی تیکهفن بن سردهستییا یهزدان" (ناجتس ۲۲:۴). ل داویا فی تونه لا ژیان، روهای ههیه؛ و ژ بهر فی یهکی نهف هیزا پیکانینا پیوستیین خریستیانیی دده مه. مهلیکی بابیلی نهوکادنهتسار، خوهست پیشهروژا ژیانای ناس بکه (بهره. دان. ۲). پیکرهکی مهن کو ژ گلهک مهتالین جودا هاتبوو چیکرن دانه وی. دانیال گوت کو سهری زیر تهسیلا مهلیکی بابیلییه (دان. ۲:۳۸). پشتره ل ههریما نیزیکی ئیسرایلی، گلهک مهلیکی ههبوون کو د نهنجاما ههک رهوشین دیار ده، داوی ل مهلیکیا وان هاتبوو: "ومهکه کو ههک تلینن لنگین وی ژ هسن و بین دن ژ ی ژ رتامی نه، وی مهلیکی ههکی ب هیز و ههکی ژ ی بی هیز به" (دان. ۲:۴۲).

ل دنیایی گلهک وه لاتین ب هیز و بی هیز ههه. وئ دهمن دانیاال که فرمکی بچووک دیت کو، ل لنگین پیکر دکهفه و زیانی ددی ده؛ و کهفر مینا چپایهکی مهزن بوو و دنیا داگرت (دان. ۲:۳۴، ۳۵). وی کهفری ته مسیلا نیسا کر (مت. ۲۱:۴۲؛ ئاجتس ۱۱:۴؛ ئهپه. ۲:۲۰؛ ۱ پمت. ۲:۴، ۸). چپایی کو وی ل تهفایی سهرزمینی ئافاکریه، ته مسیلا سهردهستیا یهزدان دکه کو وئ پشتی هانتا وی ئافا ببه و ههتا ههتایی بدومه. ئهف که هانته بخوه دهلیلی وئیه کو وئ سهردهستی نه ل ئاسیمان، لی بهلی ل سهرزمینی وهره ئافا کرن.

سهردهستیا کو وئ پشتی هانتا مهسیه ئافا ببه، مزارا بنگه هینیا گوتارین ل پئش مهیه ژی. پافلوس بههسا “دادکرنا مری و زندین دبن مهلیکییا نیسا ده” (۲ تم. ۴:۱) دکه. میکا ۱:۴، ل سهر فکری دانیاال رادوسته کو ئه سهردهستیا یهزدان مینا چپایهکی مهزن شیروئه دکه: “وئ د روژین داوی ده دیار ببه کو وئ چپایی مالا یهزدان وهره ب هیز کرن”؛ پشتره ژی داناسینا فی سهردهستیا ل سهرزمینی تی کرن (مج. ۱: ۴-۴). وئ یهزدان تهختی داودی ل قودسی بده نیسا: “وئ ئه ههتا ههتایی سهردهستی بکه، داویا سهردهستیا وی نینه” (لک. ۱: ۳۳، ۳۲). دفی کو دهمکه دیار ژ بو دهستی کرنا فی سهردهستیا ل سهر تهختی داود ههبه. ئه ژی دهما فهگرا مهسیه. گوتنا کو دبیژه “داویا سهردهستیا وی نینه” ههکی گریدایی دان. ۱۱:۴۴: “یهزدانی ئاسیمان تو جار ان تونه نابه وئ سهردهستی ئافا بکه؛ ئه ژ نژادین دن ره نایی هشتن” رهف. ۱۱:۱۵ ژی ب ههمان گوتنان داناسینا فهگرا مهسیه دکه: “سهردهستیا فی دنیایی دبه سهردهستیا یهزدانی مه و مهسیه وی؛ و ئهوی ههتا ههتایی سهردهست به”. دیسا دفی دهمکه دیار ژ بو سهردهستیا مهسیهیا ل سهرزمینی ههبه، ئهف ژی دهما فهگرا وئیه.

۵,۲ هینا سهردهستی نه هاتیه ئافاکرن

نهرینهکه به لافوبویی ههیه کو دبیژه سهردهستیا یهزدانیا کو ژ — کوماباومر مهندان پیک تی، نها ههیه. ههر چقاسی داخوازا رزگار کرنا باومر مهندان و چه گرنا و انیا د سهردهستی ده، هئیهکه مهزن به ژی، دهما ئهه بدن بهر چاچی خوه کو هینا مهسیه ژ بو ئافاکرن فی سهردهستی نه هاتیه، ئهمن ببینن کو ئهه نها نه د دهما سهردهستی ده نه.

د نهجاما خهباتا مهیا ههتا نها ده، دفی هاتیه فیمکرن کو “خوین و گوشت نکارن سهردهستیا یهزدان وهکه میرات وهرگرن” (۱ جور. ۱۵:۵۰). قافتیزبوون مه دکه میراتخوری سوزین کو ژ ئیراهیم ره هاتنه دابین (مت. ۴:۲۳؛ گال. ۳:۸، ۲۷-۲۹). ئهه “وهکه ههزکرین وی میراتخوری سوزین کو ژ مه ره هاتنه دابینن” (ژامس ۵:۲). ژ بهر فی یهکی وئ پیکهاتنا میراتومر گرنا فان سوزان ژی پشتی هانتا مهسیه به (مت. ۲۵:۳۴؛ ۱ جور. ۶:۹، ۱۰؛ ۱۵:۵۰؛ گال. ۵:۲۱؛ ئهپه. ۵:۵). بکارانینا راستینیا گوتنا میراتی پئشروژئی، دده نیشانان کو باومر مهندن نها هینا نهبوونه خوهدی سهردهستی.

ژ بو راستکرنا گوتنا کهسین کو دخوازن سهردهستی یهکسر پیک وهره نیسا تشتهکی وها گوتیه: “یهکی ب ئهسل، ژ بو کو مهلیکیهکی ژ خوه ره پهیدا بکه و فهگره چوویه وه لاتهکی دور. بهری کو بچه ههک بهرپر سیاری ل کولهیین خوه به لاف کریه. دهما کو ئهه وکه مهلیک فهگراییه، گازی تهفایی کولهیین خوه کریه و ئهه مههکهمه کر نه” (لک. ۱۹: ۱۱-۲۷).

ئەف كەسى ب ئەسل، تەمسىلا ئىسا دكە كو ئەو چوويه وه لاتى دورىن ئاسيمان و وئ رۇژا برىارى تەقى سەردەستىي فەگەرە. ژ بەر قى يەكى كۆله بى مرزايى خوه نكارن بىن خوه دىيى سەردەستىي. داخويانىن ل ژىر، دەلىلى قى يەكى نه:

– ئىسا ئەف يەك ب ئاويەكى فەكرى ديار كرىه: “سەردەستىا من نه ژ قى دنيايى (سەدسالى) يە” (ژن. ۱۸:۳۶). لى دىسا وى د وئ دەمى ده ئەف يەك ژى گوتىه: “ئەز مەلىكەكم” (ژن. ۱۸:۳۷). ئەف دده نىشاندان كو مەسىه تەمسىلا مەلىكىي دكە لى بەلى هينا مەلىكيا وى ئاڧا نەبوويه. تى ديار كرن كو باومەندىن سەدسالا يەكەمىن ژى هينا ل هئقيا سەردەستىا يەزدانن (مك. ۱۵:۴۳).

– مەسىه ژ مورىدىن خوه ره گوتىه، “هەتا كو ئەز دىن سەردەستىا باقى خوه ده، ب وه ره ژيا وىيا تەزه قەنەخوم، ئەز نەما مەيى (شەرابى) فەدخوم (مت. ۲۶:۲۹).” ئەف دده نىشاندان كو وئ سەردەستى وەكە كو گەل ژ بەلاڧوكا ئىسا “پەيامىن باشىي سەردەستىا يەزدان (ئانگو راگەاندان ل سەر پىشەرۇژى)” (لك. ۸:۱) فەمكرىه د پىشەرۇژى ده وەرە ئاڧاكرن. شىرۇڧەيا وان وها بوو، “خوزى ب دلنىين كو دىن سەردەستىا يەزدان ده (پىشەرۇژى) نان بخون” (لك. ۱۴:۱۵).

– لوكا ۲۲:۲۹، ۳۰ قى مزارى ددومىنه و دىژە: “من ژ وه ره سەردەستىەك جودا كر؛ وها كو هوون بكارىن د سەردەستىا من ده ل سەر سفەريا من بخون و قەخون.”

– ئىسا نىشانىن هاتنا خوميا دوومىن راگەاندنە و ب شىرۇڧەيەكى داوى ل قى يەكى ئانىه: “دەما وه دىت كو ئەف تىشت دەردكەش هولى، بزانبىن كو سەردەستىا يەزدان نىزىكە” (لك. ۲۱:۳۱). هەگەر سەردەستىا بەرى هاتنا مەسىهيا دوومىن نەها بوويا، وئ ئەف داخويانى بى واته بوويا.

– “دقى ئەم ب دەرباسكرنا گەلەك زورىان تىكەش بن سەردەستىا يەزدان” (ئاجتس ۱۴:۲۲). دقى ئەم مات نەمىنن كو هەر باومەند ژ بو هاتنا سەردەستىي دوان بكە (مت. ۶:۳۳).

– يەزدان “ژ بو كەتتا بن سەردەستىي گازی وه كر (۱ تەس. ۲:۱۲)؛ دقى ئەم ژ بو بەرسڧا وى، ب رىا ژيانەكە گىانى تىكەش بن سەردەستىي (مت. ۶:۳۳).

۵،۳ سەردەستىا يەزدانىا ل پاشەرۇژى

سەردەستىا يەزدان ژ بو باومەندان، ل پىشەرۇژى خەلاتەكە. ئەف دبه هیزەكە مەزن ژ بو كو ئەو ژى وەكە مەسىه، دەمەكە تىزى زور و زەهمەتى بپورىنن. ژ بەر قى سەدەمى تى هئقى كرن كو ئەو، تەڧايى رۇژىن خوه ب تىگەشتن و تەقدىر كرن پىشەرۇژى دەرباس بكن. وئ ئەو ببه نىشانان خەباتا وانىا گىانى و هەزكرنا وانىا ژ بو باقى وان يەزدان.

ئەقسىن پىرور تىزى ميناكىن سەردەستىي نه. لى بەلى ژ بو ناسكرنا چەندەكان ژ وان ژى به دقى مروف د تەڧايى تەمەنەكى ده بخەبته. ب خىرا پرنسىيىن قى سەردەستىا پىشەرۇژى ئەم دكارن سەردەستىا يەزدانىا دەما دەرباسبوويى ده كو خوه ب ئاويى نەتەوا ئىسرائىل ديار كرىه، باش شىرۇڧە بكن. وئ ئەو سەردەستىا پىشتى هاتنا مەسىه جارەكەدن وەرە ئاڧاكرن.

د گهلهک بهشتین ننجیلی ده ژ بو کو ئهم سردهستیا یهزدانیا پیشهروژئی فیم بکن، ژ مه ره میناک ل سهر نهتهوا ئیسرایل هاتنه پیشکیشکرن.

پرئ جارن یهزدان ومکی 'مهلکیئ ئیسرایل'ئی داناسین (ئس. ۶: ۴۴؛ کرش. ئس. ۲۷: ۴۱؛ ۱۵: ۴۳؛ پس. ۲: ۴۸؛ ۱۸: ۸۹؛ ۲: ۱۴۹). ژ بهر قئ یهکئ گهلی ئیسرایلی مهلیکیا ویهه. پشتی کو ئهو ب ریا بههرا سور هاتن خهلاس کرن، وان ل چپایی سینایی ب یهزدان ره پهیمانک چیکرن و ئهو بوون مهلیکیا یهزدان. ژ بو بهرسفا داخووا وانیا پیکانینا وئ پهیمانی "ئهو بوون مهلیکیا (یهزدان)... و نهتهوهیهکی پیروز (ئهخ. ۶، ۵: ۱۹). ژ بهر قئ یهکئ، "دهما کو ئیسرایل ژ مسرئ دهرکت... ئیسرایل دبن سردهستیا وی ده بوو (پس. ۲، ۱: ۱۱۴) ئان ژی مهلیکیا وی بوو. پشتی قئ پهیمانی ئیسرایل تهفایی چولا سینایی دهریاس کر و گهیشت ئاخا کهنانتیا کو سوزا وئ ژ وان ره هاتبوو دایین. یهزدان ومکه سردهستی وانیئ ب تنها، هوکمی خوهیئ ل سهر وان نه مینا مهلیکین ئینسان (میناک، گدهون، سامسون) لی ب ریا 'دادگیر' ئان دوماند. ئهو دادگیر نه مهلیک بوون، لی بهلی ئهو ژ ئالیئ یهزدان قه دهاتن بریقه برن و ژ تهفایی وهلات بیتهتر، سردهستیا وان ل سهر هنهک هرئما دمهشیا. ئهو گهلهک جارن ژ ئالیئ یهزدان قه هاتنه بریقه برن ژ بو کو ئیسرایلی ب توبهکرن بدن و وئ ژ نهیاران رزگار بکن. دهما کو ئیسرایلیان خوهستن کو گدهون بیه مهلیکی وئ وان وی وسا بهرسف دا: "ئهو ل سهر وه سردهستیئ نهکم... وئ مرزایی مه یهزدان سردهستی و به" (ژود. ۲۳: ۸). دادگیرئ داوین سامومل بوو. د دهما وی ده، ئیسرایلیان داخووا مهلیکهکی ئینسان کرن ژ بو کو ئهو ژی بین مینا نهتهوهیین ل دهرودورا خوه (۱سام. ۶، ۵: ۸).

د تهفایی دیروکئ ده گهلی یهزدانیئ راستین، تیکلیا خوهیا ب یهزدان ره سفک دیتیه. هر دهمئ خوهستیئ قئ تیکلیا ئیزیک فهدا بکه ژ بو کو ئهو ژی بین مینا دنیا یا ل دهرودورا خوه. د دنیا یا روژا مه ده ژی ئهف نشت دبن. یهزدان خهمگینیا خوه دگهینه سامومل: "ژ بو کو ئهو نه سردهستی وئ ب، نهز رهد کرم" (۱سام. ۷: ۸). یهزدان دیسا ژی مهلیکین خهرا بین مینا ساول دانه وان. پشتره ژی داودئ راست و سلسلهیا مهلیکین ژ نژادا وی هاتن. مهلیکین کو د ئالیئ گیانی ده زانه بوون فیمکرن، کو ل بهرامبهری رهد کرنا گهل، ئیسرایل هیئا ژی مهلیکیا یهزدانه. هر وها ناسکرن کو ئهو ئیسرایلی ب ناقئ یهزدان دمهشینن.

ئهف یهک دهئله کو ئهف ناوایی داناسینا سلیمانئ کورئ داود بگهیزه واتهیا خوهیا بنگههین: "کسئ کو ل سهر تهختئ (یهزدان) سردهستیئ دکه، ژ بو کو بیه مهلیکیئ یهزدان" (۲ چرون. ۸: ۹؛ ۱ چرون. ۵: ۲۸؛ ۲۳: ۲۹). سردهستیا سلیمانیا تزی دهملهمدی و کیفخوهشی، نیشانا سردهستیا یهزدان بوو (ئان ژی تاییهتین وینین بنگههین دیار دکر). ژ بهر قئ یهکئ ئهو ب ناقئ یهزدان، مهلیکیئ ئیسرایلی بوو. وئ ئیسا ژی ب ههمان شیوهیی ژ بو یهزدان، مینا مهلیکیئ ئیسرایلی ل سهر تهختئ یهزدان دانسه (مت. ۳۷: ۲۷؛ ژن. ۴۹: ۱؛ ۱۳: ۱۲).

هوکمی یهزدان

ژ بهر چفانوکیا سلیمان مهلیکیا ئیسرایلی بوو دو بهش: کورئ سلیمان ره هوئیوام، ل سهر ئهشیرا یاهودا و بهنیامین و نیقی ئهشیرا ماناسه هوکوم دکر. (کورئ نهبات) یهروئیوام ژی ل سهر دهه ئهشیرین مایی هوکوم دکر. قئ مهلیکیا دهه

ئەشیری ناڤی ئیسرایل ئان ژى ئەفرام ل خوه کر، یا کو ژ دو ئەشیران ژى پیک دهات ناڤی یاهودا ل خوه کر. پرانیا فان ئەشیران دانه پهی شوپا سلیمانیا خراب. وان دگوتن کو ئەو ب یەزدان باومرن، لی بەلی پەرسەتیا پوتین نەتەوین ل دەروودۆرئ ژى کرن. یەزدان گەلەک جارن ب ریا پێخەمبەران ژ وان خوەست کو ئەو توبە بکن، لی بەلی کەسى گوھ نەدايی. ژ بەر قی یەکی یەزدان ئەو ب دەرخستنا ژ ئیسرایل جەزە کرن. بابیلی ناسوری کەتن ئیسرایلی و ئەو دیل گرتن: "تە (یەزدان) گەلەک سالان تەهەمولا وان کر و تە ب ریا گیانی (سۆزا) خوپی د پێخەمبەران دە شادیا وان کر. لی وان گوھ نەدا تە. ژ بەر قی یەکی تە ئەو خستن بن دەستی گەلین جیران" (نەه. ۹:۳۰).

مەلیکیا ئیسرایلیا کو ژ دەه ئەشیران پیک هاتبوو، قەت نەبوو خویدی مەلیکین باش. یەروبوام، ئاھاب، یەھوواھاز و بین دن ژى تەف مینا پوتەرمستان کەتە پرتوکا مەلیکی. مەلیکی وانێ داوین هۆشەیا بوو. د دەما سەردەستیا وی دە، ئیسرایل ل هەمبەری ناسوریان شکەست و دەه ئەشیر ژى دیل هاتن گرتن (۲ کنگس ۱۷). پشترە ژى ئەوانا تو جارن قەنەگەریان. مەلیکیا یاھودایا کو ژ دو ئەشیران پیک هاتبوو، هەر چقاسی پرانیا وان خراب بوون ژى ئەو هەنەک جارن بوون خویدی مەلیکین باش ژى (میناک، هزکیا و یوشیا). ژ بەر دۆمبونا گونەھکاریا گەل، یەزدان د دەما مەلیکی وانێ داوی تسەدەکیا دە، مەلیکی ژ وان وەرگرت و یاھودا هلوھشانە. ئەف ب ریا دیل گرتنا وانیا ژ نالیی بابیلیان قە دەرکەتە هۆلی (۲ کنگس ۲۵). ئەو ۷۰ سالی ل بابیلی مان. پشترە هەنەک ژ وان دین ریبەریا ئەمرا و نەھەمیا دە قەگەریان ئیسرایلی. ئەوانا ژ نالیی بابیلی، یونانی و رۆماییان قە هاتن بریفەرن و جارەکە دن نەبوون خویدی مەلیکی. ئیسا دەما سەردەستیا رۆمایی دە هاتە دنیايی. ژ بەر کو ئیسرایلیان ئیسا نەپەژاندن، رۆماییان پشتی زاینی (پ.ز) د ۷۰' دە ئەو داگرکرن و ل تەقایی دنیايی بەلاف کرن. ب تەنی د سەدسالە دەرباسبووی دە وەکە مزگینیا هاتنا مەسیھ ئەو جارەکە دن زیفرین (ل بەش: ۳ بنەرە)

د هەزمکیەل ۲۵: ۲۱-۲۷ دە، تی راگەاندن کو وئ داوی ل سەردەستیا یەزدان، یا کو د نەتەویا ئیسرایل دە تی دیتن، وەرە: "تو پەرسەتیا ئیسرایلیی کو ل هەمبەری تشتین پیرۆز بی ریزە (نانگو تسەدەکیا)، رۆژا وی تی... ژ بو وی مرزایی مە یەزدان گوت: 'دەست ژ سەردەستیی بەردە، و تاجی ژ سەری خوه دەرخینە (نانگو وئ داوی ل مەلیکیا تسەدەکیا وەرە)؛ وئ ئەف نە مینا بەری بە... ئەزی وی هلوھشینم، هلوھشینم، هلوھشینم: و مافیی کئ بە، هەتا کو ئەو وەرە وئ ئیدی تشتەک چینەبە؛ و ئەزی قی مافی بدم وی"' پێخەمبەر پەساژ ب پەساژ شینا تیکچوونا سەردەستیا یەزدان دگرن (هۆس. ۳: ۱۰؛ لام. ۱۶: ۵؛ ژەر. ۲۱: ۱۴؛ دان. ۸: ۱۲، ۱۴). د هەزمکیەل ۲۵: ۲۱-۲۷ ئان دە گوتنا ئەزی 'هلوھشینم' سئ جارن دوبارە دبە. ئەف، ئ سەفەرین داگرکرنیین کو ژ نالیی مەلیکی بابیلی نەبوکادەتسار قە هاتنە کرن، نینە زمان. شاگرتهکی ب بال، دکارە د فان نایەتان دە ببینە کو سەردەستیا یەزدان و مەلیکی وی ب هەف رە هاتنە زمان. تیکچوونا تسەدەکیا، تیکچوونا سەردەستیا یەزدان بوو (ل مزار ۵، ۲ بنەرە). ژ بەر قی یەکی، د نەتەویا ئیسرایلی دە داوی ل سەردەستیا یەزدان هات: "ئەزی... مەلیکیا خانەدانیا ئیسرایلی بدم راوەستان" (هۆس. ۴: ۱). پشترە دبیژە: "ئەوی ئیدی تونە بە تا کو" و وها بەردەوام دکە، مەلیکی "مافی کئ بە، تا کو ئەو وەرە وئ (یەزدان) بدە وی". ئەف ژى دیار دکە کو ئەو مەلیکی جارەکە دن دەرکەفە هۆلی. دەما کو مەسیھ قەگەرە "وئ یەزدان تەختی پاشیی وی داود بدە وی (ئیسا)... و وئ داویا سەردەستیا وی تونە بە" (لک. ۱: ۳۳، ۳۲). وئ ئەف یەک د دەما پیکهاتنا سۆزا نووبوونا سەردەستیی دە چنبیە.

ژ نوو ځه نافيابوونا نيسرايلى

پشتى هاتنا مەسيه، نافيابوونا سەردەستيا يەزدان د تەڤايى ناهيدا كەش دە وەكى مژارەكە گرينگ هاتيه دوبارەكرن. موريدين مەسيه ئەف يەك پر باش ديتنه: “ژ بەر ځى يەكى، كيژان دەمى ئەو بهاتانا گەل هەف، وان ئەف پرس ژ وى (ئيسا) دكرن: ‘مرزايى مە، هونى د ځى دەمى دە سەردەستيا نيسرايلى جارمەكن لى ځه گەرين؟’، نانگو تىشتى كو د هەزمكەيل ۲۱:۲۷ دە هاتيه زمان وى نكا پىك وەرە؟ ئيسا ژ وان رە گوتبوو كو مەلايكتە دىژن كو ئەو جارمەكن ځه گەرە، لى بەلى دەما ځه گەرا دووهمين نايى زانين (ئاجتس ۱:۶-۱۱).

ژ بەر ځى يەكى وى سەردەستيا يەزدان/نيسرايل، پشتى هاتنا مەسيهيا دووهمين پىك وەرە. پەتروس ل سەر ځى يەكى گوتيه كو: “يەزدان مەسيه ئيسا ب رى كرىه... وەكە كو پىخەمبەرين يەزدانين پىروژ ب دەڤى خوه گوتنه، تا كو هەر تىشت ب رىكوپىك ببه دەڤى ئەو ل ئاسيمانان به (نانگو پىويسته ل و ر به)” (ئاجتس ۲۱، ۲۰:۳). وى ځه گەرا دووهمين، وەكە ژ نوو ځه نافيابوونا مەليكي نيسرايلى، ببه سەدەما ژ نوو ځه نافيابوونا مەليكي يەزدان ژى.

ژ نوو ځه نافيابوونا سەردەستيا يەزدان، مژارا بنگه هينيا تەڤايى پىخەمبەرين (يەزدان) پىروژه:

- وى وەكە لوتڤى تەخت وەرە دانين؛ وى ئەو (ئيسا) د كونى پاشيى خوه داود دە ل سەر وى تەختى دانسه (لك. ۱: ۳۲، ۳۳)؛ “ب گەر ل ئەدالەتى... و ب لەز پىكانينا راستى” (ئس. ۱۶:۵).
 - “ئەزى وى رۆژى كونى داوڤى كەتى بدرووم (يانى تەختى داوڤى د لك. ۳۳، ۳۲:۱ دە) و ئەزى كونين وى بگرم. ئەزى نالين وى بين هلوەشيايى راكم و ئەزى وى وەكە رۆژين بەرى ئاڤا بكم” (ناموس ۱۱:۹). گوتنا داوين ژ نوو ځه نافيابونى تينه زمان.
 - “وى مينا بەرى زاروكين وان (بين نيسرايل) چىبين و وى ل هەف جڤينا وان ل پىشيا من پىك وەرە” (ژەر. ۲۰:۳۰).
 - “وى مرزايى مە يەزدان، جارمەكن قودسى هلبزيره” (زه. ۲:۱۲)، وى و ر بكه پايتهختا سەردەستيا خوهيا دنيايى (كرش. پس. ۴۸:۲؛ ئس. ۲:۲-۴).
 - “ئەزى سرگونين ياهودا و بين نيسرايل جارمەكن بينم و ئەزى وان مينا بەرى ئاڤا بكم... وى ديسا ل ځى دەڤى دننگى شاهيى وەرە بهيستن... ژ بەر كو ئەزى سرگونين وەلات جارمەكن مينا بەرى بزىڤرينم... وى ديسا ل ڤر (ل قودسى) شقان و شينى هەبن... وى كەرى بەلاڤ بين” (ژەر. ۷:۳۳-۱۳).
- هاتنا مەسيهيا ژ بو نافيابوونا ځى سەردەستىي، ‘هڤيا نيسرايل’ ئەيا كو د دەما ځاڤتيزبوونى دە ئەم خوه پى ځه گرى ددن.

۵، ۴ سەردەستيا يەزدانيا پىشەرۆژى

بەشين يەكەمين و ستيه مينين ځى مژارى گەلەك داخويانان ل سەر ئاوايى سەردەستيا يەزدان ددن. سۆز ژ ئبراهيم رە هات داين كو تەڤايى گەلى ژ نژادا ويى ل چار هاويرى دنيايى وەرە پىروژ كرن. رۆم. ۴:۱۳ ځى يەكى بەرفەرەتر دكه

و دبیژره کو وئ تعفایئ دنیایی ژ نالیئ نژادا ئیراهیم و مسیهیان فه و مکه میرات و مره و هرگرتن. دان. ۲ ژی هاتنا مسیهیا ب رننگی کفرمکی بچووک و به لاقیونا سردهستییا ل چار نالیئ دنیایی (کرش. پس. ۷۲:۸) دیار دکه. ئەف یهک تئ واتهیا کو وئ سردهستییا یزدان، و مکه کو ههک دبیژن نه ب تهئ ل قودس نان ژی ئیسرایلی به. بئ گومان ئو خاکانا خاکین و بیین تاییهتی نه. بین کو ل قئ ژیانی بدن پهی شوپا مسیه، “وئ بین مهلیک و راهیب و ئەمئ سردهستیئ ل سهرزمینئ بکن” (رهف. ۵:۱۰). ئەمئ ل سهر هریمین جور بهجور سردهستیئ بکن، وئ ههک ده باژاران بریفهین، ههکی دن ژی پینجان (لک. ۱۹:۱۷) وئ مسیه سردهستییا خویا ل سهر دنیایی ب مه ره پار فهکه. (رهف. ۲:۲۷؛ ۲ تم. ۲:۱۲). “وئ مهلیکهک (ئیسایا) ب دوروستی سردهستیئ بمهشینه و وئ پرنس (باومر مند) ب ئەدالته بیته بریفهین” (نس. ۱:۳۲؛ پس. ۱۶:۴۵). وئ مسیه ل سهر تهختی داود ههتا ههتایی سردهستیئ بکه (لک. ۱:۳۲، ۳۳). ئەوئ ببه خومدیئ جه و وزیفهیا داودیا ل قودسئ. دهما کو مسیه ل قودسئ سردهستیئ بکه، وئ ئەو دهر ببه پایتهختا سردهستیئ. وئ ل وئ هریمئ پهرهستگههک و مره ئافاکرن (ئهزه. ۴۰-۴۸). وئ گهل ل چار نالیئ دنیایی خوه باقیزه دهرگههین وئ پهرهستگههئ (مال. ۱:۱۱)، و وئ ئەو ببه ناڤهندا پهرهستیئ.

وئ ههموو نهتهو دهرکهفن دهر وودورا پهرهستگهها ل قودسئ، “سال ب سال ژ بو کو پهرهستییا مهلیکی خوه، جهنایی ههق بکن و یورتیا کونین پهرهستیئ ب جیه بین” (زه. چ. ۱۶:۱). ئەف ههجا سالانهیا قودسئ د ئس. ۲:۲، ۳ ده ژی هاتیه راگهانن: “وئ د روژین داوی ده، چایی مالا یزدان (پهرهستگهه)، (دان. ۲:۳۵، ۳۴) ل سهر چبایان و مره ئافاکرن (نانگو وئ مهلیکیا یزدان و پهرهستگهه ل سهر مهلیکیا ئینسانان و مره بمرز کرن)... وئ تعفایئ نهتهوان بهرئ خوه بدن ور. و وئ گهلهک کس بچن و بیژن کو: ‘ومرن ئەم دهرکهفن چبایی یزدان، ئەم دهرکهفن مالا یزدانی یاقوب، و ئەوئ ریان نیشانی مه بده... ژ بهر کو وئ زاگون ژ سون’ و گوتنا یزدان ژی ژ قودسئ دهرکهفه”. گهل ناگاهین سردهستییا مسیه بهلف دکه و هیدی هیدی دهرکهفه چبایی سردهستییا یزدان. ئەف و مکه داناسینا روژین یهکهمینین سردهستیئ تینه خویا کرن. ئەم د پهرهستییا دینی ده دین خومدیئ داناسینا داخواز مکه راستین.

د روژا مه ده، یهک ژ تراژهدیین ئینسان ئەوه کو، گهلهک ژ وان ب ههستین خوه، نان ژی ب سهدمین سیاسی، جفاکی و چاندی پهرهستییا یزدان دکن. د دهما سردهستیئ ده، وئ ل دنیایی تهفی ههوسا ناسکرنا ریبازین یزدان پهیدا ببه. وئ ئینسان تیکهفن رهوشهکه وها کو ئەوئ ژ بو ناسکرنا یزدان، ژ ههموو وهلاتین دنیاییین دور بچن سهردانا قودسئ. ل شوونا بیهالته و و تهقلیههفیا کو ئینسانان د دادگیری و سیستهما ماف ده چیکریه، وئ مسیه ل قودسئ شهریهت و گوتنا یزدان و مکه زاگونا بنگههین ئیلان بکه. د روژا مه ده گهلهک کس ژ بو بدهستختنا فان ناگاهداریان خوه فهدا دکن. تئ گوتن کو وئ د وئ دهئ ده ئەف داخواز زیدتر ببه و “ئەوئ تعفایئ نهتهوان بهرکن” وان رونشتنن زانینئ. ئەف داناسینا کو دبیژره، ئەف وهلاتانا دهرکن قودسئ، دشبه داناسینا د ئس. ۵:۶۰ ده کو دبیژره، ژ بو پهرهستییا یزدان ل گهل یونانیان (بین کو نه جهو نه) جهو ژی دهرکن قودسئ. ئەف گرنیدی کههانهتا سردهستییا د زه. چ. ۸: ۲۰-۲۳ دبه:

“وئ گهلهک نژاد و شینیئ پر بازار و مرن و وئ روونشتنن بازارهکی ژیین دن ره بیژن: ‘ئەم بچن ل جهنایی ههق بگهرن و ل پئیشیا یزدان دوان بکن (ا. ف. تینیا کیلهکئ - کرش. زه. چ. ۱۶:۱۴ ژ سالی تا سالی). ئەزئ بچم. بهلی،

وئ گهلهک نژاد و نهمه مین ب هیز ژ بو گهرال جنای ههق وهرن قودسی و وئ دهه زلام خوه ب زمانئ ههموو وه لاتان بگرن، وئ خوه بافیژن داوا یهکی جهوو و وئ ببیژن: 'نهمئ ب وه ره بچن، مه بهیستییه کو یزدان ب وه ره'.

ئهف دبه سهبب کو گهلی جهوو ل گوری پۆشمانی و پهرستیا خوه ببه "سهر، لی نه دووقئ" وه لاتان. (دت. ۱۳:۲۸). وئ، وئ دهمئ پیلانا یزدانیا رزگاریی کو ل سهر بنگههئ جهوونیییه، ژ نالیئ ههر کهمی فه وهره فیمکرن. وئ ژ نشکی فه د ناقا خریستیانین مۆدهرن ده داوی ل نهمانیا فئ پیلانی وهره. وئ مروّف ب ههمهسهکه مهزن ل سهر فان تشنان گۆتووبیژئ بکن و وئ ژ جهوویان ره ببیژن:

"مه بهیستییه یزدان ب وه رهیه". وئ دهمئ گوهرتن ژ خهیهلهکه قالا بیهتر د چهرچوقهیا نرخین گیانی ده چیبیه. دهما کو ئهف گریدانا مهزنیایا نیلاهئ ل بهر چاقان وهره گرتن، ئهف یهک نه تشتهکی ئهچیبیه: وئ مهسیه، "د ناقا نهمه مین ده، سهردهست به... وئ ئهو شوورین خوه بکن گیسن، و وئ رمین خوه ژ ی بکن کیرین کهس خاندنی: وئ نهمهوه ل دژی نهمهوه شوور بلند نهکه، وئ ئیدی فیری شهرکرنئ نهبن" (نس. ۴:۲). وئ د بن سهردهستی و ئهدهلهتا مهسیه ده، ههموو نهمهوه هاجهتین خوه مین لهشکمری بکن هاجهتین چاندنیئ. "وئ د روژین وی ده راستی ب پیشکهفه" (پس. ۷:۷۲) - وئ دهمئ وئ گیانوهری بی بهرزکرن و وئ هورمهتا کهسین ئادلینن کو خوه دینن تاییهتینن یزدانی نه وهرن گرتن. کوباریا روژا مه، ئهز- ئهزی و خوهدهر خستنا پیش ب فان تاییهتینن ژورین ره د ناقا ناکوکیی ده نه.

ل شووران چیکرنان گیسنان وئ ل سهر زمینی رئ ل پیشیا پیشقهچوونین مهزن بین چاندنیئ فهکن. د ئهجاما گونههکاریا نادم ده، ناخ هاته نالهتکرن (گهن. ۱۷:۳-۱۹). ژ بهر فئ یهکی ژ بو بهر ههمگرتنئ خهباتهکه مهزن ژیره پیویسته. د دهما سهردهستییه ده، "وئ ل سهر زمینی ل سهر گرین چیان (بین کو دهمهکئ ب کیر نهدهاتن) بهر ههمین ب بهرکهت چیبین؛ وئ ئهو بهر ههم، ومکه (بهر ههمین) لبنائی بههژن" (پس. ۱۶:۷۲). "وئیی جۆتکار بگهیژهیی پالهقان، وئیی کو تری دپهرچینه، بگهیژهیی کو دچینه و وئ دهرباس ببه، وئ چیا، مهیا شیرین بنقوتینن" (ئاموس ۱۳:۹). وئ ل سهر زمینی بهر ههم زیده ببه و وئ نالهتیا ناخی کیم ببه.

وئ چاندنییهکه وها ب بهرکهت، تیرا گهلهک کهسان بکه. کههانتهتین سهردهستییه وسا دیار دکن کو وئ ئاوابی ژیا نا گریدایی چاندنیئا ناخی جارمه دن فهگهره و ههرکهس بکاربه خوه پی خوهدی بکه:

"وئ ههرکهس ل بن میوا خوه و دارا خوهیا ههژیران دانشه؛ وئ کهس نکاربه وان بترسینه" (مج. ۴:۴). وئ ئهف تیر بوون، بکارانیا خهراپیا ژ بو دهمهستخستنا دراقان (پهره) بده راوهستان. وئ دهمئ وئ کهسهک ههتا داویا تهمهنئ خوه ژ بو دهمهستخستنا ههکهکی دن کار نهکه. "وئ ئهو خانیان ناقا بکن و ئهوی (بخوه) تیده دانشن؛ وئ باخ و بوستانان بچین و وئ میوهیی وان بخوه بخون. وئ د خانیی وان ده ههکهکی دن نهژین و وئ میوهیی وان ژ نالیئ ههکهکی دن فه نهیی خوارن... بین کو من هلیژارتنه وئ کارئ دهستی خوه دهمهکه دریز بکار بینن. وئ کهدا خوه ل بۆشی خهرج نهکن..." (نس. ۲۱:۶۵-۲۳).

نشایا ۱: ۳۵-۷ دبیزه؛ بین کو د ئاخى ده دخهبتن وئ ژيانا وان هيسانتتر و بيهتر گيانى به. کيفخوهشى و بهر مکهتا کو ژ ئاخا بیکير بپژقه وئ گو همرتنهکه مهن چيپکه: "وئ چول کيفخوهشبه... وئ بهرى شا ببه و مينا گولهکئ کوليلکان فهکه. وئ ب کيفخوهشى شا ببه... ژ بهر کو وئ ل چولئ ئاف و ل بهريئ ژى چه بهرکن. و وئ ئاخا قهليايى ببه مينا هاوژمکئ". وئ شهرئ خومزاييئ د ناڤا ههيوانان ده ژى خهلاس ببه: "وئ گور و بهرخ ب ههڤ ره بچيرن؛ وئ زاروک نيئدى بکاربن ب ماران ره بلهيزن" (ئس. ۶۵:۲۵؛ ۸-۱۱:۶).

هه وها، وئ نالهتا کو ل سهر نافرينا خومزايى هاتيه دانين ومره کيم کرن ژ بو کويال سهر نينسان ژى رابه. وئ دهيمئ وئ خهراييا (گونهه و باندورين وئ) کو د رهڤ. ۲۰:۲،۳ ده ب ئاوايهکى سيميولیک بههسا وئ تئ کرن، يان د دهما ميلهنيومئ ده ومره گرئيدان نان ژى ومره ب سينورکرن. وئ تهمهن وها ومره دريژکرن کو يهک ۱۰۰ سالى بمره، وئ ومکئ زاروکهکئ ومره ديتن (ئس. ۶۵:۲۰). وئ ژن د دهما زاييئ ده ومکه بهريئ ئيشهکه مهن نهکشينن (ئس. ۶۵:۲۳). "وئ چافئ کوران و گوهمئ کهران فهبن. وئ دهيمئ ويئئ کورپ مينا خهزالهکئ ببهزه و وئ يئ بئ زمان سترانان ببيزه" (ئس. ۳۵:۵، ۶). وئ ههڤ تشت د دهما بدهستخستنا خهلاتين گيان ده پيک ومرن (کرش. ههڤ. ۶:۵).

وئ سهردهستيا يهزدان نه مينا بهوشتا گرافهکه ترؤبيکال به کو کهسين راست تيده شا و کيفخوهش بن، ومکه کهسين کو د ناڤا خوهشيا خومزايئ ده ژ رازانال بهر روژئ ههز دکن.

ئارمانجا سهردهستيا يهزدان، "مينا ئافين کو دهريا داگرته" (هاب. ۲:۱۴) ئهوه کو سهرزمينيئ ب شانازى و رومهتا وئ داگره. ههڤ ئارمانجا يهزدان نيهاييه: "ب قاسى کو ههز بژيم، بيگومان وئ سهرزمين ب رومهتا ميرزايئ مه يهزدان ومره داگرتن" (نوم. ۱۴:۲۱). ل گورى يهزدان رومت ئهوه کو شينيئ سهرزمينيئ تاييهتئين وئ ژ بهر بکه، پهسن بده و تهقدير بکه. ژ بهر کو وئ د وئ دهيمئ ده دنيا ژى ژ بو نيشاندانا قئ يهکئ ئاماده به. وئ دهيمئ "وييئن باومرمخند، (د دهما سهردهستيا ده) دنيايئ ومکه ميرات ومرگرن و ل شونا ژيانهکه هيسان، وئ خوه ب بهر مکهتا گيانى کيفخوهش بکن" (پس. ۳۷:۱۱). د دهما سهردهستيا ده "وئ بهندهوارين راستيئ ويئن برچى ومرن تيرکرن" (مت. ۵:۶).

رامانا کو وئ نينسان د دهما سهردهستيا ده ببه خوهديئ ژيانهکه بئ داوى، گهلهک جاران ژ بو کو بالا مروڤان بکشينن سهر خريستيانئ، ومکه 'گيزمکه' (ژ بو کيفرؤشکئ) تئ بکارانين. وئ ديسا ژى ئهوه ببه سهدما راستينيا ههيوونا مهيا د دهما سهردهستيا ده. پشتئ قافتيزبوونئ، د دهما مهيا مايئ ده، دقئ ئهوه قئ يهکئ باش فيم بکن.

ل گورا نفيسکار، دهه سالتين کو ئهوه ب يهزدان ره د ناڤا کيفخوهشيئ ده بژين، بهرامبهري ههموو ئيشا قئ ژيانئيه. ههڤ رهوشا کو وئ ههتا ههتايئ بدومه، مروڤ دهردخينه دهرقهبي سينورين تيگهيشتنا نينسان، و مروڤ ژ سهر ههش دبه. دهما کو ئهوه ههکئ دن ب گوتنين فزيكى نيزيکى مهسلئ بين، دقئ کو داخووا مهيا کهتنا بن سهردهستيا يهزدان، ببه ئارمانجا بنگههينيا ژيانا مه. ل شونا کو مروڤ ل سهر پيشهروژا نيزيک ببه خوهديئ رامانين کور، ئيسا قئ شيرمتئ دکه: "بهري ههه تشتئ، سهردهستيا يهزدان و راستيا وئ بيينن؛ وئ پشتره ئهوه بيينن وه" (مت. ۳۰:۶-۳۴). ههه تشتئ کو نها د خهياللا مه دهيه و ئهوه د ئوخرا وان ده کهديئ خهرج دکن، نکارن ب کهتنا بن سهردهستيا يهزدان ره ومرن قياس کرن.

دقی ئهم، ل “راستیا (ل گهل یهزدان)” بگهرن؛ وئ ل ور تشتین راست وهرن بهرزکرن. نه ژ بو کو ئهم دخوازان ب هئسانی بژین، ژ بو کو ئهم دخوازان د نالیئ نهخلاقی ده ب ریکووینک بن، دقی ئهم ههزکرن تاییهتین یهزدانیا کو تی واتهیا داخوازا کهتنا بن سهردهستیا وی ل گهل خوه ب پیش خن. ئهف داخویانی ههموو، هئفیا مزگینئ ب ریین بالکیش پیشکیشی ئینسانان دکه. داخوازا کهتنا بن سهردهستیا یهزدان روژ ب روژ ل گهل مه تی گوهرتن. ئهو ژ مه ره نارمانجهکه. کارئ مهی یهکهمین ئهوه کو ئهم فهری مزگینئ بین، و ب ریا فافتیزبوونی پههستیا خوه ژ یهزدان ره پیشکیش بکن. تیگهشتنا هئفیا کو یهزدان پیشکیش دکه و داخوازا مهیا کهتنا بن سهردهستیئ، وئ پشتی فافتیزبوونی مهزنتر بهه.

۵،۵ میلهنیوم

د قئ خالا خهباتا مهیا ل سهر ژیا نا سهردهستیئ ده، وئ خوهندهفانهکی ب بال قئ پرسئ بکه: ‘گهلؤ ئهف تهسویرا سهردهستیا یهزدان، نه پر ئینسانیه؟’. وئ ئینسان د دهما سهردهستیئ ده ژ ی زاروکان بین (ئس. ۶۵:۲۳) و ههتتا وئ بمرن ژ ی (ئس. ۶۵:۲۰). وئ ئهو کس خوهدیئ ناکوکیان بن کو پیشتره ژ نالیئ مهسیه فه وهرن چارمهسرکرن (ئس. ۲:۴)؛ و وئ ژ بو دو ماندا ژیا نا خوه، نه وکه نه زه هههت به ژ ی، وئ ئهو چاندنیئ بکن. ئهف یهک دیار دکه کو وئ تو کس نهبه مینا مهلایکهتین کو نازموجن و زیده نابن (لک. ۳۵،۳۶:۲۰). ههس وها ئهو نابن خوهدیئ جهوههرمکی مینایی یهزدان ژ ی. بهرسفا قئ یهکی د راستیا دهمدریژیا سهردهستیا یهزدان دهیه. وئ سهردهستیا یهزدان ۱۰۰۰ سالی – میلهنیومهکی – بدومینه (بهره. رهف. ۷-۲۰:۲). وئ د دهما وئ میلهنیومی ده دو کومکئ گهل ل سهرزمینی بن:

۱. بین پیروز – بین کو د قئ ژیا نی ده دانه پهی شوپا مهسیه و وئ ل سهر کورسیا دادکرنئ بین خوهدیئ ژیا نهکه بی داوین.

تیینی: یهکی پیروز، تی واتهیا ‘کسئ کو هاتیه گازیکرن’ و باوهرمهندهکی راست.

۲. کهسین ب مرنین نورمال – بین کو د دهما فهگهرا مهسیه ده مزگینئ نزانن. ئانگو ئهو ل سهر کورسیا دادکرنئ نه بهرپرسیارن.

د دهما هاتنا مهسیه ده، “وئ یهک ژ ههس دو کهسین ل بوستان بچه ژ بو (دادکرنئ) و ویی دن وهره هشتن (لک. ۱۷:۳۶)؛ بین کو دمینیین کومکا دووهمین.

وئ ل سهر کورسیا دادکرنئ، ژ بو بدهستختنا جهوههرئ یهزدان، بین پیروز نهمرن و زاروکان نهین. ژ بهر قئ یهکی دقی داناسینا کهسین کو د دهما سهردهستیئ ده فان تشتان بژین، د کومکا دووهمین ده وهره کرن.

ئهف کومک ژ کهسین کو – د دهما هاتنا مهسیه ده زندی نه، لی بهلئ پیوستین یهزدان نزانن، پیک تی. خهلاتا کهسین راست ‘مهلیکی و راهیبی’ به؛ و ئهمئ “ل سهرزمینی هوکوم بکن” (رهف. ۵:۱۰). دقی کو مهلیک سهردهستی ههکان بن. بین کو وهرن بریقهبرن ئهون، بین کو د دهما هاتنا مهسیه ده تشتک ژ مزگینئ فیمنهکرنه و ژ بهر قئ یهکی ساخ هاتنه

هشتن. ئەمى ب رىا مەسىھىيى، خەلاتا وى پى رە پار قەكن. وەكى مەلىكى دىيائى: "ئەوى كو بسەر كەتتە... ئەزى بەرپرسىيارىكە د سەر نەتەومىيان رە بدم وى؛ و وى ئەو، وان ب دارەكى هەسنى برىقە ببە... وەكە (بەرپرسىيارىا) كو من ژ باقى خوە گرتتە" (رەف. ۲: ۲۶، ۲۷).

مىناكا مەسىھىيا د دەبارى درافان دە، نەال جەهى خوە رودنە - د دەما سەردەستىي دە كۆلەينىن دلپاك، ژ بۆ برىقەبرىا دەھ ئان ژى پىنج باژاران هاتن خەلاتكرن (لك. ۱۲: ۱۹-۱۹). وى ئاگاھدارىا رىين يەزدان، يەكسەر پشتى كو مەسىھ ل قودسى وەكە مەلىك وەرە ئىلان كرن، بەلاڤ نەبە. وى گەل ژ بۆ بدەستخستنا ئاگاھدارىان، بچە سەردانا قودسى (ئس. ۲: ۲، ۳). ب چ ئاواھى (كەقزى) د دان. ۲: ۳۵، ۴۴ دە بووبە چىا، (تەمسىلا سەردەستىيا يەزدان دكە) وى بانگ ژى وها هىدى هىدى ل سەرزەمىنى بەلاڤ ببە. بەلاڤكرنا زانەبوونا يەزدان و سەردەستىيا وى وى كارى پىروژان بە. دەما كو ئىسرائىل مەلىكىيا يەزدان بوو، بەلاڤكرنا زانەبوونا يەزدان ژى كارى راھىيا بوو (مال. ۲: ۵-۷). ئەو ژ بۆ قى ئارمانجى ل سەرانسەرى ئىسرائىلى هاتبوون ب جىھ كرن. وى د دەما سەرسەستىي دەينىن پىروژ، وەزىفەيا راھىيا ھلدن سەر ملئ خوە (رەف. ۱۰: ۵).

هەگەر ئىرو مەسىھ وەرە:

- (۱) وى مریین بەرپرسىيار وەرن زندى كرن و ل گەلینىن كو ب بەرپرسىيارى ژيانە، دەركەڤن سەر كورسىا دادكرنى.
- (۲) وى خەراينىن بەرپرسىيار ب مرنى وەرن جەزمەكرن، و وى ژ بۆين راست ژيانەكە بى داوى وەرە پىشكەشكرن. وى نەتەومىين ل دژى مەسىھ ژى وەرن جەزمەكرن.
- (۳) وى دەمى وىين راست، يىن بى بەرپرسىيارى برىقە ببىن؛ و وەكە "مەلىك و راھىيا" (رەف. ۱۰: ۵) وى مزگىنى فىرى وان بكن.
- (۴) وى ئەڤ ھەزار سالى درىژ بکە. وى د وى دەمى دە تەڤايى گەلین ب مرن، مزگىنى ببهيزن و وى ل ھەمبەرى يەزدان ببىن خوەدى بەرپرسىيارى. وى ئەو كەس ژيانەكە دەمدرىژ و خوەش ببۆرىن.
- (۵) وى د داوىا مىلەنىومى دە يەزدان سەرىھلدانەكى ل دژى مەسىھ و يىن پىروژ بپەرچقىنە (رەف. ۸، ۹: ۲۰).
- (۶) د ئەنجاما ھەزار سالى دە، وى كەسین مرى وەرن زندى كرن و دادكرن (رەف. ۲۰: ۵، ۱۱-۱۵).
- (۷) وى خەراينىن د ناڤا وان دە وەرن تونەكرن و وىين راست د ژيانەكە بى داوى دە بەشدارى مە ببىن.

وئ دهمی وئ پیلانا یەزدانیا ژ بو سەرزەمینێ تەمام بیه. وئ سەرزەمین تژی کەسین راست و نەمر بیه. وئ دهمی وئ ناڤی یەزدان 'یاھوھ نەلۆھم' (واتەیا وئ:یئ کو ژ ناڤا کۆمەک کەسین ب ھیز وەرە دیار کرن ئەو'ە) تەمام بیه. وئ ئیدی گونەھ و مرن ل سەرزەمینێ نەمین. وئ دهمی وئ سۆزا پەرچاندنا سەری نژادا مار، ب جیھ وەرە (گەن. ۱۵:۳). وئ د دەما میلەنیومی دە مەسیھ سەردەست بە، تا کو: "یەزدان) تەڤایی نەیاران دبن لنگین وی دە راخینە. دژمنی کو داوی وەرە تونەکرن، مرنە... دەما کو ھەر تەشت کەتە بن سەردەستیا (یەزدان)، وئ لاو ژ ی خوە تەبایی وی (یەزدان) بکە کو ھەر تەشت تەبایی خوە کریه. و وئ یەزدان د ھەر تەشتی دە بیه ھەر تەشت" (۱ جۆر. ۲۵:۱۵-۲۸).

"دەما کو ئەو (مەسیھ) سەردەستی تەسلیمی باڤی خوە یەزدان بکە 'داوی' یە (۱ جۆر. ۱۵:۲۴). وەکی کو مە گۆت، دەما کو یەزدان بیه 'د ھەر تەشتی دە ھەر تەشت' ئەمە د جەو ھەری یەزدان دە ببین خوە دیئ ژیانەکە بی داوی، ئەمە وی کیفخوش و بلند بکن. ئەف ب تەنی نەرینەکە ل سەر ژیان پەشتی میلەنیومی.

تێگەشتنا 'مژگینا سەردەستیا یەزدان' ژ بو رزگاریا ھەر خوە نەرمکی فان گۆتنان پر گرینگە. ئەم ھێفی دکن کو ھوون فی خەباتی جار مەکن بخوینن و بەشین ئنجیلین کو تینی ژ وان ھاتنە گرتن ببینن و لی بنەرن.

یەزدان ژ مە دخوازە کو ئەم دبن سەردەستیا وی دە بن. تەڤایی پیلانا وی ژ بو مەیه. ڤاڤتیز بوون، مە دگھینە سۆزین د دەبارئ فی سەردەستی دە. ھەکی زە ھەمەتە ئەم باوەر بکن کو وئ ڤاڤتیز بوون و چەند سالان پەرەستیا گۆتتا یەزدان کەتتا سەدسالەکە نوو دیاری مە بکە. دیسا ژ ی پێویستە ھەزکرن یەزدان د دلێ مە دە زیدە بیه. پرسگریکین مە چ دبن بەرا بین، ما سەدەمەکی ئاقلانە ھەیه ژ بو کو ئەم ل ھەمبەری بانگا مژگینی بسەکن؟

"ھەگەر یەزدان ب مە رە بە، ما کی دکارە ل دژی مە راوەستە؟" (رۆم. ۸:۳۱).

"ئیشین فی زەمانی، نە ھێژا نە کو مروڤ ب رومەتا وئ دهمی رە قیاس بکە" (رۆم. ۸:۱۸).

"ب تەنی، زۆرین مەیین کێلەکی، دکارن رومەت و بلنداییا وئ دهمی پیک بینن (۲ جۆر. ۴:۱۷).

مژار ۵ : پرس

۱. کیزان ژیین ل ژیر دەما ئاڤابوونا سەردەستیا یەزدانە؟

- (ا) ئەو ھەر دهمی ناڤا بوویە
- (ب) د دەما ڤەگەرا مەسیھ دە
- (ج) رۆژا پەنتیکۆستی، د سەدسالایەکەمین دە
- (د) د دلێ باوەر مەندان دە، دەما ڤەگەرا وان.

۲. میلەنیوم چیه؟

- (ا) سردهستيا پيشكيشكر نيبا د دلي مه دهيه
- (ب) سردهستيا هزار ساليا باومر مهندين ل بهووشتي.
- (ج) سردهستيا شهيتانيا هزار سالي ل سرزميني
- (د) يهكهمين هزار سالا سردهستيا يهزدان، ل سرزميني

۳. وئ د ميلهنيومي ده، باومر مهندين ههبي چ بكن؟

- (ا) وئ ل سر كهسين ب مرن بين بريقهبر
- (ب) وئ ل بهووشتي بين بريقهبر
- (ج) ئهم وئ نزانن
- (د) وئ ل گهر مستير كهكه دن بژين

۴. د دهر بارئ سردهستيا يهزدان ده، بانگ هات راگهاندن؟

- (ا) ب تهنئ د ناهيدا نوو ده
- (ب) ب تهنئ ژ ناليئ ئيسا و ههواريان فه
- (ج) همم د ناهيدا كهفن و همم ژي ديا نوو ده
- (د) ب تهنئ د ناهيدا كهفن ده

٦ يهزدان و خهراڤي

٦،١ يهزدان و خهراڤي

مينا گهلمک ټولن دن، پرانیا مهز هه بېن خريستيانې ژی پي باورن کو بهر پرسیاری گوننهین کو هم دکن و تهفایي پرسگریکین ل دنیایي جمناورهک ب ناڅی شهیتان نان ژی ټیلبسه. ټنجیل ب ناوایمکی ټهشکوره، فیر دکه کو یهزدان سهردهستی هه تشنیه. مه د مزار ١،٤ ده دیت کو مه لایکمت نکارن گوننهان بکن. ههگه هم باوریا خوه ب راستی ب فان تشنان بېن، وئ دمی نه گهنگازه کو ل گهردونئ ل دژی یهزدانی کو سهردهستی هه تشنیه، هیزمه دن هه به. ههگه هم باوریا خوه، ب هه بوونا هیزمه وها بېن، وئ دمی تی واتهیا کو هم سهردهستی یهزدانی کو هاکمی هه تشنیه دخن ناڅا گومانی. دڅی ټیگهشتنا شهیتان و ټیلبس و مهک زانینهکه گریند و مره دیتن. مه د هه ب. ١٤:٢ ده گوت کو ئیسا ب مرنا خوه شهیتان تونه کریه. ژ بهر څی یهکی دڅی هم شهیتان باش شیرؤڅه بکن ژ بو هم بکاربن خهبات و جهوههري ئیسا ژی فیم بکن.

ب گشتی ل دنیایي و ب تاییهتی د ناڅا ټاله ما خريستیان ده، تی باورن کرن کو د ژیانې ده، تشنیتان باش ژ یهزدان و بېن خهراڤ ژی ژ شهیتان تین. ټهڅ نه رمانهکه نوویه و نه ب تهنی خريستیانین ژ ری دهرکمی باوریا خوه پي تینن. وهک میناک، بابیلیان باورن دکن کو دو نیلا هه نه: یهکی باشی و روڼاهیي یه و یهک ژیبی خهراڤي و تارییه. مهلیکی فارسانین موزن سروس باوریا خوه ب څی یهکی دانی. ژ بهر څی یهکی یهزدان ژ وی ره گوت کو: "میرزایي وه یهزدان ټهزم و یهکی دن نینه؛ ژ من پڼه یهزدان نین... ټهزم رنگ ددم روڼاهیي و تارییتی دافرینم: ټهزم نارامیي چیدکم و خهراڤي (ن.ئ.څ.ف. 'بهلهیي') دافرینم. میرزایي وه یهزدانی کو فان تهڅان دکه ټهزم" (ټس. ٥:٤٥-٧، ٢٢). یهزدان نارامیي ژی چیدکه، خهراڤي و بهلایي ژی تینه. ټانگو یهزدان بخوه 'خهراڤي' دافرینه و وئ تینه هولی. د ناڅهرا گوننه و 'خهراڤي' ده جودابوونهک هه به. گوننه و مهک ټهجاما کریارین ئینسان هاتیه دنیایي نهیي یهزدان (روم. ١٢:٥).

یهزدان ژ سروس و گهلی بابیلی ره گوت کو: "ژ من پڼه یهزدانهکی دن نینه". گوتنا یهزدان د زمانی ئیرانی ده تی واتهیا 'دهست'، 'هیز' نان ژی 'چاڅکانیا هیزی'. یهزدان دبیژه کو ژ وی پڼه تو چاڅکانیین هیزی تونهه. ټهڅ سدهمه ژ بو کو یهکی باورمهند باوریا خوه ب شهیتان نان ژی جنان نهینه.

یهزدان: نافرینهري بهلایي

د ټنجیلی ده ب ریا گهلمک میناکان تی دیار کرن کو یهزدان بخوه 'خهراڤي' تینه دنیایي و دخه ژیان کسان. ټاموس ٦:٣ دبیژه، ههگه کو ل بازارمکی خهراڤي هه به، یهزدان بخوه وئ دکه. وهک میناک، ههگه ل بازارمکی زلمهله هه به، تی باورن کرن کو ل سهر وی بازاری پیلانین شهیتان هه نه و ټهو دبه سدهمه فولاکتان. لی بهلینین باورمهند دڅی باورن بکن کو یهزدان بهر پرسیاری وئ یهکنیه. ژ بهر څی سدهمی مچ. ١٢:١ څی دبیژه: "ژ جهم یهزدان خهراڤي (بهلا) داکت بهر دهریي قودسی". د پرتووکا ټعیوب ده، ټهم دبېنن کو وی وهکی کهسهکی راست و دوروست ب چ ناواهی هه بوونا خوهیا ل څی

ژیانی و منداکریه. پرتوک دده زانین کو تهجروبهیا مروفهکییا دیتنا 'خراپیئ' نه گرنیدایی باوهری و پهرهستیا بییه. ئعیوب ب
قی یهکی هسیا:

“میرزایی مه یزدان دا و میرزایی مه یزدان بر” (ژوب ۲۱:۱). ئو قئ نابیژه: “میرزایی مه یزدان دا و ئبلیس
بر”. ئو قئ شیرۆقهیی ژ ژنا خواه ره دکه: “ئهمی ژ بو چ ژ دهستی یزدان باشیی بگرن، و خراپیئ نهگرن؟ (ژوب ۱۰:۲).
د داویا پرتوکی ده هفالتین ئعیوب، “ژ بو تهقایئ خراپیا کو یزدان ب سهری وی ئانیه” (ژوب ۴۲:۱۱ کرش. ۲۱:۱۹؛
۸:۴) ل بهر دلی وی ددن. ژ بهر قئ یهکی، و مکه بهر پرسیاری تهقایئ پرسگریکین ژیا نا مه، یزدان چاڤکانیا 'خراپیا نه'
ژی.

“یزدان ژ کئ همزبکه وان پهرورده دکه... ههگهر هوون تههمولا پهروردهیی بکن... ئو، پشتره سههمریا تژی
ئارامی دده خوهدیین قئ تهجروبهیی” (هه. ۱۲:۶-۱۱). ئهف ئمتهپانا یهکه مینیا کو یزدان ژ بو پیشههچوونا مهیا گیانی مه
تی ره دهرباس دکه، نیشانی مه دده. و مکه کو تی گوتن شهیتان، پرسگریکان دخه ژیا نا مه ژ بو کو ئهم نکارین 'سههمریا
تژی ئارامیا راستیی' دهرباسی ژیا نا خواه بکن. ههر وها تی گوتن کو ئو مه دخه ناڤا گونه ه و نهراستیان ده. ئهف نه مینا د
دهرباری شهیتان ده، ل فر ری ل پیشیا پرسگریکین مهزن فهدکه. ئهف، ب تاییهتی ژ بو ههڤوکین و مکه فان کو تهسلیمکرنا
ئینسانهکی ژ بو شهیتان تینن زمان، گرینگه: “کو گیان رزگار بیه” یان ژی “کو ئو فییری خهبران نه به” (۱ جور. ۵:۵؛ ۱
تم. ۱:۲۰). ههگهر کو شهیتان باندورمه که خهرا ب ل سهر گیانی ئینسانان دکه، و بهری وان دده گونه هان، وئ دهمی ژ بو چ
ل فر بههسا وی ب باشی دبه و ئو و مکه رو ناهیهکه باش تی دیارکرن؟ بهرسف ئهفه؛ نهیارمک 'شهیتانهک' ئان ژی زوریهکه
ژیانی، ههک جاران دکاره باندورمه که باش ل سهر گیانی باوهرمه ندکی بکه.

ههگهر ئهم بیهرینن کو خهراپی ژی ژ یزدان بخوه تی، وئ دهمی ئهمی ژ بو خه لاسیوونا ژ پرسگریکین خواه
ژی، ل بهر یزدان بگهرن و ئالیکاریا وی بخوازن.

ههگهر ئو تشتهکی نهکه، وئ دهمی ئهمی بزانبین کو ئو ژ بو باشیا مهیا گیانی ژ جهم یزدان هاتنه شانندن. ههگهر
ئهم ب ههجوونا شهیتان و ئبلیس باوهر بن، وئ دهمی ئهم نکارن ب تو ئاوابی ب باشیی ره ل ههف وهرن. پیویسته سهقهتی،
نهخوهشی، مرنا ژ نشکیفه و فهلاکمت ب تهنی مینا بهختهکی خهرا ب وهرن دیتن. ههگهر شهیتان مه لایکه تهک ب هیز و
گونه هکار به، وئ دهمی ئهوئ ژ مه خورتتر به و وئ بکار به زیانی بده مه. لی بهلی، ئهم دین باندورا یزدان ده نه: “ههرتشتی
ل (ژیانی)، ب ههف ره ژ بو باشیی (ژ بو باوهرمه ندان) دخهبتن” (رؤم. ۸:۲۸). ژ بهر قئ، د ژیا نا تو باوهرمه ندی ده تشتهکی
ب ناڤی 'شهنس' نینه.

چاڤکانیا گونه ه

دقی وهره گوتن کو گونه ه ژ ناڤا مه بخوه دهر دکهفه. گونه هکاری تاوانا مه بخوهیه. بی گومان وئ تشتهکی خوهشبوویا
ههگهر گونه هکاری نه تاوانا مه بوویا. ئهم ب نازادی گونه هان دکن و پشتره ژی ئهم دیژن کو ئو نه تاوانا مه لی بهلییا

شہیتانہ و تہفای بیہر پرسیاریا گونہہ دکہفہ سہر ملی وی. تی گوتن کو کہسی تاوانبار دہمکئی کہتیبویہ بن باندورا شہیتان و ژ بہر فی یہکئی ئو نہ تاوانبارہ، و رہم ژ بو وی تی خوشستن. لی بہلی، ئەف کیمانیین بچووک و مکہ کو قہت نہبوون تینہ شیرۆفہکرن و ئو کہس ژ ی ہوکمی کو د درباری وی دہ ہاتیہ گرتن دپہژرینہ.

دقی ئەم بینن بپرا خوہ کو، “بہدلی گونہہ مرنہ (رۆم. ۶:۲۳)؛ گونہہ مروّف دہ مرنی. ہہگہر کو گونہہکاریا مہ نہ تاوانا مہ، لی بہلیا شہیتان بوویا، وی دہمی پتویست بوو یەزدان ژ مہ بیہتر شہیتان جہزہ بکہ. لی بہلی دادبوونا مہیا ژ بو گونہہین مہ، ددہ نیشانان کو ئەم د بہر وان دہ بہر پرسیارن. دہما ئەم دبیژن کو چافکانیا گونہہان نہ ئەمن، لی بہلی چافکانی شہیتانہ، ئەم دخوازن بہر پرسیاریا گونہہین خوہ ژ خوہ ب دور خن. ئەف میناکہکہ کو ئینسان ناخوازن داخوینا ننجیلینا د درباری جہوہری مروّف دہ فیم بکن. ننجیل دبیژہ ‘ئینسان د بنگہہا خوہ دہ گونہہکارہ’.

“تشتہک نینہ کو ژ دہرفہ فہ تیکہفہ نافا ئینسان و وی خہراب بکہ... ژ بہر کو رامانیین خہراب، زنی و کوژتن، ژ نافا ئینسان بخوہ دہر دکہفہ... کوباری، بیاقلی، و ہەر تشتی خہراب ژ ہوندر تی و ئینسانان دلہوتینہ” (مک. ۷:۱۵-۲۳).

دہما ئەم دبیژن کو تشتہکی گونہہکار، ژ دہرفا فہ دکہفہ نافا مہ و دہیلہ ئەم گونہہان بکن، ئەم ب داخوینا ئیسا رہ دکہفن نافا ناکوکی. ہەر تشتی خہراب، ژ نافا ئینسان بخوہ دہر دکہفہ. ئەف دہ سہدم کو یەزدان د دہما توفانی دہ، بالا خوہ بدہ فی یہکئی: “ہیزا خہیلیا دلئ ئینسان ژ جوانیا وی فہ خہرابہ” (گہن. ۸:۲۱). یاکوب ۱:۱۴ ژ مہ رہ دیار دکہ کا ئەم ب چ ئاواہی ژ ری تینہ دہر خستن: “دہما کو ہەر کہس (ژ بو ہەر کہسی ہمان پتھاژویہ) ژ ئالی داخوینا خومین بہدنی فہ (ن.ئ.ف. داخوینا خہراب) تی کشاندن، ژ ری دہر دکہفہ و تی خاپاندن”. ئەم نہ ژ ئالی ہیزمکہ دہرفعی خوہ، لی بہلی ژ ئالی داخوینا خومین خہراب فہ تینہ خاپاندن. یاکوب فی پرسئی دکہ: “سہدما شہر و پھچوونین د نافا وہ دہ چیہ؟ ما گہلو سہدم ب تہفای (بین کو د نافا وہ دہ شہر دکن) نہ داخوینا مہین بہدنی نہ؟ (ژامس ۱: ۴). (ئەم ہەموو خوەدیین خاپینۆکین کہسانی نہ. چافکانیا وان بخوہ ژ، داخوینا مہین خہرابن. ژ بہر کو ئو تاییہتیین مہ نہ. ہہگہر گوتنا راست وەرہ خوشستن، ئەم بخوہ نہیارین خوہ نہ.

پرتووکا رۆماییان، ب گرانی ل سہر گونہہ، سہدمین گونہہکاری، چافکانیا وی و شہری ل دزی ویہ. گہلہکی ب واتیہ کو د پرتووکئی دہ، ہما ہما بہہسا شہیتان و ئبلیس نابہ. د چہر چوّفہیا ناخافتنین ل سہر چافکانیا گونہہ دہ، پاقلوس بہہسا شہیتان ئان ژ ی ئبلیس ناکہ. ‘شہیتان’ بخوہ گوتنہکہ ئاھیدا نوویہ. ہہگہر کو سہدم گونہہین مہ ہیزمکہ دہرفعی مہ بوویا، وی د ئاھیدا کھفن دہ بہہسا وی ہیزی بہاتا کرن. لی بہلی ب تو ئاوی بہہسا فی یہکئی نہہاتیہ کرن. نفیسا ل سہر دہما دادگیران ئان ژ ی ئیسرایلیین ل چولی ددہ زانین کو وی دہمی ئیسرایل د نافا گونہہان دہ بوو. لی بہلی یەزدان، ئو د دہباری ہیزمکہ نہدیتی دہ کو گونہہ ب وان ددہ کرن، ہشیار نہکرنہ و بالا وان نہکشاندیہ سہر ہبوونہکہ و ہا. ل شوونا فی یہکئی، ل بہر دلئ وان دایہ کو ئو نہکھفن ریا داخوینا بہدنا خوہ و گوتنا وی د ژیا نا خوہ دہ پیکبینن (میناک، دت. ۲۷:۹، ۱۰؛ ژوش. ۲۲:۵).

پافلوس شینې دگره: “د ناڤا من ده (نانگو د نهفسا من ده) تشتهکی باش ناسهکنه... ژ بهر کو نهز وی تشتی باشیې کو دخوازم، ناکم. ههگمر نهز تشتی کو ناخوازم دکم، وی دمینی کو وی دکه نه نهزم، لی بهلی گونههی د ناڤا من دمی” (رؤم. ۷:۱۸-۲۱). نانگو نهو تاوانا گونههین خوه، ناقیژه سسر ملی همبوونهکه ب ناڤی شهیتان. نهو ومکه چافکانیا گونههیا راستین، جهوههری خوه دده نیشاندان: “وی تشتی نه نهز لی بهلی گونههی د ناڤا من ده دکه. وی دمی من (د ناڤا خوه ده) زاگونهک دیت: دما نهز دخوازم باشیې بکم، خرابی ب من رمیه (نانگو د ناڤا من دمی)”. نهو بهسلا دژ دهرکتنا وی تشتی دکه کو ناڤ لی کریه ‘گونههی د ناڤا من ده’. هس کسلی ب بال و د نالیی گیانی ده زانا دکاره بگهپژه ناگاهداریین د درباری خوه ده.

دقی نهف راستی وهره گوتن کو خریستیانهکی مینا پافلوس گرانبووها دما کو دبه مهسپهی، نه جهوههری وی تی گوهرتن، و نه زی دکهفه رموشهکه کو نیدی نکاربه گونههان بکه. تهمگرا ‘نهفانگهلیست’یا مؤدرن، دبیزن کو نهو گهپشتنه رادیا کو گونهه نهکن و ژ بهر فی یهکی پافلوس، ب سهدما داخویانیا ویا د رؤم. ۷:۱۵-۲۱ ده دخن ناڤا رمفینیین ‘رزگار نهبووی’.

نهف نایهتانا ژ بو گوتنن وان، پرسگریکهکه مهزنن. هس وها داود زی کو گوتن ل سسر راستیا وی نایې کرن، دژایهتیا گونههکاریا جهوههری خوه وها راقه دکه: “نهز خراب هاتم ئافراندن؛ دایکا من د ناڤا گونههان ده ب من دوجان بو” (پس. ۵:۵۱).

ننجیل پری جارن گوتیه کو جهوههری ئینسان د بنگهها خوه ده خرابه. ههگمر نهف وهره فیم کرن، وی دمی پیوستی نامینه کو نهم بهرپرسیارمکی دن ژ بو گونههین خوه بافرینن. ژمر. ۹:۱۷ دبیزه کو دلئ ئینسان، ب قاسی کو نهم نکارن تخمین بکن، دهرموین و گونههکاره. ئیسا زی د مت. ۷:۱۱ ده دیار دکه کو جهوههری ئینسان د بنگهها خوه ده خرابه. هس وها نهجج. ۳:۹ (معنا ئیرانی) دبیزه: “دلئ بهنیادهم تژی خرابیهه”. نهپه. ۱۸:۴ سهدما کو ئینسان ب ئاواپهکی خوهزایی ژ یزدان ب دور دکهفه وها تینه زمان: “ژ بهر جاهلیا د ناڤا وان ده، و ب سهدما تهقلیههقی د دلئ وان ده”. ژ بهر تهقلیههقی د دلئ مه ده، ئاواپ مهی رمانی مه ژ یزدان ب دور دخینه. ب ههمان شیومیی گال. ۱۹:۵ زی وها بهسلا گونههین مه دکه: “بکارانیا نهفسا مه”، تشتی دهیله کو نهم گونههان بکن، نهفسا مه و همبوونا مه بخویه. یهک ژ قان داخویانین زی نابیزه کو سهدمی گونههین مه شهیتانه. رمانین گونههکار ب مه ره دافرن و مهزن دین نهو بهشهک ژ نافرینا ئینسانن.

۶،۲ شهیتان و نبلیس

هنهک گوتنن بنگههینیین ننجیلی، هنهک جارن نایینه وهرگراندن و ومکه نهسلئ وان تینه هشتن (د مت. ۲۴:۶ ده مامون پیره- میناکهکه ئارامی یه ژ بو فی راستی). گوتنا ‘نبلیس’ کو بخوه گوتنهکه ئیرانییه نههاتییه وهرگراندن و ومکه نهسلئ وی هاتییه نفیساندن. گوتن تی واتهیا نهیار ؛ و گوتنا ‘شهیتان’ تی واتهیا دهرموین، نهیار و بییهخت. نهو بخوه وهرگرا ‘دابؤلوس’ یونانییه. ههگمر نهم پی باوهرن کو شهیتان و نبلیس سهدمین گونههکاریا مه نه، وی دمی هس کو نهم د ننجیلی

ده راستی فان گوتنان وهرن دقې ئهم فېم بكن كو ئمو ژ بو وي كهسي خراب تينه گوتن. بكارانينا فان گوتنان د ننجيلی ده، دده نيشاندان كو ئمو دكارن ژ بو كهسين دن ژي وهرن بكارانين.

گوتنين شهيتان و ئبليس ومكه كو د ننجيلی ده هاتنه بكارانين، ناين واتهيا كهسين ل دهرقېي مه كو دبن سهدما گونه هكاريا مه.

د ننجيلی ده گوتنا 'ئبليس'

۱ كنگس ۱۱:۱۴ وها دبېژه: "و يزدان ژ بو سلیمان نهيارمك (همان گوتنا نبرانی ل هن جهين دن ومكه 'ئبليس' هاتيه وهرگراندن) تيك دا: ژ ئدوميان، هادات". "و يزدان نهيارمكي دن (ئبليسكي دن) تيك دا... رهمان... ئمو بوو نهيارمكي (ئبليسكي) ئيسرايلى" (۱ كنگس ۱۱: ۲۵، ۲۳). ئەف نايي واتهيا كو يزدان ژ بو سلیمان، مينا نهيارمكي/ئبليسكي مهلايكهتهك ئان ژي كهسايهتهك گرانبووها تيك دايه؛ وي كهسايهتین نورمال تيك دانه. مت. ۲۳، ۲۲: ۱۶ ميناكهكه دن دده. پتروس خوستيه ل پشيا چوونا ئيسايا قودسي و مرنا وي يا د چارمخي ده ببه كهلم. ئيسال پتروس فهگريا و وها گوت: "خوه ژ ریا من بده ئالی، ئبليس... تو ژ داخواین يزدان بيهتر ليين ئينسانان دفكري". وئ دهمي پتروس ومكه ئبليسكي هات ب نافكرن. نفيس پر فهكريه؛ دهما كو مسيه ئەف يهك گوت، ئمو نه ب جهاور ئان ژي مهلايكهتهكي ره داخفي، ئمو ب پتروس ره داخفي.

ژ بهر كو گوتنا 'ئبليس' تي واتهيا 'نهيار'، ئينسانهكي باش و همتا يزدان بخوه ژي دكاره ومكه 'ئبليس' وهره ب نافكرن. د راستيا گوتني ده، واتهيا گونه هكارياي نايي دينن. ژ بهر كو جهوهرئ مهبي گونه هكار، 'ئبليس' و 'نهيارئ' مهبي هري مهزنه، و ژ بهر كو د زمانين بياني ده، ئەف گوتن ژ بو تشتين گونه هتي بكارانين، ئمو بوويه گوتنهكه كو گونه هكارياي بينه زمان. يزدان بخوه ژي دكاره ب ریا پشتگر يكرنا چالاكيهكه مهبي خراب، ژ مه ره ببه ئبليسك. لي بهلي ب گوتنا 'ئبليس' بنافكرنا يزدان، نايي واتهيا كو ئمو بخوه گونه هكاره.

هر چار مزگين ژي، همان بوويهان ب ناوين جوودا تينن زمان. پرتووكين ب نافي سامول و ديروك ژي فان بوويهان ديار دكن. ۲ سام. ۱: ۲۴ وها دبېژه: "ميرزايي مه يزدان... داود ل دژي ئيسرايلى خست ناقا لقبازيئ"، ژ بو كو ئمو ل ئيسرايلى همژمارا شيني دهرخينه هولي. ۱ چرون. ۱: ۲۱ ژي وها دبېژه: "ئبليس ل دژي ئيسرايلى دهركمت و داود تيك دا"، ژ بو همژمارا شيني وهره ناسكرن. د داخويانيا يهكهمين ده يزدان و ديا دن ده ئبليس تيك دده. ل فر ئەف ئنجام دهردكهفه هولي كو يزدان ل دژي داود، مينا 'ئبليس' نان ژي 'نهيار' نهكي تهفدگهره.

وي همان تشت نائين سهري ئيووب ژي. و ئيووب د دهرباري يزدان ده وها گوت: "ب دهستي خوئي ب هيز تو ژي ئيريشي من دكي" (ژوب. ۳۰: ۲۱)؛ ئيووب دخوست في ببېژه، "تو مينا ئبليسكي نزيكي من دبي".

د ننجيلی ده گوتنا شهيتان

همان تشت ژ بو گوتنا 'شعیتان' ژى تینه گوتن. ئیسا گوت کو: "ما نه من هوون، همر دوانزدهه (ههوارى) هلبژارتن؛ و یهک ژ وه ما نه شعیتانه که؟ وی بههسا یاهودا ئیسکارۆت دکر...". (ژن. ۷۱، ۷۰: ۶)؛ کو نهو ئینسانهکی ب مرن و نورمال بوو. وی نه بههسا ههبوونهکه ب قلوچ ئان ژى تشتهکی ب ناڤی 'ههبوونهکه گیانی' دکر. گوتنا 'شعیتان' ل فر ب تعنی تی واتهیا ئینسانهکی خهراب و نه باش. ۱ تم. ۱۱: ۳ میناکهکه دن دده. خانمین کهسین ل پئشیا جفاکی 'فتنه' نه دکرن. ل فرا گوتنا ئهسلایا یونانی 'دیابولوس' ه کو ل هههک دهقران مینا 'شعیتان' تی وهرگهراندن. ژ بهر قی یهکی پافلوس ژ تیتوس ره گوت کو ژننن ب نهمنین جفاکی نکارن بین 'فساد' ئان ژى 'شعیتان' (نت. ۳: ۲). و ب ههمان شیوهی وی ژ تموتیهوس ره گوت کو: "د روژین داوی ده... وی تهڤایی ئینسانان... بین فساد (شعیتان)" (۲ تم. ۱، ۳). ئەف نایئ واتهیا کو وی ئینسان بین تشتین نهجیب و نه دیتی. لئ بهلی تی واتهیا کو نهوی خهراپتر بین. ژ فان داخویانیان هاتیه فیمکرن کو 'شعیتان' و 'ئبلیس' نه ههبوونین گونههکاریین ل دهرڤییه مه نه، و نه ژى نهو مه لایکهتن و ژ (ئاسیمان) هاتنه خوارى.

گونهه، نبلیس و شعیتان

مه د مزار ۶، ۱ ده دا زانین کو گوتنن 'شعیتان' و 'ئبلیس' ژ بو داناسینا گونههکاریا د ناڤا مه ده تینه بکارانین. ئەڤانا 'ئبلیس' و 'نهیارین مهین بنگههینن. مروڤ دکاره وان داخینه رادمیهکه شهخسی و وهکه نهیارهکی ئان ژى فسادهکی راستی بههسا 'شعیتان' بکه. راستیا مه چ به -شعیتانی راستین- مینا وئیه. گریدانا د ناڤهرا شعیتان و داخوایین مهین خهراب ده - گونههیی د ناڤا مه ده- د بهشین جهی ده هاتیه زمان: "ژ بهر کو زارۆک (نهم) ژ خوین و گوشتن، وی ژى (ئیسایا) مینا وان شکل گرت؛ ب قی ناواهی ویی کو خودیی هیزا مرنی بوو، ئانگو شعیتان، ب مرنا خوه تونه کر (ههسب. ۱۴: ۲). ل فر شعیتان وهکه ههبوونهکه کو بهرپرسیاری مرنی به تی زمان. لئ بهلی، "بهده لا گونهه مرنه" (روم. ۲۳: ۶).

ژ بهر قی یهکی لازمه کو گونهه و شعیتان مینا ههڤ بن. ب ههمان شیوهی ژامهس ۱: ۱۴ بههسا داخوایین مهین خهراب دکه کو دهیلن ئهم گونههان بکن و ژ ور ژى بچن مرنی. لئ بهلی ههسب. ۱۴: ۲ ژى دبیزه کو شعیتان مرنی بخوه ره تینه. ههمان ئایهت دبیزه کو ئیسا ژ بو تونهکرنا شعیتان، بوویه خودیی جهوههرو مه. روم ۸: ۳ ژى ل دزی قی (وها دبیزه): "یهزدان کورئ خوه د شبههتی ئینسانی گونههکار ده (نانگو د جهوههرو مهی ئینسان ده) ب رئ کر و گونهه مههکوم کر". ئەڤ دده نیشاندان کو گونهه و شعیتان ههمان تشت بخوه نه. تیگهیشتنا قی یهکی پر گرینگه؛ ئیسا مینا مه هاتبوو جهرباندن. شاش فیمکرنا شعیتانی، تی واتهیا کو مه کار و جهوههرو ئیسا فیم نهکریه. ژ بهر کو ئیسا خودیی جهوههرو مهی ئینسانیهه - ناڤا وی ده 'شعیتانی' - ئهم دکارن بین خودیی هیڤیا رزگاریی (ههسب. ۱۴: ۲-۱۸؛ ۱۵: ۴). ژ بو تیک برنا داخوایین د ناڤا خوه ده، ئانگو تیک برنا شعیتانی د ئنجیلی ده ئیسا بوو خودیی شهرفا تیک برنا شعیتان د چارمیخه ده (ههسب. ۱۴: ۲). ههگهر شعیتان خودیی کهسایهتهکی بوویا، وی دهمی نهوی نهها تونه بوویا. ههسب. ۹: ۲۶ دبیزه کو مهسیه "ب ریا تونهکرنا خوه، ژ بو کو گونهه تونه بکه" دهرکهتیه هوئی. ههسب. ۱۴: ۲ ژى دبیزه کو مهسیه ب ریا مرنا خوه، شعیتانی د ناڤا خوه ده تونه کریه و جارمهکه دن قی راستی تینه زمان. ئیسا، ب مرنا خوه وهکه کو دهات هیڤی کرن، "بهدهنا گونهه"؛ ئانگو جهوههرو ئینسان و گونههیی کو د بهدهنن مه ده دهرکهڤه هوئی، تونه کر (روم. ۶: ۶).

“یئ کو گونه ه ب مروّف دده کرن، شهیتانه” (۱ ژن. ۳:۸)؛ ژ بهر کو گونه ه، ئه نجامه که خهرا بیین د ناڤا مه دهیه، کو ننجیل ژئ ره دبیزه ‘شهیتان’ (ژامس ۱: ۱۵، ۱۴). “ب فی نارمانجی، ژ بو تیک برنا کارئ شهیتان، کورئ یهزدان دهرکته هؤلئ” (۱ ژن. ۳:۸). هه گهر ئه م بیهرزین کو شهیتان، داخوایین مهین خهرا ب ن، وئ دهمئ تشتین کو د ئه نجاما وان داخوایان ده دهر دکه فن هؤلئ ژئ گونه هین مه نه. ئه ف راستئ د ۱ ژن. ۳:۵ ده ژئ تئ زمان: “ئهو (نیسا) ژ بو راکرنا گونه هان دهرکته هؤلئ”. ئه ف، دده نیشانان کو ‘گونه هین مه’ و ‘کارین شهیتان’ هه مان تشت بخوه نه. ئاجتس ۳:۵ ل سهر گریدانا د ناڤهرا شهیتان و گونه هین مه ده میناکه که دن دده. په تروس ژ هانانیا ره دبیزه: “چما شهیتان دلئ ته تژ کریه؟”. پشتره د ئایهتا ۴. ده ژئ په تروس وها دبیزه: “ته چما ئه ف تشت خست دلئ خوه؟”. دهما ئه م تشته کی خهرا ب تیخن دلئ خوه، تئ واتهیا کو ئبلیس دلئ مه داگرتیه. هه گهر ئه م خوه دیئ پیلانه کی گونه هکار بن، ئهو د دلئ مه ده دست پی دکه. هه گهر ژنه ک ب زاروک به (دوجان به)، ئهو ل دهر قعی وئ چینابه، ئهو د ناڤا وئ ده چیدبه. ژامس ۱: ۱۵، ۱۴ دده خویاکرن کا داخوایین مهین بهدنی ب چ ناواهی و رئ ل پئشیا گونه ه فهدکن و بهرئ مه ددن مرئئ. پس. ۱۰۹:۶ ژئ گریدانی د ناڤهرا یه کی گونه هکار و ‘ئبلیس’ ده چیدکه: “تو زلامه کی خهرا ب بده سهر وی: و بهرا ل ملی و بیئ راستئ ژئ ئبلیس راوهسته”، نانگو بهرا هوکمئ وی ل سهر هه به (کرش. پس. ۱: ۱۱۰).

ب که سایه تکران

هون دکارن بهر سقه که د جیه ده بدن: ‘ما نه وه که کو که سایه تکه به بهه سا شهیتان تئ کرن؟ بهلئ، راسته. هه ب. ۲:۱۴ بهه سایی کو “خوه دیئ هیزا مرئییه، نانگو شهیتان” دکه. ئهو وه که کو که سایه تکه به تئ زمان. ژ بهر فی یه کی پرؤف. ۹:۱ بهه سا ژنه کی ب ناڤئ ‘پسپوری’ دکه کو ماله کی ناڤا دکه؛ و روم. ۶:۲۳ گونه ه دشینه وزیفه دارئ کو مروّف بوهایئ (په ریئ) مرئ ددی ده. ل سهر فی تاییه تیئ د گوتنا ناڤه ند ۵ گوتوبیزه که بهر فیره هه یه. شهیتانی مه ‘دیاپولوس’ گه له ک جارن ته مسیلا داخوایین مهین خهرا ب دکه. دیسا ژئ مروّف نکاره وی ژ که سایه تی جودا بکه. نیت و داخوایین خهرا ب بین د دلئ مروّفه کی ده، دهر قعی که سایه تا وی نکارن هه بوونا خوه بدومین؛ د ئه نجاما فی ده ‘شهیتان’ تئ ب که سایه تکران. گونه هئ مه هه ک جارن وه که ‘میرزایه کی’ تئ ب که سایه تکران (میناک، روم. ۵:۲۱؛ ۶:۱۷؛ ۷:۱۴). ژ بهر فی یه کی شهیتان تئ واتهیا گونه ه ژئ و ب فی ناواهی ئهو تئ ب که سایه تکران. هه ر وها پاقلوس ژئ ژ مه ره بهه سا دو هه بوونین د بهدنا مه ده دکه (روم. ۷: ۱۵-۲۱): ئینسانئ نه فسئ، شهیتان، ب ئینسانئ گیان ره شهر دکه. لی بهلئ ئه ف یه ک ئه شکر مه کو د ناڤا مه ده تو که سایه تین راستینین کو شهر دکن تونه نه. ئه ف بهشی جهوه رئ مه یئ گونه هکار، وه که ‘یئ خهرا ب’ (شهیتانی د ننجیلی ده) تئ ب که سایه تکران (مت. ۱۳ ر. ف.). هه مان گوتنا یونانیا کو وه که ‘یئ خهرا ب’ تئ وهر گهر اندن، د ۱ جور. ۵:۱۳ ده وها تئ زمان: دهما کو که سه ک ته سلیمی گونه هئ خوه ببه، ئهو وه که ‘یئ خهرا ب’ نان ژئ ‘که سئ خهرا ب’ تئ وهر گهر اندن.

ب واتهیا سیاسی ‘شهیتان’ و ‘ئبلیس’

گوتنن ‘شهیتان’ و ‘ئبلیس’ ژ بو شیرؤفه کرنا نیزاما دنیا مهیا گونه هکار ژئ تینه بکارانین. مروّف دکاره دروتیا ئینسانانیا جفاکی، سیاسی و ئولی ژئ وه که ‘شهیتان’ ب ناف بکه. د ئاهیدا نوو ده، پرانیا جارن شهیتان و ئبلیس ژ بو ب ناف

کرنا هیزا سیاسی و جفاکبیا سیستمین جهوو و روما تینه بکارانین. نهم ل شوونا رایهدارین روماین کو باومر مهندا داقین زیندانان، شهیتان دخوینن (رهف. ۲:۱۰). د ههمان چهرچوئی ده، نهم دخوینن کو جفاکا بهرگامایی ل جهی تهختی شهیتانه. لی بهلی نهم نکارن بیژن کو شهیتان بخوه و مکه کسایهتهکی - ههگمر ههبه- ل بهرگامایی خوهدی تهختهکی به.

گونههی شهخسی، و مکه ل دژ دهرکهتنا زاگونا یزدان تی ب نائف کرن (۱ ژن. ۳:۴). لی بهلی، گونههی ههقبهشیی کو مینا هیزمکه سیاسی و جفاکبیه ل دژی یزدان، تی واتهیا هیزمکه مهزنتر. ههک جارن نائف هیزا ههقبهش، و مکه شهیتان تی ب نائف کرن و مکه ههجوونهکی تی ب کسایهتهکرن. ژ بهر فی بهکی نیران و ههک هیزین نیسلامی، دهولعتین بهکبوو بیین نامریکایی و مکه 'نبلیسی مهزن' - نائف سیاسی و ئولی ده، نهیاری وانیی هیری مهزن- ب نائف دکن. نائف دیار دکه کا ژ بو چ د ننجیلی ده، گوتنن 'شهیتان' و 'نبلیس' پر تینه بکارانین.

د نهمجام ده، پر د جبهه دهیه کو نهم بیژن، د فی مژاری ده، ل شوونا کو نهم چهند دؤکترینین ل سر بنگهها چهند نایهتان بینن زمان، دفی نهم پشنا گوتنن خوه بدن داخویانین ننجیلی. جارمکه دن ب بالکیشی خوهندا مژار ۱.۶ و فی بهشی وئ مروّف بگهینه بهرسفهکه راست. تشنتین کو ب کنایی ل فر هاتنه زمان، ب ئاویهکی راست و دوروست شیرو قهیا شهیتان و نبلیس کرنه. نائف گوتن، و مکه سیفمتین نورمال، ههک جارن ژ بو دیار کرنا گونههی د نایفا مه ده ژی تینه بکارانین. ههک ژ نهیینن کو ب پرانی شاش تینه فیمکرن، د گوتنن نایفند'نان ده هاتنه زمان.

بین کو د پهژراندنا نهمجامین مه ده خوهدی پرسگریکن، دفی فان پرسان ژ خوه بکن: (۱) مروّف دکاره گونهه تیخه وارمکی شهخسی؟ (۲) تشتهکی راسته کو 'نبلیس' ب تهنی مینا سیفتهکی و مره بکارانین؟ بهلی، وسایه. تشتی کو دبه پرسگریک نهمه کو نهم گونهه و مکه نهیار/نبلیس'ئ خوه تیخن وارمکی کسانای. ههمان گوتن د نامیین یوهاننا، و د مزگینی ده (بهره. ر.ف). پری جارن و مکه کسایهتهکی هاتیه زمان. ما ژ بو فی بهکی ژ 'نبلیس' و 'شهیتان' باشتر، سر نفیسهکه دن تی دیتن؟

۶,۳ جن

مه د ههر دو بهشین بوری ده دیار کر، کا چما نهم پی نه باومرن کو شهیتان نان ژی نبلیس، ههجوونهکه ب کسایهت نان ژی جهناورمکه.

ههگمر نهم شهیتان مینا ههجوونهکه ب کسایهت نهپهژرینن، وئ دهمی نهم ههجوونا جنان ژی ناپهژرینن کو نهم مینا خزمتهکارین شهیتان تینه دیتن. گهلهک کس دفکرن کو د ژیانای ده ههر تشتی باش ژ نالیی یزدان فه ژ بو مه تی پیشکشکرن و شهیتان و جنین وی ژیبین خراب ددن مه و دخوازن باشینن کو یزدان دده مه ژ هولی راکن.

ننجیل پر فهکری و سافی دبیزه کو یزدان چاگانیا ههر تشتیبه (بهره. مژار ۱,۶) و نهم د ژیانای مه ده بهرپرسیاری

ههر تشتی باش و خهرا به:

“ئەز شەكل ددم روناھیی؛ و تاریی دافرینم؛ ئەز ئارامیی تینم و بەلایی دافرینم. یی کو قان تەقان دکه ئەز میرزایی وە یەزدانم” (نس. ۷: ۴۵).

ژ بەر قی یەکی دەما کو ئەم د جەرباندننن ژیانن ره دەرباس دین، دقئ ئەم تاوانا وان ناقتن سەر ملی شەیتان و جنان، دقئ ئەم بپەژرینن کو ئەو دانا یەزدان بخوہ نە. ئەیووب پراڤیا تشتنن خوہینن باش وەندا کربوو لی بەلی وی ئەف یەک نەگوت: “قان جنان، هەر تشتنن کو یەزدان دابوو من برن”. نا؛ گوہی خوہ بدن تشتنن کو گوتیە: “میرزایی مە یەزدان دا و میرزایی مە یەزدان بر؛ بەرا ناقتن یەزدان پیرۆز بە” (ژۆب ۲۱: ۱).

یەزدان چافکانیا هەر رەنگی هیزییە (نس. ۵: ۴۵؛ ۸: ۴۴).

دەما کو گەلی یەزدان دەست ب باوەرکنا ئیلاھین دن بکه و ژ وی ره وسا ببیژە، ئەم دەسە دەبە: “تو یەزدانەکی مەزن و ب هیزی، لی بەلی هەگەر نە مینا تە ب هیز بن ژ ی ئەز باوەریا خوہ ب هەنەک ئیلاھین دن تینم”. ئەف یەک دەبە سەدەم کو ئەم باوەریا خوہ ب هەبوونا جن و شەیتانان نەینن. ئەف، ئەم شاشیا کو ئیسرایلی کرپە بخوہیە. بەشەکی مەزن ژ ناھیدا کەفن ل سەر هەلوەستا ئیسرایلیا ل هەمبەری یەزدانە. ئیسرایل، ل گەل یەزدان باوەریا خوہ ب هەنەک ئیلاھین دن ئانیە و یەزدان ئاجز کرپە. ئەم د ئنجیلی دە ببینن، کەسین کو باوەریا خوہ ب جنان تینن، چقاسی دشبین ئیسرایلیین کو باوەریا خوہ ب ئیلاھین سەختە ئانیوون.

جن، پوت بخوہ نە

د ۱ کۆربنتی یان دە، پافلوس دیار دکه کا چما لازمە خریستیان باوەریا خوہ ب قان تشتان نەینن و پەرەستیا پوتان نەکن. د دەما (نقیساندنن دە) ئنجیلی دە ئینسانان باوەریا خوہ ب جنان دانین و ئەم مینا ئیلاھین بچروک ددیتن. ئینسانان مینا پوتان، مۆدیلن جنان چیکرن و پەرەستیا وان کرن. ئەف یەک ئەشکەرە دکه کا ژ بو چ پافلوس د نامەینن خوہ دە گۆنتین ‘جن’ و ‘پوت’ ب هەمان واتەیی و ل شوونا هەف بکار ئانیە:

“یین پوتپەرەست (نەتەوہینن نە جەوو، یونانی) دەما کو تشتەکی دکن قوربان، وی نە ژ بو یەزدان، لی ژ بو جنان دکن قوربان. ئەز نکارم ببیژم کو دقئ هوون ب جنان ره خوہدیە هەمان هەستان بن... هەگەر یەک، ژ وی قوربانن ژ بو پوتان هەکی پینشکیشی وە بکه، ژ بو خاتری وی ژئ نەخون...” (۱ جۆر. ۱۰: ۲۸، ۲۰).

ب قی ئاواھی جن و پوت هەمان تشتن. بالا خوہ بدن گۆتتا پافلوسیا کو دببژە، ئەم قورباننن خوہ ‘نە ژ بو یەزدان، لی ژ بو جنان (پوتان)، پینشکیش دکن. جن نە یەزدانن؛ ب تەنی یەک یەزدان هەیە و ئەف ژئ نیشان ددە کو تو هیزا جنان تونەییە و ئەو نە ئیلاھن. ۱ جۆر. ۸: ۴ ژئ قی خالی وها تینە زمان:

ل سمر فان تشنتین کو وکھه قوربان ژ بو پوتان تینه پیشکیش کرن، نم دکارن بیژن کو ل دنیایی پوت (نانگو جن) تونه نه، و ب تمنی یهک یهزدان همیه". پوتهک نان ژی شهیتانهک نه خودی کسایهت و ههبوونه. ل دنیایی ب تمنی هیزهک و یهزدانهک همیه. پافلوس د ۱ جور. ۸:۵،۶ ده ب فی ناواهی بهردوام دکه:

“هسرقاس پر نیلاهین د گوتن ده ههبن ژی... (گلهک نیلاه و میرزایین کو- باوهری ب وان تی- ههنه) (مینا گلهک کسین کو باوهریا خوه ب ههبوونا جنین جوربهجور تینن و جنهک دبه سدهما کو نهو کارئ خوه و مندا بکن، یهک دبه سدهما کو ژنا خوه بهردن و هسرها). لی بهلی ژ بو مه (باوهرمعدان)، (وکه کو مه بهری ژی گوت، چاگانیا باشی و نهباشی) ویا هسرتشتی ب تمنی یهک یهزدان، یهک باقه”.

د دت. ۳۲:۱۷ و پس. ۱۰۶:۳۷ ده گوتنا (سهپتواگنت) ‘دامونون’ یا د فرسیونا یونانیا ناهیدا کهن ده، وکه ‘پوت’ تی بکار نانین. و نهو د ناهیدا نوو ده وکه ‘جن’ هاتیه و مرگه راندن. پس. ۱۰۶:۳۶-۳۹، شاشین نیسرایلی دستنیشان دکه و پوتین کهنانی دشینه جنان: “وان (نیسرایلیان) په مستیا پوتان کرن کو ژ وان ره خهفکهک بوو. براستی ژی وان لاو و کهچین خوه ژ جنان ره کرن قوربان؛ و خوینا کهچ و کورین خوینن کو کرن قوربانن پوتین کهنانی، بی گونه هر ژاندن... ب فی ناواهی ب کریارین خوه بوون مردار و ب نافرینن خوه (کارین خوه) زنی کرن.

جنین ناهیدا نوو

هوون دکارن فی یهکی بیژن: “هوون ل سسر تهفایی بهشین ناهیدا نووینن د دربارئ جنان ده چ دفکرن؟” دفی نم تشتهکی دیار بکن: نیجیلا کو گوتنا یهزدانی هاکمی هسرتشتیه بخوه ره ناکهفه نافا ناکوکی. ههگر نم بهژرینن کو یهزدان چاگانیا تهفایی هیزیه و نهو دبه سدهما تهفایی پرسگریکین مه، وئ دهمی ننجیل نکاره بیژره کو جن - نیلاهین بچووکینن ل دژی یهزدان- فان تشنتان ژ مه ره تینن. د ناهیدا کهن ده گوتنا ‘جنان’ ب تمنی چار جارن و ب واتهیا دستنیشاندانا پوتپههستی هاتیه بکار نانین. لی بهلی نهف گوتن د نفیسین مزگینی ده پری جارن درباس دبه. سدهما فی یهکی دکاره نهف به، کو د دما نفیساندانا مزگینی ده، تهفایی نهخوشینن کو نهدهاتن ناسکرن، وکه تاوانا جنان دهاتن دیتن. ههگر براستی جن ههبا و نهو بهرپرسیاری نهخوشی و پرسگریکین مه بانا، وئ مه ل سسر وان د ناهیدا کهن ده زیدتر بخوهدا. لی بهلی نم ل ور د دربارئ وان ده تشتهکی بهرچاچا ناخوینن.

دما بیژن کو جن ژ نافا یهکی هاتنه نافتین، دخوازن بیژن کو نهو ژ نهخوشیهکه میژنی نان ژی نهخوشیهکه نهاس ساخ بوویه. کسین کو د سدهسالا یهکهمین ده دژیان، تاوانا هسرتشتی کو ژ فی نهدکرن دافیتن سسر جنان. ژ بو کسین کو ناقلی خوه و مندا دکرن، دهات گوتن کو ‘جنان’ نهو گرته. د دما ناهیدا کهن ده گیانهکی خراب نان ژی ب گهمار، دهاته واتهیا نهخوشیهکه میژنی (ژود. ۹:۲۳؛ ۱ سام. ۱۶:۱۴؛ ۱۸:۱۰). د دما ناهیدا نوو ده ژی ژ نهخوشین میژنی ره هاتیه گوتن کو نهو ژ نالیی گیان/جنین خراب هه هاتنه گرتن. گردانا د نافیرا جن و نهخوشیه ده، وها ژی تی زمان: “نهوانا گلهک کسین کو ژ نالیی جنان هه هاتبون گرتن، ژ وی ره (نیسا) نانین و وی (نیسا) ب گوتنهکی گیانین خراب قهوتاندن... کو نهو ژ بو پیکهاتنا فی گوتنا (د ناهیدا کهن ده) پیخههس نیسایا بوو: ‘وی بیتاقهتیا مه بر و نهخوشین

مه هلگرتن” (مت. ۸: ۱۶، ۱۷). ب فی ناواهی نهخوهشی و بیتاقهتین ئینسان هاتنه واتهیا کو، ئهو ژ ئالیی جن و گیانین خهرا ب فه هاتیه گرتن.

ئینسانان دگوتن کو ئیسا دینه و سهدهم ژ ی ئهو کو جنهک د ناقا وی دهیه: “جنهک د وی ده ههیه و (ئهو) دینه” (ژن. ۱۰: ۲۰؛ ۷: ۱۹، ۲۰؛ ۸: ۵۲). ژ بهر فی یهکی وان باومر کر کو جن دبن سهدهما دیوانهتی. ‘کهسین کو ژ ئالیی جنان فه دهاتن گرتن’ دهما کو ساخ دبوون، دهات گوتن کو ئهو ل ‘هشی’ خوه فهگهریانه (ناقلی وان هاتیه سهری وان)، (مک. ۵: ۱۵؛ لک. ۸: ۳۵). ئهف دخوازه بیژره، کو یهک ژ ئالیی ‘جنان’ فه هاتیه گرتن، نه ل سهر هشی خوهیه، و (ناقلی وان نه ل سهری وانه).

کهسین کو ‘ژ ئالیی جنان فه هاتنه گرتن’ تینه ‘ساخکرن’ ئان ژ ی ‘دهرمانکرن’ (مت. ۴: ۲۴؛ ۱۲: ۲۲؛ ۱۸: ۱۷) واتهیا فی ژ ی ئهو کو یهکی ب جن، یهکی نهخوهشه.

مژار ۶: پرس

۱. د نهجام ده کی بهرپرسیاری دهر د و پرسگریکن مهیه؟

- (ا) یهزدان
- (ب) شهنس
- (ج) ههبوونهکه گونههکار، ب ناقی شهیتان
- (د) ههبوونین گونههکاریین کو ژ وان ره دبیزن جن.

۲. چ بهرپرسیاری گونههکاریا مهیه؟

- (ا) جهوههری مه بخوه
- (ب) یهزدان
- (ج) گیانین خهرا ب
- (د) ههبوونهکه گونههکار ب ناقی ئبلیس

۳. شهیتان، تی چ واتهیی؟

- (ا) گونهه (ج) دهرموین
- (ب) مار (د) لوسیفهر

۴. ئبلیس تی چ واتهیی؟

- (ا) يهڪي ڳونههڪار
- (ب) ههيوانهڪ
- (ج) نهيارهڪ
- (د) مهليڪي جنان

۵. 'ئبليس' و 'شهيتان' ب ناوايي مهجاري چ ئيفاده ڏکن؟

- (ا) ڳونهه و ژ رڻ دهرخستئي
- (ب) هڙين شهيتاني
- (ج) نهڙدرها

۶. ب واتهيا ڪو د ٺاهيدا نوو ده هاتيه زمان، دقئ ئهم ژ ڳوتنا 'جن' چ فيم بکن؟

- (ا) مهلايڪهتئين ڳونههڪار
- (ب) نهخوهشي
- (ج) د ناڦا گهل ده ناوايي ب لئفڪرنا نهخوهشيين ڪو جن مينا سدهمئين وان تئينه ديتن
- (د) ههيوونئين گياني

۷ ژیدهرکا نیسا

۷،۱ د دربارئ نیسا ده، که هانه تین ناهیدا کهفن

مزار ۳ دا خویا کرن کو پیلانا یزدانیا د دربارئ رزگار کرنا مرو فان ده، ل دمر دورا مسیه نیسا دگره. د سوزین ژ بو ههوا، ئبراهیم و داود ده، بههسا نیسا وکه یهکی کو ژ نژادا وان به هات کرن. براستی ژی تهفایئ ناهیدا کهفن دستنیشانی نیسا و که هانه تین د دربارئ وی ده دکه. شهریتا موسایا کو بهری نیسا، نیرایلی مهجووری پهرستیا وئ بوون ژی، دستنیشانی نیسا دکه: "شهریت بوو پهروردهیا کو مه بگهینه مسیه" (گال. ۳:۲۴). ژ بهر قئ یهکی پیویست بوو د جهژنا فسهئ ده بهر خهک ببه قوربان (نه.خ. ۱۲: ۳-۶). ئەف دهات واتیا تهمسلیکرنا قوربان بوونا نیسا: "بهرخئ یزدانیئ کو گونه هی دنیا یئ ژ هولی رادکه" (ژن. ۱: ۲۹؛ ۱ جور. ۵:۷). ژ بو قورباندا ههوانان رهوشهکه بی قسور پیویسته و ئەف ب ریکوویکیا که سایه تا نیسا تینه زمان (نه.خ. ۱۲:۵ کرش. ۱ پت. ۱: ۱۹).

د پرتووکا ئیلاهیان و د پنخه مبرین ناهیدا کهفن ده، ل سهر که سانیا نیسا که هانه تین بی ژمار ههنه. ئەف که هانه ت ب تاییه تی ل سهر ناوایئ مرنا وی رادوستن. ئولا جهوویان، ناپهژرینن کو وان گرینگی نه دایه فان که هانه تان و ئەف یهک بوویه سهدهما مرنا مسیه. ئەمی نها چند که هانه تان ژ وان پیشکش بکن:

پئیکها تنا د مسیه ده	که هانه تا ناهیدا کهفن
ئەفانا گوتنن راستنن نیسا نه، د چارمیخی ده (مت. ۲۷:۴۶).	"یزدانی من، یزدانی من، ته چما ئەز ب تعنی هشتم؟" (پس. ۲۲:۱)
ئیسرایل نیسا بچووک دیت و تنازیین خوه پی کر (لک. ۲۳:۳۵؛ ۸:۵۳). وانا سهرئ خوه دهژانن (مت. ۲۷:۳۹)، و دهما کو ئەو د چارمیخی ده دهاته دالهفانن دگوتن 'ده بهرا یزدان وی خهلاس بکه' (مت. ۲۷:۴۳).	"ئزمیئ کو گهل وی بچووک دبینه. بین کو من دبینن تهف تنازیین خوه ب من دکن و دکمن: قئ دبیزن و سهرئ خوه دهژینن، 'وی باوهریا خوه ب میرزایی مه یزدان نانی کو وی خهلاس بکه؛ ده بهرا وی خهلاس که' (پس. ۸-۲۲:۶).
ئەف، ددهما تیوونا مسیهیا د چارمیخی ده چپیوو (ژن. ۱۹:۲۸). قولکرنا دهست و لنگان، ناوایئ فزیکي بی فهدانا د چارمیخی ده تینه زمان.	"زمانئ من ب چنگا من فه زهلقی... دهست و لنگین من قول کرن" (پس. ۲۲:۱۵، ۱۶)

<p>“کنجین من د ناڤا خوه ده پار څه کرن. ژ بو کنجین منین بنی پشکئی دافئژن” (پس. ۲۲:۱۸).</p>	<p>بیکهاتنا څئی یهکئی د مت. ۲۷:۳۵ دمیة.</p>
<p>“ئمزئ ناڤئی ته ژ براین خوه ره نیلان بکم” (پس. ۲۲:۲۲).</p>	<p>د هسب. ۲:۱۲ ده، ب ناوایی کو ل نیسا وهره، تیننی ژئ هاتیه گرتن.</p>
<p>“ئمز د ناڤا براین خوه ده بیانی مه؛ و د ناڤا زاروکین دیا خوه ده ئهجنهیی مه ژ بهر کو کدا مالا ته ئمز تونه کرم” (پس. ۶۹:۸،۹).</p>	<p>ئهڅ، هسستین نیسایین بیانویونا ژ براین وی و مالباتا وییا جهوو ره دستنیشان دکه (ژن. ۵-۷:۳)؛ مت. ۱۲:۴۷ - ۴۹. (د ژن. ۲:۱۷ ده ژئ تیننی ژ نایمنا ژورین هاتیه گرتن.</p>
<p>“ل شوونا خوارنی زراف دانه من، و ژ بو ئمز د تیوونی ده څهخوم، سیرکه دانه من” (پس. ۶۹:۲۱).</p>	<p>ئهڅ تشت دهما کو مهسیه د چارمیخی ده بوو چیبون (مت. ۲۷:۳۴).</p>
<p>بهشی ۵۳. بیئ نیسایا، ب تمامی ل سسر مرن و زندیوونا نیسایه کو، د هس نایهتهکه وی ده پیک هاتنهکه نهشکمره هییه. وی ل څر ب تهنی دو میناک وهرن دایین:</p>	
<p>“وهکی میهکئی کو ل بهر هشرینگری خوه بی زمان به، وی دهڅئی خوه څهنهکر” (ئس. ۵۳:۷).</p>	<p>“نیسا، بهرخی یزدان، د دادکرنا خوه ده بیدهنگ ما (مت. ۲۷:۱۴، ۱۲).</p>
<p>“وی گورا خوه ل گهل خهرا بان چیکر، و د مرنا خوه ده ل گهل مروڅئی دهولمهسد بوو” (ئس. ۵۳:۹).</p>	<p>نیسا ل گهل تاوانبارین خهرا ب د چارمیخی ده هات څمدان (مت. ۲۷:۲۸)؛ لئ د گورایهکی دهولمهسد ده هات بناخکرن (مت. ۲۷:۵۷-۶۰).</p>

وکه موجیزهیهکه بچوکه کو ناهیدا نوو، تینه بیرا مه کو شریعت و پیخه مبرین ناهیدا کهن بوونه بنگه ه ژ بو تیگهشتنا مهیا مهسیهیی. (ناجنس ۲۶:۲۲؛ ۲۸:۲۳؛ روم. ۱:۲،۳؛ ۱۶:۲۶، ۲۵). نیسا بخوه بالا مه کشانده سسر راستیا کو ههگمر ئم موسا و پیخه مبرین دن باش فیم نهکن، ئهمنی وی ژئ (نیسا) فیم نهکن (لک. ۱۶:۳۱؛ ژن. ۵:۴۶، ۴۷).

مادمه کو شهریهتا موسا بههسا مهسیه دکه، و پیخهمبر د درباری وی ده کههاتنهتان تینن زمان، وی دمئی نیسا بهری زایینا خوه ب ناویهکی فزیکي نه ل هولی بوو. ههگر مروّف باومر بکه کو ئهو بهری زایینا خوه ههجوو، تی واتهیا کو مروّف سوزین ژ بو ههوا، ئبراهیم و داود بی مانه دکه کو د وان ده تی گوتن کو ئهو ژ نژادا وان بخوهیه. ههگر ئهو د دهما وان سوزان ده، ل بهووشتی ناماده بوویا، وی یزدان شاش بکرا دهما کو سوزا نهقیهکی کو بیه مهسیه بدا وان. د مت. ۱ و لک. ۳ ده، بههسا نژادا نیسایا کو دریزی دمئین کهفن دبه و دگهپزه کهسین کو یزدان سوز ژ وان ره دانه، دکه.

د درباری مهسیه ده سوزمک ژ بو داود هاتیه دایین و وی د وی سوزی ده بههسا ههجوونا نیسا نابه: “ئمز نژادا تهیا کو ژ روقیین ته دهرکهفه، پشتی ته ناقا بکم... ئمز بیم باقی وی و ئهو بیبه کوری من” (۲ سام. ۱۴، ۱۲:۷). بالا خوه بدنی کو ئهف سوز ژ بو پیشهروژییه. ژخوه دهما کو ئهم بدن بهر چاقتی خوه کو وی یزدان بیه باقی مهسیه، وی دمئی نه گهنگازه کو ئهو د دهما دایینا فی سوزی ده ناماده به و ههبه. ههفوکا کو دبپزه وی ئهف نژاد “ژ روقیین ته دهرکهفه دهر” دده نیشاندان کو ئهو ب ناویهکی بهدنی نهقیی داوده.

“ئمز ناقتی ته ژ براین خوه ره ئیلان بکم” (پس. ۲۲:۲۲). “ئمز د ناقا براین خوه ده بیانی مه؛ و د ناقا زاروکین دیا” میرزایی مه یزدان، ل سهر راستی ژ داود ره سوند خوار... ئمز وی ب بهدنا وی فه ل سهر تهختی ته بدم رونشاندن” (پس. ۱۱:۱۳۲).

سلیمان پیکهاتنا سوزی بوو. لی بهلی د دهما دایینا وی سوزی ده ژخوه ئهو ههجوو (۲ سام. ۱۴:۵)، ژ بهر فی بهکی سوزا ژ بو داودیا کو ئهو بیبه خوهدی نژادا کوری یزدان، د درباری مهسیه بخوه دهیه (لک. ۱: ۳۱-۳۳). “ئمز سرگونهکه نژادئ بهر ب داود فه مهن بکم (ژمر. ۵:۲۳) - ئانگو، مهسیه. ئهف ههفوکین کو راومین پیشکر د وان ده هاتنه بکار ئانین، د کههاتنهتن دن ده ژی هاتنه بکار ئانین. د دت. ۱۸:۱۸ ده وها تی گوتن “ئمز پیخهمبرهکی مینا ته (موسا) دهرخیم (ژ نیسرایلی ره). بههسا فی بهکی د (ناجتس ۲۳، ۲۲:۳) ده تی کرن و ئهو پیخهمبر’ وکه نیسا تی دیار کرن. وی یکهه باکیره ئاقس بیه و کورمهکی بینه دنیایی و وی ناقتی وی بکه ‘ئیمانول’ (یزدان ب مهره)” (نس. ۱۴:۷). ئهف یکه د زایینا مهسیه ده پیک هات (مت. ۲۳:۱).

۷،۲ بووینا ژ باکیری

دوجانبونا ب نیسا، و نفیسین ل سهر زایینا وی ددن نیشاندان کو ئهو بهری تونه بوویه یین کو باوهریا وان ب زانینا ‘تهسلیسی’ (سینیتیی) ههیه دبپژن کو، دهمهکی ل بهووشتی سی کهس ههجوون، ژ نشکی فه یکه ژ وان وهندا بوو و ب ناویهکی د مالزاروکا مریه ده مهیا. ئهم د نفیسین پیروز ده دبیین کو تهقایی ههجوونین فزیکي، تهقی یزدان خوهدی بهدنهکی نه. ژ بهر فی بهکی ئهم نکارن بپژرینن کو مهسیه ژ بهووشتی هاتنه و د مالزاروکا مریه ده جه گرتبه. تهقایی فی تهولوزیا تهقلیهف، ل دهرقهی نفیسین پیروزه. نفیسین ل سهر نژادا مهسیه جه نادن رامانین وها کو ببپژن ئهو وکه ههجوونهکه بهدنی ژ بهووشتی هاتیه و کهتیه مالزاروکا مریه.

نهبونا دهليلان، د زانينا تسليسي ده وندابوننه که مهزنه. جبرایلی مهلايکته ب قی بانگی دمرکته پيشيا مريمه:
“تی د ناملزاروکا خوه ده نأفس ببه، وی کورمک ژ ته ره چنبیه، تی نأقی وی بکه نیسا. وی ئه مهزن ببه و وی ژ وی ره
ببیژن، کوریی همری مهزن... مريمی ژ مهلايکته ره گوت: ‘نهر تو زلامان ناسناکم، وی ئه چوا چنبیه؟ (نانگو ئه
باکیره بو). و مهلايکته وها بهرسقا وی دا، ‘وی گیانی پیروز وهره سهر ته و وی هیزایی مهزن سیا خوه بهر ده سهر ته:
ژ بهر قی یهکی وی ژ کوری ته ره بیژن کوری یزدان” (لک. ۱: ۳۱-۳۵).

دو جاران دوباره دبه کو ئهوی کوری یزدان به. کوری یزدان بهری زایینا وی تونه بو. دیسا بالا خوه بدن
راوهین پيشکهر —میناک: “ئهوئ مهزن ببه” دهما کو مهلايکته نهف گوتن ژ مريمی ره گوتن، ههگهر نیسا ههبويا نهوی
ژ خوه مهزنبويا. نیسا ژ زوریهتا داوده (رهف. ۲۲: ۱۶). ب یونانی ‘گهنوس’ (نأفراندن) تی واتهیا کو نیسا ژ داود نأفریه.

دوجانبونا ب نیسا

د نهجاما باندورا گیانی پیروز ده، (هلم و هیزا یزدان) مريم بی زلام و تیکلیهکه جنسی ب نیسا نأفس بو. ژ
بهر قی یهکی یوسف نه باقی نیسای راستین بو. د قی وهره فیمکرن کو گیانی پیروز نه کهسایهتهکه (ل مژار ۲ بنهره). نیسا
نه کو ری گیانی پیروز، لییی یزدان بو. یزدان گیانی پیروز ل سهر مريم بکار ئانی و “ب قی سهدمی ئه تشتی
پیروزی کو ژ وی ره چنبوو، وکه کوری یزدان هاته بناف کرن” (لک. ۱: ۳۵). گوتتا ‘ب قی سهدمی’ دده نیشاندان کو
ههگهر گیانی پیروز باندورا خوه ل مالزاروکا مريم نهکرا، نیسا، کوری یزدان نکاریوو چنبیه.

دوجانبونا مريمیا ب نیسا (لک. ۱: ۳۱) دده نیشاندان کو ئهوی بهری وی دیروکی نه ل دنیاوی بو و نهافری بو.
ههگهر ئه ب رمانهکی نأفس بین، ئه د نأفا مه ده دهست پی دکه. ب ههمان شیوهی مريم ژی ب نیسا دوجان بو و ئه
وکه تهفایی نینسانان د مالزاروکا وی ده مهزن بو. نایهتا ننجیلینا همری ب نأفودهنگ ژن. ۳: ۱۶ دبیژه کو نیسا “کوری
ب تهنهایی یزدانه”. ب ملیونان کهسان نهف نایهت ژ بهر کرنه، لی د تیگهیشتنا وی ده زهیف مانه. ههگهر ژ یو نیسا ‘بووین
باق’، ئه د دهما دوجانبوبا مريمی ده دهست پی بوویه (ب ننگلیزی دهسپیکرن-بهگن- و بووینا باف —بهگت- گریدایی
ههفن).

ههگهر یزدان بوویه باقی نیسا، نهف تی واتهیا کو باقی وی ژ وی ب تمهنتره. دهسپیکا یزدان نینه (پس. ۲: ۹۰)
و ژ بهر قی یهکی نیسا نکاره ببه یزدان (نهف پرس د مژار ۸ ده ب بهرفرههی تی شیروقهکرن).

تشتهکی واتهداره کو نیسا نه مینا نادم هاتیه نأفراندن، لی بهلی یزدان بوویه باقی وی. نهف یهک دیار دکه کو
گریدانهکه ب هیژ د ناقهره یزدان و نیسا ده هیه- “یزدان، ل گهل مسیه دنیا ب خوه ره ل ههف ئانی” (۲ جور. ۱۹: ۵).

ل شوونا کو ژ ناخی بافره، مسیه ب باقیتیا یزدان هاتیه دنیاوی و نهف یهک نالیکاریا وی د نالی چیبونا
تاییهتمندیین خورستی ده ژی دکه. نس. ۴۹: ۵، ۶ د دهریاری مسیه ده، دبیژه کو ئه روناها دنیاوییه و کههانهتهکی
دهسنتیشان دکه کو نیسا ئهوی پیک ئانیه (ژن. ۸: ۱۲). ئهوی ب ئاوی کو رمانهکه وها بکه تی داناسین: “میرزایی مه یزدان،

نمز ژيې د مالزاروځي ده، ژ بو بوويينا نهمدهكي خوه نافراندنم." ب قى ناواهي نيسا ژ ناليې يezدان فه، د مالزاروځا ميريهم ده، ب ريا هيزا گياني پيروژ هات نافراندن. مالزاروځا ميريهم، ژيدمرکا ميسيها بهدنييه.

مه د مزار ۷،۱، پس. ۲۲ ده ديت کول سهر رمانين ميسيهيېن د چارميخي ده پر تشت تينه زمان. نهو قې ديژه: "yezدان نمز ژ مالزاروځي دمرخستم... ژ روژا کو نمز د مالزاروځي ده پيدا بوومه، نمز دامه ته: ژ زکي دايکا من فه تو يezداني مني" (پس. ۹،۱۰:۲۲). د دما مرنا خوه ده ميسيھ ل ژيدمرکين خوه -ب هيزا يezدان چييونو خويا د مالزاروځا ميريهم ده- تماشه کر. د مزگينان ده ميريهم ومکه دايکا ميسيھ تي داناسين، و نهف يهک رمانا کو نيسا بهري زايينا خوه ژي ههيوو قالا دهردخينه. ميريهم مروقهکه خودي دي و باقين نينسان بوو. نهف يهک ب قى راستيې ژي تي زمان کو هممالباتيهکه وي يههيائي قافتيز فان نانيه دنيايي (لک. ۱:۳۶).

ل گورا رمانا کاتوليکيا رومي، ژ بهر کو ميريهم نه خوديي تايهتهدنديين مروقين نورماله، نيسا ژي نکاره ب جارمکي ده هم ببه 'بنيادم' و هم ژي ببه 'کورئ يezدان'. نهف ناقانا د سمرانسري ناهيدا نوو ده ژ بو نيسا هاتنه بکار نانين. نهو، ژ دايکهکه نينسان هاتيه دنيايي و ژ بهر قې يهکي 'بنيادمه'، و ژ بهر کو ب هيزا گياني يezدانيي پيروژ د مالزاروځا ميريهم ده مهيايه نهو 'کورئ يezدانه' (لک. ۱:۳۵). ههگسر ميريهم نه مروقهکه ژ ريزي بوويا، وي نهف شيروقيا خوشک بي واته بمايا.

"کي دکاره ژ تشتيکي ب گهمار، تشتيکي پاک ب دهست خوه فه بينه؟ تو کس نکاره... ما نينسان چيه هتا کو پاک به. و تشتي کو ژنهک تينه دنيايي چيه کو راست به؟... تشتي کو ژ ژنهکي چييه وي چاوا پاک به؟" (ژوب ۴:۱۴ ؛ ۱۵:۱۵ ؛ ۲۵:۴). نهف يهک دهليله کو نه ميريهم و نه ژي نيسا نه مروقين پير و پاکن.

ميريهما کو خوديي دي و باقهکي نينسان بوو و 'ژ ژنهکي هاتيوو دنيايي' خوديي جههرئ مهري نه پاک بوو. و نهف يهک دهرباسي نيسا ژي کر کو نهو ژي 'ژ ژنهکي چييوو' (گال. ۴:۴). چييونو ويا ژ ميريهم، دهليله کو نهو بيبي وي نکارييوو بافره و بهري وي نکارييوو ل دنيايي به. داگلوت گال. ۴:۴ ب قى ناواهي وهردگريه: "بي کو ژ ناليي ژنهکي فه هاتيه نافراندن". نفيسين مزگيني گهلک جاران بههسا مروقيا ميريهم دکن. نيسا، ب سهدما کيمبوونا تيگهپشتنا گياني، سي جاران بالا ميريهمي کشاند و دلي وي هشت (لک. ۲:۴۹ ؛ ژن. ۲:۴). وي هسر تشت؛ کو نيسا دگوت فيم نهدکر (لک. ۲:۵۰). مروق دکاره قې يهکي ببهژرينه کو بخوه نينسانه، کورئ وي کورئ يezدانه، و هسر چقاسي کور ژي خوديي جههرئ نينسان به د ناليي گياني ده ژ وي تيگهشتيتير ه. پشتي چييونو ميسيھ، يوسف ب ميريهمي ره کهته تيکليا جنسي (مت. ۱:۲۵). و پشتي وي دهمي ندي سهدمهک تونه بوو کو نينسان بيژن نهو نه خوديي تيکليهکه مالباتي نه و نه زهوجينه.

د مت. ۱۲:۴۶،۴۷ ده بههسا 'خوشک و برا و دايکا' ميسيھ تي کرن. نهف ژي دهليله کو پشتي نيسا ميريهمي هنهک زاروکين دن ژي نانيه دنيايي. نيسا 'زاروځي ويبي يهکمين' بوو. زانستيا کاتوليک ديژه کو ميريهم هسر و هسر باکيره مايه و دهرکهتیه ناسيمان، لي بهلي نهف رمان، ژ پشتگريا نينجيلي بي پاره. ومکه هسر نينساني ميريهم ژي پير بوو

و مر. هر وها ئهم د ژن ۱۳:۳ ده فئ دخوين: " (ژ خهينئ ئيسا) تو ئينسان دهرنه كه مته ئاسيمان". ئەف راستيه كه كو ئيسا خوديهئ جهوهري ئينسانان بوو (بهره: ل ههه. ۱۴:۲-۱۸؛ روم. ۸:۳). ئەف تئ واتهيا كو داياكو وي ژي خوديهئ وي جهوهري بوو، لئ باقئ وي نا.

۷،۳ د پيلانا يهزدان ده جهئ مهسيه

يهزدان د دهربارئ پيلانين خوه ده ژ نشكئ فه برياران ناده. ل گورا پيشفهچونا ديروكا مروفاهيئ، پيلانين وي زيده دين. يهزدان، ژ دهستنيكا ئافرينئ فه پيلانهكه بي كيماني چيكربوو (ژن. ۱:۱). ژ بهري فه د پيلانا وي ده ههيوو كو بيه خوديهئ كورهكي. پرانيا ناهيدا كهفن ل سهر پيلانا يهزدانيا د دهربارئ مهسيه دهيه كو ئهو دخوازه ب ريا وي ئينسانيهتئ رزگار بكه.

مه گهلهك جاران ناني زمان كو ناهيدا كهفن ب ريا سوزان، ب ريا كه هانهتئين پيخه مهران و شهريهتا موسا پيلانا يهزدانيا د دهربارئ مهسيه ده ديار دكه. ب سهدهما تعديرا يهزدانه كو؛ ئهو بوو خوديهئ كورهكي و ب ريا وي گهردون ئافران (ههه. ۱:۱، ۲:۱ د مهتا يونانيا.ف. ده گوتتا 'ب ريا وي' و مهكه 'ب سهدهما وي' باشتر تئ وهرگراندن). ب سهدهما مهسيهه كو سهدهسائين ديروكا مروفاهيئ، ژ ئاليئ يهزدان فه هاتن چيكرن (ههه. ۱:۲ ب يوناني). د ئهجاما فئ يهكي ده، و مهكه كو د ناهيدا كهفن ده ژي هاتيه گوتن، ئيلهاما كو ههتا نها ژ بو ئينسان هاتيه داخستن، تژي راقهين د دهربارئ مهسيه دهيه.

ژ بو مه نه هيسانه ئهم مهزنايي و گرينگيا مهسيهيا ل گهل يهزدان فيم بكن. ژ بهر فئ يهكئ، هر چقاسي كو ئيسا ب ريا مهريه و ژ وئ هاتيه دنيايي ژي، د جه دهيه كو ئهم بيژن، هاتنا وي ژ بهري فه د ميژي و پيلانا يهزدان ده ههيوو. ههه. ۱:۴-۷؛ ۱۳، ۱۴، ۱۴ دده زانين كو مهسيه نه مهلايكهته. مهسيه د ژيانا خوهيا ب مرن ده، خوديهئ رادهيهكه كي مييا مهلايكهتان بوو (ههه. ۲:۷)، لئ بهلئ دهما ئهم بدن بهر چاقئ خوه كو ئهو 'كوري ب تنهيايي يهزدان بوو' (ژن. ۱۶:۳) ئهمئ ببينن كو شانازيا وي ژيا وان بلندتره. مه بهري نها ژي دابوو خوياكرن كو ل گورا ناگاهداريا نفيسين پيروژ، ئينسان ئهجهخ ب ئاويهكي بهدمني ههه. ژ بهر فئ يهكي مهسيه، بهري زاينا خوه نه ب رهنكي ئينسان و نه ژي و مهكه گيانهكي تونه بوو. ۱ پت. ۱:۲۰ د فئ دهربارئ ده ديژه: "ئهو (مهسيه) بهري ئافكارنا دنيايي پيوست هات ديتن (هات هلبزارتن)، لئ بهلئ د قان سهدهسائين داوين ده دهركهت هولي".

"يهزدان د نفيسين پيروژ ده ب ريا پيخه مبرين خوه سوزين خومين د دهربارئ كوري خوه ده دان و ديار كر كو ئهوي ب بهدنا خوه ژ نژادا داود به (ب باقيتيا يهزدان هاتيه ئافرانن)، و وئ ب ريا گيانئ پيروزي و زنديبونا خوهيا ژ مرئ و مهكه كوري يهزدان و مره ئيلانكرن. ئهو ئيسا مهسيه، ميرزايئ مه" ، (روم. ۱:۱-۴).

ئەف پاشهروژا مهسيه ديار دكه:

۱. د ناهيدا كهفن، ئانگو د پيلانا يهزدان ده سوزا هاتنا وي ههيه؛

۲. ومكى مروقهكى ژ نژادا داود، ب ریا زایینا ژ باکیر میهکی، مینا کسایه ته که بدهنی هاتیه نافراندن.

۳. ژ بهر کو د دما مرنا وی ده، کسایه تا ویبا ب ریکووپنک هاته دیتن (گیانی پیروزی)،

۴. ئهو زندی بوو، و جارمه که دن ب ریا به لاڤوکین هوارین ب خه لاتاگیان، ومکه کورئ یهزدان هات نیلانکرن.

زانینا یهزدانیا ژ بهرئ فه

ههگس ئهم ل ههف بکن کو یهزدان همر تشتی کو وئ د پیشهروژئ ده ببه دزانه، وئ دهمئ ئهمئ بزانبن کو بهری چیوونا ویبا ب ناوایهکی بدهنی ژئ میژیی یهزدان ل سهر مهسیه داگرتی بوو. ئهو (یهزدان) همر تشتی بی کیمانی ژ بهرئ فه دزانه. ژ بهر فی یهکی، د دربارئ تشنتین نهووی ده، یهزدان دکاره ومکه کو ههبن بفره و باخفه. زانهوونا ویبا ل سهر پیشهروژئ پره. یهزدان، “گازی تشتی تونه دکه، ومکه کو ههبه” (روم. ۴:۱۷). ب فی ناواهی ئهو دکاره راگهینه بیژه: “ئزئ داویئ ژ دستینکی فه، تشنتین نهووی، ژ دما کهفن فه بیژم، ‘وئ شیرمتا من بمینه و ئزئ بگهیم مرادئ خوه” (نس. ۴۶:۱۰). ژ بهر فی یهکی یهزدان دکاره ب مریان ره باخفه ومکه کو زندی بن، و دکاره ب ئینسانان ره بهری زایینا وان باخفه ومکه کو زندی بن.

‘شیرمتئ’ نانگو گوتنا یهزدان ژ بهرئ فه خهبره هاتنا مهسیه دابوو. ئهو همر دهمئ د ناڤا پیلانا یهزدان ده بوو. ژ بهر فی یهکی مهسیه د دهمهکی ده هاتیه دنیا. یهزدان پیلانا خوینا ژ بو مهسیه پیک نانی. ب فی ناواهی زانینا یهزدانیا پیشهروژئ د پیکانینا فی یهکی ده ئهشکهره بوو. زمانئ ئیرانیی کو د ئنجیلی ده هاتیه بکارانین، د دیار کرنا سوزین یهزدانین ژ بو پیشهروژئ ده، راومیا “دما بورییا گریدایی پیشهروژئ بکار تینه. ب فی ناواهی داود گوت کو: “ئهم مالا میرزایی مه یهزدانه” (۱ چرون. ۲۲:۱)، کو وئ دهمئ هیبا پهرهستگهه (تونه بوو) ب تهنئ یهزدان سوزا وئ دا بوو. باومریا داود ب سوزین یهزدان هوقاسی زیده بوو کو، ژ بو داناسینا بوویهرین پیشهروژئ، راومیا دما نها بکار نانی. نفیسین پیروز تژی میناکین زانینا یهزدانیا د دربارئ پیشهروژئ ده نه. یهزدان پر باومر بوو کو وئ سوزین ویبئن ژ بو ئبراهیم پیک وهرن، و ژ بهر فی یهکی دما کو هیبا یهکی زاروکئ ئبراهیم ژئ تونه بوو، ژ وی ره گوت کو: “ئهم فی دیاری ددم نژادا ته...” (گهن. ۱۵:۱۸). د دما بهری زایینا (ئشاک/مهسیه) ده، کو ئهو ژئ ژ نژادئ بوو، یهزدان وها گوت:

“من تو کری بافی گلهک نهتهومیان” (گهن. ۱۷:۵). د راستیی یهزدان “بههسا فان تشنتین نهووی، ومکه کو بووبن

دکه”.

ژ بهر فی یهکی مهسیه د دما وانیزیا خوه ده، همر چقاسی وئ دهمئ تشتهکی وها نهوویه ژئ دبیژه کو یهزدان “همر تشت دایه دهستئ وی (مهسیه)” (ژن. ۳:۳۵). “ته همر تشت خست بن لنگین وی (مهسیه) و ته ب (وی) فه گریدا... لی بملئ ئهم هیبا ژئ نابینن کو همر تشت گریدایی ویبه” (ههب. ۲:۸).

“ژ دستپیکا دنيایي څه، ب دهڅي پيڅمبهرين خويين پيروژ” و ب ریا ئيسا، يezدان د دهرباري پيلانا خوميا رزگاريي ده ناخفي (لک. ۱:۷۰). نهوانا ب پيلانين يezدان ره د ناڅا گریدانهکه مهن ده بوون. ژ بهر څي يهکي نهڅف زلامانا، ومکه کو ژ دستپيکي څه همن تينه ناخافتندان. نه دکارن بيژن کو پيڅمبهر څي ژ دستپيکي څه د ناڅا پيلانا يezدان بوون. يهرميا ميناکهکه باشه ژ بو څي يهکي. يezدان ژ وي ره نهڅف گوت: “بهري کو نهز د زکي دايکي ده شکل بدم ته، من تو ناسکري؛ و بهري کو تو ژ مالزاروکا دايکي دهرکهڅي، من تو پيروژ کري و تو بوويي پيڅمبهر” ژهر. ۱:۵. ب څي ناواهي يezدان هر تشتي د دهرباري يهرميا ده بهري زايينا وي ژي دزانيوو. ب ههمان شيوه يي يezدان د دهرباري مهليکي فارسان سيروس ده ژي بهري زايينا وي، ومکه کو وي دهمي هبه ناخفيه (نس. ۱:۴۵-۵). ميناکهکه دنيا ناخافتنين د دهرباري کهسين نهبوويي ده، ومکه کو همن د، ههب. ۱۰، ۹:۷ ديه.

يهرميا و پيڅمبهرين دن، د پيلانا يezدان ده خوهدي وهزيڅه بوون، ژ بهر څي يهکي يezدان بهري زايينا وان ومکه کو همن ب وان ره ناخفيه. ب ههمان شيوه يي ب باومهندان ره ژي (بهري زايينا وان) ومکه کو همن تي ناخافتن. وي دهمي دياره کو نه دهرڅهي بيرا يezدان، تونه نه. يezدان، “بهري دستپيکا دنيایي، نارمانجا خوه ب ریا مهسيه ئيسا گهاند مه، نه رزگار کرن، و ب بانگهکه پيروژ گازی مه کر... (۲ تم. ۱:۹). يezدان، “ل گورا داخوازا خوه... نه ژ بهري څه ديار کرن... و بهري ناڅابوونا دنيایي نه د مهسيه ده هلبزارتن... ” (نهپه. ۱: ۴، ۵). دهما کو يezدان ژ دستپيکا هر تشتي څه کهسايهتان ناس دکه و وان ژ بو رزگاريي هلبزيره، تي واتهيا کو نهو ژ دستپيکي څه د هشي يezدان ده نه (روم. ۸:۲۷؛ ۹:۲۳).

د روڼاهيا څان داخويانين ده، نها نه نهجتيه کو يezدان بهري زايينا وي ب ئيسا ره ومکه کو هبه ناخفي به. نهو، “ژ ناڅابوونا دنيایي څه، بهرڅهکي قهنگري بوو” (رهڅ. ۱۳:۸). وي دهمي براسني ژي ئيسا نهمر؛ نهو ‘بهرخي يezدان بوويي کو پشتي ۴۰۰۰ سال د چارميڅي ده هات قوربانکرن (ژن. ۱:۲۹؛ ۱ جور. ۵:۷). چاوا کو ئيسا ژ دستپيکي څه هاتبه هلبزارتن (۱ پست. ۱:۲۰)، باومهند ژي ب ههمان شيوه يي هاتنه هلبزارتن (نهپه. ۱:۴) (د څان نايهتان ده، ب واتهيا ‘هلبزرتي’ ههمان گوتنا يوناني تي بکارانين).

ژ بو مه زههمتهه کو نه څان تشتان تهڅان فيم بکن. ژ بهر کو نه نکارن د خهيالا خوه ده زندی بکن کو يezدان ل دهرڅهي ومختي ديار ژي کار دکه. ‘باوهري’ نهو کو مروڅ بکاربه ب چاڅين يezدان، ل دهرڅهي چهرچوڅهيا ومخت ژي ل بوويهران بنهه.

۷، ۴ ‘دهستپيکي سوز ههپوو’

(ژن. ۱:۱-۳)

“دهستپيکي سوز ههپوو؛ سوز ژي ل گهل يezدان بوو و سوز يezدان بخوه بوو. ههمان تشت دستپيکي ل گهل يezدان بوو. تهڅايي تشتان ب ریا وي هاتن نافراندن” (ژن. ۱:۱-۳).

ههگەر ئەف نایەتانا باش وەرن فیمکرن، وئ ئەنجامین بەشا دەرباسبووی خورت و بەرفەرەه بکن. چەتیەکه مەزەه کو مەرف بێژە نیسا بەری زایینا خوەل بەهوشتی بوو. تیگهیشتننا فان نایەتان گریدایی تیگهیشتننا 'سۆز' نییه. ئەف راستەر است کەسایەتەکی نایەه زمان. ژ بەر کو یەک کەس نکاره د هەمان دەمی دە 'ب یەزدان ره' به و 'یەزدان به'. گۆتتا یونانی 'لوگوس' یا کو وەکه 'سۆز' تئ وەرگەراندن، بخوە نایئ واتەیا 'نیسا'. ئەو ب گشتی وەکه 'سۆز' تئ وەرگەراندن، لئ دکاره وەرە فان واتەیان ژئ:

بەیان، ژیدەرک ؛ راگهانن ؛ دۆکتیرین ؛ مەبەست

داخوینای (وا'ز) ؛ سەدەم ؛ مەتەلۆک ؛ نووچە.

'سۆز' ب تەئئ نیرە، ژ بەر کو 'لوگوس' د زمانئ یونانی دە نیرە. دیسا ژئ ئەف نایئ واتەیا کو ئەو زلامەکی تینە زمان، و بەهسا نیسا دکە. فەرسیوونا (لوتەهر) ئالمانی فئ گۆتئ وەکه 'داس' (خومزایی) (داس وۆرت) دیار دکە. فەرسیوونا (سەگۆند) فرەنسی وئ دکە مئ 'لا' (مئ) (لا پارۆله) و دیار دکە. تەفایئ فان میناکان دیار دکن کو 'سۆز' (تەه وۆرد) کەسەکی نیر نایەه زمان.

“دەستپێکی دە”

'سۆز' د بنگەها خوە دە تئ واتەیا دیارکرنا راما نا هوندیرین، ب ریا گۆتن و داخوینان. د دەستپێکی دە یەزدان خوەدیئ فئ 'سۆزئ' بوو. مەسیه بوو نافەندا فئ پیلانئ.

مە دا خویاکرن کا یەزدان ب چ ئاواهی گیان و رامانین خومپین هوندیرین دەرباسی چالاکیئ دکە و مە گریدانا د ناقبەرا گیانی وی و سۆزا وی دە ژئ دیار کر. (بەرە: بەش ۲، ۲). گیانی یەزدان ژ دەستپێکی فە پیلانا ویا ب نینسانان ره پێک تینە، و گۆتتا ویا نەفساندی بەلاف دکە. هەر وها، کار و خەباتا وی و رامانین وپین د دەرباری مەسیه دە ژئ رادغینە. مەسیه، 'سۆز' یەزدان بوو، و ژ بەر فئ یەکی گیانی یەزدان پیلانئ وپیی د دەرباری مەسیه دە، د تەفایئ چالاکیین خوە دە تینە زمان. ئەف ژ مە ره دیار دکە، کا چما بوویەرین ئاهیدا کەش ب پرانی گریدایی مەسیه. ل گەل فئ یەکی، باش نایئ زمان کو مەسیه وەکه کەسایەتەکی نە سۆزە. د پیلانا یەزدانیا رزگاریئ دە، کو وئ ب ریا نیسا پێک وەرە ئەو (نیسا) 'سۆز'ە. د مزگینا ل سەر مەسیه دە 'سۆز' گەلەک جارن تئ بکار ئانین — هەک میناک 'سۆزا مەسیه' (جۆل. ۳: ۱۶؛ کرش. مت. ۱۳: ۱۹؛ ژن. ۵: ۲۴؛ ناچتس ۱۰: ۱۹؛ ۱ تەهس. ۸: ۱ و هەر وها). بالا خوە بدنئ کو 'سۆز' ل شوونا کەسایەتا نیسا، ب پرانی ژ بۆ مەسیه (رزگارکار) تئ بکار ئانین. دەما کو مەسیه چیبوو، ئەو 'سۆز' بوو خوین و گوشت — "سۆز، بوو (بەدەن) نینسان" (ژن. ۱: ۱۴). (نیسا بخوە 'سۆزا نینسان (بەدەن) بوو'؛ ئەو ب ریا چیبوونا ژ مەریه، ب کەسانی بوو 'سۆز'.

پیلان ئان ژئ داخوینانیا د دەرباری مەسیه دە، بەری هەر تشتی ب یەزدان ره بوو. لئ بەلئ ئەف راستی د کەسایەتا مەسیه دە، و د داخوینانین مزگینانین د دەرباری وی دە هات زمان. ب فئ ئاواهی یەزدان سۆزا خوە ب ریا مەسیه ژ مە ره

گوت (هه.ب. ۱، ۲: ۱). دقئ جارکه دن وهره گوتن کو مهسيه گوتنن يهزدان نائين زمان؛ و ژ بو کو يهزدان ب مه بده ناسکر، موجيزه چيکر (ژن. ۲: ۲۲؛ ۳: ۳۴؛ ۷: ۱۶؛ ۱۰: ۳۲، ۳۸؛ ۱۰: ۲۴؛ ۱۴: ۱۰).

مهسيه فرمان دا کو مزگينا د دهرباري وي ده ژ بو تهفائي نهتهويان' وهره راگهاندن، و پاقلوس ئەف فرمان ب جيه ناني: "بهلافوکا د دهرباري مهسيه نيسا ده، ب تهنه نها دهرکته هولئ... ژ بو تهفائي نهتهويان هات راگهاندن" (رؤم. ۱۶: ۲۶، ۲۵) کرش. ۱ جور. ۲: ۷). ژ بو نينسان، ژيانهکه بي داوي، د ننجاما خهباتا مهسيه ده چيويو (ژن. ۳: ۱۶؛ ۶: ۳۵). يهزدان ژ دهستپيکئ فه، خوهديي پيلانهکه وها بوو کو ب ريا وي بکاربه ژيانهکه بي داوي پيشکيشي نينسانان بکه. ديارکرنا قئ يهکئ پشتي زابين و مرنا نيسا پيک هات: "يهزدان بهري چيويونا دنيايي سوز دا، لي بهلي سوزا وي (ژيانا بي داوي) ب ريا بهلافوکئ، د زماني مونساب ده هات زمان" (تتوس. ۱: ۲، ۳). ل گهل قان تشتان، نهم دبينن کو يهزدان هر دهمن ل گهل پيخه مبهري خوهينن کو هينا نه ناماده بوون ناخفيه (لک. ۱: ۷۰).

مهسهلهي نيسا پرانيا قان تشتان ژ مه ره ديار کرن. ب قئ ناواهي وي کههانهتا د دهرباري خوه ده پيک ناني: "تهزي دهقئ خوه ب مهسهلهيان فهکم؛ تهزي تشتين کو ژ دهستپيکا دنيايي فه فهشارتي مانه بيژم" (مت. ۱۳: ۳۵). ئەف تي قئ واتهيي کو "دهستپيکئ... سوز، د دهما زابينا مهسيه ده، ژ بو چيکرنا بهدني، ب يهزدان ره بوو...

“سوز يهزدان بوو”

نها دقئ ئەم ل سهر واتهيا قئ گوتنئ بفرکن: “سوز يهزدان بوو”. پيلان و رامانين مه، د بنگه هده ئەم بخوه نه. ئەز دچمه لوندوني، ‘سوز ئەکه وها يه کو نارمانجا من ديار دکه، ژ بهر کو ئەو پيلانا منه. پيلانا يهزدان د مهسيه ده دکاره وها وهره فيمکرن: “يهک د دلي خوه ده ب چ ناواهي بفرکه، وهايه” (پروفت. ۲۳: ۷)؛ و يهزدان ب چ ناواهي بفرکه، وهايه. ب قئ ناواهي سوز و رامانا يهزدان، ئەو بخويه: “سوز يهزدان بوو”. ژ بهر قئ يهکئ د ناقهيرا يهزدان و سوزا وي ده گریدانهکه مەزن ههيه. گریدانين وکهيا د پس. ۲۹: ۸ ده پرن: “دهنگئ ميرزايي مه يهزدان، چولي دههژينه، ميرزايي مه يهزدان، چولي دههژينه”. د ناقا پيخه مبهران ده، گوتنن مينا قئ پر تينه گوتن: “يهزدان ديژه کو، ‘وه ل من گوهداري نهکر” (ژمر. ۲۵: ۷). د راستيي ده يهزدان دخوازه قئ بيژه: “وه گوهدا سوزا منيا کو ژ ناليي پيخه مبهران فه هات گوتن”. داود، سوزا يهزدان مينا له مبه و روناها خوه ديت (پس. ۱۰۵: ۱۱۹)؛ و وها ناني زمان: “تو له مبهيا مني، ئەي ميرزايي مه يهزدان: و وي ميرزايي مه يهزدان تارييتيا من رون بکه” (۲ سام. ۲۲: ۲۹).

ئەقانا گریدانا د ناقهيرا يهزدان و سوزا وي ده ددن خوياکرن. ب قئ سهدمي، نها دياره کا ژ بو چ سوزا يهزدان تي ب کهسايهتکرن، و هر چقاسي نه وها به زي بههسا وي وکهه کو کهسهک به تي کرن (ل گوتنا ناقهيند ۵، ل زاگونا کهسايهتکرن ئ بنهه).

يهزدان بخوه راستييه (ژن. ۳: ۳۳؛ ۸: ۲۶؛ ۱ ژن. ۵: ۱۰)؛ و ژ بهر قئ يهکئ سوزا يهزدان زي راستييه (ژن. ۱۷: ۱۷). ب ههمان شيومي نيسا زي خوه ب سوزين خوه تينه زمان و سوزا خوه دکه کهسايهت: “يهک ههيه کو وي کهسي

کو من نه پېژرینه و گوډه نده گوتنن من، مه هکمه بکه یی کو وی مه هکمه بکه گوتنا من بخوډه" (ژن. ۱۲: ۴۸). نیسا ومکه خوه بهسا گوتن و سوزا خوه دکه. گوتن و سوزین وی کهسایتا وی بوون، ژ بهر کو نهو گړیدایی نیسا بوون.

ب فی ناواهی د ژن. ۱: ۱-۳ ده، گوتنا یزدان ومکه کو یزدان بخوه به، تی زمان. هم دکارن ل سهر سوزی فی یهکی بیژن: "هه تشت ب ریا وی هات نافراندن" (ژن. ۱: ۳). ل گهل فی یهکی یزدان هه تشت، "ب ریا فرمانا گوتنی نافراند" (گهن. ۱: ۱). ژ بهر فی یهکی سوزا یزدان، ومکه کو یزدان بخوه به هات زمان. ل فر تشتی بالکیش نهو کو یزدان، ب ریا سوزا خوډیا د دلی مه ده پر نیزیکی مه دبه.

د گهن. ۱ ده تی دیتن کو یزدان نه ب ریا نیسا، لی بهلی ب ریا گوتنا خوه دافرینه. ومکیی کو هه تشتی دافرینه، نه کهسایتا مهسیه، لی بهلی گوتن دهر دکهفه پیش (ژن. ۱: ۳-۱). "ب گوتنا میرزایی مه یزدان، ناسیمان هاتن نافراندن؛ و ب هلمما دهقی وی، تهقایي جسمان (نانگو، ستیرک)... وی گوت و پیک هات" (پس. ۶، ۹: ۳۳). نه ژ ی ب گوتنا ویه کو نافرینا خورستی ددومه: "نهو فرمانا خوه ل سهر زمینی بهلاف دکه: گوتنا وی ب لهز دجه. نهو بهرفی دده... نهو، گوتنا خوه دشینه... و ناف دهرکن" (پس. ۱۴۷: ۱۵-۱۸).

وی هیزا خوډیا نافرینه، گوتنا یزدان، ژ بو بافتیا نیسا د مالزاروکا مه ریهمی ده بکار نانی. گوتن، ب ریا پیلانا یزدان، و گیانی ویی پیروز، دهرباسی چالاکیی دبه (لک. ۱: ۳۵). و ب فی ناواهی مه ریهم ب مهسیه دوجان بوو. مه ریهم نووچه وهرگرت کو نهو د پیشهروژن ده ب نیسا دوجان بیه و وها بهرسف دا: "بهرا ومکه کو تو ژ من ره دبیزی بیه" (لک. ۱: ۳۸). مه دیت کو سوز/گیان یزدان پیلانا وی دده نیشاندان کو بخوه د سهرانسهری ناهیدا کهفن ده هاتیه زمان. راستیا فی یهکی د ناجتس ۱۳: ۲۷ دهیه کول ور نیسا ل گهل پیخه مبرین ناهیدا کهفن تی ناخافتندان: "جهویان) نهو ناسنه کرن؛ لی نه گوتنن کو پیخه مبران دگوتن". دهما کو نیسا هاته دنیایی تهقایي سوز/گیان یزدان د کهسایتا نیسا مهسیه ده هات زمان. ههواری یوهاننا یهک ژ موریدین نیسا بوو، ژ وایین کو دهستی خوه دانه بهدنا وی و نهو دیتنه. یوهاننا پر کیفخوش بوو کو پیلانا یزدان د کهسایتا نیسا ده دهرباسی ژیانی بوو. وی دهمی پی هسیا کو نهو، ژ نالیی گوتنا یزدان و پیلانا

رزگارینییا ل گهل مهسیه فه تی بریفهبرن (۱ ژن. ۱: ۳-۱). هه چقاسی هم نکارین مهسیه ببینن ژ ی، هم دکارن خوه ب نیزیکیوون و تیگهیشتنا وی کیفخوش بکن. ب ریا وی هم دکارن پیلانا یزدانیا د دهرباری خوه ده ژ نیزیکی فه ببینن و خوه بگهینن ژبانهکه پیروز (۱ پت. ۱: ۸، ۹). دفی هم فی پرسی ژ خوه بکن: "گهلو براستی هم مهسیه دناسم؟". نه بهسه کو هم بپهژرینن، کو د ومختهکی ده مروفهکی باش ب نافی نیسا ههجوو. نهف یهک ب ریا خهباتا ننجیلینیا پههستکار، و تیگهیشتنا کو نهو رزگارکاری مه بوو گهنگازه. هه وها لازمه هم ب ریا فافتیزمی خوه نیزیکی وی بکن.

مزار ۷: پرس

۱. نیسا بهری زایینا خوه، مینا کهسایتهکی ههجوو نان نا؟

- (۱) بهلی

- (ب) نا

۲. ب چ واتهیی تی گوتن کو ئیسا بهری زایینا خوه ههجوو؟

- (ا) مینا مه لایکه تهکی

- (ب) مینا په رچهیهکی سنیییتی (تهسلیس)

- (ج) مینا گیانهکی

- (د) ب تهئی د هس و پیلانا یهزدان ده

۳. کیژان داخویانیا د ده باری مه ریهم ده راسته؟

- (ا) ئهو، ژنهکه بی گونه ه و ب ریکووینک بوو

- (ب) ئهو ژنهکه ژ ریژی بوو

- (ج) ئهو ب ریا گیانی پیروژ ب ئیسا ئافس بوو

- (د) ئهو نها دوایین مه پیشکیشی ئیسا دکه

۴. ما ئیسا سهر زمین ئافراند؟

- (ا) بهلی

- (ب) نا

۸ کەسايەتا ئيسا

۸،۱ كەسايەتا ئيسا : دەستېك

يەك ژ تراژەدىيەن مەزنىيەن رامانا خرىستىيانىيە ئىسە، مېرزايى مە ئيسا مەسىھ، ب سەدەما سەركەفتنا خويە ل دژى گونەھ، (ب تەمامى) نەگەھايە روومەت و بلندايبيا پىويست. رامانا تەسلىس'يا كو پر كەس پى باورەن، ئيسا دكە يەزدان. دەما ئەم بدن بەر چاقى خويە كو يەزدان نايى خاپاندن (ژامەس ۱:۱۳) و قەت نكارە گونەھان بەكە، وئ دەمى تى واتەيا كو ئيسا ل دژى گونەھ شەر نەكەريە. دەما ئەم بېيژن كو ئەو د تەجروبيەيەن ئىنسانان رە دەرباس دبوو، لى بەلى نەدكەتە بن باندۆرا وان، تى واتەيا كو ئەو بى ھەست بوو و ژيانا ويا ل سەرزەمىنى ژى بى واتە بوو.

كۆمكىن مينا مۆمۆنيان و شاھدەين يەھوفا نكارن فېم بكن كو ئيسا كورئ يەزدانىيە ب تەنھايە. ھەر وھا ئەو نكارە ببە مەلايكەتەك نان ژى كورئ يوسفەي خورستى. ھنەك دېيژن كو كەسايەتا ئيسا مينا كەسايەتا ئادەميا بەرى ھاتنا دنيابىيە. نەرىنەكە وھا د ئنجىلى دە نەھاتىبە زمان و ھەكە كو ئەم دزانن، يەزدان ئيسا ژ بو كوريتيا خويە د مالزاروكا مەرىمە دە پەيدا كر، لى بەلى ئادەم ژ ناخى ئافراندىيە. ب فى ئاواھى ھەر چقاسى ئەو نە خويەيە بافەكى ئىنسان بە ژى، ئيسا مينا مە ھاتىبە دنيابىيە. گەلەك كەس ناپەژرىنن كو مرقەكى مينا مە، ببە خويەيە كەسايەتەكە وھا ب رىكووپىك. ئەف يەك د مەسىھىيە دە رى ل پىنشيا باورەيەكە راستەقەن دگرە.

نە ھېسانە ئەم باورە بكن كو ئيسا مينا مە بوو، لى بەلى كەسايەتا وى ھەر دەمى ل دژى گونەھ و خاپىنۆكان ب سەر دكەت. ژ بو كو ئەم مەسىھيا راستەقەن دە بگھېژن ئىمانەكە ب ھىز، دقئ ئەم ل سەر ژيانا ويا ب رىكووپىك راوھستەن و ژ بو فى ژى گەلەك دەلىل ھەنە كو ديار دكن ئەو نە يەزدانە. پر ھېسانە ئەم باورە بكن كو ئەو بخويە يەزدانە و ژ بەر فى يەكى ب رىكووپىكە. لى بەلى ئەف نەرىن ژى مەزنايا سەركەفتنا ئيسايا ل دژى گونەھ و جەھەرى ئىنسان، بچووك دكە.

ئەو خويەيە كەسايەتا ئىنسانان بوو. وى تەقايى تايبەتمەندىيەن مەيەن گونەھكار پار قەمكرن (ھەب. ۴:۱۵) و ديسا ژى گرېدايى ريا يەزدان ما و ب ئالىكاريا وى ل دژى وان ب سەر كەت. يەزدان ب كىفخوھشى ئەف مەرتەبە پىشكىشى وى كر: "يەزدان د مەسىھ دە بوو، ژ بو كو خويە و دنيابىيە ل ھەف ببە"؛ ب ريا كورئ خويە راستەقەن (۲ جۆر. ۵:۱۹).

۸،۲ جودابوونىن د ئاقبەرا ئيسا و يەزدان دە

د ئاقبەرا فان بەشان دە دەنگەيەكە مەزەن ھەيە كو بالا ئىنسانان دكشىنە سەر رادەيا گوتنا 'يەزدان د مەسىھ دە بوو'. بەشى دوومىنيەن فان بەشان، نەرىنا تەسلىسييا كو ئيسا مينا يەزدان دىبەنە و ب ئاوايى 'يەزدانى راستەقەنىيە يەزدانى راست' تىنە زمان، شاش دىبەنە. (گوتنا يەزدانى راستەقەنىيە يەزدانى راست، جارا يەكەمىن پىشتى زايىنى د ۳۲۵ دە، ل كۆنسىا ئزىكى ھات بكار ئانين). د ئنجىلى دە گوتنا 'سنىيتى' نىنە. مژار ۹ ل سەر سەركەفتنا مەسىھيا ل دژى گونەھ، و رولا يەزدانیا د وئ يەكى دە رادوھستە. دەما كو ئەم دەست ب فى خەباتى دكن، دقئ ئەم بىنن بىرا خويە كو خەلاسى گرېدايى تىگھېشتنا ئيسا مەسىھ

ه (ژن. ۳:۳۶ ؛ ۶:۵۳ ؛ ۱۷:۳). دهما کو ئهم ب ناوايهکی باش سمرکهفتنا وييا ل دژی گونهه و مرنئ فيم بکن، ئيدی ئهم دکارن ژ بو پارقهکرنا في خه لاسيئ، ل گهل وی قافتيز ببين.

میناکهکه بهر بچاق، یا گریدانا د ناقبره یزدان و ئیسا ده، د ۱ تم. ۲:۵ ده تی دیتن: “یهک یزدان هیه و د ناقبره یزدان و ئینسانان ده زی یهک قاسد هیه: مسیه ئیسایی ئینسان”. فکارا ل سمر گوتنن کو هاتنه رهشکرن، مروّف دگهینه ئنجامین ژیرین:

– ههبوونا یهک یزدانی، دهرهفتا کو ئیسا یزدانه ژ هۆلی رادکه. ههگمر باف یزدان به و ئیسا زی یزدان به، وئ دمئ دین دو یزدان. “لی بهلی ژ بو مه ب تئئ یهک یزدان هیه، باف” (۱ جور. ۸:۶). ژ بهر فی یهکی، ‘یزدانی باف’ یزدانی تهنایه. لمره مینا کو تسلیسی دبیژن، ههبوونا ‘یزدانی لاو’ نه گهنگازه. ب ههمان شیوهیی د ناهیدا کهفن ده یاوهه یزدانی ب تئئ، مینا باف دده ناسین (میناک، ئس). ۶۳:۱۶ ؛ ۶۴:۸.

– ل گهل فی یزدانی ب تهنه، قاسد هیه: ئیسا مسیهی ئینسان-... و قاسدئ ب تهنه...”. گوتنا ‘و’ جودابوونا د ناقبره یزدان و ئیسا ده دده نیشانان.

– ‘قاسد’ نیشانه کو مسیه ناقبمینکارمه. قاسدهکی د ناقبره یزدانی بی گونهه و ئینسانی گونههکار ده، نکاره مینا یزدان بی گونهه به. دبه کو ئهو ئینسانهکی بی گونهه، لی خودیی جهوهه ئینسانی گونههکار به. ههفوکا کو دبیژه، “مسیه ئیسایی ئینسان” تهفایی گومانن مئین د فی هلی ده ژ هۆلی رادکه. پاقلوس پشتی کو ئیسا دهرهکتیه ناسیمان نفیسه لی بهلی دیسا زی نابیژه ‘یزدان مسیه ئیسا’.

مه گهلهک جاران ببیر ئانی کو، “یزدان نه ئینسانهکه” (نوم. ۲۳:۱۹ ؛ هوس. ۱۱:۹). لی دیسا زی مسیه، وهکه کو د ناهیدا نوو ده تی گوتن “بهنیادهه”، نانگو “مسیه ئیسایی ئینسان” یی د فر دهمه. ئهو، “کورئی ههری بهرزبلند” بوو (لک. ۱:۳۲). ‘بهرزبلندیا’ یزدان، دده نیشانان کو ئهو ئهو ب تئئ خودیی وئ رادهیی. ئیسا “کورئی ههری بهرزبلند” نکاره یزدان بخوه به. ناوایی بناقکرنا باف و کورئی کو ژ بو یزدان و ئیسا تی بکار ئانین، دیار دکه کو ئهو نه مینا ههفن. ههچقاسی کورهک خودیی ههک تاییهتمه ندین بافی خوه به زی، ئهو نکاره بیه مینا وی و نه زی دکاره مینا بافی خوه ب تهمهن به.

ب ههمان شیوهیی، گهلهک جودابوون د ناقبره ئیسا و یزدان ده هههه کو دیار دکن، ئیسا بخوه نه یزدانه:

یزدان	ئیسا
“یزدان نایی خاپاندن” (ژامهس ۱:۱۳)	“د همر ئالیی ژیانی ده خوهستن مسیه مینا مه بخاپینن” (ههه. ۴:۱۵).

ییزدان نهمره (پس. ۲:۹۰؛ ۱ تم. ۱۶:۶).	ئیسا د سئ روژان ده مر (مت. ۴۰:۱۲؛ ۲۱:۱۶).
ییزدان ژ ئالیی مروقان فه نایی دیتن ۱ تم. ۱۶:۶؛ ئەخ. ۲۰:۳۳)	ئینسانان ئیسا دیتن و دەستئ خوه دانه وی (۱ ژن. ۱:۱ قئ یەكئ تینه زمان).

دەما ئەم ژ رئ تینه دەرختن، زۆر ل مه دبه كو ئەم د ناڤهرا گونەه و ییزدان ده هلیژارتنهكئ بكن. پری جارن ئەم دژایهتیا ییزدان هلبژیرن. ئیسا ژى خوهدیئ هەر دو دەرختان بوو، لی وی هەر دەمی پهرستیا ییزدان ژ بو خوه هلیژارت. ب قئ ئاوهی هەر چقاسی وی د راستیئ ده گونەه نهكره ژى، ئەم خوهدیئ دەرختا كرنا گونەه بوو. مروق نكاره ببیژه كو ییزدان خوهدیئ دەرختا كرنا گونەهه. مه د ۲ سام. ۷: ۱۲-۱۶ ده دیار كر كو نژادا داود، مهسیه بخوه بوو. ۲ سام ۱۴: ۷ ژى دببیره كو مهسیه دكاریبوو گونەهان بکه: “ههگەر ئەو گونەهان بکه ئەزئ وی بینم سەر رئ”.

۸,۳ كەسایهتا نیسا

‘كەسایهت’ ئەزیتیا مه تینه زمان. مه د مژار ۱ ده دیار كر كو ئینجیل بههسا دو كەسایهتان دكه سیا ییزدان ویا ئینسان. ییزدان ب سەدهما كەسایهتا خوهیا تاییهت نهمره و ژ رئ نایی دەرختن. لی دیاره كو ئیسا د ژیا نا خوه ده نهبوویه خوهدیئ جهوهرئ ییزدان. ژ بهر قئ یەكئ ئەو خوهدیئ جهوهرئ ئینسان بوو. ژ گوتئ دیار دبه كو ئیسا نكاره ببه خوهدیئ دو كەسایهتان. گرینگه كو مهسیه بخوه ژى مینا مه هاتیه جهرباندن (هەب. ۱۵:۴)؛ و ژ بهر كو ئەو ل دژى گونەه بسەر كەتیه، ئەم ژى ب وی ره هاتنه بهخشاندن. داخواز و مەبەستین مەیین خەرایین كو دبن سەدهما ژ رئ دەرکتنا مه، د ناڤا مه ده نه (مک. ۱۵:۷-۲۳)، ژ جهوهرئ مەیی ئینسان دەر دچن (ژامەس ۱: ۱۳-۱۵). ژ بو كو مهسیه قان خاپینۆکان ببینه و ل هەمبەری وان ب سەر كەفه، پئویست بوو د جهوهرئ ئینسان ده وەرە دنیاپی.

هەب. ۱۴:۲-۱۸ ب گەلهك هەقۆكان قئ یەكئ تینه زمان:

“مادەمی كو زارۆك (ئەم) ژ خوین و گوشتن، ئەو ژى بخوه، ب هەمان شیوهیئ بهشدارى وان بوو (جهوهرئ وان) و بوو هەقبەشئ وان —س.ق.ب.)؛ كو وی ب مرنا خوه... شهیتان (هیزا مرنئ) ژ هۆلئ راكر... ژ بهر كو ئەو نه ژ جهوهرئ ملیاکهتا لی بهلی ژ جهوهرئ نژادا نبراهیم بوو. پئویست بوو ئەو ب هەر ئاویئ بشبه برایین خوه كو بكاره ببه سەراهبەکی سادق، و گونەهین گەل بده بهخشاندن. ژ بهر كو ئەو د جهرباندنئ ده ئیشیاپه، وی بكاره ببیره ئالیكارایین كو تینه جهرباندن”.

ئەف بەش گرینگیهکه مەزن دده راستیا كو ئیسا خوهدیئ جهوهرئ ئینسان بوویه: “ئەو بخوه ژى ب هەمان شیوهیئ” بوو هەقبەشئ وان (هەب. ۱۴:۲). ئەف هەقۆك، خالا داوین ژ بو قئ مژارئ داتینه و سئ گوتنن مینا هەف بكار تینه. وی ژى جهوهرەکی “مینایی وان” گرت. دكاریبوو ببیژه، ‘وی (نیسا)، ئەم ب وان ره پار كر’؛ لی بهلی ‘ئەو’ (جهوهرئ كو هاتیه پار کرن) ب ئاویئ ‘وی، یەکی مینایی وان پارقهكر’ تئ زمان. هەب ۱۶:۲ ژى ب شیوهیهکه نیزیکی قئ دببیره كو

ئەو ژ نژادا ئىراھىم بوو، و پىويست بوو ژ بو نژادا خوه خەلاسىي بخوه ره بينه. ژ بەر قى يەكئ ئەو نه خوهديي جەوھەرى ملياکەتان بوو. پىويست بوو مەسيه خوهديي جەوھەرى ئىنسان بە. دقيا بوو ئەو ب ھەر ئاوايى "مينا براينى وى وەرە چىکرىن" (ھەب. ۲:۱۷)؛ ژ بو کو ب ریا قورباندا وى يەزدان مە ببەخشينه.

دقى مروّف ژ بنگەھين پەيامين ئيسا بى خەبەر بە ژ بو کو مروّف ببیژە کو ئەو نه خوهديي جەوھەرى ئىنسانە.

باوهر مەندین کو قافتیز بوونە، کیزان دەمى گونەھان بکن، دکارن ب ریا ئيسا، د دواين خوه ده گونەھى خوه بينن زمان و خوه بگهين يەزدان (۱ ژن. ۱:۹). يەزدان دزانە کو ئيسا ژى دکاربيوو مينا ئىنسانان ژ رى دەرکەفە، لى بەلى وى بەر خوهدانەکه مەزن کو ئىنسان نکارن بکن کريه و ل دژى گونەھ بسەر کەتیه. ژ بەر قى يەكئ، "یەزدان، دکاره ژ بو خاترى ئيسا" مە ببەخشينه. (نەپھ. ۴:۳۲). ژ بەر قى يەكئ گرينگە کو ئەم بزائين، مەسيه خوهديي جەوھەرى مە بوو. خوهستن وى ژى ژ رى دەرخين لى بەلى بسەر نەکەتن. ھەب. ۲:۴، ب ئاوايەکی قەمکرى دبیزە کو ئيسا، ژ 'خوين و گوشت' ھەر چقاسى ئەو خوهديي بەدەنەکه ماددى بە ژى، د جەوھەرى خوه دە "یەزدان گیانە" (ژن. ۴:۲۴)؛ و ئەو وەکی 'گیان' نه خوهديي خوين و گوشتە. مەسيه خوهديي جەوھەرى 'گوشت' بوو، و ئەف ژى نیشانە کو ئەو د ژيانا خوه دە نەبوويه خوهديي جەوھەرى يەزدان.

ژ بو پىکانينا گوتتا يەزدان و بسەرکەتنال دژى خاپنۆکان، گەلەک ئىنسانان ھەول دان خوه، لى ھەولانين وان بى نەنجام مان. ژ بەر قى يەكئ، "یەزدان، ژ بو کو ژ گونەھ ره ببە قوربان، کورئ خوه، د شېھەتى ئىنسان دە ب رى کر و گونەھ د ئىنسان دە مەھکوم کر" (رۆم. ۱۸:۳. ف. تىينى).

'گونەھ' تى واتەيا داخووازا مەيال دژ دەرکەتنال فرمائين يەزدان. مە ھەتا نھا دەستورا قى دابە و ئەم ھينا ژى ددن. لى بەلى "بەردیلا گونەھ، مرنە". ژ بو کو ئىنسان خوه ژ قى رەوشا گران خەلاس بکە، پىويستى دیت کو ئالیکاریي ژ دەر فە بخوازه. ئىنسان ئەو تاقەت ل گەل خوه نەدیت کو ببە خوهديي بيقسوريا د بەدەنى دە. ژ بەر قى يەكئ يەزدان دەست ئاقیتە مزارئ، و کورئ خومىي کو خوهديي بەدەنەکه مینایا مە بوو شانە. تايەتمەندیا کو مەسيه ژ تەقايئ ئىنسانان جوودا دکە ئەوہ کو ئەو ژى مينا ھەر کەسى دکاره گونەھان بکە لى بەلى وى رى نەدایە بسەرکەتنال خاپنۆکان. رۆم. ۸:۳ جەوھەرى مەسيهیی ئىنسان و مەكە 'نەفسا ئىنسانیا گونەھکار' ددە ناسين. بەرى قى ب چەند ئايەتان پاقلوس دابوو خویاکرن کو د ناڤا بەدەنى (نەفسى) دە "تشتەكى باش نینە" و داخووازين بەدەنى (نەفسى) ل ھەمبەرى پەرەستيا يەزدان کەلمەكى مەزەن (رۆم. ۷: ۱۸-۲۳). د قى چەرچۆقەيى دە ئەم د رۆم. ۸:۳ دە دخوين کو مەسيه خوهديي "بەدەنەکه گونەھکار" بوو. ژ بەر کو ئەو ل ھەمبەرى داخووازين بەدەنى ب سەر کەتیه، ئەم ھەر دەمى ریهكى دبیین کو خوه ژ نەفسا خوه خەلاس بکن.

ئيسا دزانبيوو کو جەوھەرى وى گونەھکارە. جارەكى ب رەنگى کو باشيا وى ديار بکە، ھنەکان ژى ره گوتيوو "مامۆستايى باش". وى وھا بەرسف دابوو: "تو چما ژ من ره دبیزى باش؟ ب تەنى يەكى باش (ب ریکووپىک) ھيه، ئەو ژى يەزدانە" (مک. ۱۰: ۱۷، ۱۸). ئىنسانان مەزەناتيا مەسيه ب ھنەک کەرامەتین کو ژ ئاليي وى قە ھاتيوون کرن، ددان ناسانن. ئيسا فيدە ژ قى دەر فەتى نەدیت؛ "ژ بەر کو وى ھەر تشت زانبيوو، و پىويستيا وى ب شاھديا ئىنسانان نەبوو: ژ بەر

کو ناقا ئینسان ناس دکر” (ژن. ۲۳:۲-۲۵، مهتنا یونانی). ژ بهر کو وی د دهربارئ جهوههري ئینسان ده پر دزانیوو (“د فئ دهربارئ ده هر تشتت دزانیوو”)، وی تو جاران ژ ئینسانان نه خوست کو پهسنئ وی بدن. ژ بهر کو وی دزانیوو کو جهوههري ویی ئینسان گهلمکی خهرايه.

۸،۴ ئینسانیهتا ئیسا

نقیسین مزگینئ ل سهر راستیا کو ئیسا خومدی جهوههري ئینسانه، تژی میناکن. تی گوتن کو نهو وهستیایه و ژ بو کو ژ بیرئ ئافی قهخوه رونشتیه (ژن. ۴:۶). د مرنا لازار ده “ئیسا گریا” (ژن. ۱۱:۳۵). نقیسین ل سهر نیش و ئهلهما وی، دهلیلین ئینسانیهتا وی نه: وی دوا ژ یزدان ره کرن کو وی ژ نیشا مرنا د چارمیخ ده خهلاس بکه و نانی زمان: “نهر نها ئاجز دیم”. “وی ئهف یهک گوت و دوا کر: ‘ئهی باقی من، ئهگر گنگاز به، (ل سهر مرن و ئهزیمتئ) بهرا ئهف تاس د دهر من ره دهرباس به؛ لی دیسا ژی بهرا نه وهکی من، وهکی کو تو دخوازی بیی (مت. ۲۶:۳۹). ئهف دده نیشاندان کو د ههک رهوشان ده داخوازین مهسیه ژیین یزدان جودا نه.

مهسیه، د تهفایی ژیا ناخوه ده، ژ بو نامادهکاریا جهرباندنا د چارمیخ ده، هر دهمئ ل دژی داخوازا خوه پهرهستیا داخوازا یزدان کر و سهرئ خوه ژ وی ره تهواند: “نهر نکارم ب سهرئ خوه تشتهکی بکم: نهر وهکه کو دبهیزم مههکهمه دکم و مههکهمایا من ناده. ژ بهر کو نهر نه داخوازا خوه، لی بهلی داخوازا باقی کو نهر شاندمه ب جیه تینم” (ژن. ۵:۳۰). جودابوونا د ناقبهر داخوازا مهسیه و یزدان ده دهلیله کو مهسیه نه یزدانه.

نهم د ژیا ناخوه تهفی ده، هیفی دکن کو ژ تهجروبهیین خوه فیر بین و زانهبوونا خومیا د دهربارئ یزدان ده زیده بکن. ل فر ئیسا، میناکا مهیه. نهو، (ژ زایینا خوه قه) ب قاسی کو هاتیه راگهاندن، ژ مه زیدهتر نهوویه خوهدی زانهبوونا یزدان.

د زاروتیا خوه ده، “ئیسا د ئالیی زانستی و کهسایهتی ده (نانگو گهیشتنا گیانی، کرش. نهپه. ۴: ۱۳) ب پیش کهت و ئینسان و یزدان ل گهل وی بوون” (لک. ۲:۵۲). “زاروک مزرن بوو و هیزا خومیه گیانی زیده کر (ب هیز بوو)” (لک. ۲:۴۰). ئهف هر دی نایهت، ل گهل پیشقهچوونا گیانی، مهزنبوونا ئیسایا بهدنی ژی تینن زمان. وهکه کو باومریا ئاتاناسقان دبیژه، ئهگر کو ‘کور، یزدان بوویا’ وئ ئهف یهک نه گنگاز بوویا. د نهمجاما ژیا ناخوه ده ژی ئیسا گوتیه کو نهو زمانئ قهگهرا خومیا دوومین نزانه، لی بهلی باف دزانه (مک. ۱۳:۳۲).

پشتی ومختهکی نهم ههموو فیر دبن کو دقئ نهم پهرهستیا داخوازا یزدان بکن. ئیسا ژی وهکه هر کورهکی، ژ بو فیربوونا پهرهستیا باقی خوه د قئ پیقاژوی ره دهرباسبوو. “نهو کور بوو ژی، لی بهلی وی ب ریا تشتین کو نهو نیشاندن، پهرهستی (نانگو پهرهستیا یزدان) ناس کر و ب ریکووپنیک بوو (نانگو د ئالیی گیانی ده تیگهیشت). نهو هاته تهمامکرن و وهکی نهمجاما مهزنبوونا خومیا گیانی، بوو چاچکانیا خهلاسیا بی داوی (ههب. ۵:۸،۹). پهل. ۲:۷،۸) د گوتنا ناقههند ۲۷ ده بیهتر هاته راقهکرن) ژی مهزنبوونا ئیسایا گیانییا کو د مرنا وی ده گهیشته سهری تینه زمان: “خوه ژ بهرزیی ب دوور

خست و خوه خسته کراسی خزمه‌تکاره‌کی... د مرنا خوهیا د چارمیخ ده... خوه نزم کر و بوو پهره‌ستکار". ل فر تی گوتن کو نیسا داخوازا یه‌زدان ب جیه نانی و د چارمیخی ده مر. وی ب زانه‌بوون خوه نزم کر ژ بو کو پیشفه‌چوونا خوهیا گیانی نیشان بده. و ژ بهر کو وی بهرسفا راست دا نیشین خوه نهو هاته بهرزکرن.

وسا دیار دبه کو نیسا مه‌جیوور مایه ب زانه‌بوون که‌دهکه مهن خهرج بکه ژ بو کو نهو بیه کهسه‌کی راست و دوروست. یه‌زدان تو جاران زور نه‌دایه وی کو نهو تشته‌کی وها بکه. نیسا ب راستی ژ مه هز کر و ژ بهر وی د چارمیخ ده جان دا. هه‌گهر مرنا وییا د چارمیخی ده ب زورا یه‌زدان بوویا، وی دهمی وی دیارکرنا هزکرنا وییا ل همبهری مه بی واته بوویا (نه‌په. ۵: ۲،۲۵؛ رهف. ۵: ۱؛ گال. ۲:۲۰). هه‌گهر نیسا یه‌زدان بوویا، پیویستبوو ژ سه‌ری ده ب ریکووپنیک به و ژ بهر فی یه‌کی نهو د چارمیخی ده نه‌دمر. نیسا خوه‌دی پی گه‌له‌ک دهره‌فتان بوو، لی به‌لی وی ریا یه‌زدان هلیژارت، نهف ژی ده‌لیه کو نهو هزکرنا وی بهرزبلند بکن و ب وی ره تیکه‌فن نا‌فا تیکلیه‌که کهسانی.

ژ بهر کو نیسا ب دلنی خوه ژیا نا خوه پیشکینش کر، یه‌زدان گه‌له‌کی ژ وی خوهش بوو: "ب فی ناواهی وی باقی من ژ من هز بکه؛ ژ بهر کو نه‌زی جانی خوه بدم... تو کهس نکاره وی (جانی من) ژ من بستینه؛ لی نه‌زی بخوه وی بدم" (ژن. ۱۰: ۱۷، ۱۸).

هه‌گهر نیسا یه‌زدان بوویا، نه گه‌نگاز بوو کو نهو ب ره‌نگی تیکلیه‌که ل گهل نینسانی گونه‌ه‌کار، ده‌ست ژ ژیا نی بده و ب فی پهره‌ستیا خوه یه‌زدان کیفخوهش بکه (مت. ۳: ۱۷؛ ۱۲: ۱۸؛ ۱۷: ۵). د نه‌جاما فی فده‌کاری ده باف ب پهره‌ستیا کور کیفخوهش بوویه. نیسا دکاریبوو ژ خوه ره ریه‌که دن ژی هلیژیره لی به‌لی وی ب زانه‌بوون ریا پهره‌ستیا یه‌زدان هلیژارتیه و نهف ژی ده‌لیه کو وی گا‌فا خوه ب زانه‌بوون نا‌قیتیه.

پیویستیا نیسایا ب خه‌لاسبوونی

ژ بهر که‌سایه‌تا خوهیا نینسان، نیسا ژی مینا مه نه‌خوه‌شین س‌ک، وه‌ستابون و هه‌ر وها دهرباس کر. ژ بهر فی یه‌کی، هه‌گهر نهو د چارمیخی ده نه‌مرا، وی ب ره‌نگه‌کی دن، و مک میناک، د نه‌جاما کالبوونی ده به‌مرا. نیسا پیویستی پی هه‌بوو کو ژ نالی یه‌زدان فه ژ مرنی وهره خه‌لاسکرن. ده‌ما کو نیسا ب فی پیویستی هسیا، "ل گهل فیخان و هیسرین چاقان، دوا و نیازین خوه پیشکینشی یه‌زدان کرن، نهو یه‌زدانی کو دکاره وی ژ مرنی خه‌لاس بکه و باوهره‌مدیا وی به‌په‌زه" (هه‌ب. ۱۵: ۷. ف. تینی). لاقا کو نیسا ژ یه‌زدان کریه ژ بو کو وی ژ مرنی خه‌لاس بکه، ده‌لیه کو نهو بخوه نه یه‌زدانه. پشتی فه‌ژینا نیسا (دهرکه‌تا ناسیمان) سه‌ده‌ستیا مرنییا ل سه‌ر وی ژی نی‌دی نه‌ما (روم. ۶: ۹).

د پرتوکا نیلاهیان ده، پرانیا نیلاهیان، که‌هان‌تا نیسا بخوه نه. ژ نیلاهیه‌کی ده‌ما کو هه‌نک نایه‌ت د ناهیدا نوو ده د دهرباری نیسا ده بووین تینی، ماناخوه گه‌له‌ک نایه‌تین دن ژ وی نیلاهیی د دهرباری نیسا ده نه. ب گه‌له‌ک ناویان تی زمان کو مه‌سیه خوه‌ستیه یه‌زدان وی خه‌لاس بکه:

- ا. د دهر بارئ ئیسا ده، د مت. ۶: ۴ ده، ژ پيس. ۹۱: ۱۲، ۱۱ نان، تېبنيك هاتپه گرتن. ديار دكه كا يهزدان ب چ ناواهي خه لاسي داپه ئيسا: "ئمزئ ب تمعني دريژ (نانگو ژيانهكه بئ داوي) وي تير بكم و خه لاسكاريا خوه نيشاني وي بدم". پيس. ۲۱: ۶۹، قهدانا مهسيهيا د چارميخي ده تينه زمان (مت. ۲۷: ۳۴)؛ رامانين مهسيه بين د وي چارميخا نيلاهي ده تينه زمان: "من خه لاس كه نه يهزدان... نيزيكي جاني من بيه و وي خه لاس كه... يهرا خه لاسكاريا ته نه يهزدان، من بهرزبلند بكه" (پيس. ۲۹، ۱۸، ۱: ۶۷).
- ب. پيس. ۸۹، شيرؤفهيكه ل سسر سؤزا كو يهزدان د دهر بارئ مهسيه ده داپه داود. پيس. ۲۶: ۸۹ د دهر بارئ ئيسا ده وها ديژه: "وي ئهو (يهزدان) گازی من بكه؛ تو باقي من، يهزداني من و لاتا خه لاسيا مني".

دوايين كو مهسيه ژ بو خه لاسي پيشكيشي يهزدان كربون، هاتن بهيزتن. ئهو ب سهدما گيانيا وي هاتن بهيزتن، لي نه ژ بهر جهي ويبي د ناڤا 'سنييتي' يي ده (هعب. ۷: ۵). ژ ناليي يهزدان قه زنديكرن و ب نهريي بهرزكرنا ئيسا د ناهيدا نوو ده مزارهكه گرینگه:

- ج. "يهزدان... ئيسا زندي كر... يهزدان وهكي پرنس و خه لاسكارمكي ئهو ب ناليي خوهي راستي بهرزبلند كر" (ناجتس ۳۱، ۳۰: ۵).
- د. "يهزدان... كورئ خوه ئيسا... يي كو ژ مرئي زندي كر، بهرزبلند كريبه" (ناجتس ۳: ۱۵، ۱۳).
- ه. "يهزدان، ئيسا زندي كر" (ناجتس ۳۳، ۳۲، ۲۴: ۲).
- ف. دما كو وي بهرزبلندكرنا خوه ژ يهزدان داخواز كر، وي ئهف تشت هموو فيم كر (ژن. ۵: ۱۷ كرش. ۳۲: ۱۳؛ ۵۴: ۸).

ههگمر ئيسا يهزدان بخوه بوويا، وي دهمي پيوست بوو نه مره. ههگمر ئيسا يهزدان بوويا وي پيوستيا وي ب خه لاسي نه بوويا. بهرزبلندكرنا وييا ژ ناليي يهزدان قه، ديار دكه كو يهزدان ژ وي بلندتره و جودابوونهكه مهن د ناڤهرا وي و يهزدان ده ههيه. وهكه خالا ۳۹ يا ډيرا دمولهتتن ننگليز، مهسيه نكارپوو ب تو ناوايي بيه "يهزداني ب دو كهسايهتان". ههبوونهك دكاره ببه خوهديي كهسايهتهكه ب تعني. دقي ئهم سهرئ خوه ژ گلهك دهليلان ره بتهوينن كو مهسيه كهسهكي مينا مه بوو.

۸، ۵ تيكليا يهزدان و ئيسا

يهزدان، ئيسا ژ مرئي زندي كريبه. ئهف راستي دهيله كو ئهم ههكي ل سسر تيكليا د ناڤهرا يهزدان و ئيسا ده راوستن. ههگمر ئهو ل گورا زانينا 'سنييتي' مينا ههف بوونا، لازم بوو تيكليا د ناڤا وان ده ژي وهكههف با. لي بهلي دهليلين كو ههتا نها مه ديته، ددن زانين كو ئهف يهك نه ب ناوايي فkra ميه. تيكليا د ناڤهرا يهزدان و مهسيه ده، وهكه تيكليا د ناڤهرا ژن و مير ديه: "سهرئ هسر زلامي مهسيهه، سهرئ ژني زلامه و سهرئ مهسيه ژي يهزدانه" (۱ جور. ۳: ۱۱).

هرچقاسی زلام سردهستی ژنی به ژی، ئو خوهدی ههمان نارمانجی نه. تیکلیا یهزدان و مهسیه ژی وهایه، ئو خوهدی ههمان نارمانجی نه، لی یهزدان سردهستی مهسیه. ژن مالی زلامه، "مهسیه ژیبی یهزدانه" (۱ جور. ۲۳:۳).

یهزدانی باف، پری جارن وکه یهزدانی مهسیه تی ب لیفکرن. دخوازن ب چاقهکی و هال یهزدان بنهن: "یهزدان و بافی میرزایی مه مهسیه نیسا" (۱ پت. ۱:۳ ؛ ئهپه. ۱۷:۱). پشتی کو مهسیه دهرکهتیه ناسیمان ژی تیکلیا د ناقبهران وان ده مینایا دهما کو مهسیه ل ژیانان ب مرن بو، مایه. خوهدین زانینا سینییتی دبیژن کو مهسیه ب تهنی د دهما ژیانان خوهیا ل سرزمینی ده ژ یهزدان نرمتر بوویه. نامهین ناهیدا نوو کو ئو پشتی چونوا مهسیهیا ناسیمان ب چند سالان هاتنه نفیساندن، ژ بو یهزدان دبیژن، باف و یهزدانی مهسیه. نیسا دیسا ژی بافی خوه مینا یهزدانی خوه دبینه.

پرتووکا داوینیا ناهیدا نوو وهی، ب کیمانی ۳۰ سالان پشتی زندیکرن و بهرزبلندکرنا مهسیه هاتیه نفیساندن، لی ئو دیسا ژی وها بهسا یهزدان دکه: "باف و یهزدانی وی (مهسیه)" (رهف. ۱:۶ ر.ف.). مهسیه کو دهرکهته ناسیمان و هاته بهرزبلندکرنا، فی بانگی ل باوهرمندان دکه و بهسا فان تشنان دکه: "پهرستگهها یهزدانی من... ناقی یهزدانی من... باژاری یهزدانی من" (رهف. ۱۲:۳). ئهف دملیله کو نیسا هینا ژی بافی خوه وکه یهزدان دبینه - ژ بهر فی یهکی ئو (نیسا) نه یهزدانه.

نیسا د دهما ژیانان خوه ده ژی ب بافی خوه ره د ناقا ههمان تیکلیی ده بوو. وی ب فی ناوای بهسا چونوا خوهیا ناسیمان کر: "ئمز ل بافی خوه و بافی ته، ل یهزدانی خوه وی ته (فهدگرم)" (ژن. ۱۷:۲۰). نیسا د چارمیخی ده، نهقیایی نینسانیهتا خوه پیشکیش کر: "یهزدانی من، یهزدانی من، ته چما ئمز ب تهنی هشتم؟" (مت. ۲۷:۴۶). ههگر یهزدانهک بخوه فان گوتنان بکه، نه گنگازه کو میژینی مروف راکه. ئهف راستیهکه کو نیسا، "ب فیریاد و هیسران لاقا ژ یهزدان کر"، و ئهف ژی د ناقا خوه ده سینورین تیکلیا د ناقبهران وان ده دیار دکه (هسب. ۷:۵ ؛ لک. ۱۲:۶). دیاره کو یهزدان ژخوه لاقا ناکه. نها ژی مهسیه ژ بو مه ژ یهزدان لاقا دکه (روم. ۲۶، ۲۷:۸ ن.ئ.ف. کرش. ۲ جور. ۱۸:۳ ر.ف. تینی).
مه دیار کر کو تیکلیا د ناقبهران یهزدان و نیسا ده، نها ژی مینا بهریه. مهسیه یهزدان ههم بافی خوه و ههم ژی یهزدانی خوه دبینه و ل بهر دگهره، لاقا ژی دکه. ههمان تشنت پشتی دهرکهتیا مهسیهیا ناسیمان ژی ددومه. مهسیه د ژیانان خوهیا ل سرزمینی ده کولهیی (ئهدی) یهزدان بوو (ناجتس ۲۶، ۱۳:۳ ن.ئ.ف. ؛ ئس. ۱:۴۲ ؛ ۱۱:۵۳). کولهیهک ب تهنی داخوازا میرزایی خوه ب جیه تینه و ب تو ناوایی نابه مینا میرزایی خوه (ژن. ۱۶:۱۳). هیز و سردهستی نیسا چ دبه بهرا ببه، وی بخوه گوتیه کو وی ئو هیز ژ یهزدان وهرگرتیه: "ئمز ب سهری خوه نکارم تشتهکی بکم... ئمز داخوازا بافی کو ئمز شاندمه ب جیه تینم... کور ب سهری خوه نکاره تشتهکی بکه" (ژن. ۱۹، ۳۰:۵).

مژار ۸ : پرس

۱. ئنجیل، دده زانین کو یهزدان سینییهکه؟

- (ب) نا

۲. ئيسا د كيزان ئاليان ده ژ مه جوودا دبوو؟

- (ا) وى تو جاران گونه نهكر
- (ب) ئهو، كورئ يهزدانيئ ب تهنها بوو
- (ج) وى تو جاران نكار يبوو گونه بكه
- (د) يهزدان زور ل وى دكر كو د رپا راست ده به

۳. ئيسا د كيزان ئاليان ده دشيبا يهزدان؟

- (ا) ئهو، د ژيانا خوهيال سهر زميني ده، خوهديئ جهوهريئ يهزدان بوو
- (ب) ئهو، مينا يهزدان خوهديئ كهسايهتهكه تهمام بوو
- (ج) ئهو، ب قاسى يهزدان زانا بوو
- (د) ئهو، راسته راست مينا يهزدان بوو.

۴. ئيسا د كيزان ئاليان ده مينا مه بوو؟

- (ا) ئهو خوهديئ تهفايئ تهجرو بهيئ ئينسانى و ژ رى دهر كهتئين مه بوو
- (ب) دهما كو ئهو زاروكهكى بچووك بوو وى گونه هكر
- (ج) وى پئويستيا خهلاسيئ ديت
- (د) ئهو خوهديئ جهوهريئ ئينسان بوو

۵. كيزان ههفوكين ل ژير راستن؟

- (ا) ئيسا خوهديئ كهسايهت و نهفسيهتهكه تهمام بوو
- (ب) ئيسا خوهديئ كهسايهتهكه گونه هكار، لئ تاييهتمه ندين تهمام بوو
- (ج) ئيسا همم يهزدان و همم ژى ئينسان بوو
- (د) ئيسا خوهديئ جهوهريئ ئادهمىئ بهرى گونه هكارىئ بوو.

۹ فافتیزما ب نافی نیسا

۹،۱ گرینگیا فافتیزمی

مه د مزارین خومین بوری ده گلهک جارن بهسا گرینگیا فافتیزمی کر. ئەف رادها یهکه مینیا پهره ستنا داخوایا مزگینیه. هب. ۶:۲ فافتیزمی مینا زانسته که بنگه هین دینه. مه لیکولینا وئ ژ بو داوی هشت. ژ بهر کو فافتیزما راست نهجه خ ب تیگهیشتنا راستین مزگینی پیک وهره. مه خهباتا خوه یا ل سەر قان راستیان نها قهاند. ههگەر هوون بخوازن خوه ب هیفیا ئنجیلی ره بکن یهک کو ئەو ب ریا مهسیه نیسا هاتیه پیشکش کرن، وئ دهمی فافتیزم پیوستیهکه.

گوتنا کو دبیزه "خهلاسی ژ جهویایه" (ژن. ۴:۲۲) تی واتهیا کو سوزین د دهربرای خهلاسی ده ب تهئی ژ بو ئبراهیم و نژادا وی هاتنه دابین. ژ بو کو ئەف سوز ژ مه ره ژی بینه دابین، دقئ ئەم ب نافی مهسیه فافتیزم بین و بین نهدامهکی نژاد (کورین یهزدان)، (گال. ۳:۲۲-۲۹).

ب قئ سهدمی نیسا ژ نالیگرین خوه ره وها فهرمو کر: "بچن ههر دهرئ دنیایی و (گال. ۸:۳) یا کو سوزین ژ بو ئبراهیم ژی تی ده نه) مزگینی بگهینن ههر تهبابی بی کو باوهریا خوه پی بینه و فافتیزم به وئ خهلاسی به" (مک. ۱۶:۱۶). گوتنا 'و' دیار دکه کو ب تهئی باوهرانینا ب مزگینی نه بهسه. د ژيانا خریستیانای ده فافتیزم نه تشتهکی گریدایی داخواییه، ئەو پیوستیا خهلاسی بخویه. مروث نکاره دبیزه کو چالاکیا فافتیزمی ب سهری خوه ژی تیرا خهلاسیا مه دکه. دقئ ئەم د تهفایی ژيانا خوه ده پهرهستیا گوتنا یهزدان بکن. نیسا قئ یهکی دبیزه: "ئمزئ ژ وه ره راستیی بیژم: ههگەر یهک ژ ناف و گیان نه زئ، نکاره تیکهفه بن سهردهستیا یهزدان" (ژن. ۳:۵). ئەف زابینا ژ "نافی - ب یونانی ژ نافی دهرکهن- تی واتهیا کو د فافتیزمی ده یهک ژ نافی دهرکهفه دهر. پشتی قئ یهکی ئەو کس جارمه دن ژ گیان د زئ. ئەف لکه ههردهمییه: "ب ریا گوتنا یهزدان... جارمه دن زابین" (۱ پت. ۱:۲۳).

ب قئ ناواهی ئەم ب ریا بهرسقین خومین ژ بو گوتنا گیان، جارمه دن ژ گیان دزین (بهره. ل مزار ۲، ۲). ئەم "ل گهل مهسیه فافتیزم دبن" (گال. ۳:۲۷)؛ "ب نافی وی" (ناجتس ۵:۱۹؛ ۸:۱۶؛ مت. ۲۸:۱۹). بالا خوه بدنی کو ئەم نه د ریکهستنا برابین ل گهل مهسیه (کریستادلفینس) ئان ژی ریکهستنهکه دنیا ئینسانان ده فافتیزم دبن، ئەم ل گهل نیسا فافتیزم دبن. بی فافتیزم ئەم نکارن بین مهسیه و ژ نالیی خهلاسیاریا وی فه وهرن پاراستن (ناجتس ۴:۱۲).

پتروس د چهرچوفا قئ راستیی ده، کهشتیا دهما نوه دشینه مهسیه و دبیزه کو وئ کهشتیی ب چ ناواهی نوه و مالباتا وی ژ توفانا گونههکاران پاراسته، وئ فافتیزما ل گهل نیسا ژی باوهرمهندان ژ مرهکه بی داوی خهلاسی بکه (۱ پت. ۳:۲۰، ۲۱). نوه ب چ ناواهی کهتبه کهشتیی، ئەم ژی وها ب ریا فافتیزمی تیکهفن مهسیهیی (جقاتا مهسیه) بین کو ل دهرقیی کهشتیی مان ل بهر نافی چوون. مانا ل کیلهکا کهشتیی ئان ژی ههفالتیا نوه بی واته بوو. ریا خهلاسیی، کهتتا هووندری کهشتیی بوو و (نها ژی) مابینا ل گهل نیسایه. دیاره کو وئ هاتنا دوومهینیا (نیسا) کو ومکه لههیی تی نیشاندان (لک. ۱۷:۲۶، ۲۷) د دهما مه ده (د قرنی مه ده) ب سهر مه ده وهره (بهره. ل بهش: ۳). ژ بهر قئ یهکی ب ریا فافتیزمی

پهژراندنا مهسيهبي خوهديي گرينگيهکه ژيانبيه. ژ بو ديار کرنا في گرينگي ب راستي ژي گوتن کيمن. نمونيه کمتنا کهشتيا نو هل فر ژ گوتني ب باندورتريه.

خريستيانين يهکهمين مزگين گهاندن نينسانان، نهو فافتيز کرن و فرمانا مهسيه ب جيه نائين. پرتوکا ب ناقني کارين فاسدان دهليلي في يهکنيه. دهليلهکي گرينگيا فافتيزمي ژي نهوه کو نينسانين وي دهمي چاوا کو مزگين پهژراندنه، يهکسر فافتيز بوونه (ميناک، ناجتس ۸:۱۲، ۳۶-۳۹؛ ۹:۱۸؛ ۱۰:۴۷؛ ۱۶:۱۵). ههگمر نهو فافتيز نهين، فيربوونا مزگيني ژي بي فيدميه. فافتيزم، راديا هيري گرينگ يا ريا خه لاسيبيه. نفيسين کو ب وهه هاته ديژن کو د ههک روشان ده، گلهک سهدمين نينساني دهر دکهفن پيش کو ل پيشيا فافتيزبووني دين کهلم. و همر وها گلهک زوري دهر دکهفن کو في چالاکيي ل پاش دخن. لي بهلي نينسان ب ناليکاري يزدان کهدهکه مهن ژ بو دهر باسکرنا فان کهلمان دده و خوه دکهينه في چالاکيا گرينگ.

توبه داري ل بهر ههپسا فلپ، ب سهدما زملزلهيا کو ههپسا وي ب نهردي ره کره يهک، کهته تايا خه لاسکرنا جاني خوه. ههپسيان فر سهدمهکي مهن ژ بو خه لاسي ب دهست خوه فه نائين - کو نهف ژ بو وي دهاته واتهيا وندا کرنا ژياني. وي دهمي باومريا وي ب مزگيني هات و وها پر کو، "د وي سينا چهفي ده... يهکسر فافتيز بوو" (ناجتس ۱۶:۲۶-۳۳). ههگمر ههکان ژ بو ل پاشخستنا فافتيزبووني، بههانه بديتانا ژي، نهو بههانه نهو بخوه بوون. بهري ۳۰۰۰ سال د زملزلهيا هيري خهرايا يوناني ده، دهما کو کهري ههپسيان دخهستن فرارا هيري دراماتيکيا ديروکي پيک بينن، وي ب سهدما نهمالکرنا وزيههيا خوه، دين تههديدا نيدامي ده، چالاکيا هيري گرينگيا تهفائي ژيانا خوه پيک ناني. ب في ناواهي، وي ژ بو فافتيزبووني، گوه نهدا پرسگريکين دنيايي (ميناک، زملزله)، و باري کاري روزانهي ل سهر ملين خوه.

گلهک بهر مندامين فافتيزمينين بي بريار دکارن، نيلهاما خوه ژ في زلامي بستينن. پيکانينا چالاکيهکه وها ب روممت، ب تهني ب بهيزتنا سوزا يزدان گنگازه. نهف ژي ديار دکه کو نهو، د دهر باري مزگيني ده خوهديي ناگاهدارينين بهر فرههه (روم. ۱۰:۱۷ کرش. ناجتس ۱۱:۱۷).

ناجتس ۸:۲۶-۴۰ ديژه کو وزيهه دارمي فرمي ژ نهتيويپايي، ب نهرمبهيا ههسپا د چولي ره دهر باس دبوو. و د ريويتيا خوه ده ل سهر ننجيلي دخهتي. نهو، راستي فيليپوس هات و ژ وي فير بوو کو فافتيزبوون پتوبستيهکه ژيانبيه. ب گوتنين نينساني، ل وي چولا بي ناف، ب جيه نائينا فرمانا فافتيزبووني، نه گنگاز ديار دکر. لي بهلي يزدان فرمانهکه کو ههک نکارين ب جه بينن ناده. "وانا ريويتيا خوه دو ماندن و گهيشتن جههکي کو ناف لي پهيدا دبوو - نانگو گهيشتن جههکي کو فافتيزبوون لي گنگاز بوو." (ناجتس ۸:۳۶). نهف يهک بهر سفا وي نهرينا شاش دده کو ديژه: فافتيزما ب ريا تي هلدانا ناقني، ب تهني ژ بو جهين کو ناف ل وان ههيه نان ژي گهيشتن ناقني هيسانه هاتيه دهر خستن. يزدان ههر دهمي ريهکه راستين ژ بو پيکانيندانا فرمانين خوه دبينه.

ههواري پاقلوس (ناقني ويبي بهري ساول بوو) دين باندورا نيسا ده، د دهمهکه پر کن ده "يهکسر... رابوو و فافتيز بوو" (ناجتس ۹:۱۸). ديسا ژي دبه کو ژيانا وي يا کارمندييا پابهلند کو د جهووتيني ده ژ بو وي هاتبوو ناماده کرن، و

رادميا ژيانا ويا جفاكي، د دمرنگماينا قافتيزبوونا وي ده رولهكه گرينگ ليستين. لي بهلي وي ستيركا دنيايا جهوويا كو بلند دبوو، ژ نشكي څه بريار دا، قافتيز بوو و ژيانا خوميا بهري ل پهي خوه هشت. وي پشتره ل سسر هلبژارتنا خوميا قافتيزبووني ئهف گوتن كرنه: "تشتين كو ژ بو من قهزمنجبون، من ئهو د ئوخرا مهسيه ده ومكه زرائي ههسباندن... ژ بو قهزمنجكرنا مهسيه من نيشا وهنداكرنا هسر تشتي (تشتين كو وي بهري ژ خوه ره قهزمنج دديتن) دا بهر چاڅي خوه؛ لي ئهز وان (ل ههمبهرى روممنا ناسكرنا مهسيه) تشتهك ناههسييم... ئهز، هسر تشتي كول پاش من مايه ژ بير دكم (تشتين ژيانا جهووتبي) خوه دريژي پيشهروژي دكم و ژ بو بدهستخستنا خهلاتي، بهر ب نارمانجي څه دبهزم" (پهل. ۳: ۱۴، ۱۳، ۸، ۷).

ئهف داخويانيا ئالتپتهكيه كو ژ بو قهتاندا بهني داويي، خوه داڅيزه پيش. قافتيزم، دهستيكا پيشبازيا بهر ب سسردهستيا يزدان قهيه. ئهو ب تعني نه نيشانا گوهرتنا ديروي و ئولنيه. هسر وها ئهو نه دهستيپكهكه ژي ژ بو كو مروف خوه ب چند فرمانين سستين خريستيانبي څه گريده و تيكهڅه ژيانكه پاسيف و هيسان.

قافتيزم، مه ب قهانا نيسايا چارميخي و زنديبوونا وي ره دكه يهك و گري دده (روم. ۳: ۶-۵). نيجابين وي ژ هسر نالي څه تزي لف و زنديبوون. پافلوسي وهستيابي، لي د ناليي گياني ده سسربلند، مينا كالهكي ب تهمن وها بهسا روژين دمرباسبويي دكه: "من د پيكانيئا فرمانين ناسيماني ده دودلي نهكر" (ناجتس ۱۹: ۲۶). ئهف يهك هم ژ بو پافلوس و هم ژي ژ بو هسر كهسي كو هاتيه قافتيزكرن وهاي: قافتيزبوون بريارمه كو مروف دانا وي ده پوشمان نابه. ئهمي د تهڅايي ژيانا خوه ده پي بهسن كو مه بريارمه راست دايه. ئهمي د كيم بريارين خوه ده مينا في كيفخوش بن. دڅي ئهف پرس، وهره بهرسفاندن: ژ بو چ دڅي ئهز قافتيز نهيم؟

۹، ۲ دڅي نهيم ب چ ناواهي قافتيز بين؟

ژ ناليي پر كهسان څه تي باومركن و پيكانيك كو قافتيزكرنا زاروكان دڅي ب ريا شوشتنا ئهنا وان (مراسيما ب ناكروني) وهره پيكانيك. ئهف يهك ب داخويانيا ننجيلي ره د ناڅا ناكوكيهكه مهزن دهيه. د ننجيلا ننگليزي ده گوتنا يوناني 'باپنزو' ب رنگي 'باپنزو' هاتيه و مرگراندن و ئهو نايي واتهيا پزقاندنا ئاڅي، ئهو تي واتهيا كهتنا ناف ئاڅي و خوه شوشنتي (ل داناسينين روبرت يوونگ و ژامس سترونگ بنهرن، چقاسي نيزيكي ههڅن). ئهف گوتن د يونانييا كلاسيك ده ژ بو كهشتين بناڅبووي (نانگوپين د بن ئاڅي ده مايي) تي بكارانين. هسر وها ئهو ژ بو قوماشهكي كو مروف بخوازه ژ رنگهكي بو رنگهكي دن بوياخ بكه و د ناڅا رنگي نوو ده 'هلده' ژي تي گوتن. ژ بو گوهرتنا رنگي قوماش، مروف بوياخ ناپزقينه سسر، مروف قوماش د ناڅا بوياخ دده و دمرده. ئهف تيهدان رنگي قافتيزمبيي راستينه و ئهو ژ ناليي ئيهتيرن ژيرين څه ژي تي زمان:

— يههيا مروف ل ناينوئا نيزيكي سالمي قافتيز دكرن. ژ بهر كو ناف ل ور پر بوو: نينسان هاتن و قافتيز بوون" (ژن. ۲۳: ۳). ئهف دده نيشاندان كو ژ بو قافتيزمي پيوستي ب ئاڅمه پر هيه. ههگر ئهو ب پزقاندنا چند دلوب ناف پيك بهاتا، وي دهمي وي سيتلهك ناف تيرا ب سهدان كس بكارا. ل شوونا كو

یہیہا ب شوشہیک ٹاف داکہفہ ناٹا ٹینسانان، ٹو ہاتن فی جہی ل کمفیا چہمی ٹوردونی (شہرا) ژ بو کو فافتیز ببین.

– ٹیسا ژی د چہمی ٹوردونی دہ ژ ٹالیی یہیہا فہ ہات فافتیز کرن: “ٹیسا پشتی فافتیزبوونی یہکسر ژ ٹافی دہرکمت دہرفہ” (مت. ۱۳:۳-۱۶). فافتیزبوونا وی ب تیلہدانا د ٹافی رہ پیک ہات – ٹو، پشتی فافتیزمی “ژ ٹافی دہرکمت”. یہک ژ سہدمین فافتیزبوونا ٹیسا ژی ٹو بو کو ببہ میناکہک. بی دوبارہ کرنا میناکا فافتیزبوونا ویبا کہتتا ناٹا ٹافی، کہسہک نکارہ ببیژہ کو ٹو ٹیسا دشوپینہ.

– ب ہمان شیومی، فلپوس و وزیفہداری ٹینیوپی، “ہر دو ژی کہتن ناٹا ٹافی... و وی ٹو فافتیز کر. و دہما کو ٹو ٹافی دہرکمتن...” (ناجتس ۸: ۳۹، ۳۸). ببین بیرا خوہ کوی و وزیفہدار ٹافی دبینہ و ژ بو فافتیزبوونی تکا دکہ: “ببیرہ ل فر ٹاف ہیہ: ما چ ہیہ کو نہہیلہ ٹمز فافتیز ببم؟” (ناجتس ۸:۳۶). ٹہف راستیہک کو ٹہف کہس بی ٹاف دہرکمتیہ ریویتیہا چولی. ب کیمانی شوشہیک ٹاف ل گہل وی ہہبوو. ہہگس فافتیزم ب پڑقاندنا ٹافی پیک بہاتا، وئ دہمی پیویستیہا وان ب دیتتا ٹافہکہ پر نہدما.

– فافتیزم، تی واتہیا تیلہدان و نخوماندنہکہ تہفای (جول. ۲:۱۲).
– فافتیزم، و مکہ “خوہ پاقر کرنا ژ گونہہان (پاکیون)“ تی ب ناقرن (ناجتس ۱۶:۲۲). د رھف. ۱:۵، تت. ۳:۵، ۲:۲۲، ۲:۲۲، ۱۰:۲۲، و د گہلک ٹیہتین دن دہ گوہرتتا راستین ب ‘خوشوشتنی’ تی شباندن. ٹہف ٹاویی خوشوشتنی، پر گریدیای فافتیزمیہ.

د ناہیدا کہتن دہ، میناک ہنہ کو ب ریا ہنہک ٹاویین خوشوشتنی، مروٹ دکارہ نیزیکی یزدان ببہ. تہفای راہبان، مہجبور بوون کو بہری ٹابینان خوہ د تہشتی دہ بشون (لہف. ۸:۶؛ ٹخ. ۳۰:۴۰-۳۲). ٹیسراپلی ژ بو کو خوہ ژ ہنہک موندارین بہرپساری گونہہ پاقر بکن، پیویست بوو خوہ بشون (میناک. دت. ۱۱:۲۳). زلامی ب ٹافی نامان ب ریا یزدانی ٹیسراپلی ل دہرمان دگہریا. ٹو بخوہ نہ جہوو لی سووری بوو. وی تہمسلا کہسہکی پر گونہہکار دکر و د راستی دہ ژی ژ بہر گونہہی خوہ، مینا مریہکی زندگی بوو. دہرمانی وی، کہتتا چہمی ٹوردونی بوو. د دہستپکی دہ ٹو دفری کو وی یزدان کرنا چالاکیہکہ پر دراماتیک ژ وی بخوازہ، نان ژی وی بخوازہ کو ٹو خوہ تیخہ چہسہکی ناسکری مینا ٹابانا شامی. ژ بہر فی یہکی وی پھڑاندنا فی چالاکیا ہیسان پر زہہممت دیت.

مینا وی ٹم ژی دکارن تیکہشن دودلیی کو چالاکیہکہ و ہا ہیسان، بکاربہ مہ خہلاس بکہ. ل شوونا فی چالاکیا ہیسانیا کو مہ ب ہنفا ٹیسراپلی فہ گری بدہ، ژ بو مہ بالکیشترہ کو ٹم گریدانا خوہ ب دیرمکہ ناسکری (کرش. چہمی ٹابانا) رہ چپیکن و بفرن کو ٹوئی بکاربہ مہ بگہینہ خہلاسیی. نامان (۷ جاران) کہتہ چہمی ٹوردونی و دہرکمت، گوشتی وی “بوو مینا گوشتی زاروکہکی بچووک و ٹو (نامان) پاک بوو” (۲ کنگس ۹:۵-۱۴).

تی فیمکرن کو فافتیزم، پشتی تیگہیشتننا بانگا مزگینیا بنگہہین، خوہ تیلہدانا ٹافیہ. ٹہف داناسینا فافتیزمینیا کو د ٹینجیلی دہ ہاتیہ زمان، سہری ل روشا فافتیزقان نادہ. ژ بہر کو فافتیزم، پشتی باوریا ب مزگینی، خوہ تیلہدان و دہرکمتا ژ ٹافیہ، مروٹہک ب سہری خوہ ژی دکارہ فافتیز ببہ. لی ژ بو کو د دہما فافتیزبوونی دہ، مروٹ ہنہک رامانین راست ب

جيه تينه، باشتره كو يهك ل گهل مروّف هه به دا كو رادهيا زانستا مروّف شير وّقه بكه و مروّف ژ ناليي وي ڤه وهره ڤافتيز
كرن.

ب سدهمى د ناڤا كوما برايي ل گهل مهي ده، كرنه نادهت كو بهري ڤافتيزي ب بهرندام ره گوتوويژمه كه دريژ
بكن. پرسين كو د داويا هس مژارا ڤي پرتووكي ده هاتنه پرسين، دكارن بين بنگهه ژ بو گوتوويژمه كه وها. برايي ل گهل
مهسيه، ژ بو ناليكاري ڤافتيز كرنا شهخسهكي ب تعني، ريويتيهكه دور و دريژ دكن. ههگمر شهخسهك ب تعني به ژي كو
بخوازه خوه بگهينه هيفيا ژيانا بي داوي، ئو بوويهركه مزنه و ئهم ل سسر ههژمارا كهسين كو هاتنه گوهرتن راناوهستن.

۹،۳ واتهيا ڤافتيزمي

ڤافتيزما كو مروّف ب ريا وي خوه دخه ناڤا نافي، مه ب مرنا مهسيه ره دكه يهك و مرنا ل ژيانا مهيا گونههكار و
جاهل نيشاني مه دده. دهر كهتتا ژ نافي ژي، سهر كهتتا مهسيه، مرن و زنديبونا وي و شكهستنا گونهه يا ژ هيل گياني ڤه
تينه زمان. مه ب هاتنا مهسيهيا دوهمين ڤه گري دده و مه ب زنديبونا وي ره دكه يهك.

“پرانيا مهين كو ئهم ژ مهسيه ئيسا ره هاتنه ڤافتيزكرن، ئهم ژ مرنا وي ره ڤافتيز بوونه. ژ بهر ڤي يهكي، وهكه كو
مهسيه ب ريا جهمالا باڤ ژ مرن زندي بوو، ئهمي ژي ژ بو مهسال ژيانهكه نووژهن، ب ريا ڤافتيزبوونا بو مرن، ب وي
ره وهرن بناخكرن. ههگمر ئهم ب (ب ريا ڤافتيزمي) ب مرنهكه ميناييا وي ره بووين يهك، ئهمي ب زنديبونهكه ميناييا وي
ره ژي بين يهك” (روم. ۶:۳-۵).

خه لاسي ب ريا مرن و زنديبونا مهسيه گنگازه. ههگمر ئهم دوزا خه لاسي دكن، لازمه ئهم خوه ب فان تشنان ره
بكن يهك. ب ناوايهكي سه مبوليك مرن و زنديبونا ل گهل مهسيه، يا كو ب ريا ڤافتيزمي پيك تي، دكاره مه بگهينه ڤي
نارمانجي. دڤي هوون بزانبين كو ب ريا پزقاندنا نافي مروّف ناگهي نارمانجا خوه. د ڤافتيزمي ده، “ههيوونا مهيا بهري،
(ناوايي ژيانا مه) ل گهل مهسيه د چارميخي ده، تي چارميخكرن”. يهزدان، د ڤافتيزمي ده، “ئهم ل گهل مهسيه زندي كرن”
(نهم. ۲:۵). پشتي ڤافتيزمي ژي ئهم خوهديي جهوهري ئينسان دميين و ژيانا مهيا بهدني ددومه. چارميخكرنا بهدنا مه،
پيڤاژويهكه همدايه كو ب ڤافتيزمي ره دهست پي دكه. ئيسا ژ باوهرمهندا ره گوتيه كو دڤي ئو هس روژ چارميخين خوه
ل خوه بكن و بدن پهي شوپا وي (لك. ۹:۲۳؛ ۱۴:۲۷).

ژيانهكه د چارميخي ده، مينا ئيسا نه هيسانه، لي بهلي كيفخوشيا زنديبونا ل گهل وي ژي ب گوتنان نايي زمان.

مهسيه، “ب ريا خوينا خوهيا كو د چارميخي ده هات نقوتاندن بوو سدهما ناشتتي” (جول. ۱:۲۰)؛ و “بوو سدهما
سهلامتا يهزدانيا كو ژ هس تشتي ب روومتره” (پهل. ۴:۷). ل سسر ڤي يهكي ئيسا ئهڤ سوز دا: “ئهم سهلامتي ژ وه ره
دهيلم ئهم سهلامتا خوه ددم وه: ئهمي نه مينا كو دنيا دده (سهلامت) وه، بدم (ژن. ۱۴:۲۷). ئهڤ سهلامت و كيفخوشيا
گياني، ژ نهزايي چارميخبوونا ل گهل ئيسا زيدهتره: “ژ بهر كو ئهم ب چ ناواهي بين ههڤباري نيشا مهسيه، ئهمي هوقاسي
ژي ب ريا وي ناراميي بينن (۲ جور. ۱:۵).

نهم دزانن کو د هر جبرباندنهکی ده نیسا ل گهل مه دژی. هواریی مهن پاقلوس، خوهدی ژيانهکه دهمدریژ و تژی بوویهر، وها بهسا سرپنهاتیین خوه دکه: “نهمی ل گهل مسیه د چارمیخی ده بیمه فهدان، لی نهمی دیسا بژیم، ل گهل فی یهکی نه نهم، لی وی مسیه د نافا من ده بژی. و نهمی فی ژيانا بهدنا خوه، ب ریا باوهریا کوری یهزدان، بدومیم” (گال. ۲:۲۰).

“فافتیزم، ب ریا زندیوونا مسیه نیسا، نها وه ژی خهلاس دکه” (۱ پمت. ۳:۲۱). دهما کو نهم خوه ب زندیوونا مسیهیا بی داوی ره بکن یهک، د فهدرا وی ده نهمی ژی بین خوهدی ههمان خهلاتی. ب ریا پارقهکرنا فی زندیوونی، نهمی خهلاس بین. نیسا نهمی یهک ب گوتنن هیسان نانیه زمان: “ژ بهر کو نهم دژیم، هونمی ژی بژین” (ژن. ۱۹:۱۴). ب ههمان شیهوی پاقلوس وها دینزه: “ب ریا مرنا کوری وی، نهم ب یهزدان ره هاتن ل ههم نانین... نهمی ب ژيانا وی (زندیوون) خهلاس بین” (رؤم. ۵:۱۰). د فافتیزمی ده نهم خوه ب نیش و مرنا نیسا ره دکن یهک و پارقه دکن. نهمی ژی دهیله کو نهم د ژيانا خوهیا پیشروژی ده زندیوونا وی ژی پی ره پارقهکن:

– “ههگر نهم ب ههدو ره (ل گهل مسیه) مرین، نهمی ب وی ره بژین ژی؛ ههگر نهم نیش و نهمی بکشین، نهمی ب ههم ره سردهستی ژی بکن” (۲ تم. ۱۱، ۱۲:۲).

– “ژ بو کو ژيانا نیسا د بهدنا مه ده وهره دیتن، نهم مرنا میرزایی خوه نیسا د بهدنا خوه ده هلدگرن... ژ بهر کو نهم دزانن، یهزدانی کو میرزایی مه نیسا ژ مرنی زندگی کریه، وی مه ژی زندگی بکه” (۲ جور. ۱۴، ۱۱، ۱۰:۴).

– پاقلوس نهمی پارقه کر: “نهم دخوازم د مرنا من (ب ریا تهجروبهیین ژيانا ویا زههممت) مینایا وی به، نهم بیم ههپاری نیشین وی و مینا وی ژ مرنی بگهیژم زندیوونا بی داوی” (پهل. ۱۱، ۱۰:۳ کرش. گال. ۶:۱۴).

۹،۴ فافتیزم و خهلاسی

فافتیزم مه ب مرنا مسیه ره دکه یهک و نهم نهمی خ ب ریا وی دکارن وهرن بهخشاندن. نهم، “هون د فافتیزمی ده (ل گهل مسیه) هاتن بناخکرن؛ ژ بهر فی یهکی هونمی ب وی ره زندگی بین... ب ریا کاری یهزدانی کو نهم ژ مرنی زندگی کریه... و دهما کو هون ژ بو گونههین خوه مری بن... وی یهزدان تهفایی تاوانین وه بهخشاندن و هون ل گهل وی (ل گهل مسیه) گهاندن ژيانی” (جول. ۱۳، ۱۲:۲). نهم، “ب نهمی میرزایی مه نیسا... هاتن شوشتن” (۱ جور. ۱۱:۶) – نانگو ب نهمی نیسا و ب ریا فافتیزمی گونههین مه هاتن شوشتن و ژ مه ب دور کهتن.

نهمی یهک د نوم ۱۹:۱۳ ده تی زمان و میناکا وی ژی نهمی؛ وی کسین کو نهشوشتی تیکهفن کونی پهرستی، بمرن. مه د مزار ۱۰،۲ ده نیشانی وه دا کو فافتیزم، پاکبوونا ژ گونههایه (کرش. نجتس ۱۶:۲۲). ژ بهر فی یهکی تی گوتن کو بین باوهرمهاند، د خوینا مسیه ده، ژ گونههان هاتنه شوشتن. نهمی یهکی ب ریا فافتیزما کو تی واتها “زایینا ژ نهمی

پیک تینن (ژن. ۳:۵). هس وها ب ریا فافتیزما کو تی واتهیا "شوشتنا ژ بو زاینهکه نوو" (رهف. ۱:۵؛ ۷:۱۴؛ تت. ۳:۵ ن.ئ.ف.).

د روئاهیا فان ناگاهداریان ده، دهما کو پاقلوس دبیزه "ژ بو خه لاسیئ" (نم چ بکن؟" برسف نهغه، "توبه بکن و ژ بو کو گونه هین وه بینه بهخشانندن، هس یهک ژ وه ب نافئ مهسیه نیسا فافتیز بین" (ناجتس ۲: ۳۷، ۳۸). فافتیزما ب نافئ مهسیه، ژ بو بهخشانندا گونه هانه. بییی وئ مرؤف نایی بهخشانندن یئ کو فافتیز نهووبه، دقئ "بهر دیلا گونه ه" – مرنئ – (رؤم. ۶:۲۳) ببینه. ژ خهینی خه لاسیا ب نافئ نیسا، خه لاسی نینه (ناجتس ۱۲: ۴)؛ و نم دکارن فی نافئ، ب تهنئ ب ریا فافتیزمئ ب وی ره پارقه کن. ئەف راستی تی واتهیا کو ژ خهینی خریستیانیئ تو ئول نکارن مه بگهینن خه لاسیئ. یهک باومر مندئ نینجیلی نکاره بپهژرینه کو ئولین دن دکارن خه لاسیئ پیک بینن.

زندیبوونا مهسیهیا ژ بو ژیانهکه بی داوی، ئەنجاما سهرکهفتنا ویلا ل دژی گونه ه بوو. ئەم ب ریا فافتیزمئ خوه ب وئ ره دکن یهک. ژ بهر فی یهکئ ژ بو مه تی گوتن کو ئەمئ ل گهل مهسیه وهرن زندگی کرن. وئ ژ وئ دهمئ و پی فه، تو باندورا گونه ه، ل سهر مه و ل سهر وی نه مینه. ژ بهر فی یهکئ، ئەم ب ریا فافتیزمئ، "ژ گونه ه تینه نازادکرن... (پشتی فافتیزمئ) گونه ه نکاره ل سهر وه سهر دهست به" (رؤم. ۱۴، ۱۸: ۶). لی پشتی فافتیزمئ ژئ ئەم گونه هکارن (۱ ژن. ۱: ۹، ۸). ههگەر ئەم ژ مهسیهیی فهگهرن، وئ گونه ه بکاربه مه تیخه بن باندورا خوه. ب فی سهدمئ، فافتیزم یهکبوونا مهیا ب زندیبوونا مهسیه ره تینه زمان و دبه سهدم کو ئەم د دهما هاتنا وی ده، ههفپارین وی بن. ژ بهر فی یهکئ ئەم نها مرن و ئیسا مهسیه پار فهکن.

ئەم ب هئقی ل بهندا نازادبوونا ژ گونه ه دمین. وئ د دهما فهگهرا مهسیه ده، "باومر مند وین فافتیزبوویی خه لاس بین" (مک. ۱۶: ۱۶). لی بهلئ خه لاسیا نهیای نه پشتی فافتیزمئ، ئەو ل سهر کورسیا دادکرئ پیک تی (۱ جور. ۳: ۱۵). براستی ههگەر کو ئەم ب ریا فافتیزمئ بگهیزن خه لاسیئ، وئ دهمئ نه پیویسته ئەم بمرن و ئەم زانستا روژا دادکرئ بزانیئ. "یئ کو ههتا داوی ل بهر خوه بده، وئ خه لاس به" (مت. ۲۲: ۱۰).

پشتی فافتیزبوونئ ژئ پاقلوس (و تهفایی خریستیانیان) ژ بو خه لاسیئ کار دکرن (پهل. ۱۰: ۳-۱۳؛ ۱ جور. ۹: ۲۷)؛ وی بههسا هئقی ژیانهکه بی داوی (تت. ۱: ۲؛ اتهس. ۸: ۵؛ رؤم. ۸: ۲۴) دکر و ددا زانیئ کو ئەم "میراتخوری خه لاسیئ نه" (هسب. ۱: ۱۴). ل سهر کورسیا دادکرئ، وین راست بچن ژیانهکه بی داوی (مت. ۲۵: ۴۶). پاقلوس ب ریا رؤم. ۱۱: ۱۳ و ب ریا رامانین خومین کو ب وهی هاتنه، ژ بو کو ئەم کیفخومش بین دبیزه، "نها خه لاسیا مه، ژ دهما دهستنیکا باومر یا مه نئریکتره". ئەو دخوازه دبیزه کو ئەم پشتی فافتیزبوونئ، هس روژ ههکی دن نئریکی دهما فهگهرا مهسیهیا دوومین دبن. ژ بهر فی یهکئ ئەم نها نهگهانه خه لاسیئ. خه لاسی گریدایی شهرته. ههگەر ئەم بی دودلی خوه بدن باومر یا راستهقین (هسب. ۱۲: ۳-۱۴)، ههگەر ئەم زانستا بنگه هینیا مزگینی ببیر بینن (۱ تم. ۱۶: ۴؛ ۱ جور. ۲: ۱۵) و ههگەر ئەم تشتنین کو فی باومر یا مزن د دهست مه ده بهیلن بکن (۲ پت. ۱: ۱۰) ئەمئ بگهیزن خه لاسیئ."

ژ بهر ځی په ځی، ګوتنا یونانیا کو ب رمنګی "رزگار بوویه" تی وهرګراندن، دده نیشاندان کو خه لاسی، ژ بهر په رستیا میا ژ بو مزګینې، پښاژویهکه دمدریژه کو د ناڅا مه ده ددومه و هنمک جاران ژ بو نیشاندانا ځی په ځی نهو ب راویا دهما نها تی بکار ناین. تی ګوتن کو، باوهرمند ب ریا بهرسقین کو ددن مزګینې، "دګهپژن خه لاسی" (۱ جۆر. ۱:۱۸ ر.س.ف.). میناکین دنین ل سمر ځی پښاژویا دایمی، د ناجتس ۲:۴۷ و ۲ جۆر. ۲:۱۵ ده نه. ئەف ګوتنا یونانیا کو ومهکه "رزگار بوویه" (خه لاس بوویه) هاتیبه بکار ناین، د روشه ځی ده ب راویا دهما دهرباسبووی تی بکار ناین. نهو ژی دهما کو بهسا خه لاسیا ب ریا فافتیزمی دکه وهایه (۲ تم. ۱:۹؛ ۳:۵).

تهځای ځان ناګاهداریان ژ بو تیکلیا د ناقبره یزدان و نیسرایلا گیانی نانگو باوهرمندان ده بنگه هن. نیسرایل، مسرا کو تمسبلا نهفسا میا بهری فافتیزمی و جیهانا ټولیا شاش دکر، ل جی هشت. نهو د ناڅا دهریایا سۆر ره دهرباس بوون. و پشتره د چولا سینایی ره بهری خوه دان دیاری سهردهستیا یزدان، ناڅا کو سوزا وئ ژ بو وان هاتبوو دایین. دهرباسکرنا دهریایا سۆر نیشانا فافتیزما میه (۱ جۆر. ۱:۱۰، ۲)؛ ریوتیتیا ل چولی نیشانا ژینا میه و دیاری کهنانی ژی ومهکه نیشانا سهردهستیا یزدانه. ژوده (پاهودا) ۵. نایهت، دیار دکه کو د دهما ریوتیتیا چولی ده، گلهک ژ وان تونه بوونه: "ییزدان، گلهی خوه ژ دیاری مسری خه لاس کر، لی پشتره مین کو باوهریا خوه نهانین، تونه کرن". ب ځی ناواهی، مینا کهنین کو ب ریا فافتیزمی خه لاس دین، نیسرایلی ژ مسری خه لاس بوون. ههګر مروځ ژ نیسرایلیهکی ژ وان بیرسیا و بګوتا "هون خه لاسبوون؟" ب نهتیمالهکه مهن وئ بهرسقا وی "بهلی" بوویا، لی وئ ئەف بهرسق نههاتا واتهیا خه لاسیا وانیا نیهای. پشتره نیسرایلیان جارمکدن بهری دلې خوه دانه مسری (ناجتس ۷:۳۹) و جارمکدن ل ژینا شاش فهګریان. کهنین کو ب ریا فافتیزمی ژ گونه خه لاس ببین ژی دکارن دهست ژ رهوشا خوهیا پپروز بهردن و فهګرن. نهتیمالا کو هم همان تشتی کو نیسرایلیان ل چولی کرن، بکن د ۱ جۆر. ۱:۱۰-۱۲، هه.ب. ۴:۱، ۲ و روم. ۱۱: ۱۷-۲۱ ده تینه شیروځه کرن. د نفیسین پپروز ده گلهک میناکین وها ههنه کو دبیزن، د دهمه ځی ده هنمک ب ریا فافتیزمی ژ گونه خه لاس بوون، لی پشتره جارمکه دن فهګریان رهوشا خوهیا بهری و نهو د دهما هاتنا مهسیه ده بینه مههکومکرن (میناک، هه.ب. ۱۲: ۳-۱۴؛ ۶: ۴-۶؛ ۲۰: ۱۰-۲۹). ب ریا

ناګاهداریین وها دیار دبه کو نه رینا ویزین نهفانگهلیست شاشه کو نهو دبیزن، "یی کو جارمک خه لاس به، نهو ژ بو هه ردهمی خه لاس دبه". مینا هه تشتی دځی هم لیکولینهکه باش ل سمر ځی ژی بکن و بزانبین کا هم دکارن ب ریا فافتیزمی چقاسی خه لاس ببین. دځی هم ب چاځی کو وئ ئەف چالاکي شهنس خه لاسی پشکیشی مه بکه و چاوا به ژ نهتیمالا — فافتیزنهوونی چپتره لی نهنرن. هیځی هیه، کو هم ب ریا فافتیزمی و مینا ل گهل 'نیسا' خه لاس ببین. ههګر هم مینا دهما دهرکمتنا ژ ناڅا فافتیزمی، ههوونا خوهیا ل گهل مهسیه بدومین، هم دکارن هپیدار بن کو نهمی تیکهفن بن سهردهستیا ییزدان. دځی هم خوهدی وئ باوهری بن کو وئ پشتی فافتیزبوونا مه، د ومختهکی ده مهسیه جارمکه دن وهره و نهمی ژ بو سهردهستیا ییزدان وهرن پهژراندن. هم نکارن ب ناوایهکی نیهای باوهر بن، ژ بهر کو دبه کو هم روژا دوومین خوه بدن پاش. هم د ځی ژینا ده پشهروژا خوهیا کهنانی و گیانی نزانن.

دقی ئهم هسرتشتی پیویست بکن ژ بو کو ئهم تیکلیا خویا ویژدانیا ل گهل یهزدان بدومین. قافتیزم، (ل همبیری یهزدان) سوزا ویژدانهکی باشه (ب یونانی، ۱ پت. ۳:۲۱). بهرندامی قافتیزمی سوز دده کو ویژدانهکی پاک ل گهل یهزدان بگره. قافتیزم، ژ بو خه لاسیا میا ل گهل مسیه، گافهکه گرینگه لی بهلی دقئ ئهم وسا دیار نهکن کو خه لاسیا مه ب تهنی ب ریا قئ چالاکیی پیک تی. مه بهری نها دا زانین کو پیویسته ئهم ههمان هسرتین مسیهین د چارمیخ ده درباسی ژیا نا خوه بکن و پی ره پار فهکن: “ههگر یهک ژ ئاف و گیان نه هاتبه، نکاره تیکهفه بن سهردهستیا یهزدان” (ژن. ۳:۵).

دهما ئهم قئ و ۱ پت. ۱:۲۳ بدن بهر ههف، دیار دبه کو پشتی قافتیزمی مروّف ژ گیان د زئ و ب ریا گیان/سوزئ ئهم گاف ب گاف ژ نوو فه تینه دنیایی. خه لاسی ب تهنی نه ژ بهر قافتیزبوونییه، ئو ئهجامهکه، خوه پیشکیشکرن (ئهپه. ۲:۸)، باومری (روم. ۱:۵) و هیفینییه (روم. ۸:۲۴). ههک جاران تی گوتن کو خه لاسی ب باومری پیک تی و چالاکیهکه مینا قافتیزبوونی بی واته و نه گرینگه. لی بهلی ژامس ۱۷:۲-۲۴ دبیزه کو ژ ههف جودا کرنا باومری و چالاکیان تشتهکی شاشه و قئ خالی ژ مه ره روژ دکه. وهک میناک، تی نیشاندان کو باومریانیا ب مزگینی ب ریا چالاکیین کو ئهجامین مینا قافتیزبوونی دهرخن هوئی، باومریهکه راسته. “نیشان نه تهنی ب ئیمانی، ب چالکیی ژی پاک دبه” (ژامس ۲:۲۴). د ههک بوویهرین قافتیزمی ده، بی باومر مند ل ریا خه لاسی پرسی؛ د بهرسقئ ده هسرت دهمی قافتیزبوون ژی درباس دبوو (ناجتس ۲:۳۷؛ ۹:۶؛ ۱۰:۱۰؛ ۱۶:۳۰). ژ بهر قئ یهکی پیکانینا چالاکیا قافتیزمی، نیشانا باومریا میا ب مزگینا خه لاسییه. وئ چالاکیا خه لاسیا مه، د ئهجام ده ژ نالیی یهزدان و مسیه فه وهره کرن. لی بهلی پیویسته ئهم چالاکیین کو بکاربن “بهرسقا توبهیا مه بدن” پیک بین و باومریا خوه ب وان بین (ناجتس ۲۶:۲۰ کرش. مک. ۱۶، ۱۵:۱۶). قافتیزما ل گهل مسیه، دهیله کو یهزدان مه ببهخشینه. د ههمان بهشی ده مه نانی زمان کو، ئهم ب ریا باومری و پوشمانیا خوه، دکارن خوه ژ گونههین خوه بشون و پاک بکن (ناجتس ۲۲:۱۶؛ رهف. ۷:۱۴؛ ژمر. ۴:۱۴؛ نس. ۱:۱۶)؛ و مه دا زانین کو یهزدان وهک کسئ کو مه ژ گونههان پاک دکه تی دیتن (ئمز. ۱۶:۹؛ پس. ۵۱:۲۰، ۱ جور. ۱:۱۱). ئهف دده نیشاندان کو ههگر ئهم د قافتیزبوونی ده و مزیفعی ل سهر ملی خوه ب جیه بین، وئ یهزدان مه ژ گونههین مه پاک بکه. ب قئ واتهی، چالاکیا قافتیزمی گافهکه گرینگه کو ئهم بکاربن ب ریا وئ خوه ب مزگینا کو ب گوتنا وی پیشکیشی مه بوویه، گریدن.

گوتنا نافهند : چارهکه دن قافتیزبوون

ههک کس، دهما کو زاروک بوونه، ب ریا پزقاندنا ئافی نان ژی ل دیرهکه دن ب ریا کهتنا نافا ئافی هاتنه قافتیزکرن و ژ بهر کو ئهو قئ یهکی رهنگهکی ژ قافتیزبوونی دبین و د سهر وان ره درباس بوویه، ل همبیری نه رینا ژ نوو فه قافتیزبوونی، بیدهنگ دمین. لی بهلی، بهری قافتیزمی دقئ مروّف باومریا خوه ب مزگینی بینه و توبه (پوشمان بیه) بکه (ناجتس ۲:۳۸؛ مک. ۱۶، ۱۵:۱۶). قافتیزم بهری کهتنا نافا ئافی، ب پیکانینا فان پیویستیان دبه قافتیزم. مت. ۲۰، ۱۹، ۲۸: قافتیزمی ب داخویانین مسیهین به لافبووی فه گری دده. زاروکهک بچووک، نکاره توبه بکه و مزگینی فیم بکه؛ پزقاندنا ئافی نه قافتیزبوونه.

یهکی کو د هاوڑی نافی ده نافرمنی دکه، دکاره خوه بهرده بنی نافی ژی، لی نهو نه قافتیزبوونه. ل ژ بهر کو نهو کس، ب زانهوون بهرسفا مزگینا راست ناده. ههمان تشت دکاره، ژ بو کسین کو باوهریا خوه ب تشنتین شاش تینن و خوه دخن نافی ژی بی گوتن؛ نهوانا کمتنه نافی، لی قافتیز نهوونه. ب تمنی یهک رنگی قافتیزمی همیه، و نهو ژی ب ریا یهک باوهری 'نانگو زانستا مزگینی پیویسته. "مینا کو هوون ژ بو هیقیهکه کو ژ بانگا وه دهر دکهفه تینه فهخوهندن، یهک بهدن ب تمنی (نانگو یهک دیرا راستین) همیه. میرزاین مه نیسا یهک، باوهری یهک، قافتیزم یهک، .. یزدان یهک" (نچه. ۴: ۴-۶).

هنهک دیژن کو تو گرینگیا وی نینه کو هم باوهر بکن کا وی خهلاتا مه ل بهووشتی نان ژی ل سهرزمینی بدن مه، و پی باوهرن کو دو هیقی همیه. لی نهف یهک شاشه. ب تمنی "یهک یزدان" همیه؛ ژ بهر فی یهکی نیسا نه یزدانه. ههگر هم د دهما قافتیزبوونی ده، د تیگهیشتنا سهردهستیا یزدان، جوهری نیسا و یزدان و زانستین بنگههین ده نه سهرکهفتی بن، وی دهمی قافتیزبوونا مهیا یهکهمین نایی ههسباندن.

یههیایی قافتیزقان، بانگ ل وان دکر کو توبه بکن، د دهرباری نیسا ده هنهک تشت ژ وان ره دگوتن، و نیسان (ژ بو قافتیزکرنی) دختن نافی (مک. ۱: ۴؛ لک. ۱: ۷۷). لی نهو نه بهس بوو. ناجتس ۱: ۱۹-۵، دیار دکه کو هنهک ژ وان کسین کو ژ نالیی یهیا فه هاتن قافتیزکرن پشتره مهجیور مان کو جارمهک دن قافتیز بین، ژ بهر کو وان بوویسر باش فیم نهکربوون. مینا کسین کو یهیا نهو قافتیز کرن، هم ژی د قافتیزبوونا خویا یهکهمین ده دکارن پی بهسن کو مه توبه کریه و همی ژ نوو فه دهست ب هر تشتی بکن. دبه کو نهف رمان راست به، لی بهلی دیسا ژی پشتی فیمکرنا تهفایی تاییهتمهندیین 'باوهریا ب تمنی' هم دکارن 'قافتیزما (راستین) ب تمنی' ب دهست خوه فه بینن.

مزار ۹: پرس

۱. بیبی کو هم قافتیز بین، هم دکارن بگهین خهلاسی؟

- (ا) بهلی

- (ب) نا

۲. واتهیا گوتنا 'قافتیزم' چیه؟

- (ا) دانا سهر ملی خوه

- (ب) پزقاندن

- (ج) باوهری

- (د) تیهدان.

۳. دفی هم کنگی قافتیز بین؟

- (ا) پشتی تیگهیشتنا مزگینا راستهقین و توبهکرنی

- (ب) دهما مروٽ زاروڪ به
- (ج) پشتي ڪو مهلا مروٽ چوو سهر نينجيلي
- (د) دهما ٺهه بخوازن ٽيڪهن ڏيرهي.

4. ٺهه ڙ ٻو چ فافتيز دبن؟

- (ا) ڙ ٻو ڏيرا ڪو مه فافتيز دڪه
- (ب) ڙ ٻو ڳوٺنا يهزدان
- (ج) ڙ ٻو مهسيه
- (د) ڙ ٻو گيائي پيروڙ

5. پشتي فافتيز مئ چ دبه؟

- (ا) ٺهه دبن ٺهندامهڪي نڙادا ٺيراهيم
- (ب) ٺهه جارمڪه دن ڳونهه نهڪن
- (ج) ٺهه ڙ ٻو ههردمه ٽينه رزگارڪرن
- (د) ڳونههين مه ٽينه بهخشاندن.

6. هون دخوازن فافتيز بين؟

- (ا) بهلي
- (ب) نا

۱۰ ژبیانا مه‌سیه‌ی

۱۰،۱ خه‌باتا ننجیلی

پشتی قافتیز بوونی، دقئ ئەم ببین خوه‌دیئ ژیانه‌که کو ژ به‌ده‌نی (ماددیباتئ) بیه‌تر، ژ نالیئ گیان (مانه‌ویبات) فه وهره بریفه برن و ئەم 'سه‌مه‌ریا پیروزیئ بافرینن' (روم. ۶:۲۲ ؛ ۸:۱ ؛ گال. ۵:۱۶، ۲۵). ئەف یه‌ک ب ریا گوتنا یه‌زدانیا د نا‌فا مه‌ده پینک تئ (ژن. ۱۵:۷، ۸). مه‌دیت کو ئەم ژ نالیئ گیان فه تینه بریفه‌برن و گیانئ یه‌زدان د گوتنا وی ده‌یه. دقئ ئەم د ته‌فایئ ژیانا خوه‌ده ب خه‌بات و خوه‌دنا ئینجیلی، نیزیکی سۆزئ بن. ژ بو تیگه‌یشتنا سۆزا یه‌زدان خه‌باته‌که گرینگ و قافتیز بوون پیوستین بنگه‌هین. دقئ ئەم ده‌ستورئ بدن کو سۆز باندۆرا خوه‌ل سهر چالاکیین مه‌بکه و ژیانا مه‌ب ریئ فه به. قافتیز بوون، د په‌رستیا یه‌زدان ده‌ب ته‌نی گاقه‌که. خه‌ترمه‌که مه‌زن د ناسکرنا ئینجیل و زانستیا مزگینیا بنگه‌هین ده‌هیه‌که کو دکاره نه‌هیله سۆز باندۆرا خوه‌ل سهر مه‌بکه: ئەم دکارن گوتنان بخوینن، لی ئەو تو باندۆرئ ل سهر مه‌ناکن (بنه‌ره. به‌ش ۲). ژ به‌ر قئ یه‌کی به‌ری خوه‌دنا نفیسین پیروژ، باشتره‌که کو مروّف دوایه‌کی بخوینه: "چاقئ من فه‌که کو ئەز ئەجیبین شه‌ریه‌تا ته‌ ببینم" (پس. ۱۱۹:۱۸).

دقئ گوتنا یه‌زدان، خوارنا مه‌یا روژانه به. دقئ گریدان و داخوازا مه‌یا ژ بو وی، ژ گریدان و داخوازا مه‌یا ژ بو تشتین به‌ده‌نی زیدتر به: هه‌ستین ئه‌یوب وها بوون: "من ژ خوارنا خویا روژانه بیه‌تر قیمه‌ت دا گوتنن ده‌قئ ته" (ژوب. ۲۳:۱۲). یه‌رمه‌یا ب هه‌مان شیوه‌یی (وها دیژه): "گوتنن ته‌ هاتن دیتن و من ئەو خوارن؛ و گوتنا ته‌ ژ من ره‌ بوو کئفخوه‌شی و شاهیا مه‌زنی دلی من" (ژهر. ۱۵:۱۶). ژ به‌ر قئ یه‌کی، هه‌گه‌ر ئەم بخوازن کو ژیانا مه‌یا روژانه ب ریکووینک ده‌رباس به، دقئ ئەم ب ناوایه‌کی ب ریکووینک ئینجیلی بخوینن. سه‌رئ سه‌هه‌ی، هه‌گه‌ر ئەم ۳۰ ده‌قیقه‌یی ل سهر ئینجیلی بخه‌ین، ئەمئ د نالیئ گیانئ ده‌خوه‌ تیر بکن و باشتر بلقن. ناده‌تین وها، وئ روژا دادکرئ، ب قاسی گرانیا خوه‌، د روومه‌تا زیر ده‌بن.

مه‌یه‌که خورستیه‌ی کو ئەم ب ته‌نی هه‌مک به‌شین ژ بو خوه‌ بالکیش ژ نفیسین پیروژ بخوینن و بین دن به‌ردن. ژ بو چاره‌سه‌رکرنا قئ پرسگریکی، براین ل گهل مه‌سیه‌، پروگرامه‌کی خوه‌ندنئ ب نا‌قئ 'ریه‌را ئینجیلی' (هه‌ون دکارن ژ وه‌شانقانی قئ پرتووکی بخوازن) دیتنه. ب ریا وئ مروّف دکاره د ساله‌کی ده، دو جارن ناھیدا نوو، جارمکی ناھیدا که‌فن، ژ سه‌ری هه‌تا داوی بخوینه. و هه‌ر وها ژ بو هه‌ر روژئ، هه‌ژمارا به‌شین کو مروّف بخوینه ژئ دده. ده‌ما کو ئەم هه‌ر روژ وان به‌شان بخوینن، ئەمئ بینن بپرا خوه‌ کو د وئ کئیلی ده‌ب هه‌زاران باوه‌رمه‌ند مینا مه‌هه‌مان به‌شان دخوینن و ئەمئ هیزئ ژ وان بستین. ژ به‌ر قئ یه‌کی، که‌نگی ئەم هه‌ف دوو ببینن، ئەمئ پی به‌سن کو گریدانه‌ک د نا‌هه‌را مه‌ده هه‌یه. وئ مژارا ناخافتنا مه‌یا بنگه‌هین خوه‌دنا مه‌به.

۱۰،۲ دوا

ژ بو پیشه‌چوونی، یه‌ک ژ چالاکیین گرینگ ژئ دوایه. ل گورا کو ژ مه‌ره هاتیه گوتن، "د نا‌هه‌را یه‌زدان و نینسان ده‌یه‌ک قاسد ب ته‌نی هه‌یه، کو خوه‌ ژ بو هه‌رکه‌سی پینشکیشکریه" ئەو ژئ مه‌سیه‌ نیسایه. پافلوس ژ بو داناسینا

کارووباری مهسيه وها داخفه: “ژ بهر قئ يهكئ نهم دخوازم كو ئينسان بي دودلي... ل همر دهرئ دوا بكن (۱ تم. ۵:۲-۸).
“ژ بهر كو سهرابهكي مه هميه كو مينا مه د همر ناليئ ژيانئ ده هاتيه جهر باندن، لي گونه ه نهكريه. و ئهو نه وهاييه كو د
زهيفيين مه ده خوه نيزيكي مه نهكه. ژ بهر قئ يهكئ، ژ بو نهم بكارين خوه بگهين دنوقانيا يهزدان، و ناليكاري ژ بو مه
پنويست، دقئ نهم ب ويژهكي خوه نيزيكي تهختئ يهزدان بكن” (۱۶، ۱۵:۴).

مهسيه سهرابهئ مهيه و ئهو دوايين مه پيشكيشي يهزدان دكه. ژ بو كو نهم وهزيهيا وي تهقدير بكن، تي خوستن
كو نهم ب باوهرى دوا بكن. دقئ نهم دوايين خوه مينا ’ليستهيا داخوازان’ پيشكيشي يهزدان نهكن. ههك ژ دوايين گرینگ
ئهن، كو نهم بهري خوارئ ژ بو بهر مهتا كو يهزدان دايه مه دوايا سپاسي بكن، د ريويتيا خوه ده دوايا ماينال سهلامهتي
بكن و همر وها.

نهم د دوايين خوه ده تهقايئ پرسگريكين خوه ل بهر يهزدان رادخن و دگهيژن ناراميئ: “تهقايئ داخوازين خوه
(تشتهكي هوقاسي بچووك نينه كو مروف ژ بو وي نكاربه لاقا بكه) ب ريا دوا و ب سپاسي پيشكيشي يهزدان بكن. وي
دهمئ وي جهمالا يهزدان... دل و ميژيئ وه پياريژه” (پهل. ۷، ۶:۴).

ههگمر كو دوايين مه ل گورا داخوازا يهزدان بن، ئهوي بهرسقا خوه ببين (۱ ژن. ۱۴:۵). نهم دكارن داخوازين
يهزدان، ب ريا خباتال سهر گوتنين وي بناسن كو ئهو گيان/بيرا وي ب مه دده ناساندن. ژ بو قئ دقئ خباتا مهيا ل سهر
نينجيلي فيري مه بكه، نهم ژ بو چ و ب چ ناواهي دوا بكن. ب قئ سهدمئ (يهزدان دبيژه) “ههگمر... گوتنين من ل گهل وه
بمين، هوون چ بخوازن ئهوي ژ بو وه وهره كرن” (ژن. ۷:۱۵).

د نقشين پيروژ ده گلهك ميناكين دواكرنا ب ريكوپنيك همنه (پس. ۱۶۴:۱۱۹؛ دان. ۱۰:۶). د روژئ ده چهند
دوايين سپاسي، و دوا سبههي و نيقاري ژيين همرى بنگههين.

۱۰،۳ واز

پشتي كو مروف يهزداني راست دناسه، يهك ژ ئمتيهانين همرى گران ئهوه كو مروف د ناليئ گياني ده دبه
خوهپرست (نهگويست). دبه كو نهم ژ تيكليا خوه يا ب يهزدان ره پر تير بين و تهقايئ خباتا خوميا نينجيلي و مانهوياتا خوه
د ناقا خوه ده بهيلن و ژ بير بكن كو فان تشنان ب كهسين دن ره ب ريههفال، باوهرمعد و دنيايا ل دهرودورا خوه ره-
پار فهكن. گوتنا يهزدان و مزگينا راستهفينيا د وي ده، مينا لهمبه نان ژي روئاويهكنيه كو د تاريئ ده قيدكهفه (پس. ۱۰۵:۱۱۹
؛ پروف. ۱۸:۴). ئيسا دهستنيشان كرية كو خوهدين وي روئاهيئ، وي نكاربه وي تيخه بن سبتلهكي (تهشت) و وي ئهشكهره
نيشاني همر كهسي بده (مت. ۱۵:۵). ئيسا وها گوت، “نهم روئاها دنيايي مه” (ژن. ۱۲:۸)؛ ژ بهر كو هوون ل همل مهسيه
قافتيز بوونه، “هوون ژي روئاها دنيايي نه” (مت. ۱۴:۵). مهسيه وها دوامد: “باژاري كو ل سهرئ گر وهره ئافاكرن، نايئ
قهشارتن”.

ههگەر ئهم ژيانا خوه ل گورا مزگينا راستهقين بدومين، وئ پيروزيا مه ديار به. ئهمى نكارين فهشيرن كو ئهم ژ بو هيقيا سهردهستى جوودا بوونه و ئهم ژ ربا دنيايا وانيا (ماددى) دهركهتنه. دقئ ئهم ب رئ و ريبازمهكه زمريف، زانهبوونا راستى ل گهل ههركهسى كو دهركهفه پيشيا مه پار فهكن. ئهم دكارن ئاخافتنين خوه ل سهر مزارين گيانى بكن، ئهم دكارن ب نهدامين ديرين دن ره تيكهفن گوتوويژا رامانى، ئهم دكارن بهلافوكان بهلاف بكن، رهكلامين بچوك بدن مهديايا خوميا ههرىمى و ب ربا فان چالاكيان دهستورئ بدن چرساندنا روهايا خوه. دقئ ئهم خوه ژ باومرهندين دن جوودا نهكن. ههر يهك ژ مه خوهديئ بهرپرسياريهكه تاييهتى و شهخسييه. برايين ل گهل مهسيه، ل گورا كومين دن د ناليئ تهفگهري ده بي هيزن. ههر يهك ژ مه دكاره ب ئابوريا خوميا شهخسى ل گورا تاقتا خوه كار بكه.

يهك ژ ريبن ههرى سهركهفتى ژ بو وازئ نهوه كو ئهم باومريا خوه ژ مالبات و ههقالي خوه ره نهشكهره بكن و دهرباسى ناقا وان بين. بين كو ههقالي وان نه باومرهندين، دقئ باومريا خوه ب وان بدن ناسكرن. پشتى كو مروث ههف يهك پيك نانى، نه د جيه دهيه كو مروث مزارئ ههر دهمى د روژمقئ ده بهيله و زورئ ل وان بكه. كهسين كو ب ربا زورئ فهگهرن، داخوازين يهزدان ناسناكن. وهزيفهيا مه نهوه كو ئهم شاهديا راستى بكن. ژ بو قئ شاهديئ ئهم خوهديئ بهرپرسياريهكه مهزنن (نهز. ۳: ۱۷-۲۱). ههگهر مهسيه د پيقازويا ژيانا مه ده وهره، "وئ ژ ههر دو كهسين ل دهرقه، يهك بچه و يهك بمينه" (لك. ۱۷: ۳۶). ههگهر مه ژ مالباتا خوه و ههقالن خوه ره بههسا هاتنا مهسيهيا دوهمين نهكره، وئ هاتنا وئ نهجيب به. ژيانا كومهلايهتى ئهم د قئ خهباتئ ده، ههتا نهال سهر بهرپرسياري خوميا شهخسى و گيانى راوهستيان. لئ بهلئ ئهم ديسا ژى بهرپرسيارن كو ل گهل جفاتمكى كوم بين و هيقيا خوه ب وان ره پار فهكن. دقئ نهف هيقى ههر دهمى ل گهل مه پيدا به. مه نيشان دا كو پشتى فافتيزمى، مه ل چولئ دهست ب ريويتيا بهر ب سهردهستى فه كر. پيوستيا كو ئهم تيكليئ ل گهل ريههقالن خوه دهين، نيدى نشتمكى خوميايي به. ئهم روژين داوين ژ روژين بهرى هاتنا مهسيه دزين. ژ بو كو ئهم د قئ دهمى ده بكارين ههق ژ جهرباندنين تهفليهف دهركهفن، پيوستيا مه پئ ههيه كو ئهم ل گهليين د روشا خوه ده ههستين خوه پار فهكن: "ئهم دهست ژ هاتنا گهل ههف بهرنهين... لئ بهلئ، (د دهربارئ هاتنا دوهمين ده) دقئ ئهم بينن كو ئهم روژ نيزيك دبه و ئهم دلئ ههف خوهش بكن" (هه. ۲۵: ۱۰؛ كرش. مال. ۳: ۱۶). ژ بهر قئ يهكئ دقئ باومرهندين، خهباتا ئينجيلئ ب ههف ره پار فهكن، بهشدارى ئايينا پار فهكرنا ههستان، و چالاكيين وازئ بين. ژ بو قئ ژى دقئ ب ربا نامعيان و سهردانان تيكليا د ناقهرا خوه ده ب هيز بكن.

ژ بو هيقيا سهردهستينيا مهزن، ژ دنيايي گازی مه تهفان كرن. گوتنا 'پيروژ' تئ واتهيا 'كهسى كو گازی وئ كرنه' و ل شوونا چهند باومرهندين دهما دهرباسبووي، تئ واتهيا تهفايئ باومرهندين. د ئينجىلا ئنگليزى ده، گوتنا يوناننيا كو ب واتهيا 'ديري' هاتيه وهرگراندن، دخوازه ببيزه 'كومك' كو بخوه تئ واتهيا 'كومجينا كهسين كو گازی وان بوويه -نانگو باومرهندين. - ژ بهر قئ يهكئ 'ديري' ژ ئافهيا كومبوونا مروقان بيتهتر، تئ واتهيا كوما باومرهندين. ژ بو كو پيشى ل بكارانينا شاشيا قئ بيژميه وهره گرتن، برايين ل گهل مهسيه دخوازان، ديروا خوه مينا 'كومك' ب ناڤ بكن. ههگهر ل بازارمكى نان ژى ل ههرتيمكى، چهند باومرهندين ههين، دقئ جههكى پيدا بكن كو بكارين ب ئوايهكى ب ريكوپيك لئ بجن. نهف جيه دكاره مالا باومرهندينكى نان ژى سالونهكه كريكورى به. كومكين برايين ل گهل مهسيه، ل چار هيلين دنيايي، ل ناقهدين

جڦينان، ل سالونځين هٽيلانيين ٿ ٻو ڪونفرانسان، ل سالونځين ڪو بخوه ئاڦاڪرنه و ل مالڻن تايهتي ٽينه جهم ههڦ. نارمانجا ڦي ڪومڪي ٺهوه ڪو ب ربا خهباتا ٺينجيلي ٺهندامي خواه ب هيز بڪه، ب ربا و'زان بهڙله ڪو سنٽرڪا وان بچرسه ڪو ٺهوه بڪارين شاهديا دنيايي بڪن. پر وگرا ما بنگههينيا ڪومڪهڪه برائين ل گهل مهسيه ڊڪاره وها به:

يهڪشم ۱۱ : ۰۰ نايينا پار فهڪرنا نان

۱۸ : ۰۰ خهباتا و'زييا ٿ ٻو ههر كهسي

چارشم ۸ : ۰۰ خهباتا ٺينجيلي

ڪومڪ بهشڪ ٿ مالباتا يهزدانه. د ڪومڪي ده ٺهندام گريدياي ههڦن و ههر ٺهندام ل ههمبهريبي دن خودي بهرپرسبارييه، و هشياره. مهسيه بخوه ميناڪا بهر بچاڦيا ڦي ٽيڪليبييه. ل بهرامبهري مهزناتيا وييا گياني، دهما ڪو وان د ناڦا خواه ده گوتوويٽزا كهسي ههري مهزن ڊڪرن، وي لنگين موريدان دشووشتن و خزمهتا ههر كهسي ڊڪر. ٺيسا فهرموي مه ڪر ڪو ٺهوه وي ٿ ٻو خواه بڪن نمونه (ٿن. ۱۵، ۱۴: ۱۳؛ مت. ۲۵: ۲۰-۲۸).

ٿ بهر ڪو خهلاتين گياني پيروز ب پاشفه هاتنه ڪشانڊن، تو و مزيفيا 'ريسپيان' نهمايه: "ٿ بهر ڪو يهڪ ماموستايي وه ههيه و ٺهوه ٿي مهسيه؛ ههون تهڦ برا نه" (مت. ۲۳: ۸). ٿ بهر ڦي يهڪي برائين ل گهل مهسيه، بيبي ڪو رهوشا ههڦيا دنيايي بدن بهر چاڦين خواه، ٺهوه دهما ڪو بههسا ڊڪن، ٿ ههڦ ره ڊيٽن، 'برا' و 'خوشڪي'. گوتنا ڦان گوتنان دڦي د ناڦا باومرهمندان ده و هڪه نيشاندانا روممتهي به. وي كهسين ڪو دخوازن بدن پهي گوتنا يهزدان، روممهتهڪه مهزن بدن ڦان شيرمتين باومرهمندان. ڊيسا ٿي وي ٺهوه (ل گهل خواه) تا ڪو گوتنا يهزدان ب ٺاويهڪي راسته راسته دهرباسي ناڦا وان بييه، شيرمتين باومرهمندين دن بستينن.

زانينا ڪو د ڪومجڦيني ده و مره پيشڪيش ڪرن، وي ل سهر گوتنا يهزدان به. ٿ بهر ڦي يهڪي، ههر كهسي ڪو د ڪومجڦيني ده، ٺاخافتنن ٿ ٻو ههر كهسي ڦهڪري پيشڪيش بڪه، ب ناڦي وي داخفه و يهزدان ٽينه زمان. ٿ بهر ڪو يهزدان زلامه، ب تهني برا ڊڪارن گوتنين وي د ڪومجڦينان ده بيٽن. ۱ جور. ۱۴: ۳۴ وها ڊيٽه: "بهرا ٽنين وه د ڪومجڦينان ده بيدهنگ بن؛ ٿ بهر ڪو دهستور نينه ڪو ٺهوه باخفن". ۱ تم. ۱۱: ۲-۱۵ ٿ ٻو سهدهما ڦي يهڪي مه بهر ب بوويهري بهخچهي بهووشتي ڦه ڊبه. ٿ بهر ڪو ههوا ٺاهم ڦيري گونهه ڪر؛ دڦي ٽن نهه ٿي دهريسان نهمن ميران. يهزدان ٿ بهر ڦي يهڪي ٺاهم بهري ههوا ٺاهراڻديه: "سهري ٽني زلامه" (۱ جور. ۱۱: ۳). ٿ بهر ڦي يهڪي د مٽارين گياني ده، دڦي زلام ٽني بريڦه بييه. ٿ بهر ڦي يهڪي، "بهرا ٽن ب بيدهنگي ڦير بييه.

لي ٺهم دهستوري ٺاهم ڪو ٺهوه دهريسان ڊبه زلامان و سهردهستي ل زلام بڪه. بهرا ٽن بيدهنگ به. ٿ بهر ڪو پيشي ٺاهم و پشتره ههوا هات ٺاهراڻدن. ٺاهم نههات خاپانڊن، لي ٽن خاپيا و گونهه ڪر. لي ههگر ٽن ب بيدهنگي، گراني و باومري ٽيانا خواه ڊومينه، وي ب نانينا زاروڪان (ب يوناني 'ب ربا') بگهيڙه خهلاسي" (۱ تم. ۱۱: ۲-۱۵). ڊياره ڪو

ٺينجيلي و مزيفمين ٿ ههف جووڊا دانه سمر ملي ٿن و زلامين باومرمند. ٿ بو ٿني ههڪ تشت هاتنه فمؤمؤڪرن: “زواج، نانينا زاروڪان و بريقمبرنا مالي” (١ تم. ٥:١٤). ههف دده نيشاندان ڪو چمرچوڦهيا خهباتا وانيا گياني، ماله. ٿ بر فئ يهڪي، د ناڦا ڪومڪي ده خهباتا فمڪري ٿ زلامان ره هاتيه هشتن. باومريا وهڪههڦيا د ناڦا ٿن و زلام ده، ل گهل تهوريا مروڦي (هومانيست) د ناڦا ناڪوڪيهڪه مهن دنهيه. ٿ بو فئ يهڪي ٿنين ڪو خوه دانه و مزيفميا خوه، دڪارن بيٺن ڪو نهو ٿ نابوريا مالباتي دڪارن ٿ خوه ره ڪنجين نونسڪس بڪرن و نهو ب همر ناواهي مينا زلامي خوه نه. ل فئ دنيايا ماترياليست و نهگويست، ٿ بو تهنورستيا ههستان، خوهديڪرنا زاروڪان پيويستيهڪه، لي بهلي نهو ٿي نئدي مينا زوريهڪي تي ديتن. باومرمندين راست دڦي خوه ٿ فان رامانين سدسالي ب دور خن. دڦي مير، ل سمر ٿني نهبه ميرزا (خوهدي) لي بهلي مينا ڪو مهسيه ٿ مه همر دڪه، ٿ وي همر بڪه (نهپه. ٥:٢٥).

“زلامنو، ب وان ره (ب ٿنين خوه ره) ل ههف بڪن (ل گورا ڪو هوون گوتنا يهزدان دپهٺرين، ل هممبيري ٿنين خوه ٿي چافهڪري بن). رومتي بدن ٿنين ڪو ههبوونين بي تاقهتن، ٿ بر ڪو نهو ههڦيار و ميراتخورين ٿياني نه، و يهزدان نهف ٿيان پيشڪيشي مه تهفان ڪريه” (١ پت. ٣:٧). ب بيٺمين (مانهوي) گياني، قافتيز مال گهل مهسيه ٿن و مير دڪه مينا ههف (گال. ٣:٢٧، ٢٨. ڪرش. ١ جوڙ. ١١:١١). لي بهلي نهف يهڪ ديسا ٿي نايهنا ڪو دبيٺه “زلام سمر ٿنيه” (١ جوڙ. ١١:٣) د مهسلهين ڪرياري و گياني ده، همر د ناڦا مالباتي ده و هم ٿي د ناڦا ڪومڪي ده قالا دهرناخينه.

ٿ بو نيشان بدن ڪو نهف پرنسيب هاتيه فيمڪرن، دڦي ٿنين باومرمند ل هممبيري برائي ڪو ل سمر گوتنا يهزدان دهرسان دده، سمر ٿي خوه گري دن. نهف تي واتهيا ڪو دڦي، د تهفائي جڦينين ڪومڪي ده، شهفه نان ٿي دهسمالهڪ (ٿ ناليي ٿنان فه) وهره بڪار نانين. دڦي جووڊابوونا د ناڦهرا رولين ٿن و مير ده، ب جووڊابوونا شڪلي پوري وان وهره نيشاندان (١ جوڙ. ١٤، ١٥، ١١). “ٿنا ڪو بي سرگرندان دوا بڪه، سمر ٿي خوه (نانگو ميري خوه -٣) بچوڪ دڪه: ٿ بر ڪو فهرقا ٿنهڪه وسا ٿيا ٿنهڪي ڪو سمر ٿي خوه ڪور ڪريه، نينه. ههگر ٿن سمر ٿي خوه نه نوخمينه، بهرا ڪور بڪه. لي ههگر ڪور ڪرنا پور ٿ بو ٿنهڪي شهرم به، وي دهمي بهرا سمر ٿي خوه گري ده... ٿ بر فئ يهڪي، دڦي ٿن، مينا نيشانا ڪو نهو دبن سمردهستيا ميري خوه ده، بيه خوهديا دهسمالهڪي” (١ جوڙ. ١١:٥، ٦، ١٠، ١١. ا.ف. تيني).

١٠، ٤ پارقهڪرنا نان

ل گهل ڪرنا دوا، و خوهندنا نينجيلي، ٿ بو برانينا پيشڪيشڪرنا مهسيه، دڦي نهف ب ناوايهڪي ب ريڪوويٺيڪ بهشداري پارقهڪرنا نان و فهوارنا مهئي بين. نهف فهمانا مهسيه بخويه و بيڪانينا وي پر گرينگه. نيسا فهرمؤ ڪر: “ٿ بو بيرانينا من وي بڪن” (لڪ. ٢٢:١٩). داخوازا وي بوو، ڪو تهفائي ناليگرين وي، ههنا هاتنا وييا دوومين بهشداري پارقهڪرنا نان و فهوارنا مهئي بين (١ جوڙ. ١١:٢٦؛ لڪ. ١٦:٢٢-١٨).

نان، سهميولا بهدنا مهسيهيا ڪو د چارميخ ده هاتيه پيشڪيشڪرن، و مه ٿي سهميولا خوين و بيه (١ جوڙ. ١١:٢٣-٢٧). باومرمندين دهستيپيڪي، نهف نابين همردهمي (ناجتس ٤٦، ٤٢:٢)، ب نهتيمالهڪه مهن د ههفتي ده روڙمڪي (ناجتس ٢٠:٧). ب جيه نانينه. ههگر نهف ب راستي ٿ مهسيه همر بڪن، نهمي فهمانين وي ب جيه بين (ٿن. ١١:١٥-١٤). ههگر

نهم ب وی ره خودی تیکلیه که کسانى بن، نهمى ل گورا داخوازا وی، رۆژا قوربانکرنا وی ب بیر بین و ب بیرانینا وی رزگاریا مهنیا کو وی بسره خست، هیزى بدن خوه. ل سهر نیشین کو وی د چارمیخ ده کشاندن، نهمى بفکرن، و دهما کو نهم سهر پیهاتین خوه بدن بهر بین میرزایی خوه نیسا وینین مه بی واته بمین.

پارقهکرنا نان، د بنگهها خوه ده ناینه که بیرانینییه. د نجاما پیکانینا وی ده، تشتهکی ب سیهر نابه. نهم مینا یورتیا فسهپیه (ومره دهرباسه) یا کو دین هوکمی شهریمتا موسا ده دهاته پیکانین (لک. ۲۲:۱۵؛ ۱ جور. ۵:۷،۸). نهم ژ بو ب بیرانینا خه لاسیا ژ مسری دهاته پیکانین، کو بریهریا موسا د دهریا سۆر ده چیبووو. ناینیا پارقهکرنا نان، مه دبه دهما خه لاسیونا ژ گونهها، یا کو د چارمیخی ده دست پی کر و ب فافتیزبوونی نهم ب وی فه هاتن گریدان، یا کو ب ریا نیسا پیک هات.

ژ بهر فی بهکی، دفی پیکانینا فی فهرمانی، ب داخواز و رزا مه به. ب ناویهکی فزیکی راهشتنا نان و مهی ژ بو مه هزکرنا مسیه دفرینه و ههر تشتی کو ل سهر خه لاسیا مه هاتیه گوتن، جارمه دن تینه بهر چاقین مه. د هفتییه ده جارمکی پارقهکرنا نان، نیشانا گیانهکی ب ریکووپیکه. ههگهر مروّف نکارنه فی چالاکیی ل گهل ههقباهر مهنذین خوه بکه، دفی مروّف ب سهری خوه بکه. پیویسته نهم نه هیلن کو تو به هانه ل پنشیا پیکانینا فی چالاکیی بین کلهم. دفی نهم ههر تشتی بکن، ژ بو کو نهم بکارین نان و مهیا خوه بخوه ره بین ناینی. تونهبونا فان پیویستیان ژى لازمه ل پنشیا مه نهبه کلهم کو نهم مسیه ب بیر بینن. نیسا، "بهر ههما میوی" (لک. ۲۲:۱۸) بکار نانی و ژ بهر فی نهم ژى مهیا تریی سۆر بکار تینن.

ب جیه ناینیا سهمبولین نیش و قوربانانینا مسیه، ژ بو ژن نان ژى زلامهکی شانازیا ههری گرانبوو هابه. بییی زانینا راستین د دهرباری وی ده، ههگهر مروّف خوه بکه شریکین وان، نیزیکی کوفرییه: "ههر جارا کو هوون ژ فی نانی بخون و ژ فی تاسی فهخون، هوونی مرنا میرزایی مه نیسا نیشان بدن... ژ بهر فی بهکی، ههر چیبی کو ب ناویهکی نه د جه ده فی نانی بخوه، و ژ تاسا میرزایی مه نیسا فهخوه، وئ ل دژی بهدنا میرزایی مه نیسا و خوینا وی تاوانبار به" (۱ جور. ۲۶، ۲۷:۱۱). ژ بهر فی بهکی دفی ناینیا پارقهکرنا نان ل جههکی وها چیبیه کو تشتهک بالا مروّف نهکشینه سهر خوه و رامانا مروّف به لاف نهکه. نهم دکاره سبهی زوو، نان ژى دهرنگی شهقی، د نودمیا رازانی ده وهره پیکانین. ههر وها نهم فی شیرمتی ژى ل وه دکن: "بهرا کهسایهت دستپیکى خوه د بهر چاقان ره دهرباس بکه و (ب نهفسچووکیا خوه جهرباندنی) پشتره نان بخوه و ژ تاسی فهخوه (۱ جور. ۱۱:۲۸). ب فی ناواهی نهمی رامانا خوه ل سهر قوربانانان مسیه کور بکن. ب ریا پیکانینا وان، نهمی زانهبونا خوینا ل سهر مسیه ژى د بهر چاقان ره دهرباس بکن.

ژ بو پارقهکرنا نان، ریزا پیکانینا چالاکیا ناینی و هابه:

۱. ب ریا دوا، ژ یزدان تی داخواز کرن کو نهم جقینی پیروز بکه و نهم چاقین مه ژ گوتنا وی ره فهکه؛ پیویستین باومر مهنذین دن بینه بیرا مه؛ ب تاییهتی ژى مینا کو د کهسایهتا مسیه ده تی دیتن، ژ بو هزکرنا وی تی لافاکرن و ژ بو هنهک مژارین تاییهت دوا تینه کرن.

۲. ل گورا کو د ریبیرا ئینجیلی ده هاتیه نیشانان، دقئ بهشین ئینجیلی بین ژ بو وی روژئی وهرن خوهندن.
۳. ل سهر دهرسین کو تو ژ وان بگری، بفره ئان ژی ههکی ژ 'واژئی بخوبینه. ل سهر فان بهشان خهباتهکه ئینجیلی وی مه بگهینه نارمانجا ئابینا مه و بیرانینا مهسیه.
۴. جۆر. ۲۳:۱۱-۲۹ بخوبینه.
۵. ههکی بیدهنگ بمینه و خوه د بهر چاقان ره دهرباس که.
۶. ژ بو نان دوا بکه.
۷. نان تی پارقهکرن و ههر کهس بهر چهیهکی بچووک ژئی دخوه.
۸. ژ بو مهیی دوا تی کرن.
۹. قورتهک ژ مهیی تی فهخوارن.
۱۰. دوا گرتئی.

دقئ ئابین ههکی ژ سیتهکی دریزتر بدومه.

۱۰,۵ زهواج

ئهمی د دهستینکا فی مزارئ ده ل سهر رهوشا وان کهسان راوستنن کو د دهما قافتیزبوونی ده فهرن (بهکار). د مزار ۵:۳ ده مه دیت کو ژ بو باوهرمهندین قافتیزبوویی زهواج پیوستیهکه. چهند بهش ل سهر میناکین مینا ئیسا ، پافلوس وین مینا وان هههه کو خوه دانه کارین یهزدان و فهر (بهکار) مانه ئان ژی ب کیمانی فکریه کو نهزهوجن و فهر بمینن (۱ جۆر. ۷:۷-۹، ۳۲-۳۸ کرش. ۲ تم. ۲:۴ ؛ مت. ۱۹:۱۹، ۱۲، ۱۱، ۲۹ ؛ نهجج. ۹:۹). "لی بهلی دیسا ژی ههگهر تو بزموچی تو گونههناکی" (۱ جۆر. ۷:۲۸). پرانیا ههواریان زهوجیبوون (۱ جۆر. ۹:۵) و زهواج ل گورا کو یهزدان چهر چوئفیا وی دانیه، گلهک فیدهیین گیانی و بهدنی دغینه مروئف. "بهرا زهواج د ناقا ههر کهسی ده ب روومت به و (بکارانینا) تهختی خهوی بی لهکه به (ههه. ۱۳:۴). ههگهر د پینکانینا مهسهلهیین گیانی ده وهز یهیهکه بلند نهاده سهر ملی خوه، (یهزدان گوت کو) "نهباشه زلام ب تهنی بمینه..." ؛ ژ بهر فی یهکی یهزدان زهواج ئافرانديه (گهن. ۲: ۱۸-۲۴). ب فی ئاواهی، "ههر کهسی کو زهوجیهکه باش ببینه، وی تشتهکی باش ببینه؛ و وی سهلامهتا یهزدان بستینه... زهوجیهکه ب باسیرت ژ میرزایی مه یهزدانه" (پروئف. ۱۸:۲۲ ؛ ۱۹:۱۴).

ئهف ئایهت تینه وی واتهی کو تیکلیا جنسی، دهرقیی زهواجی زنییه. ل سهر زنی (تیکلیا جنسییا د ناقبهر کهسین نه زهوجی ده) خاپاندنا ههف (تیکلیا جنسییا د ناقبهر کهسین کو ههر یهک ژ وان ب ههکی دن ره زهوجینه) و بی ئهخلاقیا جنسی، ناهیدا نوو، پر داخویانین دده. ههها ههها د ههر نامیهکی ده ئهف مزار دهرباس دبه بین ل ژیر، ب تهنی چهند نمونه نه: ئاجتس ۱۵:۲۰ ؛ رۆم. ۱:۲۹ ؛ ۱ جۆر. ۶:۹-۱۸ ؛ ۱۰:۸ ؛ ۲ جۆر. ۱۲:۱۲ ؛ گال. ۵:۱۹ ؛ ئهپه. ۵:۳ ؛ جۆل. ۳:۵ ؛ ۱ تهس. ۴:۳ ؛ ژوده ۷ ؛ ۱ پت. ۴:۳ ؛ رهف. ۲:۲۱. گهن. ۲:۲۴ گونههی هوموسهکسولیی تینه زمان. نیتا یهزدان

ٺهوءَ ڪو ڙن و ميڙ بزموجن و ب هٽف دو ڦه و مرڻ گريڏان. يهزدان، ڙ بو ٺاهدم مينا ٺالڪار، نه ميڙهڪي دن، لي بهلي ڙنهڪ نافراند. د نينجيلي ده، تڪليا جنسييا د نافيبرا ميران ده، گهلهڪ جاران هاتيه شهرمزارڪرن. نهٽف يهڪ ڙ وان گونههان بوو، ڪو بوو سهدهما تونهڪرنا باڙائ سوڏومي (گهن. بهشٽين ۱۸ و ۱۹). ههوارى پاڦلوس ديڙهه، بين ڪو چالاڪيٽين ب ڦي ٺاوهي بدومينن، وي خهزها يهزدان بڪشينن سر خوه و وي ڙ سردهستيا يهزدان بينه قهوتاندن (روم. ۱:۱۸-۳۲؛ ۱ جوڙ. ۶:۹، ۱۰).

ههگر مرؤف جارمهڪ ب تهني ڪهتبه گونهههڪي وها، مرؤف ل دهرڦهي ٺالڪاريا يهزدان نامينه. يهزدان دبهخشينه؛ ب ريبين ڪو بهخشاندنا وي ڏڙين، مرؤف رومتههڪه تڙي ههزڪرن پيشڪيشي وي دڪه (پس. ۴:۱۳۰). د ڪومڪال ڪورينتي ده، پارا پلايوٽين توبهڪار پره: ”هنهڪ ڙ وه وها بوون، لي هون (د قافتيزمي ده) هاتن شووشتن، هون هاتن پيروڙ ڪرن، هون ب ناڦي ميرزايي مه نيسا (ب ريا قافتيزمي) هاتن پاڪڪرن“ (۱ جوڙ. ۶:۹-۱۱).

۱۰، ۶ ههڦاري

گوتنين يونانيين ڪو ب واتهيا ’ههڦاري‘ و ’يهڪبوونا ههستان‘ هاتنه وهرگراندن، د بنگهها خوه ده تينه واتهيا خوهدانٽيا يهڪ تشتي، ٺان ڙي يهڪيتيا ههڦار. ’يهڪبوونا ههستان‘ گريڏايي گوتنا ’پارڦهڪرنئ‘ يه. ب ريا ناسڪرنا زانينا يهزدان و ب ريا مابين ل گهل يهزدان و ’مهسيه‘ ٺهه ب گهلهڪ ڪهسٽين دن ره ههڦارن. نهٽف ههڦاريا ل گهل باومرهندين دن بهرپرسياريهڪه مهن دده سر ملي مرؤف. ”باشي و پارڦهڪرنئ (نانگو ههڦارين) ڙ بير نهڪن“ (هه. ۱۳:۱۶). پهل. ۱:۵، بهسا ”ههڦاريا مه (ههڦاريا مه) يا د مزگيني ده“ دڪه. ڙ بهر ڦي يهڪي، بنگهها ههڦاريا مه، زانينا نينجيليه. ههڦاريا د ناڦا باومرهندين ده، ڙ ههڦاريا د ناڦا ريڪهستن و جقاتان ده مهزنتره. ڙ بهر ڦي ههڦارين، ٺهه ڙ بو ڪو ل گهل ههڦ بن، و بچن سرदानا باومرهندين ل سرههڪي دن، ريوٽيٽين دهمريڙ ددن بهر چاڦين خوه. و ل ههس جهين ڪو پهيدا دبن، دڦي پوسٽي و تهلهڦونان بڪار بينن.

پاڦلوس بههسا، ”ههڦاريا گيان“ (پهل. ۲:۱) دڪه. نهٽف د گيان/گوتنا يهزدان ده تي زمان ڪو گيان/هشي يهزدان ههڦاريا د ناڦا ڪوما مه ده يه.

يهڪ ڙ مينائين ههڦاريا مه، پيڪانينا ٺايننا پارڦهڪرنا نانه. باومرهندين دهسٽيڪي، ”د زانينا قاسدان ده، د پارڦهڪرنا نان و دوا ده، ههڦاري ب سهباتهڪه مهن دوماندن... ب ڪيفخوهشيهڪه ڙ دل و ب پاڪي... نان پار ڦهڪرن“ (ناجتس ۲: ۴۲، ۴۶). تشتين ڪو ٺهه ب ههڦ ره پار ڦهڪن، دڦي مه ”ب پاڪيهڪه ڙ دل“ ب ههڦ دو ڦه گري بدن. ”ما نه ٺهه ب تاسا سپاسينيا ڪو ٺهه پي سپاسيا يهزدان دڪن، دبن ههڦاري خوين مهسيه؟ ههس چقاسي ٺهه پر بن ڙي، ٺهه يهڪ بهدن و يهڪ نانن. ڙ بهر ڪو ٺهه تهڦ ههڦارين وي نانئ ب تهني (نانگو مهسيه) نه (۱ جوڙ. ۱۰:۱۶، ۱۷).

ژ بهر فی یهکئی، ئهم بهرپرسیارن کو سهمیولین قوربانانان مهسیه ل گهل “ههفپارین وی نانئ ب تهئی” پار فهکن. کهسین کو پشتی تیگهپشتنا راستیی ل گهل مهسیه فافتیزبوونه، د فی رهوشی ده نه. دهرقهیی فان کهسان، ب ههکی دن ره پارفهکرنا فان سهمیولان کارمکی بی واتهیه.

ههفپاریا مهیا ل گهل یهزدان، مهسیه و باوهرمهندنن دن، نه گریدایی ل ههفهائنا مهیا د چهرچو فهیا ‘یهک باوهریی’ ده نه. دفی ئوایی ژیانان مه، ل گورا داخووا وان به. “یهزدان روناهیه و تاری ل گهل وی نینه. ههگهر ئهم بیژن کو ئهم ههفپارین وی نه و ئهم د تاریی ده بهشن، ئهم دهرهوان دکن و راستیی پیک ناینن. لی بهلی مینا کو نهو د روناهیی دهیه، ههگهر ئهم ژی د روناهیی ده بهشن، ئهمی ههفپارین ههف بن؛ و وی خوینا کورئ وی مهسیه ئیسا مه ژ ههر گونههی پاک بکه” (ژن. ۱: ۵-۷).

ل سهر ههفپاریی یهک ژ بهشین ههری فهکری د ۲ جور. ۶: ۱۴-۱۸ دهیه: “ب کهسین بی باوهری ره نهکهفن بن هوکهکی نه ومکههف: ما وی چ ههفپاری د نافا راست و نه راست ده، و وی چ یهکیتی د نافا روناهی و تاریی ده ههیه؟... یهزدان وها دبیزه: ‘ژ بهر فی یهکی ژ نافا وان (بی باوهران) دهرکهفن و جودا بین...’ و نهزی وه ژ بو (مالا خواه) بهژرینم و ژ وه ره بیم باف؛ و هوئی ژی بین کهچ و کورین من’ دبیزه میرزایی مه یهزدانی کو سهردهستی ههر تشتیه”.

مه نیشان دا کو گوتنا یهزدان روناهیه. ئهف نایعت ددن نیشانانان کو پیویسته ئهم نهبن ههفپاریی دیرین کو مروف فیری دوکترینین شاش دکن. ههر وها ددن نیشانانان کو پیویسته ئهم ب نهزانان ره نهزموجن و ئهم ژ ریین دنیایی برهفن. ب ریا جوودابوونا ژ دنیایی، ئهم دکارن ل گهل کهسین مینا خواه ل گهل خوشک و براین خواه- مینا بهشین مالباتهکی، بین خودیی شانازیا کور و کهچین یهزدان. ب تهئی یهک دیرا راستین ههیه (ئهپه. ۱: ۲۳) کو پشتا خواه دده، یهک هیقی، یهک یهزدانی، یهک فافتیزمی و ‘یهک ئیمانی’ ئانگو پشتا خواه دده ریزه زانینا یهک ئیمانی (ئهپه. ۴: ۴-۶). مروف نکاره د جارمکی ده ههم بیه خودیی فی ‘یهک بهدنی’ و ههم ژی بیه ههفپاریی ریخستنتین دنیین کو باوهریا وان ب ئیمانان راست نینه. تو گریدانان روناهیی ب تاریی ره نینه.

ههگهر ئهم بخوازن بین ههفپاریی تاریی، ئهمی خواه د تاریی ده ئیلان بکن. ههگهر ئهم روومهتا زانینی بزانبین، ئهو زانینا کو د نفیسین پیروژ ده هاتیه زمان، ئهمی ببینن کو تو ههفپاریی د ناچهرا ناچی خریستیانیی و باوهرمهندنن زانینا شاش ده و د ناچهرا یهزدان و ئاتهیستان ده نینه. ههگهر وه بالا خواه باش دابه فی خهباتی، وهی دیتبه کو تیکلیا مهیا ب یهزدان ره نه نیچهیه. ئان ئهم ب ریا فافتیزمی ل گهل وی، ل گهل مهسیهن، ئان ژی ئهم ل دهرقهیی وی نه. ئان ئهم ب ریا تیگهپشتن و پیکانینا زانینا راست، د روناهیی ده نه، ئان ژی ئهم د تاریی ده نه. مروف نکاره ب جارمکی ده مهیلا ههر دوو نهترینین دژبه بکه. زانهوونا د دهرباری فان تشتان ده، مه ل ههمبهری یهزدان دکه خودی بهرپرسیاری. ئهم نه مینا زلامی کولانی نه، و ئهم نکارن مینا کهسین دنیایی تهئی ب ژیانان خوهریا روژانه ره مژول بین. یهزدان چاقدیریا ژیانان مه دکه. ههم ئهو میرزایی مه ئیسا و ههم ژی تهفایی باوهرمهندان ژ وه دخوازن کو هوون بریارمکه راست بدن. مینا یهزدان و ئیسا ئهمی ژی ژ بو وه – مینا کو وی کورئ خواه ژ بو مه پیشکیشی مرنئ کر- ههر ئالیکاریا کو ژ دهست مه وهره پیشکیش بکن. خهلاسیا

وه گریدایی تیگهیشتنا فی هیفیا مهزنه کو نها ژ بو وه تی پیشکیش کرن. لازمه هون ب ئیرادهیا خوهیا نازاد بریاری بدن. ژ کهرما خوه ره بریارا قافتیزبوونئی و مهشا د فی ریئی ده بدن. ههگهر هون ژ بو نافنیشانا ل سهر پرتووکئی بنفیسین، نهمی کئیفخوهش بین و ئالیکاریا وه بکن.

مژار ۱۰ : پرس

۱. پیرۆزی' تی چ واتهیی؟

- (ا) مروّف تیکلین خوه ل گهل بی باوهران چینهکه
- (ب) مروّف ژ گونه ه دور بکشفه و بهری خوه بده زانینا یهزدان
- (ج) مروّف بچه دیری
- (د) مروّف باشی ب کهسین دن بکه.

۲. دهرباری' پارقهکرنا نان ده' کیژان ههفوکین ژیری راستن؟

- (ا) دقئ نهم ههما ههما ههفتی جارمکی وئ چالاکئی پیک بینن
- (ب) دقئ نهم وئ د دهما جهژنا فسهی ده، سالی جارمکی پیک بینن
- (ج) نان و مهی، دبن بهدهن و خوینا نیسا
- (د) نان و مهی سهمیولا بهدهن و خوینا نیسا نه.

۳. دهرباری زهواجی ده، کیژان ههفوکین ژیری راستن؟

- (ا) دقئ نهم ب تهنی ب باوهرمهندن راست ره بزموجن
- (ب) ژ بو باوهرمهندان، ههف بهردان دکاره ماقول ومره دینن
- (ج) باوهرمهدهکی/ه کو ب یهکی/ه بی باوهری ره زهوجیه، دقئ ژ بو دوماندا زهواجی کهدهکه مهزن بده
- (د) د زهواجی ده زلام تهسیلا مهسیه و ژن ژیا باوهرمهندان دکه.

CARELINKS, PO BOX 152, MENAI NSW 2234

AUSTRALIA

WWW.CARELINKS.NET EMAIL: INFO@CARELINKS.NET